

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני שבת

פרשת קרח ♦ תשפ"ו

מיטב עלוני השבת:

לקראת שבת מלכתא

סיפורי צדיקים

פניני בית לוי קרח

שבת טיש

פאר מקדושים

לקוטים וסיפורים נפלאים

באר הפרשה

טוב לחסות בה'

אוצרות הפרשה

נר לשולחן שבת

השגחה פרטית

מטעמים לשולחן שבת

היכל החתם סופר

דברי שיח

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

לקראת
שבוע
מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

סיפורים ופנינים מרתקים

גליון מס' 535

פנינים לפרשת קרח פ"ו

החפץ חיים התקשה, הש"ס הוא גדול, קרוב ל-3,000 דף, ולזכור את כל הש"ס זהו דבר קשה. זולת כמה מגאוני הדור, וגם להם זה לא קל. כנראה החפץ חיים התכוון בדור שלו...

שיחת מיוחדת עם ראש ישיבת 'נתיבות אביעזר' הגאון הגדול רבי דניאל וולפסון שליט"א
במסגרת פרויקט השיחות עם גדולי רה"י בהן מתקיימת תוכנית 'בני הישיבות'

צוות 'לקראת שבת'

בהמשך למאמר בסדרה שהתפרסם בגיליון, לכבוד חג מתן תורה, אנו ממשיכים השבוע עם סדרת השיחות עם גדולי ראשי הישיבות, שבישיבותיהם מתקיימים סדרי לימוד במסגרת תוכנית 'בני הישיבות' מבית 'דרשון'.

חדרו של ראש הישיבה הגר"ד וולפסון שליט"א הומה שיעורים וחברות של בניו-תלמידיו בכל מקצועות התורה בשעות הצהריים המאוחרות. בין 'חבורה' ל'שיעור זרעים', ביקשנו ליטול שעה קלה לרב שיח מרתק עם הרה"ג ר' הלל מן שליט"א מרבני הישיבה שליט"א והרה"ג ר' אלכסנדר הוכברגר שליט"א מרכז תכנית בני הישיבות ב"דרשו".

אחת הסוגיות העומדות על מפתן דלתו של כל בן ישיבה באשר היא: האם להשקיע יותר בעיון שהוא המענג את הלומד יותר, ומחבר את הלומד לתורה.

רגע הפיצוץ

הגאון רבי מיכל שטרן שליט"א על הפחד של רבי אליהו לופיאן זצ"ל מפני 'הפצצה המסוכנת'

(עמ' 6)

נחש בחצר

כשתלמידיו ישיבת חכמי לובלין זכו להיווכח כמה גדול הבל פיו של מרן ה'שבט הלוי' זצ"ל

(עמ' 4)

חשמל באוויר

הרב מאור דבדה מספר על הרגע המכונן שגרם לו לדעת ש"ס, וזה היה דווקא אחרי הסיום

(עמ' 24)

מלחמת היצר

מזרן הגרפי"ל שטיינמן זצ"ל הסביר בהזדמנות לתלמידיו,
מה הדבר שמפריע יותר מכל ליצר הרע

(עמ' 8)

מבחן בני הישיבות בישיבת נתיבות אביעזר

הרמב"ם במכלול המדבר, זו עוד סוגיה. אבל אני שואל, מה בכלל הרמב"ם התכוון בדבריו אלו?

ולמעשה, כשפותחים אחר כך את ההשוואה של דבריו, בהלכות תלמוד תורה הרמב"ם העמיד את הגדרים של מהו סדר הלימוד. כתב הרמב"ם, כיצד? חייב לשלש את זמן למידתו, שליש בתורה שבכתב, שליש בתורה שבעל פה, ושלש יבין וישכיל אחרית דבר מראשיתו, ויוציא דבר מדבר וידמה דבר לדבר וידין במידות... וזהו הנקרא תלמוד.

מוסר לאברכים

אחר כך הרמב"ם מפרט איך מחלקים את השילוש. והביא לכך דוגמא לאדם הלומד תשע שעות, כמו בעל הבית. ובדרך אגב כמה מוסר הוא לנו שבעל הבית לומד תשע שעות... הלוואי אברכים לא מעט יזכו ללמוד תשע שעות נטו, וכמובן ישנם אברכים בני עלייה, אבל לא עליהם אני מדבר.

אותן התשע שעות, קורא בשלוש מהן תורה שבכתב, שלוש מהן בתורה שבעל פה, ובשלוש מתבונן בדעתו להבין דבר מתוך דבר, שזה הרמב"ם הגדיר קודם "תלמוד". הוי אומר, שפירש לנו הרמב"ם מהי ההגדרה של תורה שבעל פה? משנה, זה תורה שבעל פה. וכי הרמב"ם בפרשנות שלו קיבץ רק את דברי המשנה? הוא לא מקבץ את כל הדינים המופיעים בגמרא? הרי הוא הסביר לנו מה הוא קיבץ - כל הדינים בגמרא ובפסיקת הגאונים.

מוכח בדברי הרמב"ם, שמה שקרא משנה - זוהי תורה שבעל פה. כשנאמר 'טועה בדבר משנה', אז הראשונים אומרים שאחד שטועה בהלכות שמפורשים בגמרא גם נקרא טועה בדבר משנה. ועלה אמרו שליש במשנה...

ולכן, מדוע לנו לבוא ולומר סברות משלי, להסביר למה אי אפשר להיות תלמיד חכם בלי לימוד הבקיאות. חז"ל אומרים מפורש שאדם צריך לחלק, בעיקרון, חצי חצי, את הזמן שיש לו ללמוד גמרא, מלבד הסוגיא של מקרא זה שהיא בפני עצמה, והזמן שיש לו ללמוד ענייני תלמוד, צריך להשקיע בו מחצה מחצה. כך כתוב מפורש.

מכך תלמידי חכמים בצורה אמיתית ומושלמת. ולכן באנו בשאלתנו הפותחת, מהי חשיבות לימוד המסכת, הידיעות, והמטרה לגמור המסכת ולדעת אותה בסוף שנה או זמן, וגם איך יוכל לימוד זה לסייע ולהשביח גם את לימוד העיון.

ראש הישיבה שליט"א: עלינו לדעת, שמה שלימוד התורה נותן ללומד שכל ישר, שכל של תורה, זה לא תמיד נראה ברגע, אבל לא רק שידעים יותר דברים, בסופו של דבר זה יכול לסייע בהבנת דבר מסוים, או גמרות מפורשות או תוס', וצריך להגיע לכך. כך היא צורתו של ת"ח - ידיעת התורה הגדולה.

חז"ל הרי אומרים בקידושין [ל] שאדם ישלש שנותיו, שליש במקרא, שליש במשנה ושלש בתלמוד. אדם אינו יודע כמה הוא יחיה, ולכן ישלש ימיו. אני לא נכנס עכשיו לנושא של שליש במקרא, שהיא סוגיה בפני עצמה. הראשונים כבר דנו בזה, והאריכו בכך הראשונים והפוסקים.

באופן כללי צריך לדעת בשו"ע הגר"ז וגם מובא בביאור הגר"א שלא מדבר דוקא בשליש משנותיו. שליש פירושו של דבר שצריך בסך הכל לסדר שיהיה לו את שלושת החלקים, וכל מקצוע לפי כמה זמן שהוא לוקח בסופו של דבר.

השאלה המתבקשת, מהי משנה? לכאורה חושבים שהכוונה המשניות שסידרן רבי הקדוש, למעשה זה לא כך. יש ראייה מפורשת לכך בדברי הרמב"ם שכתב שמי שילמד תורה שבכתב, ואחר כך ילמד את הספר שלו, ידע כל התורה שבעל פה.

מקבץ ומבאר

ומפרט בהקדמתו שזו עיקר העבודה שעשה על כל פנים, "מפני זה נערת חצני אני משה בן מיימון הספרדי ונשענתי על הצור ברוך הוא ובינותי בכל אלו הספרים, כמו שהוא מציר, את כל הספרים שהוא לקח, בבלי, ירושלמי, ספרי, ספרא, וכתב את הכל בדרך קצרה, בלשון ברורה ודרך קצרה את התורה שבעל פה, שתהיה כולה סדורה בפי הכל בלא קושיא ופירוק, לא זה אומר בכה וזה אומר בכה, אלא דברים ברורים קרובים נכונים על פי המשפט אשר יתבאר בחיבורו, עד שיהיו כל הדינים גלויים לקטן וגדול בדין כל מצווה ומצווה. כללו של דבר, שלא יהא אדם צריך לחיבור אחר בעולם בדין מדיני ישראל, אלא יהיה חיבור זה מקבץ לתורה שבעל פה כולה עם התקנות והמנהגות עד חיבור התלמוד, לפי שאדם קורא תורה שבכתב תחילה. והוסיף שקרא זאת משנה תורה, כי אדם קורא תורה שבכתב תחילה, זה לא תחליף לכך, לפי שאדם קורא תורה שבכתב תחילה ואחר כך קורא בזה, ויודע ממנו תורה שבעל פה כולה, אינו צריך לקרות ספר אחר ביניהם".

וניתן היה לחשוב לדבריו, שניתן לסגור את הגמרות. וכי זה מה שהרמב"ם התכוון בדבריו?!

בתשובות הרא"ש העיר, שהמציאות היא שלפעמים לא מבינים בתוך דברי הרמב"ם, ויש הרבה דברים סתומים, שלא מבינים בתוך דברי הרמב"ם רק אם יודעים את המקורות. אז מה בכל אופן התפקיד של

יש ענין של עיון קל, דהיינו שגם מה שלומדים בבקיאות צריך שכל יהיה קצת עיון, להבין את היסודות, ללמוד זאת בדרגה איטית עיונית מסוימת, ועם זה תסיים את המסכת. הרי זה נכון, כולם הרי יודעים, שיש כאלה שקוראים מסכת, ולא בעצם יורדים למה שכתוב בה...

הרב הוכברגר: בארגון "דרשו" אנחנו עושים גם בכל מבחן בסופו חמש שאלות המסכמות את החומר הקודם שנבחנו עד למבחן זה, לצורך הסיכום. וחוזר מזה יש להם מבחן מסכם בסוף המסכת.

ראש הישיבה: אני רוצה להדגיש. לא אמרתי שלא צריכים גם לשאול על השקלא וטריא, אך כשאנחנו באים להעמיד את הפרופורציות של כמה שאלות מהסוג הזה וכמה מהסוג הזה, אז כדאי שההתמקדות תהיה יותר בזה. נגיד אם מדברים בהלכות רוב, אז מה הרוב צריך להיות, דומני, שצריך להיות 75% על הנושא של זכירת המסקנות. אבל גם צריך לשאול על השקלא וטריא, כי בסופו של דבר, אם הם יודעים את השקלא וטריא, אז הם יודעים יותר את המסקנות. אדם יותר מחודד על המסקנה, כשהוא גם מבין את הצד שהיה כנגד.

הרב הוכברגר: עכשיו זה תקופה שנבחנים בישיבות מבחן "מסכם". כמו שהראש ישיבה אמר, ממש את המסקנות, אנחנו משתדלים שאלו יהיו המסקנות ולא על ה'הוא אמינות' בסוגיות.

ראש הישיבה: אני אומר שוב, שלא תצא טעות מכאן, ההוה אמינא הינו מאד מאד חשוב, גם צריך את זה. אך המסקנות מאד חשובות, פעמים רבות מבינים יותר את המסקנה כשמבינים מה היה הצד האחר כנגדו, אז זה הרבה יותר מחודד. כשלומדים גמרא באמת צריך ללמוד את הכל, וגם בחזרה כך חוזרים, אך כיון שאחרי הכל מוגבלים בשאלות ששואלים, אז השאלה על מה להתמקד יותר, אמרתי, לפחות 70% או 80% שיהיו על המסקנות וזה בעצם דברי מרן החפץ חיים, וכך קראנו בדברי הרמב"ם.

הרב מן: אשמח לדייק מילה ברמב"ם שתעזור לשאלה הבאה שלנו. אם הרמב"ם הזכיר המשנה לפני התלמוד, זאת אומרת שיש עניין להשקיע בדבר הזה יותר זמן ואנרגיה, ואי אפשר כביכול להתחיל לדבר על גודל החלקים.

והוסיף הרמב"ם לבאר מה נקרא תלמוד? להבין דבר מתוך דבר. אז כל הדבר שמעיינים בסוגיות ומעיינים ומשתדלים להגיע לשורש הדברים, להבין טוב עומק הסברות ועוד ועוד, זהו בדיוק מה שהרמב"ם מגדיר את הדברים, בצורה שהתבטא 'בין וישכיל אחרית דבר מראשיתו, יוציא דבר מדבר וידמה דבר לדבר וידין במידות שהתורה נדרשת בהן, וזהו הנקרא תלמוד', ואחר כך הרמב"ם מגדיר שליש בתורה שבכתב, שליש בתורה שבעל פה, ושליש מתבונן בדעתו להבין דבר מדבר.

ליקוטי הלכות

למעשה, מרן החפץ חיים אומר דברים אלו בהקדמה לספרו ליקוטי הלכות. הוא באמת יסוד מאד גדול, זה לא כה מפורסם, אבל זה יסוד גדול. שהרי כל יהודי מצווה לדעת את כל דברי התורה, הוא מביא שם והיו הדברים האלה על לבבך, "אשרי איש שישמע למצוותיך ותורתך ודברך ישים על לבו", הוא אומר שזה כל יהודי באמת.

החפץ חיים התקשה, ורבים לבטח יתחברו לקושיא זו, הש"ס הוא גדול, קרוב ל-3,000 דף, ולזכור את כל הש"ס זהו דבר קשה. זולת כמה מגאונים הדור, וגם להם זה לא קל. כנראה החפץ חיים התכוון בדור שלו.

ומהי תשובתו לכך, הוא אומר, שלכן בכל הדורות למדו את הרי"ף, ולכן חיברתי ליקוטי הלכות על קדשים שאין בו את פירוש הרי"ף, כדי שיזכרו את המסקנות. זאת אומרת שהחפץ חיים ביאר שהחיוב של ידיעת התורה היא ידיעת המסקנות.

ועל זה כתב הרמב"ם שתורה שבעל פה, עיקרה שתדע את המסקנות. וככל שנוגע למבחנים של ארגון "דרשו", כמוכן אם רוצים לחבר זאת לדברי החפץ חיים, צריך לדעת שבסופו של דבר צריך לבחון גם על השקלא וטריא, כי זה אחרת לגמרי כשיודעים רק מסקנות הגפ"ת, מאשר כשיודעים את כל השקלא וטריא המגיעה לכך. אבל, אחרי הכל, הרי מוגבלים, אי אפשר לשאול על כל פרט ופרט. אז צריך, אחרי הכל לדעת שהמבחן צריך להיות יותר על המסקנות. לא רק, אבל יותר, בהתמקדות יותר על המסקנות, כי זה מה שהח"ח אומר, זה החיוב בעצם של ידיעת התורה, שהתפקיד העיקרי של בקיאות זה לזכור את המסקנות כראוי.

וכשמדברים על מסקנות, אין המדבר רק במסקנות של גמרא, אלא גם מסקנות של יסוד של תוספות, זה גם מסקנות.

הרב מן: אני זוכר שנבחנתי כשהייתי בחור באחד הארגונים, בשעתו מי שהיה אחראי על המבחנים היה הגאון ר' נפתלי נוסבוביץ, אמרנו לו, הרב לא חושב שזה כל כך לא הוגן לתפוס איזה נקודה בתוספות, שלא שואלים לעתים על התוספות עצמו ששאל ותיקן, אלא בפרט שיצא מהתוספות, הוא שואל זאת כשאלה מרכזית פה בסוגיא, הרי היתה שאלה לעמוד, ובעמוד זה תפסו איזה נקודה שיצאה מהתוספות, ואתם מצפים מבחורים שמי שלא יודע זאת, יכול להגיד על העמוד הזה שאותו אינו יודע זאת, איזה צורת מבחן זה. הוא שמע זאת, ושינה את צורת המבחנים, באומרו שבחיים אין להיתפס על נקודות. ומאז, כל השאלות הינם שאלות מסכמות.

ארע פעם שקבוצת בחורים נסעה מן הישיבה לחג השבועות ללא רשותו. כאשר שמע זאת רבינו הפטיר בצער את לשון הכתוב: "ופורץ גדר..." ובזהירותו המופלגת נמנע מלהשלים לשון הכתוב "... ישכנו נחש". אלא שהיה די בזה כקללת חכם שאפילו על תנאי היא באה

דרכו של מרנא רבינו הגר"ש הלוי ואזנר בעל 'שבט הלוי' זצ"ל, בענייני חינוך ובגדרי הקדושה

"בזאת תדעו כי ה' שלחני" (במדבר ט"ז, כ"ח)

למשמרת באופן מעורר השתאות.

כך כאשר הגיע פעם לארצות הברית באישון לילה, לאחר נסיעה ארוכה בת שנים עשרה שעות, ביקש לברר היכן יש מקווה, מאחר וחפץ הוא לטבול ולהיטהר. לפליאת מלווהו, מדוע זה לא ימתין עד אור הבוקר, אז האפשרויות יותר מגוונות, השיבו רבינו בתום וטוהר: "הן נסעתי עכשיו במטוס, שהוא מקום המרוחק מן הקדושה. רצוני אפוא להיטהר תחילה..."

מפורסם היה רבינו בשמירת עינו עד זקנה ושיבה, ואף מרבה היה לעורר על כך באמרו שדי בראייה אחת שאינה הגונה בתקופת בין-הזמנים בה מצויים יותר ברחוב, כדי להרוס את כל התורה והרוחניות שנרכשו כדי עמל במשך ה'זמן' בישיבה.

בדברים שהיה נושא במעמד 'נעילת הזמן', היה מתרה בבני חו"ל על המכשלות החמורות הקיימות בשדה התעופה. נוהג היה לומר, כי קלקולה של ראייה אחת אסורה הינו כל כך גדול, עד שאפילו בזמן כה קדוש ונעלה כיום הכיפורים, ובעיצומה של תפילת 'כל נדרי' הנשגבה, היא מגיחה לפתע ממעמקי הזיכרון וטורדת את הנכשל בה.

וכה חקק רבינו בצוואת קדשו:

"...והניסיון למדני שיתכן מאד שדבר לא טהור שקלט העין אפילו פעם אחת בקטנותו, יתלה לפניו התמונה בליל כל נדרי, אשר רוצה באמת להרחיק דברים כאלה, מכל מקום הרושם שנשאר מנערותו

אחד מכלי השרת בהם היה משתמש רבינו בעבודתו את בוראו משחר נעוריו, היה לימודו בספרי מוסר, אשר יסודתו בהררי קודש, וגם מרנא החתם סופר זי"ע היה מחדיר בקרב תלמידיו את חשיבות לימוד המוסר דבר יום ביומו.

ואף רבינו, נוהג היה לעודד את תלמידיו להחזיק בלימוד המוסר, לא היו לכך סדרים קבועים או הספקים מטעם הישיבה, אלא כל אחד למד בהתאם לצרכיו וכפי הרגשת הלב. היה אומר תמיד כי כאשר מרגישים חלילה חולשה או רפיון מסוים בתורה או בענייני רוחניות, הרי שהעצה הבדוקה היא לפתוח תיכף ומיד ספר מוסר ולעסוק בו, וחזקה על לימוד זה שירומם את האדם טפח וטפחיים מעל הקרקע. תלמידיו מעידים כי ספרי מחשבה ומוסר היו מצויים דרך קבע על שולחנו, ואף ספרים עמוקים יותר כמו 'ישראל קדושים' לגה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע, ועוד. לא פעם סיפר כי בימי צעירותו היה מקובל לקבוע שיעור בספרי מהר"ל וכן בספרים עמוקים אחרים.

היה אומר רבינו משמו של רבו מהר"ם שפירא זצוק"ל מלובלין, כי זקנו הגה"ק רבי פינחס מקוריץ זי"ע חזר בימי חייו על ספר חובת הלבבות יותר מאלף פעמים, ובשל כך זכה למה שזכה. תקופה ארוכה היה רבינו פותח את שיעורו בישיבה בשיעור מתוך הספר חובת הלבבות.

בחודש אלול מקדים היה רבע שעה בטרם התפללו ערבית, ולומד עם התלמידים שיעור באחד מספרי המוסר. כך גם בסעודה שלישית מידי שבת בשבתו, בשעת רעווה דרעווין, מעורר היה רבינו על הדברים הצריכים חזיון, וראו במוחש כיצד דיבוריו אלו נובעים מתמצית לבו הטהור.

על הפסוק "חכמה ומוסר אוילים בזו", דרש פעם רבינו בעת סעודת פורים בדרך צחות, כי לימוד התורה בשילוב דברי מוסר הוא דרכם של צדיקים, מה שאין כן האוויל, הרי שהוא בז לדרך זו ומעדיף שלא להחזיק במוסר.

קדוש ייאמר לו

כספר מוסר חי היה רבינו בהנהגותיו שבענייני קדושה. כבר משחר נעוריו גדר וסייג את עצמו מכל משמר. אך גם עד זקנה ושיבה, המשיך רבינו בהתנהגות זו כבחור צעיר, והיה עושה משמרת

חוזר וניער מפעם לפעם, ודווקא כשמבקש דביקות לעבודת ה', כי אז מתגברת המלחמה, כי קשה להגיע לדבר שבקדושה, כי דווקא אז כוחות הרע מעוררים אותו למה שהיה כבר שכוח ממנו, ושרוצה לשכחו בכל כוחו..."

כרטיסי טיסה במסגרת

מעשה מופלא ארע עם אחד מתלמידי רבינו המתגורר בלונדון, אשר יש בו כדי ללמד על חומרת העוון של 'ולא תתורו'. ובכן, לקראת שמחת הבר-מצווה של בנו והנחת התפילין, החליט הלה להעניק לו מתנה מיוחדת. הוא רכש שני כרטיסי טיסה לארץ הקודש, עבורו ועבור בנו, כשבדעתו להתפלל אצל רבינו ביום הבר-מצווה, על מנת שרבינו יניח לו את התפילין בפעם הראשונה.

ערב נסיעתו, שוחח האיש בטלפון עם רבינו ובישרו כי הוא עומד לבוא ארצה עם בנו. שתק רבינו רגעים אחדים, אחר אמר כי לדעתו "טוב יעשה אם לא יבוא". לשמע דברי רבינו נותר הלה המום, וניסה להתגמגם ולהסביר כי כבר שילם על הכרטיסים במיטב כספו, וכי הילד כבר מונה את השעות עד לנסיעה מרוב התרגשות.

אך רבינו נותר בדעתו והסביר לתלמידו: "החשבת בכמה ראיות אסורות עלול ילדך להיכשל במשך הדרך הארוכה מאנגליה ועד הנה? האם סבור הנך שביקור בארץ ישראל מצדיק זאת?"

הוסיף האב המאוכז והקשה: ומה אעשה עם סכום הכסף שכבר שלמתי עבור הכרטיסים? נענה רבינו ואמר: "כדאי לאבד כרטיס טיסה ואפילו שניים, ולא לאבד עולמו חלילה בראייה אחת אסורה". אותו תלמיד שחכם לב היה, נותר כמובן בלונדון, אך רכש מסגרת גדולה ונאה, הכניס בתוכה את הכרטיסים, והגישם כמתנה לילדו נער הבר-מצווה, למען ייחקק בו לעד, עד כמה יש להשקיע בשמירת העיניים.

הרב מאוד גורמים

בתשובותיו, אשר לא מעט מהן עוסקות בענייני הלכה הקשורים לגדרי קדושה, כותב רבינו כדברים האלה: "וגם חסרון טהרה וקדושה היא בעוכרנו, כי יראת ה' טהורה עומדת לעד, ופגמי קדושה הרבה מאד גורמים, וכל חז"ל מלאים מזה וכל ספרי מוסר הקדמונים..." שוב היה מעשה, שפעם נזקק רבינו להיפגש פנים אל פנים עם ראש עיר מסוים, שהיה רחוק משמירת תורה ומצוות. לאחר הפגישה כאשר שב רבינו אל הישיבה, הבחין מי ממקורביו כי פניו מועדות אל המקווה שבישיבה. ואכן, כעבור דקות מעטות, ראה את רבינו כשטיפות מים רעננות על זקנו. העז הלה ושאל את רבינו האם הליכתו למקווה היא בשל פגישתו עם האיש החילוני? התחייך רבינו והנהן בראשו לאות הן.

כמה מדרגות במקוה

הד נוסף לקדושתו המופלאה של רבינו, ניתן ללמוד מהמעשה שהיה שגור על לשונו, על אחד הצדיקים שהיה קרוב מאוד אל תלמידיו ואשר נהג לחבבם ולהראות להם פנים נלבבות. ברם, על

ערב נסיעתו, שוחח האיש
בטלפון עם רבינו ובישרו כי
הוא עומד לבוא ארצה עם בנו.
שתק רבינו רגעים אחדים, אחר
אמר כי לדעתו "טוב יעשה
אם לא יבוא". לשמע דברי
רבינו נותר הלה המום...

דבר אחד היה מקפיד מאוד ואף הרבה להזהיר על כך את תלמידיו והוא - שיקפידו מאוד על טבילה במקווה.

אותו צדיק פגש פעם בתלמיד מתלמידיו, שכנראה הרגיש בו ובהתנהגותו כי דבר מה איננו כשורה אצלו וישאלהו לאמור: היודע אתה כמה מדרגות ישנן במקווה? שתק הבחור ולא השיב. הבין הצדיק כי הבחור איננו טובל לטהרתו ועוד באותו יום שלחו לביתו וסלקו מן הישיבה.

ואף בהנהגת הכלל היה רבינו מרבה לעורר על דרכי הקדושה, והיה ניצב כגיבור חיל על משמר חומות הטהרה של כרם בית ישראל. משאות קודש רבים נשא רבינו כשדבריו חוצבים להבות אש על ענייני צניעות וגדרי קדושה, במיוחד בקרב הדור הצעיר שיש לשמור אותו מכל משמר ולחנכו להתרחק מן הכיעור ומהדומה לו ואף מן הדומה לדומה.

מקל מאחורי הדלת

בעניין חינוך הבנים לתורה ויראה, היה מרגלא בפומיה של רבינו אמירה נאה על פסוקו של שלמה המלך ע"ה "חושך שבטו שונא בנו ואוהבו שיחרו מוסר". ולכאורה שאל רבינו, באם מי ששונא בנו הוא זה החושכו מן השבט, הרי שאוהבו היה צריך להיות זה המפליא בו את מכותיו או לכל הפחות מכהו מעת לעת, מדוע אפוא נוקט הכתוב בהגדרה שונה.

וביאר רבינו, שמלכתחילה אכן אין להכות את בנו ואין זה מדרך החינוך הרצויה, הנעשית על ידי דברי מוסר המתקבלים על הלב. אך על הילד לדעת שיש אפשרות של 'שבט' והכאה, וכלשונו הטהורה: "זאל וויסען אז ס'איז דא אשטעקן איבערן טיהר" - שידע כי מונח מקל מאחורי הדלת.

אולם מעל הכל סבר רבינו, כי כאשר על הפרק ישנן בעיות חינוכיות, יש לצוות הישיבה לבדוק תחילה את עצמו. הוא היה אומר, כי

הגאון רבי שלמה קרליץ, היה נוהג כשהגיע למקום שידוע היה לו שיושיבוהו ב'מזרח', שלפני שהושיבוהו התיישב בעצמו ב'מזרח', בהטעימו: "או שהדבר יעשה בדרך כבוד, דהיינו שיכריחו אותי לשבת שם. או שאעלה לבד, ואז זה בדרך בזיון"...

הגאון רבי יחיאל מיכל בן רחל שטרן שליט"א לרפו"ש, בפנינים על חכמת הלב של גדולי ישראל, והיחס שלהם לכבוד האמתי והמדומה

"ומדוע תתנשא על קהל ה'" (במדבר ט"ז, ג')

במסילת ישרים כתב: "והכבוד האמתי אינו אלא ידיעת התורה באמת, וכן אמרו ז"ל: 'אין כבוד אלא תורה שנא' כבוד חכמים ינחלו', וזולתה אינו אלא כבוד מדומה וכוזב, הבל ואין בו מועיל". מרן הגרש"ז אוערבאך שנא בתכלית את הכבוד שעושים לו, וממש כעס על זה, והיה אומר לבני ביתו ולמשפחתו: "הרי אתם לא רוצים להכאיב לי, ולמה כותבים הנכם תארים וכדומה, או מנסים לסדר לי מקום חשוב באספות וכיו"ב?". הוא התבטא פעם: "אני אראה לכם מה זה כבוד אמתי: שלחתי מכתב דברי תורה לרבי משה פיינשטיין והסכים לזה - זהו כבוד אמתי!". מרן רבי איסר זלמן היה אומר: "אינני בוחל בכבוד בגלל הפרומקייט שבו, אלא בגלל הקרומקייט שבו"...

מהו כבוד אצל אנשים

מרן הגר"ח שמואלביץ היה מספר בהלצה, כי מעודו לא הבין מהו כבוד עד שלמד זאת מפי אדם פשוט. פעם, בדרך הילוכו בשעות לפנות בוקר, פגע בעובדי הניקיון כשהם עסוקים במלאכתם בפניו פחי האשפה. עבודתם מתחלקת ביניהם. יש מהם המקרבים את הפחים למכונית האשפה, ויש המעמיסים את האשפה על המכונית, נעמדים על מדף בצידה ועימה הם נוסעים ממקום למקום. כשעבר הגר"ח שמואלביץ במקום, פנה לעברו אחד מהעובדים ובירכו לשלום, בהוסיפו שכל יופתע הרב מכך שהוא רק עוסק בהזזת הפחים ולא בנסיעה על גבי מכונית האשפה, באשר מטבעו הוא בורח מן הכבוד...

אמר הגר"ח כי אז הבין לראשונה מה טיבו של כבוד...

מתחלקים בסבל של כבוד

בספר 'תנועת המוסר' (ח, ה עמוד קכ"ג), הובא שבזמן מן הכבוד היה רבי אהרן בקשט, גאב"ד לומז'ה, בעל 'לב אהרן', נאהב על הבריות ונואם בחסד עליון, וכל אימת שסיים נאומיו התחמק ונעלם מעיני הקהל בכדי שלא יחלקו לו כבוד. פעם הזדמנו רבי אהרן ובעל ה'חפץ חיים' זצ"ל באחת מערי פולין, לעצרת גדולה שהוכרזה למען חיזוק טהרת המשפחה. המונים צבאו על פתחי האולם לראות את

כבוד מדומה

הסבא מסלבודקה ניגש פעם לאחד הבחורים בישיבה, ושאל אותו מי קיבל עליית שישי בשבת. אמר לו הבחור שאינו זוכר. וכך ניגש לכמה בחורים, וכולם אמרו לו שאינם זוכרים. אמר הרב: "אותו אחד שקיבל עליית שישי, במשך זמן רב הרי הוא מתגאה על הכבוד הרב שנפל בחלקו, והנה עברו רק יומיים שלושה וכבר אף אחד לא זוכרו! וכי זה נקרא כבוד!?"...

הרב דסלר (מכתב מאליהו חלק א' עמוד צ"ט) מסביר, שכשם שישנם ילדים המשתעשעים בצעצועיהם, כך משתעשעים מבוגרים בכבוד, והמכנה המשותף בשניהם הוא הדמיון המעניק להם סיפוק. הילד נוטל תיבה שבורה, ומשחק בה כאילו היתה ספינה והוא רב החובל שלה, באותה מידה המבוגר משחק בפיסות כבוד, שהדמיון משלה אותו שעל ידן הוא חשוב...

מרן הגר"ח שמואלביץ היה תמיד מספר, כי עבר פעם בין ספסלי ישיבת מיר, ושמע איך בחור אומר לחברו "רבי חיים מחדש", כוונת הבחור היתה לחידושו של רבי חיים מברסק, אבל לרגע קט היתה לו שמחה בלב, שבחור חוזר 'על שיעור שלו'. אחרי הרבה שנים עדיין מהבהבת בקרבו אותה הנאה שהיתה לו, ברגע זה "כי זהו כוחו של כבוד המדומה".

הרבנים החשובים. בסיום העצרת ניסה רבי אהרן להחזיק במנהגו ולברוח מן הכבוד שיחלקו לו, אולם הפעם לא הצליח.

מי עיכב בעדו - ה'חפץ חיים'.

ידוע ידע ה'חפץ חיים' מה שבדעת רבי אהרן לעשות, והכין את עצמו מקודם. תפסו בידו והחזיקו, וכך יצאו שני הגדולים יחד מהאולם. "כבודו רצה שרק אני אסבול מכבוד ואיענש על כך?", הפטיר ה'חפץ חיים', "יקבל נא כבודו את מחציתו ונתחלק..."

סכנת הכבוד עד זקנה ושיבה

סיפר אבי זצ"ל, שפעם הגיע ידיד נעוריו של הרה"צ רבי אליהו לופיאן לבקרו בכפר חסידים, והתארח אצלו ימים אחדים. בוקר אחד טרם יצא מביתו לשיבה, הבחין האורח כיצד רבי אליהו עומד ומשנן את הפסוק "ולא תביא תועבה אל ביתך". לתמיהתו הסביר לו רבי אליהו כדברים האלה: "עוד מעט אכנס לשיבה, יקומו התלמידים לכבודי, אעלה למקומי במזרח, ימתנו עלי בקריאת שמע ושמונה עשרה, והרי הכתוב מכנה את הגאווה ובעל הכבוד 'תועבת ה' כל גבה לב', 'כל' - לרבות משגיח, ראש ישיבה וכל מי שמכהן במשרה, שחולקים לו כבוד בהכרח ומצד החינוך, כולם נכנסים בסוג זה של 'תועבת ה'".

"האם איש כמותו, המעונה וחלש, צריך לחשוש לגבהות הלב?", שאל האורח.

השיב לו רבי אליהו במשל: "במקום פלוני מונחת פצצה מסוכנת. זה כמה שנים חלפו עליה אלפי אנשים ולא התפוצצה, האם חדלה הסכנה בשל כך? אולי תתפוצץ בדיוק עכשיו? אכן, סכנת הכבוד עד זקנה ושיבה!"

התיישב בעצמו במזרח

הגאון רבי שלמה קרליץ, היה נוהג כשהגיע למקום שידוע היה לו שיושיבוהו ב'מזרח', שלפני שהושיבוהו התיישב בעצמו ב'מזרח', בהטעימו: "הרי בסופו של דבר יעלו אותי לשבת ב'מזרח', כעת עומדות בפני שתי ברירות: או שהדבר יעשה בדרך כבוד, דהיינו

**פנה לעברו אחד מהעובדים
ובירכו לשלום, בהוסיפו שבל
יופתע הרב מכך שהוא רק עוסק
בהזזת הפחים ולא בנסיעה על
גבי מכונית האשפה, באשר
מטבעו הוא בורח מן הכבוד...**

שיבקשו ממני לעלות ל'מזרח' ואני אסרב, שוב יבקשו ממני ושוב אסרב, עד שלבסוף יכריחו אותי לשבת שם. או שלעומת זאת אעלה לבד ל'מזרח', ואז זה לא יעשה בדרך כבוד אלא אדרבה, בדרך בזיון..."

לזקנים נשאר כבוד

הגאון רבי בן ציון אבא שאול היה אומר: "לפעמים פוגשים בבית הכנסת אנשים מבוגרים, שמקפידים מאוד שיתנו להם כבוד בתפילה ובעליה לתורה, ואילו צעירים - אנו רואים שלא מפריע להם. זה לא אומר שהצעירים טובים יותר, אלא הזקנים - מה שנשאר להם מתאוות העולם הזה - הוא הכבוד. הצעירים מלאי תאוות אחרות..." (מתוך הספר 'מידות והנהגות טובות')

תמיד רצית לזכור ולדעת את מה שלמדת?

מצטרפים למבחני 'דרשו'. לחזור, לשנן, להבחן, לדעת!
1,200 מוקדי מבחן חודשי ברחבי הארץ והעולם.
לפרטים והרשמה גש לעמדות 'נדרים פלוס'

פעם אחת נסע לקובנא, הכרטיסן ברכבת שאלו להיכן רוצה לנסוע, והשיב לקובנא, וענה לו המבקר הכרטיסים לקובנא "דא", שמשמעותו ברוסית, כן, בסדר, אבל באידיש משמעותו, פה - כאן. ר' יחיאל הבין שהכונה שבתחנה הקרובה צריך לרדת, וכשירד בתחנה, ירד לכפר שכולו גויים שונאי ישראל גדולים

הגאון רבי משה סחייק, תלמידו חביבו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, על עיקר מלחמת היצר בראי משנתו של מרן זצ"ל

"כִּי כָל הַעֲדָה פָּלֶם קְדָשִׁים" (במדבר ט"ז, ג')

לפני שמרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל נחלש [לפני חנוכה תשע"ז], ראש ישיבה חשוב נכנס להתיעץ עימו. כאשר נפרדו, החזיק את ידו בחום ואמר לו: בתוס' בכתובות [ס"ג ע"א] כתוב שמי שהולך ללמוד דרכו להיות אדם גדול, אם כן, מי שלא נהיה אדם גדול, משמע שלא הלך ללמוד!

הבין אותו ראש ישיבה שרבינו מבקש למסור לו מסר, ומהחביבות והנעימות שאמר את דבריו הבין שאינו מבקש לגעור בו אלא שיש כאן דבר שמבקש שיהיה על מנת לרומם אותו, ולכן על מנת לנסות להבין כוונתו אמר בכעין "ביקורת-עצמית": "אם כן, הבנתי למה לא נהיית אדם גדול".

כאן היתה מחשבה לשומעים שיאמר לאותו ראש ישיבה חשוב כגון: לא הכונה אליך, אתה זכית לעשות הרבה, אולם הוא אמר אחרת, אמר לו: [לא רק אתה], הרבה הרבה לא נהיו 'אדם גדול'.

ורמז בזה שיעור מאלף, לאופן הלימוד, בדרישה לרצינות, לשקידה והעמל הנדרשים, ולשאר האופנים הנצרכים ללימוד התורה הקדושה, הכלולים במה שכתבו התוס' על "ההולך ללמוד". ולעורר שאדם יכול להיות כאן בעולם הזה אדם גדול, ועל האחריות והרצינות שהלומד צריך לנקוט להגיע לכך.

המלחמה של היצר

עוד אמר מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל: עיקר מה שמפריע ליצר הוא לא רק לימוד תורה, אלא עיקר מלחמתו שלא יצמח ויהיה אדם גדול. היות ואדם גדול יכול לרומם את כל הסובב אותו, אדם גדול יכול להרים קרנה של תורה בכל ישראל, אדם גדול יכול לעשות ממש מהפכה בבריאה. כדוגמת רבי אהרן קוטלר שהקים עולה של תורה בארצות הברית, והחזו"א כאן בא"י.

והמשיך ואמר כל אחד היצר הרע מנסה להפריע לו מלהיות גדול. כל אחד באופן הפרטי שלו. היה בחור במינסק שבזמן המלחמה היו הרבה שהבריחו את הגבול, אך בחור זה אביו חש מהסכנה, וקרא לו שיבוא בצורה חוקית למדינה שבה האב היה גר, ושם לא היתה

ישיבה, ולמד לבד. ואחרי נישואיו הבטיח לו חמיו כמה שנים מזונות על שולחנו. אך אחרי חצי שנה אמר לו חמיו שאינו יכול להחזיקו יותר. והוצרך לצאת לפרנסה. והיה מוכר בדים. ואח"כ כשעלה לא"י התאונן ששרף ארבעים שנים מימי חיו. והיות שלא למד בישיבות לא זכה להיות למדן כראוי. אע"פ שהיה בעל כשרון גדול. כל זה היצר מנסה בכל הכח להפיל כל אחד שלא יזכה לגדול.

ואמר למשיגי בישיבה שיאמרו לבחורים שכתוב בספר דרך עץ החיים [לרמח"ל] שבזמן גזירות ת"ח ת"ט השביע המקובל הגדול רבי שמשון מאוסטרופול זצוק"ל את הס"מ ושאלו אותו למה אתה עושה גזירות, ואמר שאם יסכימו לבטל תורה הוא יתן להם מנוחה, ומה הוא רצה, שלא יהיה לימוד התורה, "כואב לו אם לומדים תורה" כי זה העיקר מה שמחמת זה השטן - הס"מ לא יכול להתקיים, זה "סם המות" של היצר הרע, ולישראל היא "סם החיים".

הוסיף רבינו ואמר: ונראה שגם לא איכפת לו שילמדו תורה, אלא עיקר השקעתו היא שבסוף לא יהיו ממנו תלמיד חכם [ספר אפיקי איל].

ועל דברי הגר"א שטינמן זצוק"ל נראה שיש להמליץ את דברי מדרש [בראשית רבה כ"ב ו'] וז"ל:

אמר רבי תנחום בר מריון אית כלבין ברומי דידעין למשתדלא, אזיל ויתיב קמי פלטירא, ועביד גרמיה מתנמנם ומרי פלטירא מתנמנם [חכמת הכלבים שברומי, באים ליד מוכר הלחמים ועושים עצמם מתנמנמים, ובכך מוכר הלחמים לא נזהר מהם], והוא שמוט עגולא אארעא [ומפילים את כל הלחמים]. עד דהויא מצמית לון [עד שהמוכר אוסף את כל הלחמים שנפלו והתפזרו], הוא משתכר עגולא ומהלך ביה [הוא כבר לוקח לחם אחד ומסתלק].

ומפורסם ביאורו של רבי חיים שמואלביץ: מה רוצה הכלב? לחם אחד! ושיטתו להשיגה: הופך את כל השולחן, המוכר שמח שהציל את כל הלחמים. ולגבי האחד שהכלב לקח אומר: "נו מילא, לא נורא, העיקר שהכל נשאר אצלי". אבל לכלב זה מספיק, שהרי כל מה הוא שרצה מלכתחילה היה לחם בודד זה.

ומדברי ראש הישיבה אולי ניתן ללמוד עומק נוסף בהבנת דברי המדרש, שהרי אדם אומר: הרי אני לומד תורה בהתמדה כל היום, אכן דבר אחד אני מרשה לעצמי לא לנהוג כדרך הנאותה האמורה להביא אותי להיות אדם גדול. נו מילא, לא נורא, העיקר שהכל "אצלי ביד" שאני מתמיד בלימוד ושאר דברים. אבל למעשה מחשבה זו היא "החכמה" של היצר, "להרגיע" את האדם ולתת לו אשליה שהצליח במלחמה נגדו, בדיוק כאותו מוכר לחמים שנשאר עם כל הלחמים, מבלי לדעת שאת "הלחם שלו" - את מטרתו השיג היצר. שאת האפשרות להיות אדם גדול, לקח ממנו.

ולפיכך כאמור מספיק ליצר להכשילו בדבר אחד שימנע אותו מלהיות גדול, וכשהצליח בכך כבר לא כל כך אכפת לו שילמד תורה, ואפילו שילמד כל היום וכל הלילה. אדרבה ש"ירגיש טוב" עם עצמו, לא יבין את הפסדו העצום, ויעזבהו במנוחה. ובזה מתפרש המדרש כמין חומר.

לומר "משתדל" - לא יועיל

רבינו היה אומר שיש נטיה לרוב האנשים ללמוד בשטחיות, ובלשון מליצית "למרוח את הדף", וזה גורם שאין הבנה וממילא אין טעם בלימוד העיון, כי עיקר הסיבה שאין טעם בלימוד הוא חסר בהבנה!!! ובשם הגר"ח מבריסק אומרים אותו זה ש"הופך דפים", היינו הופך: אחד, שנים, שלש, ארבע דפים ומרגיש על כל דף שהופך "אֶ-מִתְחִייה", מרגיש טוב מאוד שמסיים מסכתות, וחושב שיודע ש"ס, אמר עליו הגר"ח מבריסק: "הוא יודע ש"ס נישט" [דהיינו לא רק שלא יודע ש"ס, אלא שיודע ש"ס לא, כלומר "יודע" הפוך מהצורה הנכונה].

פעם כשיצא רבינו מתפילת מנחה במנין המצומצם שהיה בביתו, פנה לאחד מהמתפללים, ושאלו: "האם אתה לומד ש"ס?". אמר הלה בלבו: מה אעשה, לומר שאני לומד, וכי למה שאני קורא לימוד נחשב בכלל ביחס למה שראש הישיבה מצפה. ולומר שאני לא לומד - הרי אני כן לומד.

**רבינו היה אומר שיש נטיה לרוב
האנשים ללמוד בשטחיות,
ובלשון מליצית "למרוח את
הדף", וזה גורם שאין הבנה
וממילא אין טעם בלימוד העיון,
כי עיקר הסיבה שאין טעם
בלימוד הוא חסר בהבנה!!!**

במשך ה'תוך כדי דיבור' שהיה לו מצא הלה פתרון לצאת מהסבך ואמר דבר ביניים: אני משתדל ללמוד.

על אתר אמר לו: וכי טענה כזו תועיל לך בשמים?!

לדעת ש"ס לפני הכל

אמר הגר"ש שטינמן שליט"א בן מרן זצוק"ל: מורי אבי זללה"ה היה רגיל לספר על בעל ה"שרידי אש" הר' יחיאל וינברג, שהיה אחד העילויים בסלבודקא שבעיר קובנא, ופעם אחת נסע לקובנא, הכרטיסן ברכבת שאלו להיכן רוצה לנסוע, והשיב לקובנא, וענה לו המבקר הכרטיסים לקובנא "דא", שמשמעותו ברוסית, כן, בסדר, אבל באידיש משמעותו, פה - כאן.

ר' יחיאל הבין שהכונה שבתחנה הקרובה צריך לרדת, וכשירד בתחנה, ירד לכפר שכולו גויים שונאי ישראל גדולים והרביצו לו שם מכות נוראות ובנס ניצל, והסיק מזה שמוכרח הוא לדעת את השפה הרוסית ובמקום ללכת לקובנא הלך ללמוד בגמנסיה את השפה הרוסית.

וכשהדבר הגיע למרנא החפץ חיים שלח שיקראו לו, וכשהגיע שאל אותו החפץ חיים בשביל מה הלך ללמוד שפה הרוסית, והשיב לו את כל מה שקרה לו ברכבת, אשר לכן החליט שמוכרחים לדעת רוסית. ענה לו החפץ חיים אתה צודק, צריך לדעת רוסית, אבל צריך גם כן לדעת ש"ס וגם קצוה"ח ואבני מילואים וכו', הרי בשביל מי כתבו כל זה, כל דבר צריך לדעת, אבל ש"ס צריך לדעת לפני הכל.

(מוזקנים אתבונן' - קנייני תורה)

השעה חמש וחצי הגיעה, והרבי לא יצא מחדרו. רבע לשש, עשרה לשש - המארגן הראשי כבר לא החזיק מעמד. הוא נכנס ואמר: "רבי, הם יושבים פה, עוד רגע כולם יברחו!". והרבי ענה לו בשיא הפשטות: "יש לי פה אלמנה"

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, על זריזות בעבודת ה', והסיבה שבגינה פרח מטה אהרן דווקא בשקדים

"וַיֵּצֵא פֶּרֶחַ וַיֵּצֵץ צִיץ וַיִּגְמַל שְׁקָדִים" (במדבר י"ז, כ"ג)

התורה מדגישה הבדל דק אך מהותי בין פטירת משה לפטירת אהרן. על משה רבנו נאמר: "וַיָּבֹכוּ אוֹתוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", ואילו על אהרן הכהן נאמר: "וַיָּבֹכוּ אוֹתוֹ כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל". המהרי"ל דיסקין מסביר את ההבדל: משה רבנו היה דיין, ודיין חותך את הדין. פעם אדם יוצא זכאי, ופעם הוא יוצא חייב. מטבע הדברים, לא כולם חשים אהבה מוחלטת כלפיו; תמיד יש מישהו שיש לו חשבון עמו. אהרן הכהן, לעומת זאת, היה "אוהב שלום ורודף שלום", הטיל אהבה ואחוזה בין אדם לחברו ושידר אהבה לכל. לכן, כאשר הוא נפטר, כולם בכו.

אם כן, לכאורה, לא היה צריך להיות איש אהוד ומקובל יותר בעם ישראל מאשר אהרן הכהן. והנה, כל פרשת קרח היא מלחמה שמנהלים קרח, דתן ואבירם, ויחד איתם מאתיים וחמישים ראשי סנהדראות, דווקא נגד אהרן הכהן. כמובן שהמחלוקת נוגעת גם למשה רבנו, שהרי הוא זה שהכתיר את אהרן, ויש לו לכאורה "אינטרסים" בדבר. אך חוד החנית של המלחמה מופנה כלפי אהרן. כיצד ייתכן הדבר? הסיפור כולו נראה תמונה. אהרן הכהן היה אמור להיות האיש שאיש לא יעז לדבר סרה בו. כל מי שהיה פוצה פה נגדו, היה צריך להיתקל בזעמו של העם כולו.

אך גם לאחר שהאדמה פצתה את פיה ובלעה את החוטאים, שוב בא העם בתלונות אל משה ואהרן: "אַתֶּם הִמָּתֶם אֵת עַם ה'". בתגובה, הקב"ה מתחיל מגפה בעם. אהרן הכהן רץ עם הקטורת, עומד בין המתים ובין החיים, ועוצר את המגפה.

אך גם זה לא הספיק. לאחר מכן, הקב"ה מצווה לקחת מטות, מטה לכל שבט, לשים אותם בקודש הקודשים, ולראות מה יקרה. נשאלת השאלה: לשם מה כל המבחן הזה? האם לא ראו כיצד האדמה בלעה את קרח ועדתו? האם לא נוכחו בכוחו של אהרן לעצור מגפה באמצעות הקטורת?

הפיכת האמת: כוחו של היצר הרע במחלוקת קרח

אנו מכירים את דברי הגמרא במסכת שבת, המספרת שכאשר עלה משה רבנו למרום, התווכח עם מלאכי השרת על מתן התורה. בסופו של דבר, "עָלִיתָ לְמָרוֹם שְׁבִיטָה שְׁבִי לְקַחְתָּ מִתְּנוּת בְּאָדָם", ואף מלאך המוות עצמו נתן לו מתנה: את סוד הקטורת. הוא גילה לו כיצד ניתן

לשלוט על המוות, והסוד טמון בקטורת.

כאשר פורצת המגפה, אומר משה לאהרן: "קח את המִתְּחָה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ... וְשִׁים קֶטֶרֶת". רש"י, בהתבסס על מדרש תנחומא, מסביר מדוע נבחרה דווקא הקטורת: "לפי שהיו ישראל מליזים ומרננים אחר הקטורת, לומר 'סם המוות הוא', שעל ידו מתו נדב ואביהו, ועל ידו נשרפו מאתיים וחמישים איש". לכן, אמר הקב"ה: "תראו שעוצר מגפה הוא, והחטא הוא הממית". היה צורך להוכיח שהקטורת, במהותה, היא כלי לעצירת המוות - זוהי המתנה שקיבל משה ממלאך המוות. ומה אומרים על כך בני ישראל? שהיא עצמה מביאה מוות.

אחד הלקחים המרכזיים שעלינו ללמוד מפרשת קרח הוא על כוחו של יצר הרע להפוך את המבט, להציג את המציאות באופן מעוות לחלוטין: אהרן, אוהב השלום ורודף השלום, הוא הופך להיות מקור הבעיה. הקטורת, שתפקידה לעצור מגפות, נתפסת כגורם המביא מוות. ליצר הרע, לשטן, יש כוח לקחת את האמת הברורה ביותר ולהפוך אותה על פיה.

סודו של מטה השקד: זריזות בעבודת השם

אומר הקב"ה לאהרן: קחו את המטות, מטה לכל שבט. כאשר הונחו המטות במשכן, אירע הנס במטהו של אהרן: "וַיֵּצֵא פֶּרֶחַ וַיֵּצֵץ צִיץ וַיִּגְמַל שְׁקָדִים". המטה היבש הפך בן לילה לעץ שקדים נושא פרי.

רבי שמשון רפאל הירש זצוק"ל כותב הסבר נפלא. מכל עצי הפרי, לשקד יש תכונה ייחודית. בדרך כלל, העצים מוציאים תחילה עלים, ורק לאחר מכן מתחילים להצמיח פרחים, אשר מהם מתפתח הפרי. עץ השקד, לעומת זאת, פורח עוד בטרם לבלוב העלים. הוא ממהר להוציא את פרחיו, ומתוכם את פירותיו. הוא הזריז והחרוץ מכולם בהבאת הפרי, שהוא תכלית קיומו של העץ.

אומר הרש"ר, שכאשר באים ומפקפקים בכהונה של שבט לוי, התשובה טמונה בתכונתם זו. כאשר נשמעה הקריאה "מִי לֵה' אֵלֵינוּ!" בחטא העגל, הם היו הראשונים שרצו ונענו. אלו הרצים ראשונים למען השם, ללא היסוס, ללא מבט ימינה או שמאלה - והרי הם נדרשו שם למשימה נוראה: "הֲרֹגוּ אִישׁ אֶת אָחִיו וְאִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת קָרְבוֹ". אלו הזריזים לקיים את רצון ה', ללא חשבונות אישיים, הם אלו הראויים לעמוד ולשרת לפניו. להם יש את כוח ההנהגה. רק איש נעלה כזה יכול להשתמש בקטורת כדי להילחם במלאך המוות. אם מישהו אחר, שאינו ראוי, ייקח אותה לידי - היא אכן תהפוך עבורו לסם מוות.

לכן, כאשר נדב ואביהו, שטרם הגיעו למדרגת שליחות זו, הקריבו אש זרה, הם מתו. כאשר מאת"ם וחמישים ראשי הסנהדריות, שלא היה להם את כוח ה"מי לה' אלי", ניסו לגעת בקדושת הקטורת, היא המיתה אותם. הקב"ה מורה להביא את המקלות, את המטות היבשים, כדי לגלות שאפילו דבר שנראה יבש וחסר חיות, ללא שורשים וללא מים, יכול למהר להביא ברכה לעולם יותר מכל דבר אחר. כיצד? עם זריזות ומסירות נפש מוחלטת לקב"ה. זהו כוחם של צדיקים. כפי שאומרים חז"ל: "צדיקים, כל מעשיהם בזריזות". כאן טמון סוד כוחם. גדולי ישראל, שאנו רואים כיצד הם שולטים באיתני הטבע, קובעים דבר ודברים מתקיים, מהיכן נובעת עוצמתם? מכך שכל מה שצריך להיעשות למען השם - נעשה מיד, ללא דיחוי.

הסקולנער: "אם אתה רוצה, אפשר"

אספר לכם מעשה ששמעתי מיד"נ רבי זלמן לייב זילבר שליט"א ממונסי. הסיפור הוא על הסקולנער רבי, רבי ישראל אברהם פורטוגל זצ"ל, איש קדוש וטהור. יום אחד, הוא מקבל טלפון מהרבי. "זלמן לייב", אומר לו הרבי, "יש לי פרויקט בשבילך. אני צריך לארגן השתלת ריאות עבור יהודי מסוים".

"טוב", הוא עונה ומקבל את הפרטים. "מדובר ביהודי בן 70". הרב זילבר משיב לרבי: "רבי, הגיל המקסימלי באמריקה שבו מאשרים השתלה, כלומר, 'מבזבזים' איבר וגם הגוף עוד מסוגל לקלוט אותו, הוא 65. אין סיכוי שיאשרו השתלה לאדם בן 70". אמר לו הרבי: "זלמן לייב. אם אתה רוצה, אפשר".

כאשר הרבי אומר, עושים. ור' זלמן החל לפעול לקידום העניין. הוא היה נחוש להצליח, ואם לא בדרכים המקובלות, אז בכוח. הוא הצליח להכניס את אותו יהודי לרשימת ההמתנה. כמובן, התהליך

בדרך כלל סיפור כזה מסתיים שכולם ברחו אבל גביר אחד הבין את הנעשה ונתן סכום כפול ממה שהיה מצופה שכולם יתנו יחד... ולא, ממש לא זה סיום הסיפור...

כלל סדרת בדיקות מפרכת. ישנו פרוטוקול ממוחשב וקפדני. מקבלים ספר שלם המפרט את סדר הבדיקות. אין דילוגים, בדיקה רודפת בדיקה. [כשאני מספר זאת לפני הציבור אני חש את הדברים, עברנו את זה באופן אישי היינו צריכים לטוס שלוש פעמים לארצות הברית עבור התהליך] כל בדיקה שעוברת בהצלחה מסומנת ב'ו', ורק אז ניתן להתקדם לבאה בתור. הכל ממוחשב, ואי אפשר לדלג על שום שלב. אם משהו אינו תקין - התהליך נעצר.

אחד מכללי היסוד בהשתלות הוא שמלבד הבעיה המרכזית, למשל בעיית ריאות, אסור שיהיו בעיות רפואיות אחרות, ובפרט לא סימן כלשהו למחלה ממארת. הסיבה לכך היא שהתרופות הניתנות למניעת דחיית שתל נוגדות באופן חריף את הטיפולים הכימותרפיים.

ובכן, אותו יהודי עובר בדיקות דם. אחד המדדים שנבדקים הוא המרקרים (סמנים), שאומרים להיות בטווח של 6 עד 10. התוצאה שהתקבלה הייתה 36 - ערך גבוה באופן קיצוני, המעיד על קיומה של מחלה.

הרב זילבר מצלצל לרבי ואומר: "רבי, ככל שהצלחתי, כנגד כל הסיכויים, להכניס אותו לתור בגיל 70, במצב הזה זה בלתי אפשרי. בדיקות הדם מראות ערך של 36, פי כמה מהמותר. הוא לא יוכל להתקדם בתהליך".

שאל אותו הרבי: "נו, יכולה להיות טעות בבדיקות הדם?" ענה לו: "רבי, מבצעים מיליארדי בדיקות דם ביום, המערכת לא טועה".

המשיך הרבי ושאל: "אז אולי זה התחלף? אולי החליפו את המבחנה שלו בזו של מישהו אחר?"

"עם הסקולנער רבי לא התווכחתי", אומר ר' זלמן. אך הוא הוסיף:

"רבי, זה לא יעזור. כי אחרי הבדיקות האלה, חלק מהפרוטוקול הוא ביצוע ביופסיה, ובביופסיה יגלו את המחלה בוודאות".

אמר לו הרבי: "אפשר לשכוח לעשות ביופסיה".

"רבי, ניסה להסביר, "אמנם אנו אומרים שאין שכחה זה רק לפני כיסא כבודך, אבל גם פה יש פרוטוקול ממוחשב. אם המחשב לא מקבל 'וי' על ביצוע הביופסיה, התהליך לא ממשיך, זה לא עובר למחלקה הבאה".

חזר הרבי על דבריו: "אפשר לשכוח לעשות ביופסיה".

"השורה התחתונה", מסכם הרב זילבר את הסיפור, היא "שהיהודי הזה עבר השתלת ריאות, בלי שנעשתה לו ביופסיה ובלי שהתייחסו לתוצאות בדיקות הדם. הוא חי עוד עשר שנים לאחר מכן".

"מצווה הבאה לידך, אל תחמיצנה"

מהו הכוח הזה? אספר סיפור נוסף על הסקולענער רבי, כדי להמחיש את גדולתו. ידוע היה שאצל הרבי, מושג הזמן לא היה קיים כפי איך שהעולם הכיר אותו.

מה עמד מאחורי הנהגה זו? אצל הסקולענער רבי הייתה גישה ברורה: "מצווה הבאה לידך, אל תחמיצנה". אם הגיעה מצווה, היא הפכה להיות מרכז העולם באותו הרגע, וכל השאר נדחה. אם כעת הגיעה אלמנה הזקוקה לעידוד, והדבר דורש לשבת איתה שעותיי - יושבים איתה שעותיי. אם צץ סיפור רפואי דחוף, זהו הנושא החשוב ביותר כרגע, כי הקב"ה שלח אותו. הכל נדחה, אפילו אם נראה שהדבר בא "על חשבון" עבודת ה' בזמנה.

מוסד הדגל של חסידות סקולען הוא "חסד לאברהם", המחזיק יתומים וילדים ממשפחות שבורות ורצוצות. לאורך השנים, המוסד הגיע מספר פעמים אל סף פשיטת רגל. באחת הפעמים, כשהמצב היה קריטי במיוחד, החליטו כמה עסקנים לארגן אספת גבירים עם הרבי, במטרה לגייס מהם סכומים גדולים להצלת המוסד.

הם קבעו את האסיפה לשעה חמש וחצי, שעה שהתאימה לכל קבוצת הגבירים. הם הדגישו בפני הרבי: "האסיפה מתחילה בחמש וחצי. אלו אנשים שאצלם הזמן מתקתק. אם בחמש ושלושים וחמש דקות הרבי לא יוצא, הם הולכים". הובהר שהכל חייב להיות

מכוון במדויק לשעה היעודה. "טוב, בסדר", השיב הרבי.

השעה חמש וחצי הגיעה, והרבי לא יצא מחדרו. חמש שלשים וחמש, והוא עדיין בפנים. רבע לשש, עשרה לשש - המארגן הראשי, שעמל כה קשה על כינוס הגבירים, כבר לא החזיק מעמד. הוא נכנס אל הרבי ואמר: "רבי, הם יושבים פה, עוד רגע כולם יברחו!".

והרבי ענה לו בשיא הפשטות: "יש לי פה אלמנה".

"אבל הם יברחו כולם! הם לא יודעים מה זו אלמנה", התחנן העסקן. הרבי השיב לו: "אינני מבין. יש פה אלמנה, וגם הם מחויבים בכבודה. עכשיו צריך לתת עידוד לאלמנה, ולא מעניין אותי שום דבר אחר". בדרך כלל סיפור כזה מסתיים שכולם ברחו אבל גביר אחד הבין את הנעשה ונתן סכום כפול ממה שהיה מצופה שכולם יתנו יחד... ולא, ממש לא זה סיום הסיפור, הסיום הוא שהרבי הקדוש ישב עם אותה אישה עוד שעה ארוכה. כמובן, הגבירים קמו ועזבו, האסיפה התפזרה, וגרוש אחד לא נכנס לקופת המוסד! אבל הרבי חיזק אלמנה!!!

גם כאשר הדבר נגע למוסדותיו ולכספו, כביכול, הוא נהג באותה מידה. כי גם המוסדות הם לשם שמיים, אך כעת, האלמנה היא "לשם שמיים". זה מה שצריך לעשות ברגע זה.

צדיק גוזר והקב"ה מקיים

כוחם של הצדיקים, המצליחים לשלוט על איתני הטבע, נובע מכך שהם עושים את רצון הבורא באמת ובתמים, ללא שיקולים זרים. זהו פירוש דבריו של משה רבנו לדתן ולאבירים: "לא תמורו אֶחָד מֵהֶם נִשְׁאָתִי" - מעולם לא ניצלתי את מעמדי, לא נהניתי מכם בדבר. כל חיינו שייכים לקב"ה. ומי שחי עבור הקב"ה, גם שולט, כביכול, על הקב"ה. "צדיק מוֹשֵׁל בַּיָּרֵאֵת אֱלֹהִים" - מי שיראת אלוקים היא כל חייו, הוא המושל.

אך לשטן יש כוח לבוא ולומר: "לא, מה פתאום? לומדי התורה מכבידים על הציבור, הצדיקים יושבים באיזה חור ולא מבינים את צורכי השעה". הוא לוקח את אלו ה"מְקִימֵי מַעֲפָר דָּל", והופך אותם לבעיה. אבל מהו הכוח האמיתי? זריזות וכניעה מוחלטת לעשות את רצון בוראנו.

בזכות התורה ולומדיה

מאות אלפי יהודים כבר זוכים להתקדם מדי יום בידעת התורה
באמצעות התוכניות השונות של 'דרשו' אל תישאר מאחור!

לפרטים והרשמה גש לעמדת נדרים פלוס

השכן הסביר לו בעדינות, שזה לא זמן עכשיו להיכנס, אפשר לדבר בחוץ. "יש בלאגן בבית, זה ערב פסח, בני ביתי ירגישו לא בנוח שהכנסתי עכשיו את השכן החדש", הסביר לו. אבל הלה התעקש, "לא ידידי, אני רוצה להיכנס לביתך, זה חשוב..."

הג"ר אליעזר יוטקובסקי שליט"א, עם שאלת 'צוף התורה', סיפורים ועובדות בראי הפרשה

"ויקח קרח" (במדבר ט"ז, א')

ולצדו רואים מישהו שעומד בתנוחה לא מוצלחת ועלול להתבייש אם התמונה תפורסם, האם הצלם חייב להתחשב?
תשובה: פניתי ללא מעט רבנים ומורי הוראה והצגתי בפניהם את השאלה האמורה, ולמען האמת עדיין לא קיבלתי תשובה ברורה, מה הוא הגבול המדויק בין מה שמותר לפרסם למה שאסור לפרסם... אדרבה, אם למי מהקוראים יש תשובה ברורה המגובה במקורות הלכתיים ברורים, נשמח לקבלה.
דבר אחד אפשר לומר בבירור, כל יהודי מצווה לברוח ממחלוקת, ופרסומים שאינם ראויים, במקרים רבים עלולים לגרום למחלוקת קשה. לכן מי שמפרסם תמונה צריך לחשוב היטב האם פרסום התמונה יגרום למישהו אחר צער, ובוודאי שבמקרה של ספק טוב לוותר, כי ויתור מונע מחלוקות, ומרבה שלום בעולם.

מאי-ויתור, מפסידים...

הוותרנות היא מידה טובה וראויה מאוד, ודווקא בגלל זה היצר הרע מתלבש ופועל נגדה בכל כוחו.
ידועה האמרה של מרן הגרא"ל שטיינמן "נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי מוותר מפסיד", ותמיד היה אומר שמוויתור לא מפסידים. למעשה, רואים בעיני בשר, שאנשים שאינם מוותרים, בדרך כלל מפסידים והרבה, ובכל זאת הניסיון גדול מאוד.
לצערי הייתי פעם עד למקרה כזה, כשחזרתי ארצה מארה"ב בתקופת הקורונה. היו אז טיסות מעטות מאוד, ותורי ההמתנה לכל טיסה היו גדולים מאוד. בעמל וביגיעה הצלחתי להשיג כרטיס טיסה

המצב הטכנולוגי הקיים כיום הוא כזה שבכל כניסה לבניין יש מצלמת אבטחה, ובכל קרן רחוב יש כמה וכמה מצלמות.
נוצר מצב שכל אדם שעושה דבר מה שאינו כשורה, מגלה שהוא צולם מכמה זוויות.
כמובן שאפשר וצריך להפיק מכך לקח ומוסר, כשיש לנו משהו מעין מה שאמרו חז"ל "דע מה למעלה מוכן עין רואה", אבל יש כאן גם שאלות הלכתיות לרוב.
מקרה: אדם צועד ברחוב עם שקית קניות, ונעמד לפוש כדי לאגור מעט כוח להמשך הדרך. הוא מניח את השקית על גבי רכב חונה, מסדיר את הנשימה, וממשיך הלאה.
מה התברר, שבזמן שהבקבוק עמד על המכונית, זלג מעט מהנוזל וגרם נזק של ממש למכונית. הבעלים יוצא החוצה ומבין שמישהו עשה לו נזק משמעותי. חוזר הביתה מעיין בצילומים, ומקבל תמונה ברורה של מי שגרם לו נזק, בלי לדעת.

שאלת 'צוף התורה'

שאלה: האם מותר לניזק לפרסם ברבים את תמונתו של המזיק, כדי שמישהו יזהה אותו וייתן את הפרטים, כדי שיוכל לתבוע ממנו שישלם את הנזק, או שמדובר בפעולה אסורה של ביזוי ופגיעה חמורה והדבר אסור.
כמובן שיש מקרי קצה שבהם התשובה ברורה. אדם שנפלה מכיסו עטיפה ריקה של שוקולד בעת שצעד ברחובה של עיר, ברור שאין שום היתר לפרסם את תמונתו כדי לבקש ממנו שיבוא להרים את העטיפה שנפלה לו. מנגד, אדם שנחשב מסוכן לבריות ויש חשש לחיי אדם כל עוד הוא מהלך חופשי, בוודאי שמותר לפרסם את תמונתו כדי ללכוד אותו במהירות.
אבל באמצע, בין שני הקצוות יש מרחב רחב של אפשרויות, וכאן נשאלת השאלה, מה הגדר ואיפה עובר הגבול. מתי מותר לפרסם תמונה שתביח את המצולם, ומתי אסור?
ניקח את השאלה הזאת עוד צעד קדימה לאנשים שלא עשו שום דבר רע או פסול. יהודי היה רעב ונכנס לחנות כדי לאכול בורקס, מישהו צילם אותו, האם מותר לפרסם את התמונה שיכולה להביח את המצולם? סביר להניח שלא. אבל אם התמונה מתעדת רב חשוב,

תחת תנאים קפדניים מאוד, והנוסעים נדרשו לחבוש על פניהם מסכת קורונה במשך כל שהותם במטוס.

מדובר כמובן בחוויה מאוד לא נעימה, אבל מה לא עושים כדי לחזור הביתה בשעה טובה...

נכנסנו למטוס, התיישבנו כל אחד במקומו, וקיוונו שהטיסה תצא לדרכה כמה שיותר מהר, כדי שהסיוט של ישיבה עם מסכה המכסה חצי מהפנים, יהיה קצר ככל האפשר.

והנה, רגע לפני ההמראה נשמעו קולות מריבה. ויכוח עז ונוקב פרץ בין שתי נשים מבוגרות, שהכרת פניהם וקול הוויכוח שלהן העידו כאלף עדים על כך שאף אחת מהן לא זכתה להיות 'אשת חבר', בלשון המעטה.

על מה המהומה? מי יושבת ליד החלון. אחת טענה ברוב להט שהיא שילמה וקנתה כרטיס ליד החלון. הדבר מופיע בבירור בכרטיס שבידה. השניה טענה, נכון שאת קנית, אבל אני באתי ראשונה וזה המקום שתפסתי. בעייתך שהגעת באיחור...

לכל אחת מהן היו בני משפחה על סיפון המטוס, ואלו החלו לריב ולהתקוטט, עד שהדיילים נאלצו להביא את ה'פוליס' (משטרה), כדי לעשות סדר. הגברת שהתעקשה לשבת במקום שאינו שלה הורדה אחר כבוד מהמטוס יחד עם כמה מקרובי משפחתה, ועד שלא הורדו המזוודות שלהם והוצאו מתא המטען, המטוס לא יכול היה להמריא. שלוש שעות תמימות המתנו שם, עם המסכות על הפנים, וממתנים עד שסוף סוף המריא המטוס לדרכו.

וכאן נשאלת השאלה: מה עדיף, לטוס 12 שעות ולשבת באמצע הספסל, או לטוס 15 שעות ולשבת ליד החלון?

כל אחד מבין שקיצור הטיסה בשלוש שעות שווה הרבה יותר מהישיבה ליד החלון. ולכן, שתי הצדדים הפסידו בוויכוח, ויחד איתם גם כל נוסעי המטוס האחרים.

ומי אשם בכל זה? הוריהן של אותן נשים מבוגרות, שבילדותן לא חינו אותן לוותר לזולתן...

השכן החדש

מעשה ביהודי מבוגר שאני מכיר באופן אישי, שלפני שנים רבות נכנס להשתכן בדירה גדולה ומרווחת ימים אחדים לפני חג הפסח, לאחר שמשפחתו גדלה והתרחבה בסייעתא דשמיא.

עודם פורקים את המשאית ומעבירים את תכולת הדירה אל תוך הבית החדש, ניגש אליי אחד השכנים בבניין, ומקדם אותנו ב'שלוש עליכם' גדול במיוחד. לרגע שמח על קבלת הפנים החגיגית, אבל אז הגיע חלק לא נעים שנלווה אליה.

השכן הוותיק הזמין את זה החדש לסדר עמו לקרן זווית, כי יש לו דבר מה חשוב לומר לו: "שמע ידיד, שלא יהיו לך הפתעות. השכן שמתגורר מעל הדירה החדשה שלך, כבר הרבה מאוד זמן לוטש עיניים ורוצה להרחיב את הבית שלו. יש לו כבר 80 אחוז חתימות, וחסרה לו רק חתימה אחת.

"עוד עכשיו אני וזה שמכר לך את הבית עצרנו אותו מלבצע את זממו, ולכן הוא יבוא אליך בתמימות וינסה להחתים אותך על המסמך

כאילו מדובר במשהו קטן. דע לך שאם הוא יבנה הוא יחסום לך את התאורה, ויהיה לך רעש נורא במשך תקופת הבניה, כל האזור יהיה מלוכלך, אל תסכים בשום אופן. תגיד לו שאתה צריך לחשוב על זה, ותדחה אותו בקש..."

שמע השכן החדש את הדברים, ובלו כבר גמלה החלטה. הוא כבר לא יכול היה לחכות שתסתיים מלאכת פריקת הציוד בבית החדש, וברגע שרק התאפשר לו הודיע לרעייתו: "אני עולה לשכן מהדירה למעלה, יש לי משהו חשוב לדבר איתו".

צפיפות מחרידה

עלה, נקש על הדלת, וביקש להיכנס. השכן הסביר לו בעדינות, שזה לא זמן עכשיו להיכנס, אפשר לדבר בחוץ. "יש בלאגן בבית, זה ערב פסח, בני בתי ירגישו לא בנוח שהכנסתי עכשיו את השכן החדש", הסביר לו. אבל הלה התעקש, "לא ידיד, אני רוצה להיכנס לביתך, זה חשוב. בלית ברירה נאלץ בעל הבית להסכים, והשכן החדש הבין מיד למה כל כך דחוף לו להרחיב את ביתו. הצפיפות היתה נוראית, את הירקות של הקמחא דפחסא לא היה בכלל מקום להניח, אבל גם בלי תבניות הביצים ושקי הירקות, המקום היה קטן.

"כמה ילדים יש לך", שאל השכן החדש, ובעל הבית השיב "חנני הבורא יתברך ב-12 ילדים".

"אז למה אתה לא בונה? למה אתה לא מרחיב את הבית???", בוא נעזוב את הנושא, השיב לו, זה כרוך בלשון הרע...

השכן החדש התעקש: "תביא לי את הדף העם החתימות שכבר הצלחת להשיג. עכשיו!".

הדף נשלף מעמקי המגירה, ובאותו רגע מיהר השכן החדש לחתום עליו חתימה גדולה ומודגשת.

תשובה בשמים

לאחר מכן שב לביתו וסיפר לזוגתו את מעשיו ביומו הראשון בדירה: "למה היית צריך לעשות זאת", נבהלה הרעייה. "כמוני כמון, לא אכפת לי שיבנה, אני אשמח שיהיה לו מקום בשפע, אבל למה אתה צריך להיכנס לסכסוך בין השכנים, ביום הראשון שלך בבניין??? עוד לא הספקנו להדביק מדבקה עם השם שלנו על הדלת ואתה כבר מחלק חתימות???"

השיב לי האיש בחכמה ואמר: "כשאנחנו נבוא לשמים, ישאלו אותנו למה לא הכנסנו אורחים. אנחנו נענה ונאמר שכן הכנסנו, לא פעם ולא פעמיים באו להתארח אצלנו אחיינים שלומדים בבני ברק, לסעודת שבת... אפילו שניים שלושה גלמודים אכלו אצלנו במשך השנים בסעודות שבת.

"אבל אז יענו ויאמרו לנו, יפה מאוד, אבל אורח בסעודת שבת זאת לא חכמה. מה עם לינה? מה עם ימי שלישי ורביעי, למה דווקא בסעודת שבת כשזה נעים ונחמד לשבת עם עוד אורחים ליד השולחן, היה עליך להכניס אורחים רבים, כל ימות השבוע..."

"מה אני יענה? לא היה לי כסף, לא היה לי מקום, לא היתה לי אפשרות. עשיתי מה שיכולתי. התשובה שלי יכולה להתקבל בשמים,

יום תמים ארכה הנסיעה המורכבת, מביתו שבגרמניה ועד וינה שבאוסטריה, והנה המון אדם המתין להיכנס ובעוד הדוחק מתרבה וכמות הממתינים גדלה, נפתחה הדלת, והוא מצא את עצמו עומד על יד החפץ חיים, שהחל באותו הזמן את סעודתו

חיוזק נפלא ללומדי התורה הנרדפים על צווארם, התשובה לרודפים היא תורה, אך תורה ורק תורה

הרב צבי גטקור

"א-ל אֱלֹהֵי הָרוּחַת לְכָל בָּשָׂר" (במדבר ט"ז, כ"ב)

מֶרֶן רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה הַגֶּרֶב "מֵאֲרָחִי זַע"ל מְקֵשָׁה בִּסְפָרוֹ 'בְּרֵכַת מֵרֵדְכִי' שְׁתֵּי קוֹשִׁיּוֹת עַל בְּקִשְׁתָּם שֶׁל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. א. מֶה עֲנִיין בְּקִשָּׁה זוֹ, וְכִי לֹא יָדְעוּ בִּשְׁמֵימִים אֶת הָעֲנִיין שֶׁרָק אִישׁ אֶחָד יַחֲטֵא וְלֹא כָל הָעֵדָה, מִדּוּעַ יִקְצוֹף הַקֶּב"ה עַל כָּל הָעֵדָה? ב. מִדּוּעַ בְּקִשָּׁה פְּשׁוּטָה וְטִבְעִית כָּל כֵּךְ, צָרִיכָה הַקִּדְמָה כִּה נִרְגַּשְׁתָּ שֶׁל 'א-ל אֱלֹהֵי הָרוּחַת'?

וּמִבְּאֵר נִפְלֵא, אֲכֵן יֵשׁ תְּבִיעָה עַל צִיבּוֹר, הָאִיךְ יֵצֵא מִכֶּם כֹּזֶה דָּבָר, גַּם אִם זֶה אָדָם אֶחָד, עֲדִיין הַצִּיבּוֹר נוֹשֵׂא בְּאֲחֵרִיּוֹת, וְשׁוֹרֵת הַדִּין תּוֹבַעַת אֶת כּוֹלָם עַל מַעֲשֵׂה הַיַּחֲדִיד, כִּי כָל יַחֲדִיד מוֹשְׁפֵּעַ מֵהֶרֶבִים. לְטוֹבָה, אִם לְשִׁלִּילָה. אִם הוּא פֶּעַל כֵּךְ, סִימָן הוּא שֶׁהֶרֶבִים לֹא פִּעְלוּ מִסְפִּיק כְּדֵי לְהִטּוֹתוֹ לְטוֹבָה.

אֲבָל צוֹעֲקִים מֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן ע"ה, אֶתְּהָ הֵרִי א-ל אֱלֹהֵי הָרוּחַת, אֶתְּהָ מוֹכִיר כָּל אֶחָד אֶת תּוֹךְ תּוֹכוֹ, אֶת פְּנִימִיּוֹתוֹ, אֶתְּהָ יוֹדֵעַ לְהַבְחִין כִּמָּה חֵלֶק יֵשׁ לָעַם בְּעֲנִיין כָּאֵן, וְכִמָּה לְבַעֲלֵי הַמַּחְלֻקָּת, אֲנֵא מִמֶּךָ, אֵל תִּפֶּן אֵלֶּא אֵל הָרִשְׁעִים.

וּמִזֶּה נִלְמַד אֲנִי, בּוֹזֵמֵן בּוֹ אֲנִי נִמְצָאִים, כִּשֶׁהַתּוֹרָה נִרְדַּפְתָּ, רַח"ל ע"י רִשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, שׁוֹמָה עֲלֵינוּ, לְהַבְחִין, וְלַעֲוֹרֵר רַחֲמִים מִן שְׁמַיָּא, לְבַל יִפְגַּע שְׁלוֹם הָעַם הַיּוֹשֵׁב בְּצִיּוֹן, מַחֲמַת הָרִשְׁעָה הַזֹּאת.

חֲלִילָה שְׁלֹא יִשְׁפֹךְ דָּם נָקִי בַּגְּבוּלוֹת הָאָרֶץ, מַחֲמַת רִשְׁעוֹתָם שֶׁל כִּמָּה בַּעַל זָרוּעַ בּוֹדְדִים.

וְהַתְּפִילָה הַזֹּאת, הַהִתְבּוֹנְנוֹת הַזֹּאת, כִּי אֵין כָּאֵן רִדְפָה אֵלֶּא שֶׁל קוֹמָץ רִשְׁעִים, הָרֹדְפִים לֹא אוֹתֵנוּ, אֵלֶּא אֶת הַתּוֹרָה, וְכִי מִצַּב זֶה בּוֹדְדָאוֹת לֹא יִמְשֹׁךְ לְנִצָּח, אֵלֶּא נִגְזֵר מִן שְׁמַיָּא, וְעֲלֵינוּ רַק לְהִתְעַצֵּם, וְלִהְיוֹת חֲזָק, לְהַגְבִּיר חֲיִילִים, תְּרוֹמָם אוֹתֵנוּ.

התשובה, תורה!

בְּסִיּוֹם הַשָּׁס שֶׁל 'דִּרְשׁו' נֵאֵם מֶרֶן הַגֶּרֶב "מֵאֲרָחִי זַע"ל, וְשֵׁם זַעֲק בְּקוֹל גְּדוֹל:

'כּוֹאֵב, לֹא לְפַעֲמִים, אֵלֶּא הִרְבָּה פַּעֲמִים, כּוֹאֵב, מִכְּאִיִּים לָנוּ. כָּל אוֹתָם חוֹרְצֵי הַלְשׁוֹן, לְמִינֵיהֶם, עֲלֵיהֶם נֵאֵמַר 'כָּל כְּלִי עֲלִיין לֹא יִצְלַח'.

יִשְׁמְעוּ כּוֹלָם, וְיִבִּינוּ כּוֹלָם,

כִּי רַק הַתּוֹרָה, הִיא חֲיִינוּ, בְּלִי תּוֹרָה אֵין עִם, וְעִם תּוֹרָה יֵשׁ "עִם יִשְׂרָאֵל"!

זֹהִי הַתְּשׁוּבָה לְחִרְצוֹת הַלְשׁוֹן, אֵין צוֹרֵךְ לְדַבֵּר, אֵין צוֹרֵךְ לְהַכְבִּיר בְּמִילִים.

רוֹצִים אַתֶּם לְהִשִּׁיב לָהֶם? מֶהֱי הַתְּשׁוּבָה?

תּוֹרָה! עוֹד תּוֹרָה, עוֹד שִׁיעוֹר דָּף הַיּוֹמִי, עוֹד מִצְטָרֵף לְשִׁיעוֹר, עוֹד קְבִיעוֹת עִיתִים.

זֶה הַתְּשׁוּבָה, הַבְּלַעֲדִית!

ניסיון בגרמניה

מִגִּיד הַמִּישָׁרִים הַנוֹדֵעַ, הַגֵּה"צ רַבִּי שְׁלוֹם מֵרֵדְכִי הַכֹּהֵן שֶׁבִּדְרוֹן זַע"ל סִיפֵר בְּעֲנִיין זֶה שֶׁל רִדְפּוֹת עַל תּוֹרָה. כִּמָּה הֵם יִקְרוֹת הֵם מִפְּנִינִים, וְכִמָּה הֵם כְּבִיכּוֹל 'לֹא עֲנִיין אִישִׁי שֶׁלָּנוּ אוֹ נִגְדָנוּ.

יְהוּדֵי יִקָּר הַחֲלִיט בְּיוֹם מִן הַיָּמִים, כִּי עֲלֵינוּ לְהִשְׁקִיעַ יוֹתֵר בְּחֵי הָעוֹלָם הַבָּא וְלִהְיוֹת לְבִזּוֹ מִזְמָנוֹ עַל עֲנִינֵי הָעוֹלָם. הוּא הִסִּיק כִּי בְּמַחְצִית מִשְׁעוֹת הָעֲבוּדָה בַּחֲנוּתוֹ הוּא יִרְוִיחַ אֶת פֶּת לְחִמּוֹ הַמִּינִימָלִית, וְלִפְיָךְ הַחֵל לְצַמֵּצֵם אֶת שְׁעוֹת עִסְקִיו.

בַּחֲצוֹת הַיּוֹם הִיא סוֹגֵר אֶת הַחֲנוּת וְנִפְנָה אֶל עִסְקֵי חֶסֶד וְתוֹרָה. גּוֹמֵל חֲסִדִּים עִם נִצְרִכִים, סֵר לְבֵית הַמִּדְרָשׁ וּמִתְפַּלֵּל וְלומֵד. מִתְעַסֵּק בְּעִיָּקָר וְלֹא בְּטִפֵּל.

בְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ שֶׁהָיוּ מֵהַחֲרָדִים שֶׁבִּגְרַמְנִיָּה, בְּתַחֲלִילָה סָבְרוּ כִּי זֶה הִתְרַגְּשׁוֹת חוֹלְפָה, אוֹ הִתְעוֹרְרוֹת זְמָנִית, וְהִנֵּחוּ לוֹ, אֲךָ כָּל שֶׁהִתְמַשְׁכוּ הַיָּמִים, וְהֵינָם רוֹאִים וְעֵינֵיהֶם כָּלוֹת, הֵיָאךְ חֲנוּתוֹ סוֹגֵרָה רַב שְׁעוֹת הַיּוֹם, וְהַעֲסָק הַמִּשְׁפַּחֲתִי הַפּוֹפּוּלָאֲרִי מֵאֲבָד מִחוּץ הַלְקוּחוֹת הַקְּבוּעַ שֶׁלוֹ.

יום תמים ארכה הנסיעה המורכבת, מביתו שבגרמניה ועד וינה שבאוסטריה, והנה הוא ניצב בפתח האכסניה של הכהן הגדול, אבל לא לבד הוא ניצב שם.

המון אדם המתין להיכנס אל הבית הקדוש, אל תל התלפיות, מרן החפץ חיים, מאות המתינו לקבל ברכה או עצה, או אפילו רק להציץ בזיו קלסתר פני הכהן הקדוש.

בכל זאת, הוא הלא הגיע מרחוק, ועל כן הרשה לעצמו, להידחק בין הממתנים, ולהתקרב אל הדלת הפתוחה למחצה.

ובעוד הדוחק מתרבה וכמות הממתנים גדלה, נפתחה הדלת, והוא מצא את עצמו עומד על יד החפץ חיים, שהחל באותו הזמן את סעודתו.

החפץ חיים ברך בכוונה, בצע את הפת, ותיכף בסיום הכזית, החל לומר את 'מזמור לדוד', כפי שממליץ במשנ"ב לעשות בכל סעודה. כך פסוק בפסוק במתנות, עד שהגיע לפסוק 'אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי'.

שם פסק החפץ חיים והחל מסביר במתיקות: מה כוונת דוד המלך ע"ה לומר לנו? שאל וענה תיכף.

'לפעמים יהודי מתחיל לעשות טוב [ואין טוב אלא תורה] וחסד, מתחיל להתעסק בטוב וחסד, ועל עסק זה גופא, יש הרודפים אותו, ומטרידים אותו.

והוא חושב לעצמו מה לי ולצרה הזו, למה לי להתעסק בזה. ועל כך אומר לו דוד המלך ע"ה, אל תהיה טיפש, אם יש כנגדך רדיפות, אין זה בגלל מעשיך הטובים, אלא כי נגזר עליך הצקות ורדיפה, זה יהיה כנגדך מימלא.

אשריך אם הרדיפות הנגזרות יהיו על ענייני 'טוב וחסד'.

כך גם תשמח מהם בעוה"ז, וגם תקבל שכר הצפון בעולם הבא. אך טוב וחסד ירדפוני אומר דוד, רק טוב וחסד הם אלא שירדפו אותי, ובזה אני שמח לא רק שהרדיפות מגיעו על ענייני התורה והחסד, אלא על כך שבזכות הרדיפות הללו, כיון שהם לגבי הטוב וחסד הרי אזכה, שיהיה מצב של ושבתי בבית ה' לאורך ימים.

היהודי האורח מגרמניה, הבין כי הדברים כוונת ברוח הקודש אליו. ותיכף חזר לביתו שמח וטוב לב.

הוא ימשיך בעסקי הרוחניות מחצית היום, ואדרבה שיציקו לו, הוא רק מרוויח מזה.

כי הרי את הסבל הוא בין כה יסבול.

איך אמר פפוסבן יהודה: אשריך רבי עקיבא שנתפסת על דברי תורה.

**בני משפחתו שהיו מהחרדים
שבגרמניה, בתחילה סברו כי זו
התרגשות חולפת, או התעוררות
זמנית, והניחו לו, אך ככל
שהתמשכו הימים, והינם רואים
ועיניהם כלות, היאך חנותו
סגורה רוב שעות היום, והעסק
המשפחתי הפופולארי מאבד
מחוג הלקוחות הקבוע שלו...**

החלטה גמלה בליבם שלא לתת למצב הזה להמשיך. ניסו בטוב, דיברו על ליבו, והוא בעמדתו, לא אבזבז את ימי עלי אדמות בשביל 'עסק משפחתי'.

ניסו להרבות עליו רעים, הביאו את חבריו ומכריו ובני משפחתו, כולם כל אחד בתורו וסגנונו, מי בלשון רכה, ומי בשבט לשון. בשכנועים, ואיומי עתיד שחורים, בהאשמות על חוסר האחריות, וכן הלאה.

כך יום יום, לא פסקו ההצקות, והוא כבר החל לחשוב שמא הוא עושה את הצעד הלא נכון, ואולי יש צדק בטענותיהם הלגיטימיות והאנושיות. אולי הוא אכן נמנע מלמלא את חלקו במשא הנטל המשפחתי.

לא ידע האיש את נפשו, אמנם נוות ביתו עימו הייתה בדעה אחת, אבל בני המשפחה לא ויתרו, ומאחר וכך הוא בחר לבקש את דעת התורה, אבל היאך ימצא אותה.

אצל החפץ חיים

והנה שמועה הגיעה לאזניו כי מרן קודש הקדשים, ה'חפץ חיים', מגיע לווינה הגדולה.

ללמוד במתינות, ביסודיות ובעיון קל

'עמוד היומי' - ללמוד בקצב שלך ולדעת את הש"ס עם עיקרי המפרשים

שאלתי אותם: מדוע ניסים, שואב המים, אינו מביא לכם מים? "כי אין לנו במה לשלם לו" - ענו הילדים... "והיכן אבא או אמא?" "אבא חולה בשפחת חזקה, ואמא ילדה לא מכבר, ואין לנו טיפת מים בטאנאז'ע..."

כשהגר"ח מוולאז'ין היה חלפן והגר"ח זוננפלד שואב מים...

הרב ישראל ליוש

"ומדוע תתנשא על קהל ה'" (במדבר ט"ז, ג')

מקום הכבוד האמיתי, ולא יסתפק במילוי תאוותו כאן בעולם הזה, מקום הכבוד המדומה.

"אני חלפן...!"

מנהג היה בימים עברו, עת היו נערכים ירידים, שהרבנים היו באים ליריד ודנים ביניהם בענייני הציבור העומדים על הפרק. וכדי שיספיקו לעסוק, לדון ולטכס עצה בכל העניינים, בימים ספורים, תיקנו שהמון העם לא ייגשו אל הרבנים להקביל פניהם לשלום, או בכל ענין אחר, כדי שלא להפריעם מהעיסוק בענייני הציבור.

פעם ניגש אדם לגאון רבי חיים מוולאז'ין זי"ע בזמן שהותו ביריד ובירכו לשלום. אלא שכיון שהוא לא הכיר את ר' חיים שאל אותו למעשיו. "אני חלפן...!" ענה לו רבי חיים. וכיון שהחלפנות לא היתה מענייני עסקי אותו אדם, פטרו לשלום והלך לו.

אחד ממקורבי רבי חיים שהקשיב לכל הדו שיח, שאל אותו: "כיצד הוציא הרב מפיו דבר שאינו אמת, הרי הרב אינו חלפן...?!" "חלילה לא שיקרתי כלל וכלל" - השיב רבי חיים - "הרי על פי התקנה שלא לתת שלום לרבנים בזמן היריד, הרי שה'שלום' שנתן לי האיש, אינו מגיע לי. אם כן, בוודאי ינו לי בשמים מעט מהעולם הבא, בעבור הכבוד שקיבלתי בעולם הזה. הרי לך שבשביל מעט כבוד, החלפתי עולם הבא בעולם הזה, האם לזה לא יקרא חלפן...?!"

אתה שואב מים...?

פעם, שלא כמנהגו, איחר רבה של ירושלים הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, לבוא לביתו מתפילת שחרית. כיון שבדרך כלל הוא

חז"ל הקדושים מלמדים אותנו שהקנאה בנשיאותו של אליצפן עוררה בליבו של קרח מרדנות גדולה נגד משה ואהרן, עד שהוא לא הסתפק בשאיפה נשיאות כאליצפן, נשוא הקנאה, אלא ביקש גדולה גדולה מזו, כהונתו של אהרן הכהן...

הגאון רבי אביגדור מילר זצ"ל למד מזאת על כוחה של תאוות הכבוד. הנה תאוה זו הצליחה להוריד את קרח שהיה מגדולי הדור ההוא, לדיוטא תחתונה כל כך, עד כדי מרידה בקב"ה, למרות שחוה וראה אמונת ה' בחוש, בכל ניסי מצרים, במדבר ובמעמד הר סיני... ומעתה עלינו לברר, מבהיר ר' אביגדור, מדוע ברא הקב"ה את תאוות הכבוד, אם בכוחה להוריד את האדם מרום דרגתו?

ר' אביגדור מפנה אותנו לדברי רבינו סעדיה גאון בספרו 'אמונות ודעות' (מאמר 'השער התשיעי, אהבת השררה) וז"ל: "ולא נטע הבורא ית' בנפש האדם אהבת השררה והגאווה, כי אם בעבור שתכסף בהם לגמול העולם הבא, כמו שאמר (איוב לו ז) 'לא יגרע מצדיק עיניו ואת מלכים לפסא וישיבם לנצח ויגבהו'."

על פי ההבנה הפשוטה, רבי סעדיה גאון מציע להשתמש בתאוות הכבוד לעניינים רוחניים שיביאו את האדם לעולם הבא. הרי בעבור אהבת הכבוד והשררה יתאמץ האדם יתר על כוחותיו. על כן, חכם יהיה האדם שיפנה את מאמצי השגת הכבוד לענייני תורה ויראת שמים שיביאו אותו לעולם הבא. וכבר אמרו חז"ל: "לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה".

אך בעומק הענין כוונת רבי סעדיה גאון לכבוד האמיתי שיזכה בו האדם רק בעולם הבא. הרי הכבוד כאן בעולם הזה הוא כבוד מדומה, ואף אם ירעו לכבודו מאות אלפי בני אדם, כלפי האמת בעולם הבא, הרי זה דומה למי שיריעו לו מליוני חיידקים.

אמנם הכבוד האמיתי הוא מה שיהיה לו בעולם הבא, עת יישב לפני מלך מלכי המלכים כשלצידו משה רבינו, האבות הקדושים וכל גדולי עולם, והוא יהגה עמהם בתורה שהוא זכה ללמוד כאן בעולם הזה. וכדי שתהיה לנו אפס אחיזה בקצה ההבנה של הנאת הכבוד הזה, ברא הקב"ה את תאוות הכבוד כאן בעולם הזה, כי התחושות והרגשות מהנאות רוחניות ישארו לו לאדם אף בעולם הבא. על כן, בעבור תאוות הכבוד יכסוף האדם להגיע אל הנאה זו בעולם הבא,

'זה עתה שבתי מהשיעור הקבוע בישיבת סלבודקא בעיר בני ברק. שם, ברגעי היציאה מן המקום, הבחנתי לפתע בדמותו של המשגיח, הגה"צ רבי משה טיקוצ'נסקי, כשהוא אץ רץ ובידיו צלחת עמוסה במאכלים וסכו"ם וכו', ולשאלתי 'מדוע מעכ"ת טורח בזה שלא לכבודו?...

המחנך הנודע רבי שלמה הופמן זצ"ל, ועובדות שראה אצל גדולי דורו

[בשולי הענין מעיר ומעיד הרב הופמן, שכן היו שיחו ושיגו של רבי גדליה במשך השנים - עד אז, וגם מאז - תוך ביקורת עצמית מדוקדקת נפה אחר נפה].

אם הובאו הדברים לידיעת הגרש"ז, לא גילה הרב הופמן, אך סיפר, שכששלחה הישיבה משכורת להרב אייזמן בסוף החדש, התרעם הגר"ג והחזירה למשרד הישיבה באומרו 'הלא כבר אינני משגיח'. התערב ראש הישיבה פוסק ההלכות הגרש"ז כנגדו: 'הרי התחייבת בכתובתך לזון את ביתך והיאך תעשה כן?' 'ומלבד זאת', הוסיף והטעים ראש הישיבה 'הלא עודך משתתף בסדר המוסר ובתפילות הישיבה, ולנו יש תועלת מרובה מכך, תהא המשכורת על כך'. בסדר, אמר רבי גדליה, אבל על זה לא מגיעה משכורת של משגיח במשרה מלאה...

יותר קשה ממה שחשבתי...

סח ידידו הטוב רבי שלמה הופמן, 'מכיון שנכנסה החלטתו לתוקף ומשפרש המשגיח ממסירת שיחותיו שאלתי אותו, הרי כבר יותר מארבעים שנה אתה רגיל לדבר, ואתה הוא שביארת הנחית והוכחת כל הימים שההרגל נעשה טבע עיקרי, אם כן אפוא איך תוכל להתמודד ולהסתדר בלי מסירת השיחות?!' רבי גדליה הדף את טענת הרב הופמן בקלילות, הוא אמר פשוטות 'ר' שלמה אינך צודק'.

תלמידי רבי יצחק אייזיק שר ולמעלה בקדש מופלאים היו בחריצותם ובטרחתם לדקדק בל מעשיהם ולייעל את עצמיותם בכל עת ובכל שעה תוך כדי התאמת עצמם למציאותיהם המשתנות ביחס לגיל וכיו"ב.

בכמה אנקדוטות מפעילות שיובאו כאן יתאפשר לנו להציץ במשהו לאישיותם הענווה והנסתרת, וה'כל - כך' מזוקקת ומתוחזקת. הגאון הצדיק רבי גדליה אייזמן, תמיד נהג מיאוס ב'יצר הכבוד'. גם בגיל תשעים ומאה הוא לא לבש פראק רבני. את חליפת החתונה שלו עטה על גופו ר' גדליה מדי שבת בשבתו משך עשרות בשנים. כמו כן נמנע הרב מללבוש 'קיטל' ביום כיפור, ולכששאלו ידידו הקרוב רבי שלמה הופמן מדוע נוהג הוא כך והלא ענין לבישת הקיטל ענין עמוק הוא על פי הנסתר ואף מופיע ב'נגלה' בשולחן ערוך סי' תר"י ובכל הפוסקים, היסה אותו המשגיח 'הכל אתה צריך לדעת?!... רבי גדליה שעמד על ממלכתו באמונה יותר מארבעים שנה והעמיד תלמידים הרבה' בתורה במוסר ובעבודת השם, החליט בפתע שאיננו יכול למסור שיחות בישיבת קול תורה. הגם שהחלטתו היתה מוחלטת וחד משמעית, עם זאת נמנע הרב אייזמן להביאה לידי מעשה ולבצעה בלי אישור ההנהלה של ישיבת קול תורה.

הסכמת הגרש"ז

בא רבי גדליה בדברים עם ראש הישיבה פוסק הדור הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך בנוגע להחלטתו זו לפרוש ממשרתו הרמה, ורק אחרי שהצליח המשגיח להרצות את משנתו ולשכנע את ראש הישיבה בנחיצות צעדו ובחשיבות החלטתו, מני אז הפסיק למסור את שיחות המוסר בישיבה.

סיפר ידידו הקרוב רבי שלמה הופמן:

ביקשני ראש הישיבה, רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל לפענח את הסוד מדוע כך באחת החליט המשגיח להפסיק את מסירת שיחותיו.

פנית בעצמי אל רבי גדליה, שהשיבני כך:

הנה מלאו לי כעת שבעים שנה לאו"ט. בהסתכלותי פנימה לתוך עצמי, רואני שטרם הצלחתי לתקן ולו מידה אחת שלי - איך אוכל לחנך ולהשפיע לאחרים לשנות מידותיהם כשבעצמי לא הצלחתי לעמוד בזה? תינה.

כשחלפו בקרבת מוניות השירות 'אביב', הבחינו לפתע בדמותו של הגאון רבי יחזקאל אברמסקי העומד בתחנה, חזותו מוטרדת במיוחד, ופניו מפיקות רצינות תהומית. "הבה נפנה אל הרב", פתח ר' בער'ל, אין זה 'כבוד התורה' שהוא עומד בדד שם"

אורח לא קרוא

והנה 'תחת אחד השיחים' גילה רבי גדליה את סגור ליבו לידידו הקרוב רבי שלמה, שהנה במפתיע, אחרי עשרות שנים בהן לא התעוררה בקרבו שום תחושת צורך ב'כבוד', לפתע החלה חמדת הכבוד להזדחל במעמקי ליבו.

השתומם רבי גדליה בינו לבין עצמו והחל לבדוק בפנימיותו ממה פתאום החל הדבר לבצבץ, לנבוע ולתבוע.

לאחר שחקר ובדק כדי מידתו הגיע רבי גדליה למסקנה המוסרית והמלומדת ואף שיתף בה את ידידו הגדול רבי שלמה:

ישנו תהליך היווצרות והתחלפות של 'תאוה' ושל 'חמדה' שנה אחרי שנה, ואין דומה תאוה של שנה זו או חמדה של שנה זו לשנה אחרת, ופירט:

הן אני בגילי המבוגר, ממה אוכל ליהנות, מאכילת לבן? הרי כבר אין לי שיניים וממה אהנה...

ואז התחלתי להרגיש שאני מתחיל ליהנות מהכבוד... אמר רבי גדליה.

והוסיף וביאר רבי שלמה הופמן:

היסוד הוא שהאדם מוכרח להרגיש הנאה בפעולותיו ובהעדר ההנאה לא יפעל האדם דבר. מחמת כן התקין לו הבורא לכל לאדם לכל שנה לכשעצמה הנאה מיוחדת עימה יוכל הוא להשיג את צרכיו.

כך כבר אצל תינוק רואים אנו שמפיק את הנאתו מהמוצץ ושאר מיני מציצה המתחלפים ומספקים את היצר ע"י כסיסת ציפורניים, מציצת אצבעות ושאר דברים, ופי דוגמאות אלו כך משתנות אצל כל אדם בכל גיל ושינוי טבעי משנה לשנה.

רבים וטובים ממזדעזעו ומוקיריו של רבי גדליה נבצר מהם לשאת את עובדת ההפסקה שנטל האדם הגדול הזה על עצמו.

הגה"צ רבי יחזקאל לווינשטיין מורו וידידו הקרוב, היה מבקר אותו ומוכיחו על שהפסיק למסור שיחות. עוד קודם, עת נהג רבי גדליה למסור שיחות ולכל אחת היה הוא מקדיש ומייחד זמן לעצמה ומחדש בה חידושים מופלגים, והיה רבי 'חצ'קל' מתפלל בפניו 'מדוע אתה צריך בכל שיחה לחדש חידוש, למה לא טוב לחזור על מה שאמרנו לפני עשרים שנה', שאל, וגם הפעם.

כעבור מספר שנים הפתיע ר' גדליה את ר' שלמה בשאלה: 'האם זכורה לך ההתראה שהתירתי בי שמא לא אצליח ליישם את מבוקשי?'... רבי שלמה הנהן בחיוב.

חשף רבי גדליה באזני ידידו 'האמת, שזה היה יותר קשה ממה שחשבתי, אולם לא כל כך קשה עד שלא יכולתי להתגבר'...

מעולם לא נשא דברים

באותם זמנים נכנס רבי שלמה הופמן לבית ידידו רבי גדליה אייזמן. עם היכנסו חש האורח רבי שלמה בן הכ - 70 שמארחו רבי גדליה בן השבעים ושבע, שכבר מזה שבע שנים אינו מוסר שיחות מוסר בישיבה על פי בחירתו האישית, שרוי עתה בסוג של עצבון. החל הידיד הנאמן פותח בשיחה עם חברו הגדול, מנסה לגשש דרך להפיס ולשמח את דעתו.

או אז הוציא רבי גדליה כרך של גמרא תלמוד בבלי מהארון ובה תחובות סימניות לכל רוחבה. החווה בעל הבית את הגמרא הנזכרת לפני חברו והתבטא בעצב:

'הנה כאן נעצרתי כעת באמצע הסדר הקבוע שלי לחזרה על הש"ס'... אמר.

'עשיתי כן מפאת העובדה שהריכוז שלי מתחיל להיחלש', מלמל כמצטדק חרישית...

נסתרות היו דרכיו והנהגותיו של זקן המשגיחים, שהרחיק את עצמו מכל בדל של 'חיצוניות', כפי הידוע, מעולם הוא לא חתם על שום כרוז הנפוץ בחוצות מלבד פעם אחת בחייו עלי אדמות.

היה זה במערכת הבחירות לטובת תנועת 'אגודת החרדים דגל התורה' שהקים מרן הגאון רבי אליעזר מן שך בשנת התשמ"ט.

בין חברי תנועה זו אליה חברו מרבית מרביצי התורה תלמידי הרב שך ראש ישיבת פוניבז', נמנה גם הגאון רבי דוד הקשר מראשי ישיבת 'קול תורה'.

טיכס רבי דוד עצה היאך לאפשר ולצרף את חתימתו של רבי גדליה, פנה אפוא רבי דוד לרב שך והציע לו יימנה אותי הרב כשליח אל רבי גדליה ובודאי לא יסרב המשגיח כמאמרם 'אין מסרבים לגדול', הגרא"מ שך ניאות להצעה וכך נעשה בפועל.

מעולם לא נשא רבי גדליה דברים בציבור מחוץ לביתו ומחוץ לישיבתו.

[היתה פעם אחת שהרב נשא דבריו בישיבת עטרת ישראל, אבל זה סיפור לכשעצמו שנוצר כתוצאה מסיפור מורכב].

כך דרשו חכמים: 'אם יהיו חטאיכם כ'שנים' - כל שנה ושנה. [פנים יפות בראשית כג א].

ובימי הזקנה, כך הרגיש רבי גדליה, היות שמדברים אחרים הוא לא מסוגל ליהנות מתעורר לו כל שנה משהו אחר, לפיכך צץ לו לפתע 'משום מקום' תאות וחמדת הכבוד.

צופה נתתיך

נכנס רבי שלמה הופמן אל הקדש פנימה ברח' ראב"ד שבבני ברק, ביתו נאווה קדש של זקן ראשי הישיבות רבי אלעזר מנחם מן שך. היה זה כחמש שנים לפני הסתלקותו זקן ושבע ימים בגיל מאה וכמה שנים.

'שאלתי את הרב שך', אמר רבי שלמה, איך ראש הישיבה מרגיש? הרב הישיש הגיב כלפי בחיך וענה לי:

'הפרספקטיבה' של האדם בהתייחסו למצבו ולהרגשותיו נגזרת על פי ראייתו לעתיד לתוחלת חייו תוכניותיו ופעולותיו.

'אני', בגילי ובמצבי', אמר הרב שך, 'אין לי צורך בכל זה, הנני מסתכל קדימה רק לחצי שעה, וא"כ מה כבר יכול להיות לא טוב? ... מה אוכל לתכנן? ...

כך אמר רבן של כל בני הגולה, צלול ומפוכח כל כך.

ענוותנותיה דמר

כידוע, מידת ה'ענווה' איננה מידת שפלות והתבזות עצמית, כי אם הכרת הערך העצמי הנכון מבלי לייחס לזה איזה ערך מיוחד. תחושה זו ראוי לה להיות בין האדם לבן עצמו ובינו לסובביו. ביטוי שכזה נגלה אצל הגאון רבי יצחק אייזיק שר, כך חשו כל קרוביו וסובביו.

כך הגדיר תלמידו הגדול רבי שלמה הופמן:

"על ר' אייזיק לא הורגש כלל התלות ב'כבוד' מאחרים, הוא נהג כבוד בעצמו מיניה וביה, ולא ראו אצלו הבדל בין שיחה לשנים לרבים יותר".

מקרר כ'מותרות'

"בקשה לי צנועה אליך", פנתה הרבנית חנה אייזמן ע"ה אל ר' שלמה הופמן ידידו הטוב של בעלה הגדול הגה"צ רבי גדליה אייזמן. "ראה נא, בס"ד קיבלנו כספי שילומים גבוהים מהגרמנים ימ"ש ועז רצוני לרכוש בהם "פריז'יז'ר" מודרני לביתנו.

הרי לבי נחמץ בכל עת שבעלי עומד בתור לחלוקת הקרח, [ומתעקש לעמוד על עומדו בתורו למרות המפצירים הרבים המוותרים עבורו על תורם], הרי זו ביטול תורה וכבודה, להטה, אולם בעלי מסרב לכך בכל תוקף... אבקשך, הפעל נא את השפעתך עליו בענין". סיימה.

ר' שלמה נענה ופנה לידידו הגה"צ בהצעה שירכוש מקרר.

"יודעני מי שלחה אותך" אמר רבי גדליה, והשב לה שאני מסכים לבקשתה זו, ובתנאי שאפסיק את תפקידי כמשגיח בישיבת קול תורה.

ולתמיהת ידידו ביאר: אני מוסר כרגע שיחות בעניני מותרות, האוכל לעשות שקר בנפשי תוך כדי דיבור? ... שאל ריטורית.

לימים נשאל הבן, רבי יוסף אייזמן הי"ו האם ידועים לו סיפורים נוספים בסגנון, וסיפר שפעם אחת נתקבל בבית שטיח, שי מידידים מעבר לים, ואביו מיאן להשתמש בו, מלבד לפאר את הסוכה בחג הסוכות.

חשבון הנפש של רבי יחזקאל אברמסקי

השניים, רעים האהובים רבי דב [בער'ל] שוורצמן וידידו הטוב רבי שלמה הופמן, פסעו בדרכם במבואות העיר תל - אביב, והנה כשחלפו בקרבת מוניות השירות 'אביב', הבחינו לפתע בדמותו של הגאון רבי יחזקאל אברמסקי העומד בתחנה, חזותו מוטרדת במיוחד, ופניו מפיקות רצינות תהומית. "הבה נפנה אל הרב", פתח ר' בער'ל, אין זה 'כבוד התורה' שהוא עומד בדד שם.

'מה הטעם להטרידו' השיב ר' שלמה, 'האינך רואה שרבי יחזקאל עסוק?' שאל.

רבי דב לא הגיב לסירובו של חברו כי אם פתח בהליכה מזוזת לכוון הרב אברמסקי.

לכשהגיע אל הרב חיש, הרים הגרי"א את עיניו, ואז הבחין כי רבי שלמה ניצב אף הוא במרחק.

תמה ר' חצ'קל' מדוע ר' שלמה 'מיותם' שם?

הבין הרב הופמן ממקומו שהדברים מכוונים כלפיו, לפיכך החיש צעדיו לעבר מקום הרב ובבואו אמר כמתנצל 'ראיתי שהרב עסוק באיזה עניין, ולפיכך נמנעתי לגשת'.

הביט ר' 'חצקל' בשניים העומדים לנגדו במבטו העמוק, או אז הבחין הזוג כי עיני גדול הדור הרב אברמסקי מלאים דמעה...

'התדעו באיזה דבר הנני עסוק?', שאל כמתנער...

'אשיח לכם את אשר עם לבבי', הטעים נוגות, 'זה עתה שבת מהשיעור הקבוע בישיבת סלבודקא בעיר בני ברק. שם, ברגעי היציאה מן המקום, הבחנתי לפתע בדמותו של המשגיח, הגה"צ רבי משה טיקוצ'ינסקי, כשהוא אץ רץ ובידו צלחת עמוסה במאכלים וסכו"ם וכו', ולשאלתי 'מדוע מעכ"ת טורח בזה שלא לכבודו, וכי פסו מן הישיבה עובדים או בני תשחורת זריזים ונכונים לזאת?

השיבני ר' משה בניחותא: 'זה בעבור תלמיד חולה, ואני בעצמי טורח בזה משום שיש משמעות ברמב"ם שבמצות 'ביקור חולים' - יש ענין - לא רק 'לבקר' סתמא, אלא גם לעשות איזה דבר עבור החולה'.

כעת נשם הרב אברמסקי נשימה עמוקה, ושוב זלגו עיניו דמעות, וכך אמר הקשה: 'וכי רבי משה טיקוצ'ינסקי צריך לומר לי את ה'רמב"ם' הזה? - וסיים באנחה; 'אין זאת אלא ה'גאווה' שלי שסימאה את עיני, בראותי 'קולגה' שלי, ת"ח במעמדי, מנמיך כבודו והולך כך'...

(אפשר לתקן - מכון 'בונים')

ראה ה'תפארת שלמה' את פני רבי חיים דוד והנה הן עצבות, הבין שחושש בעל התשובה הצדיק מפני היום בו יעמוד לפני בית דין של מעלה וידרש לתת דין וחשבון על הימים בהם חטא. מיד נענה רבי חיים דוד ואמר: "אדרבה ואדרבה! אינני מותר על אף עבירה!"

פנינים ומרגליות מאוצרותיו ושיחותיו של הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א

"ולא תשאנו עליו חטא בהרימכם את חלבכם" (במדבר י"ח, ל"ב)

מעשים אין ספור סופרו במהלך הדורות על השמירה המופלאה של צדיקים וקדושים מהיכשלות במאכלות אסורות, והרי אחד המיוחדים שבהם, המסופר על רבנו המהר"ל מפראג:

המהר"ל מפורסם היה בחכמתו ובקדושתו, ושמעו הטוב הגיע לאזני הקיסר רודולף, מלך בוהמיה וגרמניה, עד שתלמידו הגאון רבי דוד גאנז מעיד בספרו 'צמח דוד' על שיחה סודית שערך המלך עם המהר"ל במשך שעה ארוכה 'בסבר פנים' יפות ושוחקות כאשר ידבר איש אל רעהו.

וסיפרו זקני פראג, כי באחת משיחות הקיסר עם המהר"ל שמע מפיו על הפסוק 'רגלי חסידיו ישמר' (שמואל א' ב ט), והסביר לו המהר"ל כי הקדוש ברוך הוא שומר את האנשים הנזהרים בקיום התורה והמצוות ומצילם מכל מכשול.

הקיסר, שהיתה זו לו הפעם הראשונה ששמע זאת, לא האמין לכך, אך משראה שלא יוכל לשכנע את הרב שהוא טועה, עבר לדון עמו בנושאים אחרים.

לקראת סיום השיחה נטה הקיסר חסד לרב, והזמינו באופן אישי להשתתף בנשף מלכותי שעתיד היה לערוך בקרוב. "אשמח מאוד אם תכבדני בהשתתפותך. חכמתך ומאור פניך יסבו לי עונג", אמר הקיסר.

המהר"ל בא במצור. כיצד יוכל להשתתף בנשף גויי זה?

אך אין אחרי דבריו של הקיסר כלום. כיצד יוכל להשתמט מכך? הקיסר הבחין במבוכתו של הרב, ואמר: "באשר לכשרות המאכלים, אל דאגה. אצוה על משרתך להכין את ארוחתך על פי התפריט, וכך תוכל להביא עמך את מאכליך מביתך ולהשתתף במסיבה. גם את כלי האוכל בהם תשתמש תוכל להכשיר", הוסיף הקיסר ברוחב לב נדיר.

שמחה גדולה לא פשטה בלבו של הרב. הנשף זר היה לרוחו, ובילוי בחברתם של ערלים מגושמים תחת התייחסות עם ספריו הקדושים בביתו לא היה תענוג גדול, אך לא יוכל להעלות על הדעת לדחות את ההזמנה הכה-נדיבה.

ניסיון בסעודה

כך מצא את עצמו המהר"ל מסב למסיבה עם כל שרי המדינה

וגדוליה, כשמדי פעם מציג המלך את הרב בפני מרעיו ומהלל את חכמתו.

משהחלה הסעודה והארוחה הוגשה לפני המשתתפים, הוציא משרתו של הרב את המאכלים הכשרים שהביא בצקלונם והניחם לפני הרב.

הרבנית טרחה בעוד מועד להכין את המאכלים בדיוק על פי ההוראות, ואפילו מראהו החיצוני של האוכל הזה היה למנות שהוגשו לפני הסועדים כולם.

אלא שפרט אחד נשכח... ספלים לנטילת ידים לא הוגשו כמובן לפני המסובים, והמהר"ל נאלץ לעזוב את מקומו ליד שלחן הכבוד ולפנות לכמה רגעים אל ירכתי הבימה כדי ליטול את ידיו כדן.

נטל הרב את ידיו, התישב על מקומו, ברך על הפת שהגיש לפניו משרתו ופנה לאכול את מנתו.

בטרם החל לאכול עלתה מוחשבה במוחו: הלא עזבתי את מקומי ליזמן קצר, ובזמן זה לא השגיח איש על מאכלי, והרי גזרו חז"ל (חולין צה.) שאין לאכול בשר שהיה ברשות גוי שמא החליפו בבשר שאינו כשר.

מה יעשה כעת? אם יבחין הקיסר שעל אף נדיבות ליבו והסכמתו להבאת מאכלים יהודיים עבור הרב נמנע הרב מלאכול בארמונו, עלול הוא לראות זאת כפגיעה.

לא רק את עצמו יעמיד הוא בסכנה בהמנעותו מלאכול, אלא את כל

במעשיך הוכחת שאמנם אלוֹקִיךָ שומר עליך לבל תכשל בדבר האסור לך!"

מופת בלעלוב

וכה מסופר על הצדיק הקדוש 'רבי חיים דוד דוקטור' - רבי חיים דוד ברנהרד מפיוטרקוב ז"ע"א.

רבי חיים דוד התגלגל בצעירותו לגרמניה, שם התרחק מיהדותו. הוא היה רופא מומחה, ושימש כרופא בצבא פרוסיה.

באחד ממסעותיו בפולין החזירו הצדיק הקדוש רבי דוד מלעלוב ז"ע בתשובה על ידי מופת גלוי שפעל ליהודי שהיה זקוק לישועה, והוא היה לבעל תשובה מפורסם, עד שבסוף ימיו נחשב לאחד מצדיקי הדור בפולין.

לעת זקנתו בא לבקרו בחוליו האחרון הרב הקדוש רבי שלמה מראדומסק בעל 'תפארת שלמה' שהיה מקורב אליו מאוד.

ראה ה'תפארת שלמה' את פני רבי חיים דוד והנה הן עצבות, הבין שחושש בעל התשובה הצדיק מפני היום בו יעמוד לפני בית דין של מעלה וידרש לתת דין וחשבון על הימים בהם חטא.

נענה בעל ה'תפארת שלמה' וקרא לעומתו: "רבי חיים דוד, מדוע נפלו פניכם?! הרי כבר נאמר (במדבר ו יב)

'והימים הראשונים יפלו!' מיד נענה רבי חיים דוד ואמר:

"אדרבה ואדרבה! הימים הראשונים יעמדו! אינני מותר על אף עבירה! הלא בתשובה מאהבה זדונות נעשים כזכיות!"

נענה הצדיק מראדומסק ושאל: "אם עד כדי כך הדברים מגיעים, מפני מה פניכם עצבות?"

ורבי חיים דוד סיפר:

תנאי כפול

לפני שנים היה זה. זמן לא רב לאחר ששב בתשובה. יוצא ונכנס היה בבתי הפריצים ושועי ארץ, שכן על אף שנאתם ליהודי - כל שכן ליהודי כשר וירא שהדרת פניו יורדת לו על פי מדותיו - זקוקים היו למומחיותו הגדולה ברפואה.

אחד מלקוחותיו של רבי חיים דוד היה פריץ רשע ועריץ, שעל אף שנאתו התהומית לכל אשר בשם ישראל יכונה נאלץ לקבל את תנאיו של הצדיק הרופא, ועל מנת ליזכות בשרותיו העסיק בארמונו יהודי כשר שהיה אחראי על הכנת מאכליו של רבי חיים דוד בעת ביקוריו בארמון. פעם אחת עלה זעמו של הפריץ, ובערה בו שנאתו עד שלא יכול היה לסבול את העובדה שיהודי אדוק שכזה מבקר בקביעות בחצרו, ושומר על מצות דתו בשלימות על חשבונותיו.

זימן אליו הפריץ את היהודי הטבח, והודיע לו כי בפעם הבאה שמגיע הרופא לביקור, עליו ליטול ממאכלי הטריפה שבמטבח ולתתם בכליו הכשרים, וכך להגישם אל הרופא שבתמימותו יהיה סבור שאוכל הוא ממאכלי הכשרים.

היהודי פילבל בעיניו בתדהמה, פיו נפער בגמגום. "א... אבל א... אדוני הפריץ..."

הקהילה היהודית. שמא יש מקום להתיר את הדבר? כמה דקות הפך הרב בדעתו אנה ואנה, ומשלא מצא היתר לדבר, החליט למסור את נפשו ולא נגע במנה המונחת לפניו. עינו של הקיסר היושב לא הרחק מן המהר"ל, צדה את הצלחת המלאה. באצילות מלכותית רמז הוא לרב שיכבדו ויטעם מן האוכל, אך הרב היהודי הנהן בראשו ולא אכל מאומה.

מורד במלכות?

המסיבה התקרבה לסיומה. המלצרים אספו את הצלחות הריקות, ורק צלחת אחת נותרה מלאה.

הקיסר לא יכול היה להתאפק עוד, ופנה אל הרב בנימה של רוגז: "כה רבות טרחו למענך, ולבסוף אתה מבזה את סעודתי?!"

דממה מתוחה השתררה באולם. הכל נעצו את מבטם ברב היהודי קשה העורף, שאינו נרתע מלבוזת את הקיסר בארמונו. שמחה לאיד בלתי מוסתרת נצצה בעיניהם. סוף סוף יבא הקץ לקרבתו של היהודי אל הקיסר, שלצנינים היתה בעיניהם.

הרב נשא תפילה בליבו ואמר: "מלכי הרם, הן אמת שהכל נעשה כדת וכדין, אלא שחכמינו זכרונם לברכה קבעו, שבשר שעמד ללא השגחת יהודי אסור לאכול, מחשש שמא הוחלף בבשר אחר.

אמנם איני חושד חלילה באחד מבאי שלחן המלך שיעשה דבר שכזה, אך התורה אוסרת עלי לאכול את המאכלים אף במקרה זה."

הקיסר נעץ את מבטו ברב, ואמר: "כבוד הרב אינו צריך לחשוש, הרי אני בעצמי ישבתי כל הזמן על יד השלחן וראיתי שמאומה לא ארע.

הכיצד תחשוש לאכול מן הארוחה? וכי לא תסמוך על דברתי?!"

הדממה העמיקה. את המתח ששרר באוויר ניתן היה לחתוך בסכין. הזקיפים החמושים היטיבו את אחיזתם בכלי נשקם, ודרכו את עמידתם. שמא יצוה הקיסר סוף סוף לאסור את הרב היהודי?

הרב עמד על דעתו באומץ: "מלכי הנכבד, אינני מטיל חלילה ספק בדבריך, אך זו גזרת חז"ל ואין אני יכול לסור ממנה..."

פניהם של הנוכחים האדימו מזעם. חוצפה שכזו! להטיל בפומבי ספק באמינותו של הקיסר?

קריאת תדהמה נשמעה באולם, כאשר הקיסר קם מכסאו. סבר פניו השתנה באחת.

בחיוך רחב צעד לכוונו של הרב, וחבקו לעיני כולם. "צדקת, כבוד הרב!"

ודאי זכור לך הוויכוח שנהלנו על טענתך כי אלוֹקִי היהודים שומר את חסידיו המדקדקים במצוות לבל ישלבו בעברות אף שלא מרצונם.

דע לך שלא הזמנתי אותך למסיבה זו אלא כדי להוכיח לך שאתה טועה, ואף אדם הזהיר מאוד במצוות יכול להיכשל בעבירה, הרי מי

כרבה של פראג זהיר במצוות אדוניו...

ציוויתי להחליף את המנה שהובאה מביתך במנה שהתבשלה במטבח הארמון - מנה שהיתה מבושלת בשומן ד"א, וברגע שהלכת לרחוץ את ידיך, החליפו משרתי את המאכלים...

על אף הניסיון הקשה בו העמדת אותך, לא נכשלת באכילת מאכל

האסור לך, ואכן צדקת ממני.

על אף שנאתו התהומית לכל אשר בשם ישראל יכונה נאלץ לקבל את תנאיו של הצדיק הרופא, ועל מנת לזכות בשרותיו העסיק בארמונו יהודי כשר שהיה אחראי על הכנת מאכליו של רבי חיים דוד בעת ביקוריו בארמון

בפעם השלישית נטש רבי חיים דוד את הכף ופנה אל הטבח: "אמור נא לי רחמאי, חש אני שמשוהו בתבשיל אינו כהוגן. שמא נתחלף כאן דבר מזה, או שארע בו פסול?"

לשוננו של היהודי נאלמה דם, ופניו שינו את צבען לגוון הארגמן. "ל...לא... איני יודע..." נתגמגם לבסוף.

רבי חיים דוד לא ויתר. "לא אעשה לך מאום, רק ספר נא לי דברים כהויתם", ביקש בקול רך.

סופו של דבר שהיהודי נשבר ופרץ בבכי מר. "אוי לי שעלה כך בגורלי! אל נא תשת עלי חטאת רבי, וכי ברירה היתה בידי? והלא הפריץ הזהירני שמרה תהא אחריתי..."

מתחנן אני על חיי, לבל יאמר נא הרבי דבר לאותו רשע..."

ישב רבי חיים דוד והרגיע את אותו יהודי אומלל עד שרוחו שבה אליו. "אל דאגה. את המאכלים הטמאים נשליך האשפתה במקום מוצנע, ואתה שוב אל הפריץ ותאמר לו כי עשית כדבריו".

סיים רבי חיים דוד את סיפורו, ואמר לרבי שלמה מראדומסק: "על מעשה זה לבדו אני מצטער. כיצד זה הנחתי לאותו פריץ מרושע לחשוב כי הצליח להכשילני?"

ועל זה ליבי דווי, על שלא מצאתי פתרון אחר, כי אם היה רואה הפריץ שגיליתי את הדבר, הרבה קידוש השם היה יוצא מזה!"

(נערך ונלקט מתוך סדרת ספרי 'ספיר ויהלום')

הפריץ רכן לעבר היהודי המפוחד כשעיניו יורות זיקים, ולחש בקול ארסי:

"משער אני שידוע לך את הסוף הצפוי למי שיהיה להמרות את פי, ואם לא - אוכל להפנות אותך לכל אחד מתושבי הסביבה, שייספר לך את שאירע לאנשים האחרונים שהעזו להצית את זעמי..."

אתה תעשה בדיוק את אשר צויתי עליך, ואני מזהיר אותך שלא להעלות אפילו במחשבתך את רעיון העוועים לספר על כך לרופא! חיך וחיי כל בני משפחתך לא יהיו שווים כקליפת השום..."

היהודי כשל החוצה. ראשו סחרחר וכתלי הארמון חגים סביבו בפראות. נשימתו קצרה ורוחו מיטרפת בקרבו.

מה יעשה?? וכי יעלה על הדעת להכשיל יהודי באכילת נבלות ובהמות טמאות?!? על אחת כמה וכמה יהודי קדוש וטהור כרבי חיים דוד!

בתחילה גמלה בליבו החלטה להמרות את פי הפריץ. הוא לא יעולל זאת ויהי מה. לאחר רגע, כשנזכר באחריתו של אחד הכפריים שהומת על ידי הפריץ במיתה משונה ביותר, וילדיו הקטנים נלקחו לעבדות בשל פשע פשוט שביצע, חלפה חלחלה בקרבו.

האם רשאי הוא לסכן את נפשו ונפש בני משפחתו בשל כך? הן פקוח נפש דוחה את כל התורה כולה, וכאן אין מדובר באחת משלש העבירות החמורות שיש למסור עליהן את הנפש.

בימים הבאים שאל היהודי את נפשו למוות. מעולם לא עמד בפני התחבטות קשה שכזו. רגע אחד נשבע ליצרו שהוא לא יציית לדברי הפריץ ויהי מה, ובמשנהו נרעד גוו כשנזכר באכזריותו המפורסמת של הרשע, והבין שאין לו ברירה אחרת.

תרמית חוזרת

כשהגיע רבי חיים דוד אל האחוזת, לא הצליח הטבח לעמוד בניסיון. רמזים עבים כקורת בית הבד שדאג הפריץ לשלוח לו, ואיומים גלויים ונסתרים על ניסיונו של התלין המקומי בעינוי קורבנותיו האומללים, לא הותירו בפניו ברירה אחרת, והוא ציית להוראה.

ידיו רעדו שעה שנטל נתח מסירי הארמון ועירב בתבשיל הכשר שעמד בקרן זוית, ופניו חיוורות היו כסיד.

הוא הניח את הצלחת על השלחן לפני רבי חיים דוד בשעה שהיה עסוק בדבר מה, ומיהר להימלט לאחת הפינות, שלא יבחין הצדיק בידיו הרותתות ובליבו הפועם.

דמעות זלגו מעיניו. "ריבוננו של עולם, מה חטאתי שכה נגזר עלי?!"

בקעה מקרבו אנחה קורעת לב.

רבי חיים דוד התיישב על מקומו ונטל את הכף להגישה לפיו, אך לפתע נרתע גופו והוא הניח את הכף מידו. עיניו של הטבח היהודי רתוקות בחרדה למחזה שחזר ונשנה כמה פעמים.

ללמוד במתינות, ביסודיות ובעיון קל
עמוד היומי - ללמוד בקצב שלך ולדעת את הש"ס עם עיקרי המפרשים

אצלי הרגע האמיתי שבהחלט שינה לי את החיים, היה דווקא באוטובוס! ישבנו הבחורים ביחד באוטובוס אחרי הסיום הגדול של 'דרשו'. ואז עלה יהודי, ברגע הראשון עשה רושם של יהודי פשוט. אך אז נרעשנו...

הרה"ח ר' אהרן כהן סדרת שיחות עם אנשים מופלאים הנבחרים על כל הש"ס

התוודעתי לתכנית "חבורת ש"ס". כשהרעיון הוא, כל אחד משנן וחוזר כסדר את הלימוד שהוא רוצה לפי הקצב האישי שלו, בתכנית מסודרת ומתוכננת; למחרת הלימוד חזרה אחת, אחרי כשבוע חזרה נוספת, כעבור כחודש עוד אחת, לאחר ארבע חודשים חזרה חזרה רביעית, ומאז בכל שנה חוזרים על הדף פעם אחת נוספת. כך שהלימוד חייב להישאר בזיכרון לאורך זמן. את לוח התכנית הייחודית אפשר להשיג במוקדים שונים ברחבי הארץ. כך שאחרי שחשבתי להשקיע בסדר הזה, הבנתי עד כמה מסגרת 'דרשו' יכולה לעזור ולסייע לי לזכות ולהצליח.

"כך זכיתי להמשיך כמה שנים עד לתקופת סיומי הש"ס בשנת תש"פ. אז קבלתי מכתב מ'דרשו' על האפשרות להוסיף בקודש במסגרת 'קנין ש"ס'. כמובן, ראיתי בכך הזדמנות אדירה למחייב אמיתי לידיעת הש"ס. ברוך השם, מאז, יש לי את הזכות להשתתף במפעל האדיר הזה 'קנין ש"ס' ולהתקדם בקניית עוד ידיעות נרחבות בתלמוד בבלי.

מהו סדר הלימוד החודשי בו אתה מתכנן למבחנים החודשיים?
"אחלק את תשובתי לשתי תקופות. במהלך המחזור הראשון של המבחנים החודשיים. משלהי תשע"ז כשהצטרפתי ללימוד מסכת סנהדרין ועד לסיום מסכת בבא בתרא במחזור הנוכחי. השקעתי גם בחזרות לצד עצם ההשקעה בלימוד הראשוני. כך שלמבחן הגעתי עם חזרה של ארבע פעמים על רוב החומר הנלמד. ומשם

באחרונה הבאנו שיחה מרתקת ומשולשת עם האחים לבית בלוי שתיארו עד כמה ההשתתפות שלהם במבחני 'דרשו' במסגרת השלמת המסכת בשיבה, משפיעה עליהם כיום לטובה. כעת בשיחתנו עם הרה"ג ר' מאור דבדה מחשובי אברכי כולל 'דרכי התורה' ועד לא מזמן בכולל לאסוקי שמעתתא שע"י 'אהבת שלום' בירושלים ומחברי מסגרת 'קנין ש"ס', מתוודעים אנו לסיפור נוסף, מאלף ומרתק.

הרב דבדה למד בשנת תשע"ב בשיבת 'מאור התורה' שם הצטרף כחבריו המצוינים למסגרת 'דרשו בשיבה'. בימי בין הזמנים בחודש אב התקיים סיום הש"ס במסגרת ה'דף היומי'. הרב דבדה עם חבריו כחברי 'דרשו' זכו וקבלו כרטיסי כניסה למעמד הגדול שהתקיימו באותם ימי בין הזמנים.

"עד היום עובר לי רטט התרגשות", הוא מספר בלהט, "המעמד היה אדיר, כפי ש'דרשו' יודע להפיק לכבוד התורה ויודעיה. או אז ברגעי המעמד העילאי נזרעו בי השורשים של השאיפה וההחלטה בעניין 'ידיעת הש"ס'. מעניין לציין, הוא מוסיף בחיוך, שרבים מעידים שמעמדים אלו שינו להם את החיים. אבל אצלי הרגע האמיתי שבהחלט שינה לי את החיים, היה דווקא באוטובוס!"

מול תדהמתו, הוא ממשיך בסיפורו: "ישבנו הבחורים ביחד באוטובוס חזור לאלעד. מעוניינים לנסוע הביתה. ואז עלה יהודי, ברגע הראשון עשה רושם של יהודי פשוט. כפי שאנו מכנים בטעות יהודים לפי המבט החיצוני. אך אז נרעשנו. בידו אחז סטנדר מפואר אותה קיבלו נבחני 'קנין ש"ס'..."

הגענו הביתה, אך את המסר המצמרר כבר קבלתי. זה אפשרי. אנשים מסתובבים בינינו ויודעים את כל הש"ס..."

מתי התחלת והצטרפת למעשה ל'קנין ש"ס'?

"היה זה אחרי כמה שנים מאותו סיפור משפיע. הייתי כבר יותר משנה אחרי החתונה. תמוז תשע"ז. הייתי כבר אחרי ניסיון כושל ללימוד ה'דף היומי' במסגרת מבחני 'דרשו'. הוא משתף בחן טבעי את המושג ממסכת בגיטין, 'אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל'. "ואז, החלטתי להתחיל מחדש להשקיע בלימוד וידיעת הש"ס. השתלבתי בלימוד בסדר ה'דף היומי' והצטרפתי שוב למבחני 'דרשו' החודשיים.

המטרה שלי בהצטרפות למבחנים הייתה, הגברת המחייב לתוכנית הלימוד הייחודית שהתחלתי באותה תקופה. באותה תקופה

מתקדם בכל יום בשבע דפים, כשהיעד האישי שלי. לזכות לסיים את כל הש"ס בכל שנה ולהרוויח שינון שנתי של כל הש"ס. כך ממילא, לכל מבחן של קנין ש"ס אני מגיע אחרי שינון הלימוד בשנה האחרונה.

"מה שכן, לפי הזמן אני מוסיף ומתאמץ לעבור בסקירה מהירה מלמעלה על החומר לפני מבחן מסכם ובמיוחד לפני המבחנים הגדולים המתקיימים בסיומם של חודשי תשרי וניסן בהם ישנם ימי בין הזמנים, אני מתאמץ לעבור שוב על המסכתות הפחות שגורות אצלי. כמובן, בכפוף ליכולת והמציאות בבית וכדומה".

וככה אפשר להצליח במבחנים הגדולים?

אני לא מרגיש אחרי מבחן שאני אכן שולט בכל הש"ס ישר והפוך, שאם ישאלך אדם אל תגמגמם לו. אך אני מתחזק בזה בשני כיווני מחשבה;

א. חשוב להמשיך ולהתמיד כמה שיותר ולנצל את הזמן. הראיה, שאם עדיין לא הצלחתי בכל השאלות סימן שזה עדיין לא מספיק. ב. אף כשהתשובות שעניתי במבחן לא היו נכונות או מדויקות, אני מתעודד מעצם העובדה שברוך השם יש שכן לעמל, אני שולט ומכיר את הסוגיות בכל מסכת ומסכת. דבר שלא הייתי זוכה לזה, בלי כל ההשקעה המרובה במסגרת 'קנין ש"ס'.

לסיום, משתף רבי מאור ומאחל בתקווה שעל ידי זה יתעוררו כמה שיותר בני עלייה שרצונם ושאיתם 'שבת בבית השם' להצטרף לזכות גם הם ללימוד וידיעת הנלמד עם סיפוק. כשבועות בהצטרפות למסגרת 'קנין ש"ס' משתכרים בכל ה'מחייבים' כך שיזכו להגשמת משאלתם הטהורה ללימוד וידיעת הש"ס כולה.

המשכתי בסדרי השינון והחזרות כסדר 'חבורת ש"ס', כשכל העת עמוד וחזור.

במחזור השני שהתחיל אצלי שוב במסכת סנהדרין. הסדר הינו קצה שונה. הלימוד החודשי מתבסס על לימוד הדף היומי, כשב"ה הלימוד הוא כבר לא כלימוד ראשוני, יחסית הדפים מוכרים לי. ביום המבחן החודשי אני מוסיף חזרה בסקירה מהירה כשעתיים/שלוש המסייעת ומרעננת את זכירת הלימוד.

אם כי. מבקש הרב מאור להדגיש. זה לא שהכל מתחיל לרוץ אחרי סיום מחזור אחד. בשטח, הקושי של המבחנים לא נעשה קל יותר. 'דרשו' מאתגר אותנו בכל מבחן חודשי מחדש. המבחן מקיף ונכנס לכל פרט וסיכום בסוגייה. כך שאף שכבר נבחנתי על לימוד זה במחזור הקודם, עדיין, כדי להצליח, נדרשת השקעה כראוי בלימוד החודשי שיעשה בצורה מעמיקה ומסכמת היטב של כל הנקודות העיקריות של הסוגיא".

איך אתה מתכונן, למבחנים המסכמים על 120 דף ובעיקר למבחני 'קנין ש"ס' הגדולים?

"לדעתי אי אפשר להתכונן למבחן של 2,400 דף". נשמע הוא מחויך, "אך ממהר להרגיע ולהסביר. בעצם כל החיים הם הכנה למבחן הגדול והאמיתי במתיבתא דרבינא, וכדאי שנזכה באמת להצליח בזה יש צורך בהתמדה יומיומית בלימוד ובחזרה על הש"ס. אנו עושים את ההשתדלות ומקווים לסייעתא דשמיא.

"למעשה". משיב הוא לשאלתנו. "כאמור. במחזור הראשון שלי, כלומר עד לסיום מסכת בבא בתרא במחזור הנוכחי. שיננתי וחזרתי בסדר 'חבורת ש"ס'.

לאחר שסיימתי לחזור כך את כל הש"ס. אחרי הרבה בדיקות וגישושים חזרתי למקור, לדרך הפשוטה והיעילה לדעתי. פשוט,

לשליחת תגובות לכותב המאמר, או לשתף בטיפים וראיונות לצד דרכי הצלחה כתבו ל: a0533185209@gmail.com

מלאה הארץ דעה סניפי 'דרשו' ברחבי תבל

ישראל | ארה"ב | אירופה | צרפת | ארגנטינה | אוסטרליה | בלגיה | קנדה
מקסיקו | דרום אפריקה | שווייץ | אוסטרליה | הונגריה | ונצואלה | פנמה
בלארוס | אוקראינה | רומא | ג'יבלטר | הולנד | ברזיל | ברלין

הרב אברהם פוקס

נענה רבי חיים לדברי המזכים, ולא רצה לאסור את השוחט. המרננים אחרי השוחט נעלבו, ושאלו את רבי חיים, מדוע הוא מאמין לצד השני ולא להם?

"ויקח קרח" (במדבר ט"ז, א')

האם היה כחו של מהרי"ל דיסקין גדול אף בבקאות, כשם שנודע בחריפותו הנוראה ובכח פלפולו המבהיל - שהרי מאז ומעולם נחלקו גדולי הדורות לבחינות 'סיני' ו'עוקר הרים', חריפים ובקאים, זולתי מתי מספר שהיו אנשי אשכולות, מושלמים בכל.

נענה ואמר: אספר לכם מעשה שהיה. במשנה בסוף מסכת סוטה אמרו: משמת רבי, בטלה ענוה ויראת חטא. ואמרו בגמרא אמר רב יוסף לתנא (לזה שהיה שונה לפניו את המשנה) לא תתני ענוה, דאיכא אנא. פירש רש"י, שאני ענוותן. אמר ליה רב נחמן לתנא: לא תתני יראת חטא, דאיכא אנא. וידועה השאלה: יכול אדם להעיד על עצמו שהוא ירא חטא, אבל כיצד יכול הוא להעיד על עצמו שהוא עניו. הלא בעדותו זו, לכאורה טמונה גאווה!

אמרנו לרבינו, מהרי"ל דיסקין זצ"ל, שאומרים בשם הגאון מוילנא זצ"ל, שיש בירושלמי תנא ושמו אנא, שהיה ידוע בענוותנותו ויראת חטאו, ועליו כיוונו רב יוסף ורב נחמן באמרום: לא תתני ענוה, דאיכא אנא, והוא ענוותן, וממילא לא בטלה עדיין ענוה.

נענה על אתר ואמר: בטוחני שלא יצאו הדברים מפי הגר"א. שכן בכל התלמוד הירושלמי אין אמורא ששמו אנא! הרי לכם איפוא בקיאות - לדעת אף מה לא כתוב!...

באחת משיחותיו אמר המשגיח הגה"צ רבי שלמה וולבה זצ"ל (הובאה ב'יתד נאמן' בשנת תשס"ט) שבחור סיפר לו שאין הוא משוחח עם חבריו בשולחן כי הוא מרגיש שהוא יותר טוב מהם, שהרי הוא מתפלל בכוונה ומאריך בשמונה עשרה. ואמרתי לו שעל

בספר "תורת חיים" על התורה מסופר: פעם אחת היתה מחלוקת בעיירה סמוכה לברסק, בדבר שוחט הקהילה. אחדים התחילו לרנן אחריו שהוא אינו בקי כהלכה בדיני בדיקת הריאה, והללו באו אל מרן הגאון רבי חיים מברסק זצ"ל וביקשו ממנו לאסור את השוחט הזה. לעומתם באו לפניו אחרים והעידו כי השוחט הוא בקי בענייני שחיטה ובדיקה כדת וכהלכה, וכי המרננים אחריו רוצים רק לעורר מחלוקת בקהילתם.

נענה רבי חיים לדברי המזכים, ולא רצה לאסור את השוחט. המרננים אחרי השוחט נעלבו, ושאלו את רבי חיים, מדוע הוא מאמין לצד השני ולא להם? החזיר להם רבי חיים: "תדעו, כי בדיקת הריאה אינה אלא מדברי סופרים, ואילו מחלוקת הכל יודעים ומודים, שאסורה היא מן התורה, והכתוב אומר "לא תענה על ריב"...

ובספר 'סיפורי צדיקים' מובא מעשה כעין זה אודות הרה"ק בעל ה'אבני נזר' מסוכטשוב זצ"ל, שבאו אליו תושבים מעיר אחת בטענה שהרב שלהם הכשיר בשאלה של בשר בחלב, וזאת אף על פי שלפי דעת רוב האחרונים יש להחמיר ולאסור, ולכן הם מבקשים להסמין מורה הנוראה נוסף אשר אותו ישאלו ולפיו ילכו.

אמר להם הרבי: אינני יכול להכריע בשאלה, עד שלא אברר את פרטי הדברים ואדבר עם הרב של עירכם. אך גם בלא להיכנס לכל פרטי השאלה, הרי אפילו לדבריכם התיר הרב שלכם רק איסור דרבנן, ואילו אתם רוצים לעבור על איסור דאורייתא. תמהו האנשים: איסור תורה? כן, השיב ה'אבני נזר', מחלוקת היא איסור דאורייתא לדעת הכל, על ידי המחלוקת מגיעים לעבור על איסורי תורה רבים: לשון הרע, רכילות, שנאת חנם, הלבנת פנים ועוד איסורים רבים.

**אמרנו לרבינו, מהרי"ל דיסקין זצ"ל,
שאומרים בשם הגאון מוילנא זצ"ל, שיש
בירושלמי תנא ושמו אנא, שהיה ידוע
בענוותנותו ויראת חטאו, נענה על אתר ואמר:
בטוחני שלא יצאו הדברים מפי הגר"א**

"וימדוע תתנשאו על קהל ה'" (במדבר ט"ז, ג')

הגאון רבי אבא יעקב ברוכוב זצ"ל, בעל שו"ת "חבל יעקב" נשאל

ידי שהוא מאריך בשמונה עשרה יתכן מאוד שיצא שכרו בהפסדו, כי זה מביאו לידי גאווה. העצה לבחור כזה היא דוקא לשוחח עם חברי השולחן שלו, כי בזה הוא מוריד את הגאווה שלו, שהוא כבר לא מרגיש את עצמו טוב מהם אלא כאחד מהם. ואפילו בדברים בטלים שהוא מדבר בשולחן הוא מקיים מצוה, שהוא נהיה מעורב עם הבריות".

הקפדתו שלא לאכול תפוזים עוררה השתאות, שכן לפעמים, אפילו היו חתיכות מועטות של תפוז מעורבות בלפתן- לא ניאות רבי מרדכי לאכול. רק לאחר פטירתו נפתרה התעלומה

"אֶת מַעֲשֵׂר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָרִימוּ לָהּ תְּרוּמָה" (במדבר י"ח, כ"ד)

בספר 'חכו ממתקים' מסופר שהגאון רבי מרדכי לייב מן זצ"ל היה נזהר שלא לאכול תפוזים. בני המשפחה שהבחינו בכך סברו כי מאכל זה אינו ערב לחיכוך... אך הקפדתו שלא לאכול תפוזים עוררה השתאות, שכן לפעמים, אפילו היו חתיכות מועטות של תפוז מעורבות בלפתן- לא ניאות רבי מרדכי לאכול. רק לאחר פטירתו נפתרה התעלומה. רבי מרדכי, שעלה לארץ ישראל בגפו, למד בישיבת לומדה בפתח תקוה. באחד הימים יצא לטייל, לחדש כוחות. הביט בשמחה בפרדסים עמוסי התפוזים שפיארו את פתח תקוה באותן שנים. רבי מרדכי, שלא הכיר פרי זה, התפעל מהיופי, מריחות גן-העדן של הפרדס. כשהבחין באחד הפירות שנשרו מן העץ החליט לטעום ממנו. נטל את התפוז ובהתרגשות בירך 'שהחיינו' ו'העץ'.

בצאתו מן הפרדס החלו מחשבות להשתולל במוחו. הרי אכל מהפרי טרם הופרשו ממנו מעשרות. ואף שהיתרים רבים לאכילתו, כי פירות הפקר פטורים מכך, מה גם שהוא אכל אותו בסמוך לעץ ועדיין לא נעשה בפרי 'גמר מלאכה'. אבל עצם העובדה שהוא אכל את הפרי לפני שבירר היטב עם עצמו ועם רבותיו את ההלכה, הציקה לו עד מאוד ולא נתנה לו מנוח. מחשבות אלו לא הרפו ממנו. או אז קיבל על עצמו רבי מרדכי שלא יאכל יותר פרי זה במשך כל ימי חייו. רבי מרדכי אכן עמד בקבלה זו. למותר לציין כי בני משפחתו, תלמידיו ומכריו אף לא ידעו זאת! הדבר התגלה באקראי על ידי אחד מגאוני התורה, שרבי מרדכי סיפר לו את המעשה הזה בדרך אגב.

ענה לי מרן הגרי"ז זצ"ל, שכך הוא נוהג עוד מהתקופה שלפני הקמת המדינה, והראה לי בדברי ה'כסף משנה' שלא נהגו לעשר מפירות וירקות של הגוים

"וְהַרְמָתָם מִכֶּמֶץ תְּרוּמַת ה'" (במדבר י"ח, כ"ו)

בספר 'עובדות ונהגות לבית בריסק' מספר הכותב: בחודש סיון התשנ"ט הייתי אצל הרב הגאון החסיד רבי אהרן ברוך אנגלנדר

שליט"א [מניו יורק] בנם של בעלי בית המלון בעיר הנופש 'קרניצא', בו היה נוהג לשהות מרן הגרי"ז זצ"ל בימי הקיץ, וסיפר לי כדלהלן: כאשר הייתי בארץ ישראל לבקר את מרן הגרי"ז זצ"ל [בערך בשנת תשי"ב] שאלתי אותו האריך מעשרים את הפירות ואת הירקות... ואמר לי שאדבר עם בנו הגאון רבי רפאל זצ"ל אודות זה, כיון שהוא האחראי על המעשרות בבית, ואני התפלאתי על הדבר, דהרי ידעתי שהגרי"ז איננו רוצה לסמוך על אחרים.

ועל כן הרהבתי עוז ושאלתי "מדוע הוא אינו מעשר בעצמו"? וענה לי מרן הגרי"ז זצ"ל, שכך הוא נוהג עוד מהתקופה שלפני הקמת המדינה, והראה לי בדברי ה'כסף משנה' שלא נהגו לעשר מפירות וירקות של הגוים, ואין להחמיר בזה, ואדרבה יש בזה איסור 'לא תתגודדו'.

ועל כן חשש מרן הגרי"ז אולי הירקות והפירות מגיעים משל גוים, לכן לא רצה לעשר לבד. ולאחר הקמת המדינה שכבר היה יותר סביר להניח שהפירות והירקות באים משל יהודים, אבל כבר לא שינה ממנהגו, והמשיך בנו רבי רפאל זצ"ל לעשר.

המשכתי ושאלתי "אם כן איך מעשר הבן הגאון רבי רפאל זצ"ל, והרי אולי הפירות והירקות הם משל גוים..."

אמר לי מרן הגרי"ז כדלהלן: "בני - ר' רפאל מעשר מחמת שליחות, ועל כן אם אכן צריך לעשר את הפירות, הרי הוא מעשר, אולם אם אין צריך לעשר, א"כ הרי אין שליח לדבר עבירה"... והיינו אם זו עבירה, הרי הוא אינו שליח, והמעשרות אינן מעשרות, וא"כ לא עשה כלום, ואם כן צריך לעשר... הרי הוא שליח שלי, ומעשר טוב..."

בספר 'להתענג בתענוגים' מסופר על הרה"ק בעל ה'אוהב ישראל' מאפטא זיע"א, שנסע פעם לשהות בשבת, באחת העיירות הסמוכות לעיר יאסיי. באותו מקום התגוררו שני בעלי בתים אמידים, שביקשו להתכבד בכבוד הגדול, לארח בביתם את האדמו"ר.

התעניין הרבי בטיבם ובמעשיהם של שני בעלי בתים אלה. הוברר לו שאחד מהם אינו מדקדק במצוות במיוחד, אך הוא ענוותן וצנוע ואינו מתהדר בעשירותו, לעומתו העשיר השני נודע כירא שמים המהדר במצוות, אלא שהיה מתגאה במעשיו הטובים בפני הבריות. אי לזאת בחר האדמו"ר להתאכסן אצל בעל הבית הראשון, אף שהיו מרגנים אחריו שאינו ירא שמים גדול.

כאשר נשאל על ידי מקורביו, מדוע העדיף אכסניה זו על פני ביתו של המדקדק במצוה קלה כבחמורה? השיב, "על אף שאותו גביר הינו מדקדק במצוות, אבל כיון שפגום הוא במידת הגאווה, ועל המתגאה אמרו חז"ל (סוטה ה.), "אמר הקדוש ברוך הוא אין אני והוא יכולים לדור בעולם". ואם הקדוש ברוך הוא, כביכול, אינו יכול להימצא עם בעל גאווה במחיצה אחת, איני רוצה להתגורר אצלו!

אבל השני שטבועה בו מדת הענוה והצניעות, אף על פי שנכשל בעבירה זו או אחרת, הרי עליו נאמר "השוכן אתם בתוך טומאתם" (ויקרא טז טז). ואם הקדוש ברוך הוא מוצא לו מקום לשכון בתוך טומאות ישראל, ודאי שאף אני רשאי להימצא באכסניה כזו."

זאת שמסכתות שהם נבחנו עליהם ב'דרשו' מכריכה לכריכה, גם היום הם זוכרים ויודעים אותם בצורה מיוחדת.

ראש הישיבה: אין ספק שהעוה"ב שיזכה רבי דוד הופשטטר זה נצח נצחים, כל הריבוי התורה שלו בזכות כך.

הרב הוכברגר: מהי ההצלחה ש'דרשו' מסייע בכל כך הרבה בשיבות, בישיבה כאן נבחנים במבחנים של 'דרשו' בכמות גדולה. מה ההצלחה של 'דרשו' שככה הצליחו לחדור אף לתוככי הישיבות?

ראש הישיבה: אם הקב"ה זימן לרבי דוד את הזכות הזו אז כנראה משמים סייעו בהדיה, וכולכם שותפים במפעלים הגדולים הללו.

הרב הוכברגר: הראש ישיבה הוא מתלמידי מרן הגאון רבי דב לנדו שליט"א, מה הראש ישיבה יכול לספר לנו על נושא העיון והבקיאות אצל מרן שליט"א.

ראש הישיבה: זה מה שאני אומר. אצל רבי דב זה הגיע אחרי העיון. למעשה זה נכון שרבי דב באופן כללי באמת היה הרבה מלמד את הענין הזה שיש ענין של עיון קל, דהיינו שגם מה שלומדים בבקיאות צריך שכל יהיה קצת עיון, להבין את היסודות, ללמוד זאת בדרגה איטית עיונית מסוימת, ועם זה תסיים את המסכת. הרי זה נכון, כולם הרי יודעים, שיש כאלה שקוראים מסכת, ולא בעצם יורדים למה שכתוב בה. זה מועיל אבל זה לא שוקל בעיני הרבה, זוהי הנקודה.

הרב מן: הנושא הנקשר בכתיבת מבחנים ולסכם את החומר הנלמד, זה לא מוסיף משהו בבהירות עצמה של ידיעת הגפ"ת?

ראש הישיבה: בהירות גדולה זה מוסיף, כשכותבים, בכל תחום, כתיבה גם בעומק הסוגיות, גם בחלק העיוני וגם בחלק הזה, כתיבה מבהירה, מתמצת, מגדירה בדיוק את הדברים, זה מחדד את הדברים, ובאמת כשאדם אומר במילים שלו את המסקנות וכו', זה משהו אחר לגמרי. גם כשבחורים חוזרים, הם ג"כ יכולים להשתמש בכלי הזה של כתיבה. עוד לפני המבחן.

וזו ברכתנו לכל הבחורים שמשתתפים בתכנית בני הישיבות בדרשו שההצלחה תלווה אתכם כל הימים.

ראש הישיבה: מה שכתוב, חצי חצי, הינו לפי הכמות שהרמב"ם הזכיר תשע שעות. שלוש שעות, שלוש שעות.

הרב מן: אני שואל איך אנשים לא מוצאים הזמן גם כדי למצוא הזמן לחזרות על הדברים הללו, כי העיון תופס להם הרבה זמן ומקום, ולא מספיקים מספיק לחזור לשנן את השקלא וטריא והמסקנות עליהם דיבר ראש הישיבה...

ראש הישיבה: אכן מה שנאמר כאן זה סך הכל חצי מהזמן, הר"ן ב'עבודה זרה' מפרט שהכל לפי העניין, כמה שאדם צריך. אבל דבר אחד ברור, שצריך להשקיע זמן מכובד מאד בשביל זה.

הרב הוכברגר: עד כמה בחור צריך להשקיע בשביל החזרות?

ראש הישיבה: אם בחור בא ושואל מי אמר שזה חשוב, אז אומרים לו אתה לא צודק, אתה מתווכח עם חז"ל? חז"ל אומרים לך לחלק את חייך שליש שליש שליש. זה הכל. זה העצה שחז"ל אומרים, זה שיש בלי סוף דברים בחז"ל על חזרה, לא צריך להרחיב בכך, מה שאמרו חכמינו, הלומד ואינו חוזר כזורע ואינו קוצר, ועוד ועוד. המהר"ל הרי מרחיב רבות בענין החזרות, הוא מביא גם ה'ארחות צדיקים' בשער התורה שמרחיב הרבה בענין.

הרב הוכברגר: בצעירותו של הראש ישיבה, פעם היו מבחנים על מסכתות כמו היום?

ראש הישיבה: בנקודה של מבחנים זה באמת איכשר דרא, זה ודאי ייחודי לדור הזה. המבחנים.

הרב הוכברגר: הציבור לא למד את השליש במשנה?

ראש הישיבה: למדו, אבל עשו את זה בלי מבחנים. כולם הרי יודעים שהידיעות של אז לא היו פחותים... אבל ברור, אין שום ספק, שכל דור הקב"ה נותן לו את הכלים והייחודיות שלו, וודאי שיש הרבה הרבה שצומחים מאד מהנושא הזה של מבחנים, ובאמת זוכים, יש כאלה שנבחנים על כמות דפים בלעה"ר.

הרב מן: אני אומר במבט לאחור, אני רואה ממה שהבחורים בנישואיהם אפילו כותבים בהזמנות, או כאברכים ששולחים מכתבים, ומדגישים

ה'שבעה' אחר הגאון רבי דב שטרנבוך זצ"ל מאנגליה, הגעתי לנחם את בניו הגאונים שליט"א, ושמעתי שם מעשה נפלא שסיפרו אודותיו.

דרכו של הרב שטרנבוך היתה ללמוד עם החברותא שלו בשעות לפני הצהרים, בחצר הבית, כדי ליהנות מהאוויר ששרר שם בתקופות של מזג אוויר נוח.

השכן הגוי שהתגורר מעליו, היה שומע אותם לומדים, ולפעמים היה מתלהט ביניהם ויכוח קולני שכלל שאגות רמות. הוא היה רץ אל החלון כדי לראות את המריבה.

אחרי שנים אמר הגוי ההוא שהיהודים הם אנשים מאוד מוזרים... יושבים ביחד, מתחילים לריב, רבים רבים רבים, ובסוף נפרדים והולכים איש איש לדרכו. "אצלנו אחרי כמה דקות של ויכוח מתחילים מכות..." הוא הסביר את המוזרות שבדבר.

אבל אז יגידו לי "אבל לחתום לשכן מלמעלה לא עולה כסף, זה לא מצריך מקום, אין בזה שום דבר שלא יכולת לעשות. נכון, קצת לא נעים בתקופת הבניה, קצת לא נעים הבניה מעל החלון שלך באופן שמפחית קצת את אור השמש, אבל התגוררה שם משפחה עם 14 נפשות שיכלה לחיות בהרחבה ואתה ברוע לבבך לא אפשרת להם להרחיב את הבית!"

"לכן אני אמרתי, כזאת מצוה אני לא מפספס, אפילו לא דוחה אותה בחמש דקות. קודם כל אני מכניס אורחים, שיגורו פה מעל החלון שלי, לא יום ולא יומיים, עשרות שנים! עכשיו יש לי תשובה טובה לענות בשמים כשישאלו אותי על הכנסת אורחים".

מתחילים מכות

נסיים באנקדוטה משעשעת על מחלוקת שהיא לשם שמים: בימי

באותו יום הופיע נחש גדול ואימתני בחצר הישיבה, בחסדי שמים הוא אמנם לא עשה דבר, אך הדבר נעשה לשיחת היום והכל ראו איך 'דברי חכמים כדרבנות' ולא יפול מדבריהם ארצה. למרות עמידתו על המשמר בענייני משמעת וסדרי הישיבה, העדיף רבינו תדיר לנקוט בגישה של "שמאל דוחה וימין מקרבת", להבליג ולנסות מלכתחילה דרכים אחרות בטרם יסלקו את הבחור מן הישיבה, מה שנהוג בקלות יתר במקומות אחרים, באומרו כי "תפקידה של הישיבה הוא להוציא ממנה הערליכע בחורים", ואת תפקיד זה יש למלא בנאמנות.

רבינו היה בדעה, כי תכלית הישיבה הוא לטעת יראת שמים טהורה בתלמידים, והיה אומר כי "שווה להחזיק ישיבה שלמה בשביל בחורים כמו..." כאן נקט בשמותיהם של שניים ושלושה תלמידים שנחשבו לפשוטים מאוד, אך ברבות הימים, אכן יצאו מהם דורות מפוארים של יראים ושלמים.

(אבי ההוראה')

התביעה היא באותה מידה גם כלפי אנשי החינוך, שכשלו לכאורה במלאכתם ועליהם לתקן את הטעון תיקון. בהקשר לכך התבטא פעם, כי על מוגיד השיעור לבדוק אצל תלמידיו בכל עת האם מבינים הם את הנלמד, ולא, הוסיף רבינו, "הריהו חלילה בכלל עושה מלאכת ה' רמיה".

נחש בחצר

אחד מכלי החינוך בהם החזיק רבינו היה משמעת. ידוע היה בהקפדתו היתירה על סדרי וחוקי הישיבה, אם זה בזמני התפילה והשכמת הבוקר, אם זה בסדרי הלימוד או בשאר זמנים. כך למשל, בחג השבועות דרש רבינו כי הכל יהיו נוכחים בישיבה. ארע פעם שקבוצת בחורים נסעה מן הישיבה לחג השבועות ללא רשותו. כאשר שמע זאת רבינו הפטיר בצער את לשון הכתוב: "ופורץ גדר..." ובהירותו המופלגת נמנע מלהשלים לשון הכתוב "... ישכנו נחש". אלא שהיה די בזה כקללת חכם שאפילו על תנאי היא באה, ועוד

המשך מעמוד 17 | הרב ישראל ליוש

"והיכן אבא או אמא?"
 "אבא חולה בשפחת חזקה, ואמא ילדה לא מכבר, ואין לנו טיפת מים בטאנאז'ע..."
 כששמעתי כך, חלצתי מיד את התפילין, פשטתי את הטלית, נטלתי מילדי הילדים את החבל והדלי, שאבתי מים והתחלתי למלא את הפחים רק בחלקם, כדי שיוכלו לסחוב אותם אל ביתם. כך אנו עושים כמה פעמים עד שיתמלא הטאנאז'ע בבית, כי איככה אוכל וראיתי ילדים קטנים מסכנים את נפשם ומתכופפים לתוך הבור."
 "ומה יאמרו הבריות" - שאלתי את אבא - "שנהיית שואב מים... וכי זה לפי כבודך...?"
 "ומה יאמרו בשמיים...?" - ענה לי אבא - "שיהודי יושב ואוכל ארוחת בוקר בנחת, וילדי ישראל בני עניים מסכנים את נפשם להביא טיפת מים לאביהם החולה ולאמם היולדת...?"

היה דיין, נשלחה ביתו על ידי אמה לעלות לבית הכנסת שהיה מעל דירתם, לברר את סיבת האיחור.
 וכך היא מספרת: "יצאתי מפתח הבית ועליתי במדרגות הפונות לחצר הגדולה שנבנתה על פני בור המים, הנה אני רואה את אבא עומד ודולה מים מהבור וממלא דליים שעמדו לידו, ובצד עומדים שני זאטוטים כבני שש ושבע, ומעבירים אל ביתם חצאי או רבעי דליים, שם רוקנו אותם אל הטאנאז'ע (כלי חרס גדול), ושוב יוצאים אל החצר. אבא ממלא עבורם עוד חצי או רבע דלי ושוב מביאים אותם אל ביתם, וחוזר חלילה..."
 "אבא..." - פניתי אליו - "וכי נהיית שואב המים של השכונה...?"
 "חזרתי מבית הכנסת" - ענה לי אבא - "וראיתי את שני ילדי השכן התלמיד חכם מתכופפים בסכנה אל הבור ושואבים משם מים... שאלתי אותם: מדוע ניסים, שואב המים, אינו מביא לכם מים? כי אין לנו במה לשלם לו" - ענו הילדים..."

יידיש | Français | Español | English

מגוון רחב של שיעורי 'דף היומי בבלי', 'דף היומי ירושלמי', 'דף היומי בהלכה',
 'העמוד היומי', בקו השיעורים והתוכן של 'דרשו' - 077-2222-666 או 4992*

בנין על גבי עמודים הסמוך לעיר - האם נחשב כחלק מהעיר לענין 'תחומין'? ומפעל שאוכלים בו ארוחת צהרים בקביעות - האם מצטרף ל'תחום' העיר?

את 'תחום' אלפיים אמה של שבת, מודדים מקצה העיר, דהיינו, שגם אם העיר גדולה מאוד, מותר ללכת מקצה אחד שלה לקצה השני, ואלפיים אמה נוספים מעבר לה. ומדידת התחום מחוץ לעיר - לדעת השולחן ערוך, תחילתה מקצה העיר, וכן נוטה דעת הגר"א. אולם, לדעת הרמ"א, מוסיפים לעיר מכל עבריה שבעים אמה ושני שלישי האמה [כ-40-30 מטר, לשיטות השונות], והוספה זו מכונה 'עיבורה של עיר'; ומקצה ה'עיבור' והלאה, מודדים אלפיים אמה. והמשנה ברורה כתב על כך כי

"הנוהג להקל אין למחות בידו", אבל החזון איש כתב שמנהג בני אשכנז להקל בדבר. ונחלקו הפוסקים בנוגע לעיר שאינה מוקפת בחומה, מה נחשב לקצה העיר לענין מדידת התחום או עיבורה של עיר - האם קצה הבתים, או קצה החצרות המקיפות את הבתים.

ועיר שבסמוך לה ניצב בית אשר המרחק בינו ובין בתי העיר אינו עולה על שבעים אמה ושני שלישי האמה, כמידת 'עיבורה של עיר' - הריהו נחשב לחלק מהעיר, ומודדים את 'תחום' העיר מבית זה והלאה. ונחלקו ראשונים, אם די בכך שקצה הבית נמצא בגבול עיבורה של העיר, או שצריך שחלק מהבית יהיה בתוך עיבורה של העיר. ואם יש בית נוסף שהמרחק בינו ובין הבית הראשון הוא כמרחק הנ"ל - אף בית זה מצטרף לעיר, וכן אם יש בית שלישי שהמרחק בינו ובין השני הוא כמרחק הנ"ל - הריהו מצטרף לעיר, וכן הלאה.

ודין זה, אמור אף בבית של גוי. ואינו אמור אלא בבית הראוי לדירה, אך אין צורך שידורו בו בפועל. ואף אם הבית נהרס ונותרו ממנו שלוש מחיצות בלבד, ללא תקרה, או שתי מחיצות עם תקרה [בתוספת שכבת טיט, ראה במקורות], הריהו מצטרף לעיר. ובית הבנוי בחפירה שמתחת לפני הקרקע, וכדומה, אינו נחשב כבית דירה לענין זה. ויש אומרים, שהוא הדין לבית הבנוי מעל לפני הקרקע על גבי עמודים, אך יש שהוכיחו מדברי ראשונים שבית כזה נחשב לבית דירה. ובית שאינו קבוע במקומו, כגון מבנה מגורים נייד - אף אם הוא מוצב בשבת בסמוך לעיר, אינו מצטרף אליה.

ועוד בענין זה: אין בית נחשב כבית דירה לענין הצטרפות ל'תחום' אלא כשמִשְׁמֵשׁ לאכילה או ללינה. ואם משמש לאכילה פעם ביום, כגון מפעל שהפועלים אוכלים בו ארוחת צהריים בקביעות - יש מגדולי האחרונים שכתב שאינו נחשב לבית דירה, ויש שהקלו בדבר. וכמו כן, אין בית נחשב כראוי לדירה אלא אם יש בשטחו לפחות ארבע על ארבע אמות, שהן שש עשרה אמות רבועות; ונחלקו הפוסקים בנוגע לבית ארוך וצר ששטחו שש עשרה אמות רבועות, אך רוחבו קטן מארבע אמות - אם נחשב כראוי לדירה. ובהעדר תנאי בית דירה - מבחינת המחיצות, המיקום, או השטח, וככל האמור - אינו נחשב כבית דירה אף במקרה שדרים בו. ויש אומרים, שאף בית העונה לתנאים אלו, אינו מצטרף לעיר אלא כשנבנה לצורך דירה ולא כשנבנה רק לשם הגדלת תחום העיר.

[שו"ע שצח, ה-ו, משנ"ב יט, כ-כב, כד, כו, כט ו-לא-לד, וביה"ל ד"ה וכן, ד"ה ארבע וד"ה תקרה; ב"מ דרשו, 18, 29, 30, 33, 37, 38, 41-43, 64; (וראה שו"ע שם, יא)]

מהו המקור בתורה לכך שאין 'נפילת אפים' בימי שמחה ומועד? מדוע מטים את הראש הצדה בשעת אמירת תחנון? וחתן שכבר התפלל - האם פוטר את המתפללים מאמירת תחנון?

בפרשת השבוע, במעשה קורח ועדתו, נאמר על משה ואהרן, בעת שהתפללו להשי"ת שלא יכלה את כל בני ישראל בעוונות של קורח: "וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחַת לְכָל בָּשָׂר הָאִישׁ אֶחָד יִחָטֵא וְיַעַל פֶּל הָעֵדָה תִּקָּצֵף". ואמרו רבותינו, שמכאן סמך ל'נפילת אפים' בתפילה,

והיינו נפילת אפים בשעת אמירת תחנון לאחר תפילת שמונה עשרה. ובעבר, אכן נהגו לומר תחנון תוך כדי 'נפילה' בצורת קידה על הקרקע, עם הפנים כלפיה. אך במשך הדורות השתנה המנהג, וכיום אומרים תחנון בהטיית הראש וכיסוי הפנים בלבד. הטיית הראש מקורה בכך שקידה על רצפת אבן אסורה ללא הטיית הראש הצידה, ולכן נהגו בעבר להטותו, והמנהג נותר עד לימינו. לדעת השולחן ערוך יש להטות את הראש על יד שמאל, ולדעת הרמ"א, בשחרית שיש תפילין בשמאל, משום כבודן יש להטות את הראש על יד ימין, ובמנחה - על יד שמאל. ואין 'נפילת אפים' אלא במקום שיש בו ספר תורה, ורמז לדבר בספר יהושע: "ויפול על פניו ארצה לפני ארון ה'". ובמקום שאין בו ספר תורה, יש לומר תחנון ללא נפילת אפים. ומקום שמונחים בו ספרי קודש בדרך קבע, יש אומרים שדינו כמקום שיש בו ספר תורה, ויש חולקים. ובירושלים העתיקה נהגו ליפול על פניהם אף במקום שאין בו ספר תורה, משום קדושת המקום, הנחשב כלפני ארון ה'. והמתפללים בעזרת נשים שניתן לראות ממנה את ארון הקודש, או בחצר בית הכנסת בצד שבו הפתח פתוח וניתן לראות את ארון הקודש, יפלו על פניהם.

ובימי שמחה ומועד אין אומרים תחנון. ובתשובות הגאונים מוסבר שמקור הדבר הוא בפסוק הנ"ל שבפרשתנו, דהיינו, שנפילת אפים ראויה בעת צרה וחרדה, וכפי שאכן היה במעשה דנח, שהשי"ת רצה להעניש את כל ישראל רח"ל, אבל בזמן שמחה אין הנפילה ראויה. ולכן אין נפילת אפים בשבת וביום טוב, וכן בימות החול שהם ימי שמחה, כגון ל"ג בעומר וט"ו באב.

וכן כשמתפללים יחד עם בעלי שמחה, נחשב כל הציבור כשייך בשמחתם, ואין אומרים תחנון. ובעלי שמחה הם: 'בעלי ברית' - אבי התינוק הנמול, הסנדק והמוהל - ביום הברית, לפני שהתקיימה הברית; וחתן עד תום שבע יממות [בזיווג ראשון של שני הצדדים] משעת כניסתו לחופה. ויש אומרים שחתן ביום חופתו פוטר מאמירת תחנון אף לפני שהתקיימה החופה, ובלבד שהחופה מתקיימת מבעוד יום. ואם החופה מתקיימת בלילה, לכל הדעות אין החתן פוטר מתחנון בערב החופה; אך אם מתפללים יחד עמו במקום החופה - יש אומרים שאין לומר תחנון. ואם בעלי הברית אינם מתפללים עם הציבור, אלא אך נמצאים בבית הכנסת בשעת התפילה - יש שנראה מדבריהם שאינם פוטרם מאמירת תחנון. ויש שכתב שכן הדין גם בחתן; ויש שכתב שביום חופתו פוטר אף כשאינו מתפלל עם הציבור, ובשאר ימי ה'שבע ברכות' אינו פוטר אלא כשמתפלל עמם; ויש שכתבו שגם בשאר הימים פוטר אף כשאינו מתפלל עמם. ומי שהתפלל עם החתן ובעלי הברית והאריך בתפילתו עד לאחר שהלכו משם, פטור מאמירת תחנון.

ובין תפילת שמונה עשרה ל'תחנון', אין להפסיק ולעסוק בשיחה שלא מעניינת התפילה, משום שבכך גורם שבקשותיו בתחנון לא תתקבלנה כראוי; ועל פי הקבלה אין להפסיק בדיבור כלל. ובהקשר זה יש להביא את דברי הרמב"ם, המקמים את נפילת אפים במערכת של תפילת העמידה; וכך הוא כותב בהלכות תפילת שמונה עשרה: "שמונה דברים צריך המתפלל להזהר בהם ולעשותם... עמידה, ונוכח המקדש... והכריעה, והשתחויה". כפי שמבאר הרמב"ם בהמשך דבריו, השתחויה זו היא נפילת אפים, והוא אומר, שפָּשַׁם שצריך לעמוד בשמונה עשרה, ולכיוון בית המקדש, וצריך לכרוע מספר פעמים במשך התפילה, כך נדרשת נפילת אפים בסוף התפילה.

[שו"ע או"ח קלא, א-ז, משנ"ב א-כו, וביה"ל ד"ה להטות; ב"מ דרשו, 2-35]

לחיות כמו יהודי

קביעות בלימוד יומיומי ב'משנה ברורה' במסגרת 'הדף היומי בהלכה' - ללמוד לחיות כיהודי אלפי שיעורים מתקיימים מדי יום בפריסה ארצית, לפרטים והצטרפות גש לעמדות 'נדרים פלוס'

דרשו איד

נקודת ציון בדרכה של המהפכה התורנית מבית 'דרשו'

"אתה לא יכול לזרוק בחור אשקלוני עם בחורים בני-ברקיים, ולצפות ממנו שישתלב ביניהם בתוך יומיים. יש הבדלי תרבות, פערי ידע, אפילו הבדלי שפה ברמה מסוימת"

הרה"ג ר' נעם רדעי, מוותיקי הפעילים ב'אחינו', על מלאכת הקודש המתבצעת מזה כשלושה עשורים ללא הפוגה

ובמקביל אני לומד להכיר את הילדים ולכוון כל ילד לישיבה המתאימה לו.

"לרשום נער לישיבה זה החלק הקטן של הסיפור. אתה לא יכול לזרוק בחור אשקלוני עם בחורים בני-ברקיים, ולצפות ממנו שישתלב ביניהם בתוך יומיים. יש הבדלי תרבות, פערי ידע, אפילו הבדלי שפה ברמה מסוימת. גם ביישובות של תלמידים מהפריפריה יש הרבה סגנונות, יש כאלו שמשקיעות יותר בלימודים ברמה גבוהה, ויש ישיבות שמשקיעות יותר השקפה ובעיצוב אישיות. יש ישיבות שמאפשרות יותר פעילות פנאי, ויש שפחות מאפשרות. לכל בחור יש את המקום המתאים לו, וזאת עיקר העבודה שלנו".

בכמה ישיבות מדובר בסך הכל?

"יש ברוך ה' מאות ישיבות לצעירים ברחבי הארץ, מאות רבות, ורבות מהן הן ישיבות לפריפריה, שמתאימות לבנים של בעלי תשובה. היופי ביישובות האלו הוא שהן מעבירות את התלמידים שלהן תהליך של בניית אישיות שמכוון אותם לתוך הליבה של עולם התורה. אחרי שלוש שנים התלמידים כבר יכולים להשתלב בקלות ביישובות מהשורה הראשונה.

"אחרי 30 שנה שאני עוסק בתחום הזה, אני מכיר ב"ה כל אחת ואחת מהישיבות הללו לפני ולפנים, ולכן בסייעתא דשמיא אני יודע להכווין על תלמיד למשבצת המדויקת המתאימה לו, שבה הוא ירגיש בבית, ובאמצעותה יוכל לפרוח ולהצליח בעז"ה".

שמענו שאתם גם עושים קצת פעילות של 'דרשו'???

"מאז יצאה לדרך תוכנית הלימוד של 'עמוד היומי', אני זוכה להיות לעוזר וסיוע גם לארגון 'דרשו' והבית שלי בנתיבות משמש כמוקד הפצה לחוברות 'עיון העמוד'. זה מדהים לראות את המהפכה האדירה, לחוות מקרוב את הצימאון העצום של הציבור לעוד חוברת, עוד התקדמות. החוברות האלו נחטפות כמו לחמניות חמות, והעיר כולה מאירה באור התורה בזכות תוכנית הלימוד הנפלאה הזאת".

מזה כ-30 שנה, שהרה"ג ר' נעם רדעי, זוכה להציל יקר מזולל ולהחיות עם רב, במסגרת פעילותו בארגון 'אחינו' - זרוע הקירוב של 'דרשו'.

שלושה עשורים שבהם אין לו בעולמו אלא קירוב לבבות, הדרכת תלמידים צעירים, ניתובם לעולם התורה ושילובם ביישובות, כל אחד ואחד ביישובה המתאימה להלך רוחו וכישורונותיו ויכולותיו. "אני פעיל במה שמכונה ב'אחינו' בשם 'פרויקט טורונטו', שזה בעצם הפרויקט הכי ותיק ב'דרשו' ו'אחינו', וממנו נוסד והושתת הארגון כולו", הוא מסביר.

מה כוללת הפעילות?

"אני מופקד על שלושה בתי ספר תורניים, שבהם לומדים תלמידים שהמסלול הטבעי שלהם לא בהכרח עובר ביישיבה. "קחו לדוגמה משפחה חרדית קלאסית במקום כמו אשקלון, שבו עיקר הפעילות שלי. רוב המשפחות החרדיות במקום, מורכבות מבעלי תשובה. אנשים יראים ושלמים, באמת צדיקים יש גם תלמידי חכמים, אבל הם עצמם לא למדו ביישובות בצעירותם, האימהות לא למדו בסמינרים, ואין להם היסטוריה של תלמידי ישיבה במשפחה.

"כשהבן שלהם מגיע לבר מצוה, מתקרב לסיום כתה ח' וצריך למצוא לו מקום לימודים מתאים, לא תמיד ישיבה היא המקום הראשון שהם יבחרו בו או אפילו יחשבו עליו. לא תמיד הם מבינים את עומק ההבדל בין ישיבה קדושה לבין ישיבה תיכונית, ולפעמים הם גם אומרים, מה יקרה אם הילד ילמד בתיכון רגיל? הרי הוא קיבל חינוך טוב בבית, לא יקרה לו כלום אם ילמד בתיכון". **איך אתם בעצם משנים את התפיסה ומנתיבים אותם לישיבות קדושות?** "אני מגיע לכל כתה כזאת, בשלושת בתי הספר שאיתם אני עובד, פעם ואפילו פעמיים בשבוע. שם אני מוסר שיחות, מקיים 'קומזיצים' עם הגיטרה שאני מביא איתי, מלווה אותם בהפסקות, וכך אני מרוויח שני דברים: קודם כל יש לי ההשפעה עליהם,

גליון 740
שנה י"ד תשפ"ו

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ק ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

מעשה בר' אבא בר זמינא שהיה חייט, והיה פעם אחת תופר בגדים ומתקן אצל גוי אחד בביתו בעיר רומי. יום אחד הביא הגוי לפני ר' אבא זה החייט בשר נבלה, ואמר לו אכול זאת, אמר לו אין אני אוכל מאכל זה. אמר לו הגוי אני אומר לך שתאכל, שבאם אין אתה אוכל אזי אהרגך, אמר לו ר' אבא, אם אתה רוצה להרוג אותי הרשות בידך, ואין אני אוכל זאת כי הוא בשר נבלה, וזה אסור עלינו כי אנכי יהודי. אמר לו הגוי: כעת אני אגלה לך את הכל, כי כוונתי היתה בזה להיפוך, כי אדרבה, אם היית אוכל זאת הייתי הורגך, כי כל אדם צריך להיות חזק ואמץ באמונתו, אם הוא יהודי צריך לאחוז בדת יהודית לגמרי, אפילו אם רוצים להרגו צריך לשמור את דתו. וכמו כן, אם הוא גוי צריך להיות גוי גמור. אמר ר' מנא, אם היה ר' אבא בר זמינא שמע, את מה שהתירו רבנים בשאר המצות לעבור ואל יהרג בצנעא, היה אוכל הבשר הזה, כי זה ג"כ היה בצנעא.

(ספר חסידים סימן רי"ט)

לע"נ הרה"ק רבי מנחם מענדל
ב"ר לוי יצחק מליובאוויטש זצוק"ל
זכותו תגן עלנו ועל כל ישראל
אמן

נלב"ע ג' תמוז ת"צ'ב'ה'

פרשת השבוע

לשם שמים ממחלוקת לשם שמים, ואף היה אומר אילו היו כל ישראל עושים שלום ביניהם ומושיטים יד איש לרעהו לשם קשר של אהבה ואחווה ורעות, היו כל הידיים מצטרפות ליד אחת גדולה שהיתה מגעת עד לכסא הכבוד. ומספרים כי בעיר אחת סמוכה לקונויץ פרצה מחלוקת בתוך הקהילה והיו כאלה בתוך הקהילה שהחליטו לייסד להם קהילה מיוחדת.

הדבר נודע להרה"ק מקונויץ והזמין את הראשים ואמר להם, ישנן עבירות חמורות שבחמורות כמו ע"ז ושפיכות דמים וכדומה, ועל כולם אנו מוצאים עונשים חמורים בתורה לעוברי עבירות אלו, אבל אין אנו מוצאים בתורה מפורש כי עלינו להבדל מעוברי עבירה אלו, ורק במקום אחד אנו מוצאים בתורתנו לאמר "הבדלו מתוך העדה הזאת" וזהו דווקא במחלוקת קרח ועדתו שהם רצו להכניס פילוג בתוך מחנה ישראל, וכמ"ש הכתוב "ויקח קרח" ומתרגם אונקלוס "ואתפלג קרח" ומי שרוצה לעשות פילוגים בישראל צריכים ומחוייבים ומוזהרים מן התורה להבדל ממנו.

ויקח קרח בן יצהר (כ"ה – א') וקרח שפיקח היה מה ראה לשטות זה? עינו התעתו (רש"י פסוק ד') מסופר על הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זיע"א, שכאשר היה ילד בן שבע שנים, למד את דברי רש"י הנ"ל שעיניו הטעתו, פנה הילד אל מלמדו ושאל, מדוע כתוב עינו בלשון יחיד? והלא לאדם יש שתי עיניים. אדרבה, ענה המלמד, אמור אתה. והילד הסביר, מה הסיבה שהאדם נברא בעל שתי עיניים? שבעין אחת יתבונן תמיד בגדלות הבורא יתברך שמו, ואילו בעין השנייה עליו להתבונן בשפלות עצמו. וקרח מנושאי הארון היה ובעל רוח הקודש, ובעינו האחת בוודאי הטיב לראות את גדלותו של הבורא, אך העין השנייה זו שבה צריך היה לראות את שפלותו, עין זו הטעתה אותו, שכן ראה בה שלשלת גדולה יוצאת ממנו וכלל לא ראה בה את שפלות עצמו.

הבדלו מתוך העדה הזאת

(ט"ז – כ"א)

הרה"ק רבי ישראל המגיד מקונויץ זיע"א אהב את השלום ואת האחדות, והיה אומר, יותר טוב שלום שלא

זמני השבת

קרח

זמני כניסת השבת

ירושלים: 7:10 ת"א: 7:25

זמני יציאת השבת

ירושלים: 8:28 ת"א: 8:31 ר"ת: 9:00

ליומא דהילולא של הרה"ק רבי מנחם מענדל

מליובאוויטש זיע"א (ג' תמוז)

הרב פינחס טייץ זצ"ל היה אחד מהבודדים שהרבו לנסוע לרוסיה, גם המשטר הנורא ההוא, וזכו ליחס טוב מהשלטונות. לא כולם הבינו והביטו יפה על מערכת הקשרים הזאת, אולם לי ידוע אישית ממקורות שונים, על עזרתו הרבה ליהודי רוסיה באותם ימים ובמיוחד על כל מיני שליחויות שהרבי נעזר בו וביצע דרכו.

על מקרה אחד מרגש במיוחד סיפר לי הרב טייץ ולא יכול היה להסתיר התרגשותו. יום אחד לפני נסיעה לרוסיה, הגיע אלי משהו בשליחות הרבי, ונתן לי של סידורים וחומשים וכמה זוגות תפילין, עד כאן היה הכל כרגיל, התרגלתי זה זמן רב, שאינני שואל ואינני מתפלל מניין יודע הרבי כל פעם שמתכוון לנסוע לרוסיה, הרבי ידע שלי קל יותר עם השלטונות, והיה מנצל את זה להכניס לרוסיה תשמישי קדושה. אולם הפעם היה משהו שונה קצת מפתיע, בנוסף לתשמישי קדושה נתן לי גם ספר תניא קטן ואמר לי, את זה הרבי אמר שלא תיתן לאף אחד, תיקח עמך את זה בנסיעה לרוסיה. האמת היא שבתחילה התלבטתי, סוף סוף אינני חסיד, ועניין אחד הוא לפעול יחד עם הרבי לספק תשמישי קדושה ליהודי רוסיה, (שזה עשיתי בשמחה ובששון) אך ענין שונה הוא שאשא באמתחתי, דוקא בנסיעה לרוסיה, אך ספר התניא, אולם במחשבה שנייה החלטתי, שאם הרבי מצא לנכון לשלוח לי הספר ולבקש שאשא אותו באמתחתי, סימן שיש דברים בגו.

ביום השלישי לשהותי במוסקווה, לאחר שב"ה הצלחתי גם הפעם להכניס את כל תשמישי הקדושה, ולהעבירם ליעדם. כשיצאתי לאחר תפילת ערבית מבית הכנסת הגדול, ופסעתי כמה רחובות, התנפלו עלי לפתע בסימטה חשוכה שני צעירים, וגררו אותי בכוח לתוך מכונת מבלי שהספקתי לפצות פה. כמובן שבתחילה מאוד נבהלתי, אבל מיד הם הציגו עצמם כשני צעירים חסידי חב"ד, שמעוניינים לשוחח עמי על עניין דחוף, והדרך היחידה להביאני בלי חשד לביתם המחתרתי, היתה החטיפה הזו. מובן מאליו ששלחתי להם. שני הצעירים הללו לא הכבירו במילים, ולא היו מוכנים לספר לי מה בדיוק הם עושים, ומה הן פעולותיהם המחתרתיות, הם רק אמרו לי, שביירו עלי ואפשר לסמוך עלי, ולכן הם רוצים להעביר דרכי לרבי, שתי שאלות מאוד מאוד בוערות, ואין להם פנאי לחכות עד שיבוא שליח חבדי סודי, שדרכו היו מעבירים את השאלות לרבי.

המבוגר יותר ביקש לשאול את הרבי, היות שנודע לו ממישהו שהקגב מחפשים אותו, ולכן מצד אחד כדאי שיברח ממוסקווה

לעיר אחרת, אלא שאז תתבטל כל הפעילות המחתרתית הגדולה שלו (שהרבי יודע עליה) השני הצעיר יותר, ביקש לשאול, היות וכמה יהודים לאחרונה הגישו וקיבלו אשרת יציאה לארץ ישראל, האם להגיש בקשה? שאז הוא מסתכן שיאבד מיד את מקום עבודתו כמהנדס בכיר, כי הם יפטרוהו ברגע שיגיש את הבקשה וייתכן שבכלל לא יאשרו לו, וכך ייצא קירח מכאן ומכאן, או למרות הכל, להסתכן ולהגיש את הבקשה. האמת היא אמר הרב טייץ שלא הייתי מאושר מהשליחות שהטילו עלי, שכן נזהרתי שלא לקלקל את יחסי עם השלטונות לטובת יהודי רוסיה, שלא להיות מעורב בשום עניין מתתרתי, יחד עם זאת, הלב יצא לשני היהודים היקרים הללו בעלי מסירות הנפש, ולא יכולתי לסרב לבקשתם, מובן שהייתי צריך לחרוט במחשבתי ובזכרוני, את השמות ושמות האימהות, והשאלות שלהם, כי היה אסור לי להסתכן שיהיה באמתחתי איזשהו פתק.

ואז כשהתארכה השיחה, וזרמו הניגונים והדמעות, סיפרתי להם לפתע על ספר התניא שהרבי נתן לי לפני נסיעתי הנוכחית, תוך בקשה שאשא זאת עמי בעת הביקור. וזה נמצא עכשיו אצלך? שאלו אותי שניהם בהתרגשות. כן, עניתי להם, והוצאתי מכיס מעילי את התניא. אינני יכול לתאר לך את ההתרגשות שאחזה בהם, רק אז הבנתי מה זה חסיד, 'זה תניא שהרבי עצמו נגע בו השבוע בידיו הקדושות', הם חזרו בהתרגשות רבה, תוך שהם ממשימים שוב ושוב את הספר.

לפתע פרץ אחד מהם בצעקה, חשבתי שקרה לו משהו, ואז הוא מצביע לי על אחד העמודים שהיה מקופל בצורה מוזרה, מתברר שתוך כדי משמוש הוא הבחין שיש קפל בדף אחד, כעין סימן שאדם עושה לעצמו, כשהוא אוזח באמצע ספר, והמילים הראשונות של העמוד הזה (קונטרס אחרון קסב) הן, "שהשעה דחוקה לו ביותר, ואי אפשר לו בשום אופן להמתין". הנה תשובה ברורה לשאלה שלי, הוא צועק לי נרגש, הרבי אומר שעלי לברוח מיד ממוסקווה ואינני יכול להמתין.

ואז לאחר דקה ארוכה של הלם, כמו קוראים האחד את מחשבות רעהו, מתחילים לחפש אם יש עוד סימן, וכן, היה בספר הזה עוד עמוד אחד מקופל (עמוד לח בליקוטי אמרים) והמילים הראשונות בעמוד היו, "להיכנס לארץ", הספק אם להגיש בקדה לאשרת יציאה הותר במקום, הם ביקשוני כמובן להשאיר אצלם את התניא, אבל אמרתי להם, שהרבי אמר לי שאשאיר זאת אצלי, ומאז ועד היום כשמזדמן לי לראות וללמוד בספר, אני נזכר בהתרגשות בשליחות השמימית הזאת

וכותב הרב אהרן דב הלפרין בספרו (ורבים השיב מעוון). את הסיפור הזה במלואו כתבתי לרבי ב"ז במנחם אב תשד"ס, ובו ביום זכיתי לתשובה: נת' ות"ח ובוודאי לא יפרסמו (וכי"ב) לעת עתה.

משל ונמשל

הנגינה מעוררת לתשובה

פעם שאל אחד את הרה"ק רבי ישראל בעל ה"דברי ישראל" ממודיוץ זיע"א על ענין הנגינה וכוחה. והשיב הרבי שהיא מעוררת לתשובה, ומעלה את נשמתו של אדם, ומקרבת לבם של ישראל לאביהם שבשמים. ותמה השואל: היתכן, מה שלא משיגים על ידי ספרי מוסר וספרי יראים, תעשה ותפעל הנגינה? ענהו הרה"ק ממודיוץ:

משל למה הדבר דומה, לבן כפר בעל רחיים שבא לכרך, וראה בחלון חנותו של שען בין שאר השעונים השונים, שעון מקיץ המנגן בנעימה ומעורר את האדם משנתו. נכנס אל החנות על מנת לקנות שעון מעורר זה. שאל אותו השען, מאיזה מקום הוא? והשיב: בן כפר פלוני ובעל רחיים אנכי. אמר לו השען: לשם מה לך שעון שיעורר אותך משנתך? והרי כמה גלגלים ואופנים מרעישים בבית הרחיים שלך, ומשמיעים קול רעש גדול. ואם הם אינם מקיצים ומעוררים אותך, מה יועיל לך שעון קטן זה בנעימה הדקה והעדינה? השיב לו בן הכפר: וודאי אינך מבין בטבעי האדם, כי ידוע שדבר שאדם רגיל בו ומצוי אצלו אין הוא מרגיש את מציאותו. אף אני כן שמרוב הרגל רעש הגלגלים וקולם החזק, אינני מרגיש בהם כלל, ואין בכוחם להקיץ אותי משנתי, אבל דווקא הנעימה הדקה של שעון קטן זה, יקיצני משנתי.

והנמשל הוא: זהו הענין של כח הנגינה, דספרי מוסר וספרי יראים, היות ובני האדם מצויים אצלם ורגילים בהם, לפעמים אינם עושים רושם על האדם. אולם הנגינה חידוש יש בה, ובכוחה לעשות רושם חזק ולעורר בבני אדם הרהורי תשובה להחזירם למוטב.

רוח אלקים דיבר בפי רבינו זיע"א.

דרכו של הרה"ק רבי מאיר מקרעטשניף זיע"א (יומא דהילולא ל' סיון), היה לאכול רק פעם אחת במעט לעת, וזאת בלילה בשעות המאוחרות, וזוג' הצדקת היתה יושבת ומחכה שתוכל להגיש לבעלה הק' את מאכלו הזעום, לכשיתפנה לאכול. פעם אחת היה כבר שעה שתיים אחר חצות הלילה ורבינו עדיין לא רצה לאכול, נכנסה אליו הרבנית וביקשה אותו שכבר יסעד את לבו בפעם הראשונה באותו היום, אולם רבינו ישב בדביקות נפלא, ובוודאי שטטו מחשבותיו בעליונים, פנה אליה ואמר לה, שתלך בנתיים לנוח, וכשירצה לילך לאכול, יקראנה כבר. לקחה הרבנית את הקדירה עם מאכלו, ונתנה אותם על האש, כדי שבעת שבעלה הק' יתפנה לאכול יהא הכל מוכן לסעודה.

וכשהחליט רבינו לאכול, יצא מחדרו כדי לקרוא את הרבנית שתכין לו את סעודתו, ועבר דרך בית התבשיל, שם שמע קול רישורש יוצא מהקדירה שעל האש, ומיד שאל את הרבנית, אם לא היתה שאלה על הבשר שהוא כעת על האש, (וכידוע שלא אכל במה שהורה בו חכם) ענתה ואמרה שלא היה שום שאלה בידיעתה, הרכין רבינו את אזנו אל הקדרה, פנה אל הרבנית ואמר לה בזה"ל: אבל שומע אני קול מהקדירה שצועק טריפה, נשתוממה הרבנית, ותיכף הלכה והקיצה את המשרתת, ושאלה אותה אם לא היה איזה שאלה על הבשר, או אולי נפלה איזה טיפת חלב לתוך הבשר ח"ו, ושלא תפחד כלום ותספר האמת, אבל המשרתת אמרה שהכל כשר וישר הוא, ואין שום שאלה, חזרה הרבנית ואמרה אל בעלה הק' שאין שום שאלה, וביקשה אותו מאוד שילך לאכול, כי ידעה אם לא יאכל עכשיו לא יאכל כבר עד למחר בשעה זו, אבל רבינו באחד, ששומע קול מהקדירה שצועק טריפה, לא נותרה ברירה לרבנית ומודאגת הלכה לנוח.

בבוקר השכם והנה שוחט דמתא דופק על הדלת, וכשפתחו לו, שאל תיכף בזה"ל: האם קנו אתמול בשר אצל קצב פלוני ופלוני, וכשקיבל מענה בחיוב, המשיך ואמר שהקצב טעה ומכר בהמה שנטרפה במקום בהמה כשרה, וכל הכלים שנשתמשו בבשר זה צריך הגעלה, וראו כולם שרוח אלקים דיבר בפי רבינו זיע"א.

צ'ין אדם לחברו

אהבת ישראל אמיתית

מסופר על הרה"ק רבי יהושע העשיל פרנקל תאומים מקאמרנא זיע"א (יומא דהילולא ד' תמוז) שכל ימיו היה גומל טוב לנדבאי לב, ואהבת ישראל באמת היה תקוע בלבבו. פעם אחת בעמדו בבית הכנסת שמע בני אדם משוחחים על אנשים הנדרשים לצבא. וסיפרו לתומם איך שבני האמידים והחשובים פדו את עצמם, ורק נער אחד פשוט ועני עומד להישלח לצבא. נתרגש מאד ושאל, אין אפשר לתת לאיש ישראל להיטמע בין הנכרים? ענו לו, ראשית הרי הוא בור. שנית אין כסף לפדותו, כי כולם כבר תרמו מעל יכולתם לפדות את הבחורים היושבים באהלה של תורה. ניגש הצדיק אל ארון הקודש והוריד כתר כסף מספר התורה ואמר: תורתנו הקדושה, את פארן של ישראל ואינך צריכה לפאר של כסף, אקח את הכתר ואמשכן אותו בכדי לפדות בחור יהודי מן הגוים, ובשששת שירחיב נחזיר לך הכתר. וכן עשה, את הכתר משכן ואת הצעיר פדה. אח"כ כשנוכח לראות אותו שהוא באמת בור וע"ה גמור, דיבר אל לבו בדברים היוצאים מן הלב: הביטה נא ראה, למענן הסרתי כתר התורה ואיך אשא פנים אם תגדל ללא תורה וללא דרך ארץ? הדברים נכנסו ללבו ופעלו פעולתם, ורבי יהושע העשיל התמסר לחינוכו ויהי לאיש כשר ויקר מאד.

אני רוצה שתתנהג כמו

הקדוש ברוך הוא

מסופר בשם הרב גייקובסון: סיפור ששמע מבעל המעשה.

פעם אחת כאשר יצא הרה"ק רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א מביתו של חותנו הרה"ק הרבי הריי"צ זיע"א, פגש שני חסידים, פנה אליהם הרבי ואמר להם: בחורים, רצונכם לשמוע תובנה טרייה, ווארט חם וטרי ששמעתי ברגע זה מפי הרבי. ענו לו החסידים: כן, בוודאי.

פתח הרבי וסיפר: אתם יודעים שלפעמים מגיעים לבית הכנסת יהודים שאינם שומרי תורה ומצוות. כאלה שבאו מבית שומר תורה ומצוות, והתרחקו. וכאלה שנולדו בבית שאינו שומר תורה ומצוות. וכאשר אני פוגש אותם, אני תמיד חם ולבבי כלפיהם, מזמין אותם אליי מקרב ומחבק אותם.

כמה מחסידי חב"ד המבוגרים פנו אליי ואמרו לי: אינך מתנהג כראוי, כי על ידי התנהגותך אתה נותן הכשר למעשיהם. להיפך, אמרו זקני החסידים, אתה צריך להיות קשוח כלפיהם, להוכיח אותם ולנוזף בהם ולומר להם את האמת.

מכיוון שלא ידעתי אם אני צודק או שמא הם צודקים. הלכתי לרבי הריי"צ לשאול אותו, אם עליי לשנות את התנהגותי, או להמשיך בדרכי. ענה לי הרבי: השם יתברך ברא עולם ובני אדם, ונתן להורים ילד, וההורים אוהבים את הילד מאוד, אהבה בלי גבולות, אהבה הממלאה את כל הלב, וכשמגיע עוד ילד, ההורים אוהבים גם אותו אהבה אינסופית וכן הלאה, כך לכל הילדים נותנים ההורים אהבה ללא מעצורים.

ופעמים נולד ילד, לא עלינו ולא עליכם, עם איזה חסרון בגוף, איזו מגבלה, איזה מום, איזה פגם באחד מאיבריו, ואז נוסף לאהבת ההורים המשותפת לכל אחד מהילדים, לבם של ההורים יוצא אל הילד החריג ברגישות מיוחדת, בחמלה יתירה שמגבירה ומעצימה את האהבה כלפיו.

כך הקדוש ברוך הוא אוהב כל יהודי כמו אב רחמן האוהב את ילדיו, אהבה אין סופית ללא גבולות. וכאשר הקדוש ברוך הוא רואה שיש חסרון ביהודי: שמפאת שאינו מניח תפילין יש חסרון בידו או בנפשו, או מפאת שאינו לומד תורה, נוצר חסרון בראשו, או שאינו רץ למצוה, דבר היוצר חסרון ברגלו, או שאינו שומר ענייני קדושה וכו' וכו', דברים שיוצרים פגמים בגופו, יש לו לקדוש ברוך הוא אהבה עמוקה ומיוחדת כלפיו, לבו יוצא אליו. אני רוצה שתתנהג כמו הקב"ה.

הילולא דצדקיא

שבת קודש כ"ח סיון

הרה"ק רבי משולם פייש הלוי מטהאש ב"ר מרדכי (תרל"ה)

יום ראשון כ"ט סיון

הרה"ק רבי שמואל שמריה מאוסטרובצה (תלמיד ה"חווה") ב"ר יעקב (תר"ז)

יום שני ל' סיון

הרה"ק רבי שלמה קלוגער ב"ר יהודה אהרן (תרכ"ט)
הרה"ק רבי מאיר מקרעטשניף ב"ר מרדכי מנדבורנא (תרס"ח)

יום שלישי א' תמוז

הרה"ק רבי קלונימוס קלמן ב"ר אהרן (מאור ושמש - תקפ"ז)

(הרה"ק רבי שלמה מבאבוב ב"ר מאיר נתן תרס"ה)

יום רביעי ב' תמוז

יוסף הצדיק משבטי קה בן יעקב (ב"א ש"ט)

הרה"ק רבי נחמן מהורדאנקא ב"ר יצחק

(תלמיד הבעש"ט - תקכ"ה)

הרה"ק רבי אברהם מטריסק ב"ר מרדכי

משערנובל (תרמ"ט)

יום חמישי ג' תמוז

הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר לוי יצחק

מליובאוויטש (תשנ"ד)

יום שישי ד' תמוז

רבנו יעקב ב"ר מאיר (ר"ת - ד"א תתקל"א)

הרה"ק פינחס ב"ר צבי הירש (ההפלאה - תקס"ה)

הרה"ק רבי יהושע העשיל פרנקל תאומים

מקאמרנא ב"ר ברוך (תר"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נטיליאל הכהן רביטבין שליט"א
מדרש "בם אנ' אורח" רפרש יוסף הדרש על המצוות.

הלכות מוקצה (ה')

(א) אין צריך להשאיל משכינו כלי היתר, על מנת שלא יצטרך להשתמש בכלי שמלאכתו לאיסור, לצורך גופו. (פסקי תשובות, סימן ש"ח, הערה 24)

(ב) כשמטלטל כלי שמלאכתו לאיסור לצורך גופו, או מקומו, כיון שהמוקצה כבר בידו, רשאי להניחה באיזה מקום שירצה. (שו"ע א"ח סימן ש"ח, סעיף ג')

(ג) אם שכח ונטל בידו כלי שמלאכתו לאיסור, גם כן רשאי להניחה באיזה מקום שירצה, ולא צריך להניח המוקצה מיד מידו. (משנה ברורה שם ס"ק י"ג, אולם בביאור הגר"א א"ח סימן רס"ו סעיף י"ב, מחמיר בזה, שצריך מיד להניח המוקצה מידו)

(ד) אם שכח ונטל בידו מוקצה מחמת גופו, כגון מעות, ואבנים, צריך להניח מיד המוקצה מידו. (משנה ברורה שם)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

מברכים חודש תמוז

המולד ביום שני בשעה 6:46 אחה"צ

15 חלקים

ראש חודש ביום שני ושלישי

פניני בית לוי

שע"י ביה"כ "בית לוי", רח' יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

מאמר הרב

נערך מספרו החדש של הרב שליט"א פניני בית לוי - חלק ג' < לרכישת הספר חייגו 0586664447 | 0585664447

מעלת ההכנעה

אדם צריך להפעיל את ההגיון, להפעיל את דעת התורה שלו ולדעת שאם הקב"ה בחר במשה, הולכים אחר משה באש ובמים, ולא צריך להתפעל מפל מיני דברים אחרים. יש בחירה, וקרח בחר בדרך של מחלוקת. הוא בחר בצד הרע, בחר להמיט אסון על כל העדה, על כל אותם נשיאים קדושים, שכלם, בר מינו, נשרכו במחלוקת הקשה הזאת.

זאת אומרת שלפעמים הקב"ה רומז לבן אדם תחור בך. תכניע את עצמך. יש לך הזדמנות להוכיח שאינך מאן דאמר. אינך יכול לעשות מעשים כאלו, אבל קרח לא רצה להכניע את עצמו. קרח היה בעל גאווה ורודף אחרי כבוד ולא רצה להוריד את ראש אפלו במעט, והתוצאה היתה שהאדמה פתחה את פיה לבלע אותו ואת דתו ואבירם. בני קרח נבלעו גם הם באדמה, אבל הרהרו בתשובה, הכניעו את עצמם, וזכו להנצל. קרח עצמו שקע גם הוא באדמה. כשהיה שקוע כבר בחצי גוף, הוא התחנן למשה רבנו שיציל אותו, ומשה רבנו אמר לו שהוא יכול להצילו אם יחזור בתשובה. אמר קרח למשה רבנו שהוא לא רוצה לחזור בתשובה. איזו עקשנות! בעוד פחות מדקה הוא יורד למטה, לגיהנום, ובחר לא להציל את עצמו.

מה היתה הזכות של בני קרח, איך הם זכו להרהר תשובה? הרי הם היו בשיא המחלוקת. כתוב במדרש בתחלת הפרשה שמשה רבנו הגיע לשכנע את הצד השני כדי לנסות לפייסו ולעשות שלום. הוא הגיע לדתו ואבירם, ובני קרח, שהיו שם, התלבטו אם לעמוד לכבודו של משה. מצד אחד, אם הם עומדים הם פוגעים באבא שלהם, ומצד שני, אם הם לא עומדים, הם פוגעים במשה רבנו. הם החליטו שכיון שמשה רבנו הוא שליח ה', הם יעמדו בפניו. הם הכניעו את עצמם לפני משה רבנו, וזה מה שהציל אותם וגרם להם להרהר בתשובה.

זה יסוד היסודות, לפעמים אדם צריך לדעת להכניע את הגאווה שלו, את הרצונות שלו, את האגו שלו. אומרת הגמרא במסכת ברכות דף ז', וצריך לשנן היטב את דבריה: טובה מרדות אחת בלבו של אדם (לפי המאן דאמר השני) יותר ממאה מלקיות. לפעמים אפשר להלקות את האדם כדי שיחזור בתשובה גם מאה מלקיות, אבל זה לא עוזר והוא לא חוזר. רק כשאדם מלקה את עצמו, שובר את הגאווה שלו, שובר את הרצון שלו, אפילו פעם אחת, מרדות אחת, שיה יותר מכל המלקיות שבעולם. הכנעה אחת מקרבת לה'.

אומר הפלא יועץ דבר מדהים, שכל אחד צריך לחקק אותו על לוח לבו: מי שזוכה להכניע את עצמו, התפללות שלו מתקבלות עד כפא הכבוד. מבטח לו שהתפללות שלו יתקבלו בשמים, כי הן עולות ישירות לכסא הכבוד ולא עוברות דרך משטנים

רשת קרח מספרת על אדם גדול בקנה מדה שאי אפשר לתאר, ששמו היה קרח. הוא היה מנושאי הארון. מי שזכה להיות מנושאי הארון, היה בעל רוח הקדש. לא כל אחד היה יכול לשאת את הארון, רק אדם בעל השגות גבוהות. קרח היה עשיר מפלג שכמעט לא היו כמותו. יש אפילו פתגם שאומר - 'עשיר כקרח'. זה לא נאמר מעולם על אף אחד אחר. לא היה חסר לו דבר, היו לו מעמד, כבוד, עשירות והוא היה בעל דרגה רוחנית גבוהה ביותר.

יום אחד נתקף קרח ברוח טמאה, רחמנא ליצלו, ויצא נגד משה רבנו. הוא לקח עמו מאתים וחמשים ראשי סנהדראות, והקים מפלגה נגד משה רבנו. נגד התורה, נגד הקב"ה. הוא דבר עם משה רבנו בבטויים קשים מאד ונסה לעורר מהומה, לומר שחס וחלילה יש איפה ואיפה. משה רבנו כפיכול ממנה לתפקידים חשובים רק קרובי משפחה שלו.

קרח רוצה דמוקרטיה. שכלם יהיו שווים. הדבר הנוראי ביותר, שקרח מכחיש את ההנהגה של משה רבנו עד כה, אחרי שעם ישראל ראו בעצמם כמה הוא מנהיג גדול ובעל מופתים. קרח הכחיש את הכל עד כדי כך שמשה רבנו היה צריך להוכיח קבל עם ועדה, שהוא צודק ולא קרח. קרח הצליח לבלבל את בני ישראל ולגרם להם לחשד במשה.

משה רבנו בקש לערוך מבחן ולהקטיר קטרת כדי להוכיח במי בחר אלקים, וכן הבטיח שמי שלא צודק, ימות במיתה משנה. הקב"ה יברא בריאה חדשה שתהרג אותם. כלם ראו את יד ה'. האדמה פתחה את פיה ובלעה את קרח ודתו ואבירם, בניהם, נשיהם, תינוקות, וכל הרכוש, לא נשאר שום דבר. ואש יצאה מאת ה' ושרפה את מאתים וחמשים האיש מקטירי הקטרת. ראו כלם שמשה אמת ותורתו אמת.

שאלה גדולה ועצומה מתעוררת כאן. שואל זאת בעל השבט מוסר, רבי אליהו הכהן מאזמיר. בשביל מה היה צריך להביא קטרת ולהוכיח מי איש אמת, משה רבנו, או קרח? למה צריך היה לטרוח ולהביא הוכחות? אפשר היה להוכיח בצורה פשוטה מאד. המן שירד במדבר, היה מבחין בין אנשים צדיקים לכאלה שלא. לצדיקים היה המן יורד בפתח הבית, ולמי שלא היה צדיק, היה המן יורד רחוק מביתו, והוא היה נאלץ ללכת ברגל כדי להשיג מן. אפשר פשוט לקום בבקר ולראות איפה יורד המן של קרח, ואיפה יורד המן של משה רבנו.

מתרץ בעל השבט מוסר שבאותו יום שבו חלק קרח על משה רבנו, לא ירד מן ואי אפשר היה להוכיח את זה דרך המן. למה לא ירד מן? אומר בעל השבט מוסר שהקב"ה רצה לתת בחירה.

המשך
בעמוד 3 <<

ע"פ לוח "אור החיים" לפי זמני ירושלים

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
19:08	20:20	21:18

לע"נ
יצחק שם טוב בן
שרה ז"ל

לע"נ
שאול חי
בן מרים ז"ל

לע"נ
ישראל בן חביבה
ז"ל

לע"נ
רחל בת שושנה
ע"ה

לע"נ
דוד בן השאנה
ז"ל

שתקתי ונושעתי

לא העז לעשות זאת. הכל פנו אליו ביראת כבוד, ביקשו שיברך אותם והתנהגו בפניו בהכנעה ובדרך ארץ. עתה הבין הרבי כי כלו כל הקיצין. על ידי כבוד לא פועלים ישועות, ואכן, נשמתה הטהורה של הנכדה, הילדה הקטנה, עלתה למרום ונטמנה בהר הזיתים.

מול עיני רוחי נעמדה אחותי היקרה. שזה כשתים עשרה שנים ממתינה לילדים, והרופאים אמרו שצריכים ניסים כדי שמישהו יקרא לה 'אמא'. כאילו שמעתי אותה מתחננת אלי שאמחל ואסלח לאותם שיכורים וחבריהם. כבוד יש לך מספיק מכל הדרשות היפות שלך, אבל בושות כאלה... יכול להיות שזו הזדמנות של פעם בחיים!

משמעו שני השיכורים
את דברי... הם פצחו את
פיהם בלעג ובבוז: "מי
שמך לדרוש? מי ביקש
ממך להפריע לנו את
סעודת ראש חודש אדר?
תן לנו לרקוד כאוות
נפשנו, ואתה לך-לך לבר
מצווה ולכל הרוחות ואל
תאיים עלינו"

מכבוד לא רואים ישועות, אבל מבזיונות כן. בבקשה, אחי היקר, אנה סלח להם והתפלל עלינו. מתחת לשמיכת החורף צעק ליבי אל השם. בדמעות שליש הודעתי כי אני, יעקב ניסן בן אליהו נחמן ושושנה שיחיו, מוחל וסולח לכל החבורה כולה, והריני מתחנן אל הבורא יתברך שבזכות זו יושיע את אחותי, נחמה בת שושנה, בזרע של קימא אמן ואמן. מרגע לרגע הפכו דמעות הצער לדמעות של שמחה. הודיתי לבורא עולם על שזיכני להיות שליח לישועתם של אחותי וגיס, שיתברכו בזרע של קימא, ואז נתקיים באמת 'משכנס אדר מרבים בשמחה'.

אחרי כמה ימים באתי לבית הורי וסיפרתי את כל הסיפור. הודעתי לאמי שתחי שעליה להרבות 'במזמור לתודה' על הישועה הגדולה, כי הייתי בטוח שזכיתי לפעול עבורם טובה וברכה. ואכן, בראש חודש כסליו שנה זו, ברוך ה' נולדה לאחותי למזל טוב בת בריאה ושלמה!!! "הודו לו ברכו שמו, כי טוב השם". למען ידעו דור אחרון: בשעה של בזיון יש כוח לכל יהודי ויהודי לפעול גדולות ונצורות כמו גדולי הדור וצדיקי הדור! יש הזדמנויות רבות בבית, בבית כנסת, בשכונה, בשמחות, ובפרט בשעות של לחץ וכדו'. כלל גדול: מבזיונות רואים ישועות!!! את הסגולה הזאת "שתקתי ונושעתי" הרופאים אינם מכירים. המה באבחונים ובמחקרים, ואנחנו בשם ה' אלוקינו נזכיר. (גליון השגחה פרטית מטות-מסעי התש"פ).

נוראות כותב רבי בן ציון מוצפי (בספרו דורש ציון), השבוע שבו נקראת פרשת קרח מסוגל למחלוקות, וראוי להיזהר בו ביותר. האדם הפיקח ישתוק אם ישמע שמדברים עליו רעה, ולא יענה, שהרי למריבה צריך, כידוע, שנים... אם אדם עונה בעת ויכוח או מחלוקת, הגידופים והנאצות חוזרים אליו עשרת מונים. שתיקה, לעומת זאת, עשויה לכבות את הריב באיבו. שלמה המלך, החכם מכל אדם, אומר במשלי (יז, יד): "פוטרי מים ראשית מדון, ולפני התגלע הריב, נטוש", ופירש רש"י: 'פוטרי מים ראשית מדון' - המתחיל במריבה הוא כפופות חור בגדרי אנפי אמת המים, והמים יוצאין בו, והחור הולך ומרחיב, כן המדון הולך וגדל תמיד. 'ולפני התגלע' - קודם שתתגלע חרפתך, נטוש את הריב". המתחיל במחלוקת דומה למי שמנקה חור בסכר, שהולך וגודל עד ששוטף הכל, אבל אדם השותק בעת מריבה, הוא זה שזוכה לסתום את החור ולמנוע את השטפון.

מגיד המישרים, הרב יעקב חנון הי"ו, מספר את סיפורו הנפלא. לרוב, כאשר אני פותח את פי לדרוש ברבים, אני מתחיל בסיפור. "מעשה שהיה כך היה". אף הפעם מעשה שהיה יש לי לספר לכם, והוא מעשה בו אני מופיע בעצמו, וכך היה. בראש חודש אדר א' תשע"ט הוזמנתי לשאת דברים בסעודת ראש חודש בפני חבורת אברכים. הסעודה התחילה עוד לפני שהגעתי, וכאשר הופעתי לפני הציבור הלא גדול, כבר היו שם כמה בקבוקים ריקים. התחלתי ואמרתי: "מעשה שהיה כך היה", ומיד פתח אחד מהמסובים, זה אשר כמה דקות לפני בואי בירך על בקבוק שלם של יין משובח, והתחיל לדבר גם כן. הוא השתיק אותי וטען שרשות הדיבור מגיעה לו. בשלב הזה עוד היה מצחיק. הנה שיכור אמיתי לפנינו.

הוא נרגע, ואני התחלתי בפעם השנייה: "מעשה שהיה כך היה", ומיד התחיל שיכור שני להפריע, הוא והקודם לו חברים לוודקה, והפעם תורו לדבר. הוא דיבר מה שדיבר בעיניים דולקות והשתתק. התחלתי בשלישית: "מעשה שהיה כך היה", והשיכור הראשון פתח שוב. הוא לא רוצה דיבורים עכשיו, הוא רוצה שירים. עכשיו שרים שירי פורים! הוא מתחיל 'ליהודים ליהודים', וכולם מצטרפים. העסק נרגע ואני שוב מתחיל. שבע פעמים שבע הקפות. "מעשה שהיה כך היה".

התוכנית היתה שאדבר רק חצי שעה, והנה כבר עברו פעמיים 'חצי שעה', ולכלל דיבור לא הגעתי. אמרתי לציבור: "מורי ורבותי, זמני יקר, ועלי להשתתף היום בחגיגת בר מצווה. תנו לי בבקשה את רשות הדיבור, ואחר כך תמשיכו בשירה ובריקודים עד אור הבוקר...". משמעו שני השיכורים את דברי, אחרי ששתו ארבע כוסות נוספות, הם פצחו את פיהם בלעג ובבוז: "מי שמך לדרוש? מי ביקש ממך להפריע לנו את סעודת ראש חודש אדר? תן לנו לרקוד כאוות נפשנו, ואתה לך-לך לבר מצווה ולכל הרוחות ואל תאיים עלינו", וכדי שלא אחשוב שמדובר רק בבדיחה, קיימו השניים מצוות לווייה בגופם, וטלטלו אותי החוצה, אל הרחוב האפל, בתוספת צעקות "לך מפה ואל תחזור לכאן".

לילה ירושלמי קר וחשוך, אפילו הלבנה חלושה וקטנטנה בליל ראש חודש. ואני כאוב, מבוזה ומושפל עד עפר. החוויה הקשה עוברת לי בראש שוב ושוב, כשאני שומע את עצמי כתקליט שבור: "מעשה שהיה כך היה"... מילא השיכורים, דנתי אותם לכף זכות. היה ברור שהאלכוהול דיבר מגרונם. אבל איפה כל האברכים האחרים שישבו שם? ומה עם בעל הבית שהזמין אותי לדרוש? למה הם לא ניסו לעשות משהו? למה איש לא יצא לפייס אותי? להתנצל? להגיד כמה מילים? ככה זרקו אותי ככלי אין חפץ בו, בה בשעה שקראו לי במיוחד לדרוש ולהנעים את הסעודה!?

איך כתוב בסיפור של בר קמצא- "מדשתקו רבנן, שמע מינה שנוח להם בזאת" (גיטין נו). עם המחשבות האלו הלכתי הביתה, והדבר היחיד שרציתי היה לישון. כמו כל יהודי מאמין, התחלתי לומר "ירבונו של עולם...", המשכתי באמירת קריאת שמע, והלכתי לישון כשדמעות בעיני. מנסה לשכוח הכל. מחר יתחיל יום חדש. אבל בהשגחה פרטית לא הצלחתי לישון. זיכר אותי מן השמים לא להירדם, כי 'הריני מוחל לכל מי שהכניס והקניט אותי', לא הושלם היום. אי אפשר ללכת לישון כך.

'יעקב ניסן', אמרתי לעצמי, 'ודאי זוכר אתה את המעשה שדרשת לפני זמן מה ביום רביעי בבית הכנסת 'שושנים לדוד', אחרי שהציבור אמר 'נשמת' ברוב עם. סיפרת אז על הרה"ק רבי שלמה מזוועה"ל ז"ע, שבאו אליו לבקש שיתפלל על ילד ירושלמי במצב קשה מאוד. הרבי רבי שלמה הלך למקווה, וכאשר חזר לא היתה בפיו בשורה טובה. כולם ידעו שאם כך הדבר, מי יודע אם לא נגזרה כבר הגזירה. אך הרבי לא אמר נואש. יש עוד סיכוי אחד בלבד. הוא יצא לרחוב לחפש בזיונות, אולי ואולי יש תקווה. בסיעתא דשמיא התנפל עליו אחד מהקבצנים שם בדיבורים איומים ונוראים, בזיונות שתצילנה אוזניים משמוע. שתיקה גמורה, קיבל הכל באהבה, והתפלל אז מעומק ליבו על הילד הירושלמי, והוא אכן נושע. הילד ניצל לחיים טובים, תוך כמה ימים חזר הביתה ילד בריא, וחי מאז שנים ארוכות בבריאנות. ושוב אירע מעשה, והפעם הזכירו לפני הרה"ק את נכדתו, הרבי שתק, ביתו של רבי גדליה משה ז"ע שחלתה במחלה קשה. הרבי הלך למקווה וחזר ללא בשורה טובה. הוא יצא גם הפעם לסמטאות שכונת בית ישראל, לחפש בזיונות, אבל איש

לע"פ
רבי אשר עמר
בן מרים ז"ל

לע"פ
אברהם אבוהרון
בן ג'נינה ז"ל

לע"פ
רפאל פואה
בן רוזה ז"ל

לע"פ
בנימין בן טאוס
ז"ל

לע"פ
אסתר בת חנה
ז"ל

לע"פ
הרבנית חסיה
ליליאן בת
סוליקה ע"ה

לע"פ
עמנואל בן יקוט
ז"ל

אלעד ואריאל
בני סיגלית
לשמירה והצלחה

ומקטרגים. זה כח ההכנעה. בן אדם שזוכה להכניע את עצמו, להבין שהקב"ה ברא את העולם ועשה את כל המעשים, והוא עצמו לא שוה כלום לעצמותו, התפלות שלו עולות ישר לכסא הכבוד.

מספר על סופר סת"ם שהרויח יפה מעבודתו. הגיעה תקופה שבה פתאם הפסיקו ההזמנות. חדש, חדשים, שלשה, חצי שנה. אין הזמנות. אין ספרי תורה. התחילו אצלו בעיות בפרנסה. אבא שלו אמר לו שיעשה חשבון נפש, אולי הוא לא נותן מעשרות, אולי לא מדקדק כל כך במשא ומתן. הוא חשב ואמר לו שהוא בסדר גמור. התייעץ הסופר סת"ם עם חברים כדי שיעצו לו מה לעשות, איך הוא יכול לחדש את ההכנסות שלו, כי פרגע אין לו ממה לחיות.

אבא שלו אמר לו שיש לו בשבילו עצה נוספת, ללכת להתפלל בקבר של צדיק, להתחנן להשם וה' יעזר. ענה לו הבן: "איני צריך ללכת לקברי צדיקים. אני מתפלל שלש פעמים ביום, זה מספיק". אמר לו אבא שלו: "אתה חושב שאתה משלם, אבל אי אפשר לדעת. לפעמים אדם צריך ללכת ולהתפלל, להוריד את הראש, להכניע ולבקש בזכות הצדיק". הוא שכנע אותו כמה פעמים ולבסוף הבן השתכנע. המליץ לו האב ללכת להתפלל על קברו של רבי ישעיה' מקרעסטיר, שם יראה ישועה. הבן הסכים וטס לקברו. הוא עשה מאמץ גדול והגיע לקברו של הצדיק. היה שם קהל גדול והוא נעמד באיזו פנה והתחיל לדבר עם הצדיק.

לאחר כמה דקות הוא החל לבכות, והגיע באמת להכנעה אמתית. הוא חשב אולי פשעתי, אולי עשיתי כך, לא נתתי מעשרות, התחיל להרהר במעשיו. הוא בכה מעמקי נפשו. אחרי שהוא נרגע, הוא הסתפל סביבו וראה אדם שפונה אליו בשאלה מוזרה: "אתה מכיר פה סופר סת"ם באזור?" ענה לו: "כן, אני מכיר, בשבילי מה אתה צריך סופר סת"ם?" הוא רצה להבין מה מטרת השאלה. ענה לו היהודי:

אחרית הימים

המלחמה האחרונה (מ"ג) – תהו ובהו וחושך...

תהום – זה גלות ממלכת הרשעה שאין להם חקר כמו התהום. מה התהום הזה אין לו חקר אף הרשעים כן.

כל המתבונן בהשוואת המילה שבפס' למלכות המקבילה, מגלה כי כל מלכות נדרשה על שם מהותה בטבעה: **בבל** – מהותה ריקנות. על הפס' הנ"ל פירש הרד"ק: "כתרגומו: 'צדיא וחורבא'; כיון שהיא שממה ואין יושבים עליה, הרי היא תהו ובהו **כמו בתחילת בריאתה**, שנאמר 'והארץ היתה תהו ובהו' (בר' א, ב)". עכ"ל. והוא אשר אמרו חז"ל, שהקב"ה לא שש על בריאת בבל, ולמה נבראה? להעניש את ישראל, וכמו שנכתב בפרשת האזינו: "הם קנאוני בלא א-ל כיעסוני בהבליהם, ואני אקניאם **בלא עם**, בגוי נבל אכעיסם", ופירש"י: "באומה שאין לה שם כמו שנאמר 'הן **ארץ כשדים** זה העם לא היה, **ובעשו** הוא אומר בזוי אתה מאד".

וכאן נשאל שאלת ביניים – מה הקשר בין עשו (אדום) לבבל הריקנית? וכי אומה עוצמתית כזו כפי שנבאר במאמרים הבאים היא אומה בזויה? הרי שה"תהו" מהותו ריקנות כבבל. נמשך. **פרס ומדי** – מהותה בהלה, חפזון וחוסר נחת, "בבהילו" תרגומו "בחיפזון". ועוד שנמשלו לדוב, כמובא בגמרא (ע"ז ב'): "תני רב יוסף אלו פרסיים... ואין להם מנוחה כדוב", ופירש"י: "דוב, אין לו מנוחה אלא הולך ובא כל שעה", דהיינו כאדם חסר נחת הממחר ממקום אחד למשנהו. הרי ש"בהו" מהותו בהלה, חפזון וחוסר נחת כפרס ומדי.

יון – מהותה חושך, כשם שהחושך הוא כיסוי, שנאמר "כי החשך יכסה ארץ", כך יון כיסתה בערמוניות את מעשיה באצטלא של דבר טוב, בקרבה ידידותית ע"מ לבולל את העם. הרי שיוון וחושך מהותן כיסוי האמת. ובכן, מה מהותה של אדום? אי"ה במאמרים הבאים.

הרב עמרם טובי הי"ד
להזמנת הרצאות לזיכוי הרבים – חייגו 053-3156363
לשמיעת השיעורים בקול הלשון – חייגו 03-6171111, הקישו *7 ואז 956363

השלב בו העולם היה
אמור להתחיל מחדש
את תיקונו, תחנת
הביניים של ציר הזמן
ההיסטורי בה הקב"ה
בחר שתהיה לעולם
אפשרות לשוב ולהימלט
החוצה היתה בשנת ב'
אלפים תמ"ח לבריאת
העולם במעמד הר סיני

פירש"י (על הפס'): "אשר לא כדאי הוא להיות עם שהרי נקראו הגוי המר והנמהר (חבקוק, א') עם שוטה, הוא מן הבריות שהקב"ה מתחרט עליהן על שבראם כמו ששינוי שלשה הקב"ה מתחרט עליהם במסכת סוכה". בבל, למרות היותה בזויה, עלתה ראשונה על דפי ההיסטוריה, לאחריה הגיעה גלות פרס ומדי ולאחר מכן גלות יון והקשה שבכולן – גלות אדום.

על ארבעת הגלויות יש חומר רב, וטרם בואנו לבאר את יסודה של גלות אדום ותפקידה באחרית הימים, נצטרך לעמוד על עיקרי הדברים. כבר בראשית ספר בראשית מכבדים הגלויות, וכך לשון המדרש (בר' ב, ד) על הפסוק השני בתורה: "ר"ש בן לקיש פתר קריא בגלויות. 'והארץ היתה תהו' – זה גלות בבל שנאמר (ירמיה ד, כג): 'רְאִיתִי אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה תִהְיֶה'. 'נְבֻהוּזַן' – זה גלות מדי (אסתר ו, יד): 'וַיִּבְהֹלוּ לְהָבִיא אֶת הַמֶּן'. 'וְחִשְׁשׁוּ' – זה גלות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיהן, שהיתה אומרת להם כתבו על קרן השור שאין לכם חלק בא-לקי ישראל. 'עַל פְּנֵי

הופיע כרך חדש בסדרת הספרים:

בית לוי אברהם

על המועדים ופרשיות השבוע

♦ ניתן לרכוש את כל הסדרה ♦

להשיג ברשת החנויות המובחרות - יפה נוף!
ואצלנו - פרטים בתחתית המודעה

וורטים נדירים • מהלכים מאלפים • סיפורים מחזקים

סדרת הספרים שכבשה בשיחותיה רבנים ודרשנים רבים!

משיחותיו של

הרה"ג **אברהם עטייה** שליט"א

רב קהילת בית לוי בבית וגן

הספר ערוך בשפה השווה לכל נפש,

אברכים ובעלי בתים, מגידי שיעורים ועוד

חלק א' קיים
במהדורה מיוחדת
לדוברי השפה
הצרפתית

ניתן להשיג אצל המחבר: 0585664447 | 0586664447 | 0505340701
במיייל ravattia@gmail.com | בבית הכנסת בית לוי רח' יוסף חכמי 48

ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות של "יפה נוף" ברחבי הארץ

YEFE.CO.IL // 1-599-581-581 // משלוחים בכל רחבי הארץ

שבת טיש

ספורים ואגדות * פנינים ופרפראות * מדות והליכות

מתוך הספר "שבת טיש"
כרך שישי בסדרה בע"ה

פנינים

ויקח קרח בריצה (טו, א) - "קרח בריצה" בגימטריה הקו רשע, פמואב מ'מגלה עמקות', וכשנ' שני קרח לא מתו וככל דור ישנם אנשי ריב ומחלוקת, כך בכל דור ישנו הקו רשע, אך מנסחים אנו כי סופו מפלה מהקו בשעתו. (שבת ה'ה)

ויקח קרח - בגימטריה עין רואה לב חומד, וזה ההבדל בין הצדיקים שמבקשים לתת לזולת, ואלו הרשעים חומדים הכל לעצמם, ומרמז בשם 'קרח' אותיות 'רשע קח', וכן תבנות 'ויקח קרח' יש פעמים האותיות 'קח', והאותיות הנותרות בגימטריה ב' פעמים קח, יחד 4 פעמים קח, לרמז כי החומד מקבל לקחת מכל ארבע רוחות העולם, ולכן נסקמה פרשה זו לפרשת ציצית, שבה נאמר "ולא תתרו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", עין רואה והלב חומד והגוף עושה כפרשו רשע שם, והם נוסריקון עג"ל - עין, גוף, לב, כי סופו של המתאנה וחומד להשיע עד כמעשה העגל. (פסחא דאפרח)

ויקח אותיות וי-קח, ו"י בגימטריה ט"ז שהוא רחב של רשות הרבים, וקח למדת הנאה שהיתה בקרח, ולכן 'קח' פקש לעצמו גדלה, וסופו שירד לשאלו, שכן 'קח' בגימטריה 'צניעות', וכפי שאמרו חז"ל במסכת בבא בתרא "כל המתירה נופל בגיהנום". (שבת צ"ב)

אך מאידך נודע כי קרח היה גדול מאד במעלתו, אלא שעיניו הטעות. וקח לזה, תבנות "קרח בריצה" בקריאה בר"ליו שכן בגימטריה "ריצה" שפירושה "ריצה", כלומר פקש שהיה אכן ירא שמים חשב שהוא בדרך גבוהה כמו משה רבנו, עד שהגיע פניו לחלק עליו. אלא שלא די בכך שהיה "ירא שמים פסחא ובגלוי", אלא היה צריך להיות מה שנאמר אחריו "ומודה על האמת וחוזר אמת בלבבו", וקרח לא הגיע במדת האמת לדרגת משה ואהרן. (אפא דאפרח)

בזהר מביא, שלעיתים יעלה קרח מן השאלו ויחיה, והאריז"ל קצא לזה וקח פסוק "צדיק תמור ויפרח" שסופי תבנות הם 'קרח' כי תמנו יתה רח לעתיד לבוא, ולכן מרמז דקא בסופי תבנות, כלומר פסוק לאחר תקון העולם. וקח לזה פסוק "שלוש שלום לרחוק ולקרוב", ופרשו חז"ל שמקורו של שלום למי שהיה רחוק ונתקרב, והבנה לקרן. שכן "קרח" אותיות "רחוק", אך "קרח" בגימטריה "קרוב", שרמז היה ונתקרב, וכן "ויקח" נוסריקון "ולעתי" יעמוד קרח ח"י, כאשר יתבטל קרע מן העולם ויבוא התקון השלם. (מפי קשרים)

ויקח שפחה היה, מה ראה לשטות זו? עינו הטעות? (נשי" - למע נקט רש"י לשון 'פסח' ולא חכם או נבון? מפני שבכר נתי ה'תולדות יעקב יוסף" "כלל גדול מה שפכתי מגדול ארץ, ובו תתקן ואלתר, והוא תועלת גדולה הן בעבודת ה' והן בדרך או מלך ושמשי או מפלי ועלמא", שבאשר מסכים האדם לעצמו מסיים, ויחשב אחריכך בדעתו שמה שהפך הוא הנכון, ואז יקריע בין הצדדים, ולא יבט רק על צד אחד. ואם יבט כאשר שני הצדדים פגועים רואים את שני הצדדים בענין הדבור, הרי לפנינו ארבעה צדדים, וד' פעמים צ"ד עולה בגימטריה שנים, כלומר שבאשר כל אחד מבני על שני הצדדים, על הצד שלו וגם של חברו כדי לבדוק שמה אני טועה והשני צודק, אז באים ליד שלום. ושני פעמים צ"ד בגימטריה קפ"ח שכן אותיות פק"ח, כי קרח "פקח" היה ואכן הביט בשני הצדדים, אלא שעיניו הטעות, כלומר לא העמיק בראיתו להבין שעליו לקבל את מרותו של הצדיק, והביט על הדבר רק בראיה שטחית. (שה לכה)

ויראו ויחזו איש משהו (ד, כו) - למה הוציא ראשי השבטים את משהו? וכלא רק משה אהרן פרח כדי להראות כי זה פרח ב'ו' אלא ללמד עד כמה ענותנים היו, שבקשו לפרסם ולהודיע כי המשה שלהם לא פרח, והקפידו אכן בחר רק באהרן, והוא פרח אהרן לא, וזה שבחם של הנשיאים שהודו ברכים על האמת. (ד' רבי משה טשורטקוב)

הנה נתתי לך את-משמרת תרומתי (ד, ח) - למה נסקמה פרשת מתנות תבנות להנה למחלוקת קרחה? ללמד, שאמנם קרח ועדתו ורוממותו בגבורתם, ובכפי חוץ היה נראה שעיקר משרתם היא תבונה והעבודה בקדש, אבל לאמנו של דבר בקשו את המתנות ואת טובות ההנהגה שבפניהם, ומכאן אתה למד על כל המחלוקות, שבכפי חוץ טוענים בעלי המחלוקת כי כל משרתם לשם שמים, אך המתבונן בדבר מגלה עד מהרה כי עינים בעיניו מוזן וקבדו בלבד... (בניש שרד)

ספורים בפרשה

יש להתרחק מיד ולא להכניס את הילדים לסכנה ורחינית". המנהל נותן בחמתו והגיש תלונה למשטרה נגד רבי יהודה צדקה על שהוציא דבר רעה על בית-ספרו, והוא נרש להקניח. רבי יהודה עמד בתוקף על דעתו כי יש להחזיר את בית-הספר הפסול, ואמר לחוקר המשטרה בסערת-רוח: "הרי אתה מגיש למשטרה ומעליך ממנה שאתה כפוף לו, ואף הוא כפוף למנה עלי, וכך הלאה בסלס הדרגות. כיצד תנהג כאשר תקבל הוראה מהמנהל עליך, ואחרי יבוא המנהל שמשעליו ויאמר לך להפך?" החוקר השיב כי במונח יצית לבשל הדרגה הגבוהה יותר, והרב המשיך: "אנחנו קבלנו הוראה מהדרג העליון שבעליונים, ממלך מלכי הממלכים בלבדו ובעצמו, והוראתו היא לשמר את חקו ולהשיג על חנוכם הבשר של ילדי ישראל. אין לנו אלא מוראו של הקב"ה בלבד, ויכול אתה לעשות עמי ככל שתחפץ, אך אני לא אשנה את דרכי!" המלים הנחרצות שנאמרו בכאב עצור ובאמץ-ידיה הרשימו את החוקר, והוא פטרו לביתו לשלום.

ומשה אהרן בתוך מטותם (ד, כא)
רגשי הערצה וידידות חש רבי אברהם יהושע פרנך רבה של נאסויד, אל רבי יקותיאל יהודה הלפרנטס רבה של קלויזנבורג, אף שהיה מבוגר ממנו בארבעים שנה ויותר. הוא ראה בו את דמות ידוקנו של רבו הנערץ ה"דברי חיים" מצנע, וקנו של הרבי מקלויזנבורג, ועמד בפניו בחסיד נאמן. שבת אחת נסע הרב מנאסויד לקלויזנבורג, יחד עם בנו רבי ישראל רבה של הונדא, וישבו ליד הרבי בחסידים מבקשים. בשעת אמירת התורה, החל הרבי לדון "שבת של מי היום", כלומר מי ישימעי לפני הצבור דברי תורה, והפציר באורחו הרב מנאסויד לשאת דברים. לאחר הפצרות הרבי, בקש האורח את הספר "דברי יחזקאל" לרבי יחזקאל שרגא משינובה, וחקריא מתוכו את פירושו על הפסוק "ומשה אהרן בתוך מטותם" - "משה לשון הטיה, א' בייג', לרמז למדת הענה ונמיכות הרוח", ואמר: "מכאן אנו למדים, שבאשר מתאספים הצדיקים בעלי הענה אצל צדיקהדור, רואים הם שכל ענותנותם אינה אלא בבואה לעמדת שפלות-רוחו, ועליהם להתבטל עליהם כי הוא הנשמה הכוללת אותם יחד". הרמז שהטמין בדבריו היה מובן היטב, והשמעים השתאו מגדל הערצתו והתקשורתו אל הרבי מקלויזנבורג.

כי את-מעשר בני-ישראל אשר ירימו לה' (ד, כד)
חז"ל מספרים במדרש, מעשה באחד שהיה שדורו מעלה לו מאה ברין חטה בשנה, ויהי נותן ממנה עשרה ברין מעשר. לשנה הבאה נתן רק תשעה ברין למעשה, ולא מצא ביבול השדה אלא תשעים ברין. לשנה הבאה שוב חס האיש על מעשורותיו שהוא פוחת מיבולו, ונתן רק שמונה ברין, ואף יבול השדה פחת וירד לשמונים ברין בלבד. וכך ירד משנה לשנה, עד שבשנה העשירית מצא ביבולו עשרה ברין בלבד. וכן נדרש הפסוק: "כי את-מעשר בני ישראל אשר ירימו לה'" - כפי המעשר אשר יתנו לה' תרומה, אותו "נתתי" - כ' אני נותן ומחזיר לכם מזה כנגד מדה, "עשר ביבול שנתעשר". והסמך לזה רבי מעתק חטאב מתונס את הפסוק בקהלת: "אהב כסף לא-ישבע כסף, ומי-אהב בהמון לא תבואה" - מי שאוהב כסף וממעיט בנתינת מעשורותיו, אזי לא ישבע כסף, כי כספו ירד משנה לשנה. וכן אוהב בהמון - שאוהב לצבור המון מוון וכדוש ולכן מצמצם הוא את מעשר תבואתו, אזי "לא תבואה" - סופו שלא תהיה לו תבואה אלא בשעור מעט...

ויקח קרח... ודתן ואבירם (טו, א)
אמר רבי שלמה קלוגר, כי כך דרשה של מחלוקת. שנים הם המבלים את האש - העשירים המפגלים מחד והעניים המרודים מאידך, ואלו הבינוניים עומדים מן הצד. וכן היה אצל קרח שהיה עשיר מכל, ועמו דתן ואבירם שעליהם אמרו חז"ל שידרו מעבדותם ונחשבו כמותים...

בתקופת הקמתו של רבי ישראל וינה חלוי לנדא בעל "מעון הברכות" ברגנות העיר קמפאן שבפולין, פרץ פלמוס בעיר לאחר שפחה מראשי הקהלה בקשו למנות כשליח-צבור יהודי מסים בשם שמעון, שנתן בקול געם וינה חוץ מקבש ומכשר, אלא שהיה קל-דעת ונלחז במעשיו. הרב ראה משום חסול הקדש בהעמדת עבריו לפני עמוד התפלה, אך התלבט אם קדא בשביל כך ללכות מחלוקת בעיר או שמא השלום עדיף. נמלך בדעתו של רבי יוסף הצדיק מפוזנא חתנו של ה"גדע ביהודה", ובמכתבו התחכם וכתב לו בלשון-למודים: "שמעון חוץ זה, דורש כל אתר שפתורה, כגון את-החזיר ואת-הטפרה ואת-הנבל" וכדומה, וכיון שהגיע ל"אתר" אלקוד תרא - פרש... כלומר הוא מפטם עצמו במאכלות אסורות ואין יראת ה' בקרבו, והוסיף וכתב כי יתכן ויש להבליג על כך כדי שלא לעורר מחלוקת. ואכן רבי יוסף השיב כי "מוטב להעמיד צלם בחיכל ואל ירבה מחלוקת ביישראל", ויעץ לו לשתק ולהבליג ולצפות לשיעור ה'. התמנה אותו שמעון על משרתו, והרב נסה תחלה לדבר על לבו ולנסות להטותו אל דרך הישר, ובכשרא שפשוט הוא טורח ועמל מצא עצה מחכמת ביצ' להגותו מן המסלה. הוא החל לקרוב אליו ובכל הדרגות היה מכבדו בבוס גדושה ביון ערב שיש בו כדי שכרות. ובמליצה הודיעה שרב חזנים טפשים הם, אף אותו שמעון חוץ לא הבין את פחדיוקשים שהרב הטמין לו, והיה מופא על הכבדו הרב שהוא ויזה מהרב הנערץ. אלא שברבות הימים, לאחר שהרב הציגו לשתות לשכרה, ובכל ארוע צבורי וסעודת-מצוה היה משקהו יין לרב, התרגל החוץ והפך לשתן קבוע, עד שהיה מתגולל באשפותות ומתבזה לעיני-כל. מובן מאליו כי קרני תורה בעיני בני העיר, והכלו מהרו לפטר ממשרתו כחזן, ולאחר שהלה עזב את העיר בבשת-פנים נשם הרב לרוחה...

קראי מועד אנשייכם (טו, ב)
ה"בית-הלוי" מבריק שמע פעם ביום מועד אנשייכם אדם מסת הנודע ומפרסם בין כל מדייני, והגדירו אותו כי הוא מ"אנשייכם". רבי יאשיעבר עמד מכבר על טיבו של האיש שאין תוכו קבול, ואמר בחיוד: "פעמים בלבד אנו מוצאים במקרא את הבטוי 'אנשייכם', היכן? בדור המבול ובמחלקתו של קרח..."

הבדלו מתוך העדה הזאת (טו, כא)
באחד הימים נודע לרבי יהודה צדקה, כי הנדווג באחד מבתי-הספר בירושלים למוד פסול ומנגד לקדשת ישראל, ומיד העריש עולמות ודרש מהורי התלמידים להוציא משם את ילדיהם. קמה סערה צבורית, ותמנהל הנדעם עלה אל ביתו של רבי יהודה וטענה בפיו: "איך אפשר להחרים את בית-ספרנו בטרם מבררים אם נכונה השמועה?" ונענה: "תאר לעצמך שאתה מטיל עתה ברחובות ירושלים העתיקה, ולפתע נשמע קול של חלופי יריות, הלא בודא תמלט מן המקום אף שאין הדבר אלא בגדר ספק אם יש סכנה בדבר. ואף בכל הנוגע לחנוך ילדי ישראל, בכל מקום של ספק

ולעמוד לפני העדה לשורתם

שלוש קהלות נודעות בישראל נקראו בשם 'ישיניצא'. הראשונה היתה בעירה וישיניצא שבפולין קטן באזור קראקא. השנייה בכפר קטן במחוז לובלין, והשלישית באוקרינה במחוז טשערנובין וממנה השתלשלה חצר ויניצין הנודעת. בוישיניצא העירה הפולנית הנזכרת ראשונה, היתה קהלה יהודית ותיקה מאד כבר לפני למעלה מ־500 שנה, ואף שבתחילת את כוס התערעלה בגזרות ת"ח ות"ט ובמלחמת השננים בשנת ת"ס, אף השתקמה מחדש ופרחה מאז ההפליא.

"רבים ככלם של יהודי וישיניצא, הם בעלי מדונה ועובדי ה'", כך העיד רבי אריה ליבוש ליפשיץ בעל "אריה דבי עפא" שבהן ברב העיר, אולם באנחה הוסיף ואמר: "ומשום כך, התאכזב השטן בראותו שאין להם עסק עמו ואין הולכים אחרי פתויו, ולכן התחכם עמו והטיל פרוז לכבות ביניהם, ובכך הצליח לכלד אותם בפרשתו ומצא מקום לגבות את חובו"... ואכן, העיר לא ידעה מנוח במשך דורות רבים, התחלוקות הפנימיות ערערו את צמיחתה הרוחנית, וביחוד סבלו מן הרבני העיר שנודפו עד חרמה, עד שנאלצו להגר ממנה.

"אריה דבי עפא", שבאמור שמש ברבנות וישיניצא, סבל מרודות מרדפות אנשי הקהלה, עד שנאלץ לעזוב אותה בחפזה ובאישון לילה, לאחר תקופת רבנות ארבה. היה זה לאחר שהביע את דעתו בעניני תקנות ה'חברא קדישא' באספה שהתקיימה באחד מימי חליהמועד סבות, וכיון שראשי החברה סרבו לקבל את דעתו השפיעו על פרנסי הקהלה להשיב לו את כבוד הרבנות, והכריחוהו לעזב את העיר בעצמו של חליהמועד ובעוד לילה. "אלבא דאמא", אמר אז ה'אריה דבי עפא' לבני הקהלה, "שלא היה בדעתי להסכים להתמנות כאן ברבנות וישיניצא, שכן ידוע עד כמה אין המקום מסגל לשלום עם הרבנים. אלא שקייתי שמו אצליה להשפיע עליכם להתאחד ביניהם ולהשכין שלום בעיר, אך תחלתי נכזב". והמשיך ואמר: "לפני כהנה ברבנות וישיניצא הגאון הנודע רבי ברוך פרנקל מליפניק בעל "ברוך טעם", שנודע בגאונותו העצומה בתורה, ואחריו כהן רבי צבי הירש הורוויץ פרבתי של ה'רבי ר' שמלק מניקלשבורג, שנודע כצדיק ונהניג עדת חסידים. שניהם סבלו מרות בתקופת כהנתם כאן בוישיניצא, ואמרתם בלבי, שמו לא היו רצויים דים על הקהל, שכן האחד היה גאון ולא רבי, והשני להפך. אך אני, הרי אומרים עלי שאני גדול בתורה ובנוסף רבים באים אלי כחסידים אל דבם. ועכשו שאני רואה שגם רב שהנה גם רבי וגם גאון בתורה אני מקבל עליכם, אין זה אלא טבע הקהלה שהשטן מרדק ביניהם ולא מניח להם לחיות באהבה ובאחווה"...

לאחר תקופת ה'אריה דבי עפא' בוישיניצא, התעשר רבי שלמה הלפרשטם, אנשי של ה'דברי חיים' מצנו, ברבנות העיר. אלא שגורלו היה גורל הרבנים הקודמים, ושוב היו אנשי הקהלה מורים את מוריהם ומתקשים לקבל את מרותם, עד שבאחד המכתבים שכתב רבי שלמה בפרשת קרח, בתקופת שהותו בוישיניצא, כתב בראש המכתב: "פה קרח פרשת וישיניצא"... ובכך רמז על בני העיר שהם בעלי מחלוקת פקרח ועדתו בשעתו, ואין מאומה בין קרח לוישיניצא. רבי שלמה, שכלים נודע עליו בנבון עיר רבנותו, חזר בפני אנשי הקהלה את דבריו של ה'אריה דבי עפא' על כך שהוא סובל מהם אף שהוא גם גאון וגם רבי, ועננותו הגדולה אמר: "שמו תאמרו מדוע באתי לוישיניצא? וכי לא ידעתי עד כמה העשטרוי נודע הקדומים של הקהלה? אלא שאחר ששמעתי את רב הקודם, הוספתי להענין בלבי עד דבריו כך. ה'ברוך טעם' נודע בגאון, ורבי צבי הירש הורוויץ נודע ברבי. ה'אריה דבי עפא' נודע בגאון וברבי כאחד, אך שלשתם לא היו לרוחכם. שערתי אפוא, שאני אתחבב עליכם כראוי, שכן לא רבי אני ולא גאון בתורה... ועכשו שאף אני סובל מכם, אין זה אלא שבעלי מחלוקת אתם, ומחפשים תואנה ועלילה כנגד כל מי שמבין בקהלתכם"...

בתקופת רבנותו של רבי שלמה מבובוב בוישיניצא, ארע משה נס, באשר בכח התורה ובחכמתה עלה בידו למצא מזור ומרפא ליהודי שנוקם לישועה, ויהי הדבר לפלא.

אחד מחסידיו ומעריציו של רבי שלמה, היה יהודי בשם רבי יעקב קופל פרנס, בנו של רבי נפתלי צבי פרנס מצאצאי ה'מגלה עמקות' וברבנותו של רבי שמעון מירוסלב. אביו נפטר בצעירותו, ואמו נשאה לרבי חיים מצנו בעל ה"דברי חיים" בזוגו הרביעי, והוא גדל בביתו את שלשת ילדיו ובהם ר' קופל זה. יום אחד, כשר' קופל כבר היה בעל עמיו ובעל משפחה, חש שלא בטוב, ולאחר שדרש ברופאים ולא עלתה לו ארוכה, בקר אצל רופא נודע בימים ההם בשם דוקטור וינקמן, שהתגורר בעיר וישיניצא. הרופא בדק אותו היטב, והגיע למסקנה כי בני מעיו מתעכב לא עליוני בצורה כזו, שלא נתן להשיבן למקומן, ונשקפת סכנה לחייו. אמו הרבנית מצנו נחרדה לגורל בנה, ובנסה אל רב העיר, הצידיק רבי שלמה, בדרתו של בעלה ה'דברי חיים', וזשקתהו החידו את הבית פלו. היא בכתה ויללה לפני הרבי שצדיק רביונא לבנה, עד שמרב זעקתה ויגונה נפלה על הארץ. הרבי עודד אותה בדברי חיוב, והאציל את ברכתו כי הקב"ה ירחם וישלח לו מזור ומרפא במהרה.

הרבנית קבלה לחם ועידו, ויצאה בתקוה ובאמונה ב'ה' ובמשה עבדו, אך מנותח הרבי היתה ממנו והלאה. הוא פסע בחדרו הלך ושוב שקוע בשרעפיו, ומיד פסע נאנח באנחות כבדות, מתוך השתתפות בצערו של החולה. לפתע נעצר והורה לשמשו ר' אברהם גבאי, "הזמן בבקשה מיד את הרופא ויזלמן". הלה הגיע במהירות לקול קריאתו של הרבי, ובאשר נשאל מה דעתו הרפואית אודות ר' יעקב קופל, השיב באנחה: "אין עצה ואין תבונה! כבר נתתי לו את כל התרופות ועשיתי את כל הפעולות הרפואיות שאני מכיר, בתקוה שיוצילו להחזרת בני המעים למקומם, אך העליתי חרס ביד, וחושיני שאין לו כל תקוה". הרבי לא הגיב, אלא הוציא מסכת חלין מהארון, פתח בדף נ"ז עמוד ב', והתחיל להקריא משם על מארע שחז"ל מספרים אודות אותו רומאי שראה אדם שנפל מהגג ארצה, ובתוצאה מתנפלה התפסק ברום ומעיו יצאו ממקומם. הרומאי, שהיה רופא ממוחה ובקש לרפא את הנופל, ידע שאם יעלה בידו להחזיר את המעים למקומם בצורה ישרה, יוכל האיש להתרפא, אולם אם יתהפכו אין לו תקוה. מה עשה? הביא את בנו של הנופל, וישט' אותו למראית'עין באמצעות כפיו. הנופל היה בטוח שאכן שוטטים את בנו מול עיניו, והוא נאחז חרדה ובתתה עד שנאנח אנחה עמוקה מרב צער, ובכשה פנימה אירי וגנח בכבדות, נשאבו מעיו ונקנסו פנימה בצורה הנהוגה, והרומאי מזה לתפר את כרסו והצילו ממות לחיים.

הרבי הקריא מהגמרא את הספור, ותרגם כל משפט לגרמנית מדברת באזני הרופא. הלה האזין ברבי'קשב, ואז אמר הרבי: "הרי לנו עצה מעלה שגלי חכמינו זכרונם לברכה, כיצד אפשר להחזיר בני מעים שהתהפכו, בכך שמכבילים ומחזירים את החולה. אולי יש כך רעיון כיצד אפשר להבלי אותו באפן פראומי, וכך הצליח עבדתי ה' לרפא אותו?" הרופא הרהר לרגע, ולאחר מכן אמר: "אמנם בגישה הרפואית המקובלת הספור נראה מעט מוזר, אולם אם הרבי מגנין בקך, אנסה בכל זאת לעשות משהו. אנסה להעמיד 'באנקעס' - פוטות רוח על החולה, כי מאשהו בדומה להם בדי, לשאב את המעים פנימה, ואולי תעלה לו ארוכה מכו". ואמר ועושה, הרופא פנה אל הבית בו שכב ר' קופל שנאנק מלאכי, והחל בהכנתו, הוא עשה את הכל בצורה דרמטית ובאפן גלוי, כדי להטיל מורא בחולה שראה את הכל. העמיד קצה דולה, מרח אותה עם אלפוחול נקי וחזק. לאחר מכן הדליק את האלפוחול, ובאשר האש לפפה את הקצה כלה מצדה הפנימי, מזה לתפר אותה על כרסו הנפוח של החולה, כדי ליצר פנלה דומה לכוסות רוח ששואבות את הבשר פנימה בכוח החם הבוער. האש התנוקה בתוך הקערה, שבה לא היה אירי וחמצן, גרמה לשאיבת הבשר פנימה אל חלל הקערה, ובנידעו התהפכו המעים וחזרו למקומם הטבעי... הרופא הנדהם פרץ בזעקתו להט' פנימה אל חלל הקערה, ונרדףו התלמדו היא שהצליח את החולה בדרך פלאית! ואכן, ימים מעטים לאחר מכן כבר התהלך ר' קופל כאחד האדם, ויהי לפלא.

ויפה הוסיפו תלמידי'חכמים ואמרו, כי עצה זו עצמה נזכרת אף היא בגמרא במסכת שבת (סו, ב), שמתר להניח בשבת כוס שיש בו הכל למי שחש במעיו, כיון שאין בזה שחיכת סממנים ויש צער לחולה. ורש"י שם מסביר בדיוק את פועלת הרפוי: "סחופי כסא - כוס שיש בו הכל, כגון שערו ממנו מים חמים, וכופוהו על הטיבול למי שחש במעיו, ונשי ושראלי - בבית שמואל וחלקת מוסק..."

רבי שמעון אהרן פולנסקי מטפליק י"ע

ליום ההולאה, כ"ח סיון תש"ח

מנדולי נאני ירושלים, ודקה של שכונת בית ישראל, מוקם לגדולי צדיקי הקהילה, רבי פינקס סקורין, רבי נחום קטשניוביץ, רבי יצחק מרדכישוב, ועוד. מן הרבנות העירה טפליק הסמוכה לאוק, ובשנת תרס"ב עלה לירושלים והתמנה לשמש כרבה של שכונת בית ישראל. הרבני הירשביט "רבינו חיים יוסף", ויהי מנדולי פולנסקי ומורי הקהלם בזמנו, נודע בבקיאותו בחכמות סורה, ורב מורי'הוהוהה

למד בקיאותו העצומה בכל חלקי התורה וכן וכו'הוהה המפלא ונהיר, נודע בגבו הרוחם ובמעשי החסד והמים שפעל בירושלים. מספר כי בערב פסח אחד נכנס לבית'המדרש בשכונתו וראה אברכים רבים ושישיבו, בזמן שפסקו בקויות לקבלת רב הקרבן רב אבא. בפתחוהו נעמד והכריז כי שיכונה כהן אלקנות חקוקות לעורה ואין מושיע לך, ומיד התנדב כלם לקריאתו. הוא תחב במהירות כלל אחד חסם הכתב הנדרשת, והלה נחפו לדרבו, ורק משעין דבריו פסק גלח כי את תרבת ביתו שלו, לקים מה שנאמר "ומבשרך לא תתעסק..."

ספר עליו רבי רפאל קוק מטבריה, כי בערב סבות הגיע לביתו ובקש מקומו להצטרף כדי לקאס מקום לתלמידיו'הם שביתו ריקם ואין בריו מאומה להוצאות חג. רבי רפאל הצטרף שדעו אין בריו ערבות ועליהם להשלים לפיכך את הסבה, אך הרב מטפליק השיב: "אם לנו לא תהיה סבה נאה, לא תירקמו עלינו מה שחשמים, אולם אם אותו עם תהיה שם סבה יוריד אפלי דמקה אתה על מחסורו, הלא הקב"ה יקבע יחד עמו, ומיד יצא לשלש לקטנו על אף השעה החורגת..."

דבוק היה בספר "אור החיים" על התורה, ובמשך שנים היה מוסר שיעור בספרו בכל ליל ששי, באשר לתיאוריו מבהינים כיצד הוא קורא בעל פה את הרבנים בקורא מה הספר מרב רבילות על לשונו. בקר אומת שפניו אילו לתפסל על חקוק לרפואה, היה עולה לציון ה'אור החיים' הקדוש שחר היתים ומתפלל בעדו, ובאשר היה מכריא היה תולה את הישועה בכוח של הצדיק.

שחמורו ממנו גם דברי חכמה ואמרות'שפר. למבקר'הוהה שכתב דברי בקרת על הדתיים שהובאו משמו בספר "ויקף שאלו", אשר: "בזהר נאמר 'הכל תלוי בקול אפלי ספר'תורה שבהיכל, והרי כך קדוש יתר מספר'תורה שבעמך קלכודו ומשקשים אותו באהבה. וראה זה פלא, מצינו פסול באתם מאותו'הוהה, קוראים ליתנוק שאינו חכם ואינו טפש והוא מקשר או פוסל את ספר התורה. ונמצאת לכד מריו ומקומן שבכוח להכשיר או לפסל את הספר? 'תנוק דלא חכים וכל טפש'..."

יוסיף דעת

אחוז הכהנים בימינו בעם ישראל, הוא כ־2 עד 3%, ואילו אחוז הלויים קטן מכן ועומד על 1 אחוז בלבד, ובחזר אפוא מונים צאצאי שבת בני בימינו כ־44%. מהשתדל נחפז ביותר הוא נמנון 'כחן', כאשר כ־200 אלף משפחות חיות בשם זה, כלומר, אחוז מכל 50 אנשים בארץ נקרא בשם זה, וזה כ־1000 אלף משפחות בשם זה! ועליהם יש להוסיף כמובן את שאר בנינו המשתדלים של הכהנים והלויים בעדות השונות. אולם במניין הלויים מובדל אצל ציאת מצרים, אצל 22 אלף חודש, שכל 600 אלף יוצאי צבא, אצל נפילת את המספר כדי להוסיף את שם ישראל בגיל דור ותושב את הים על 22 אלף מיליון נולדו מן הים, כלל חוות מן 26%. שיעורם כי הסיבה לרוביו בימינו של הלויים היא מן הכך שבתנו של המעמדות נוכרת יותר להכנסת הכהונה, במהרה מתמנה לאביוסר ישיאום עם נרשעה, שבעת ראשון לתורה ובנשיאת פרים לברכת כהנים; לעומת הלוי שעולה לתורה כך כשיש כוח שעלה לפניו, ורודעתי כך בתפילות שוטף שברגלים לבני אשכנז בגולה מנהג המקובלים שנספס בשיר' ומקורו בזהר, ונוסף לכל המנהג שבהעדר לוי יוצק כבוד מים על ידי הכהן.

כך בזמן עזר הספור היה הכהנים רבים על הלויים, כמובא בספר עזרא שלא מצא לרוב שהסכימו לעלות עמו אחרי בניו ב'חמץ השני', ולכן קנס אותם והעביר אותם את מעשר ראשון להלויים, ומסבנה, שביטת חזרם מן שהרבה מעיר הלויים היו במלכות ישראל שנלחמה חתולה, והכהנים היו במלכות יהודה שגלו בשבוע עם עזרא כמבוא בספר יחזקיה.

במית התורה מדור לדור החלה בידו לו בן יעקב כפי שכתב הרמב"ם שיעקב הבדיל את לוי 'ומיתר' והושיבו בשיבת ללמד דורו, ולשמונה חזרות אברהם, וציונה את בניו לא יפקדו מבני לו ממנה את מנהגו כדי שלא ישתנה הציבור, מרוע יצא משה רבנו אחרי חזר הכהן 'שום מור התורה' כדברי אבינו'אריה, ולארור תקופת ה'נביאים והנביאים' והלויים מורי התורה וישיאום, בימי בני שני חזי הכהנים עזרא הסופר ואחריו שמעון הצדיק, ואחריהם בית שמונאי הכהנים שהעמידו את בית'דינם וחקקו תורות לדורות.

במית התנאים ובאמוראים היה אחוז ניכר מהם משבט לוי ורבים מהם כהנים, ומבוא במסכת יומא: "אמר רבי, לא משכח צורבא מרבנן דמורי'הוהה אדם משה כהן, ובאשר ישכר' ישיכר', ולעמד אמה שנאמר רבי לוי' ויחזק' ליעקב', ובאשר ישיכר' ובאשר ישיכר' ידעו' ביה נלמד דעתה מה יעשה ישראל", ובכך רבי ראובן מרגלית ה'מבני ישיכר' טעם לכך, כי כשני לוי וישיכר הקדשו עצמם לתורה מימי נעוריהם, וכך שבת לוי התפרנס ממנותה כהונה וחבולן פרנס את ישיכר, ולכן קר מהם מן 'צורבא מרבנן' שהם תלמידי'הם ממעוררות, אבל לאחר מכן של מכל טעם, וכן שאמרם שם כיומא שאין לו כל טעם שבת ישראל של תורה מנו שופט ונביא, ובכך רבנו בחיי שלכן פירז אותם יצא אבנו בברכתו "אלתם יספיק ואינכם בישראל", שהיו חזק ורואה את בית'דינם וחקקו תורות לדורות.

במית התנאים והאמוראים היה אחוז ניכר מהם משבט לוי ורבים מהם כהנים, ומבוא במסכת יומא: "אמר רבי, לא משכח צורבא מרבנן דמורי'הוהה אדם משה כהן, ובאשר ישכר' ישיכר', ולעמד אמה שנאמר רבי לוי' ויחזק' ליעקב', ובאשר ישיכר' ובאשר ישיכר' ידעו' ביה נלמד דעתה מה יעשה ישראל", ובכך רבי ראובן מרגלית ה'מבני ישיכר' טעם לכך, כי כשני לוי וישיכר הקדשו עצמם לתורה מימי נעוריהם, וכך שבת לוי התפרנס ממנותה כהונה וחבולן פרנס את ישיכר, ולכן קר מהם מן 'צורבא מרבנן' שהם תלמידי'הם ממעוררות, אבל לאחר מכן של מכל טעם, וכן שאמרם שם כיומא שאין לו כל טעם שבת ישראל של תורה מנו שופט ונביא, ובכך רבנו בחיי שלכן פירז אותם יצא אבנו בברכתו "אלתם יספיק ואינכם בישראל", שהיו חזק ורואה את בית'דינם וחקקו תורות לדורות.

במית התנאים והאמוראים היה אחוז ניכר מהם משבט לוי ורבים מהם כהנים, ומבוא במסכת יומא: "אמר רבי, לא משכח צורבא מרבנן דמורי'הוהה אדם משה כהן, ובאשר ישכר' ישיכר', ולעמד אמה שנאמר רבי לוי' ויחזק' ליעקב', ובאשר ישיכר' ובאשר ישיכר' ידעו' ביה נלמד דעתה מה יעשה ישראל", ובכך רבי ראובן מרגלית ה'מבני ישיכר' טעם לכך, כי כשני לוי וישיכר הקדשו עצמם לתורה מימי נעוריהם, וכך שבת לוי התפרנס ממנותה כהונה וחבולן פרנס את ישיכר, ולכן קר מהם מן 'צורבא מרבנן' שהם תלמידי'הם ממעוררות, אבל לאחר מכן של מכל טעם, וכן שאמרם שם כיומא שאין לו כל טעם שבת ישראל של תורה מנו שופט ונביא, ובכך רבנו בחיי שלכן פירז אותם יצא אבנו בברכתו "אלתם יספיק ואינכם בישראל", שהיו חזק ורואה את בית'דינם וחקקו תורות לדורות.

מִדְּבָרֵי הָאוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ עַל הַפָּרָשָׁה

[illegible]

אף שפסיל גדול היה האיש, אוּלַם עדין מעט שכל היה לו לתמה ולפלא: "איך יכול אני להתמנות לרב? והרי אין לי שמיץ ודיעה בדיני התורה?" ואבן־עזרא הרגיעו כי הוא יסדר את־העניינים על הצד הטוב ביותר. השנים פנו העיריה, והעיר היתה פמקחה.

אבר־עזרא יצא לדרך, וְהִבְהִמָּה בְּצוּרַת רֹב נֹתֶרָה עַל מְקוֹמָהּ, לֹא־חָדַר שָׁנוֹן שְׁלֹשׁ הַתְּשׁוּבוֹת. אוֹלָם לֹא חָמֹד הָיָה הָאִישׁ, אֲלָא חָמֹד חֲמֻדֵּי הַמִּדְּוָיִם, וְהוּא הִפְךָ אֶת הַיּוֹצְרוֹת זֶה בְּזֶה כְּכֹר בְּיוֹם הָרָאשׁוֹן. בְּבַת־אַחַת הִגִּיעוּ אֵלָיו שְׁלֹשָׁה אָנָשִׁים וּבִפְתָּיֵהן שְׁלֹשׁ הַשְּׁאֵלוֹת שֶׁאֲבִיר־עֶזְרָא צִפָּה מִבְּעוֹד מוֹעֵד שֶׁתְּבוֹאנָה אֵלָיו, זֶה עִם רֵאשִׁית־הַמָּהָה נִקְרָבָה, זֶה עִם תַּפְלִין שֶׁנִּפְלֹו מִיָּדָיו, וְזֶה עִם זֶה שֶׁתִּגְרָה נִפְלָה בְּיָמֶיהֶם. לְגַלֵּל בְּרִיהֶמָּל אֶת עֵינָיו בְּהַתְּחַסְּדוּת, וּפֶסֶק אֶת־פְּסוּקוֹ: "הָרָאשׁוֹן בַּעַל הָרָאָה יָצִים יוֹם אֶחָד, הַשֵּׁנִי בַּעַל הַתַּפְלִין שֶׁנִּפְלֹו יֵשׁוּב הֵנָּה כְּעֶבֶר שְׁמוֹנֶה יָמִים, וְאֵת הָאִישׁ הַשְּׁלִישִׁי יִנְיֹו בְּכָל־יָמָיו מִלֵּא מִיֵּם וְיִנְפָּחוּ בִּפְיוֹ עַד שֶׁיִּבְבְּצוּ הַמִּים מֵאִנּוֹ" ... הַשְּׁאֵלִים יִצְאוּ מִלְּפָנָיו בְּמִבּוּכָה עֲדָה, וְלֹא יָדְעוּ אִם לַחְזוֹק אוֹ לְבִבּוֹת... מַה תוֹעִיל הַתַּעֲנִית לְרֹאשׁ הַנִּקְרָבָה? מַה יִּרְוִיחַ בַּעֲלֵי־הַתַּפְלִין בְּהַמְתַּנְתּוֹ? וּמַה יַּעֲלֶה בְּגוֹרְלוֹ שֶׁל הַמַּסְכֵּן שִׁישִׁיבֵב בְּמִים עַד שֶׁיִּנְקֹו אֲזִינוֹ?

“וכן הניעה השעה לגלות את־האמת. אני הוא אפר־עצא הנודע, והאיש היישוב בפנים אינו אלא איש הדיוט ונבקר מדעת. בקשתי להראות לכם, כי לשון אתם מביטים על חיצוניות האדם ולא על פנימיותו, וכיון שבקשתם רב ‘בעל קומה’ הבאתי לכם בריון מגדל זה בעל ראש־חמור, למנותו עליכם קרב. כי אם תפציע אתם בקרס, הרי היא לפניכם...”

מזבן מאליו בי החלף פטר עליאתר מתפקידו, ומשמשו התמנה על־מקומו, פֶּאֶשֶׁר בני העיר לְמָדוּ לְקַח לְחֶבְדִּיל בֵּין עֶמֶר וְטַפֵּל, וּבֵין תַּבְלֵת לְקֹלֵא־אֵילָן...

מטעם

[illegible][illegible]

ובשרים יתהלך לך כחזה התנופה וכשוק הימין (ח, טז)
 מפרש ושרי... "שליח האמור כחזה ושוק של תורה שאינו נאכל אלא למי ש'ילולו', שכן הכבוד דומה לשלמים שנאכל לשנים ימים וילולו. ואם-כן הרי נלך בקשרים קלים שמי ירדגוהו, אלא חזקתם ימים וילולו, ואילו הנאכלים לשני ימים וילולו, והכבוד הוא בדרגה השנייה ונאכל לשני ימים וילולו. הרי נלך כחזה התנופה שזה דרגא תבירי וטראטא טרחא, כלומר, כבוד גדול בדרגה הנמוכה יותר, ולכן מאריך טרחא שפארטיביס בזמן אכילתו... (תפוזי דתים)

מדגש

[illegible][illegible]

מזמרה

וַיִּכְרֹז שִׁפְכָּח הָיָה, מִזֶּה רָאָה לְשִׁטּוֹת ז"ו?! - מִצֵּן לָנוּ שֶׁקִּרְחַ פִּקְחָ הָיָה? אֶלָּא
שֶׁדְּבָרִים פְּשׁוּטִים הֵם, שֶׁהִרְיָ קִרְחַ עֲשִׂיר הָיָה, וְכִי רָאִיתָ מִמֶּימָד עֲשִׂיר שְׁאִינוּ
רוֹאֶה אֶת עֲצָמוֹ פִּקְחָ וְחִבֵּם?...

וְעַד הַיּוֹם מִשְׁמַע בְּעֵשֶׂי לִפְנֵים, שְׂרָפִים הֵיוּ מְבַקְשִׁים אֶת קִרְבָּתוֹ וְשׂוֹאֲלִים בְּעֵצָתוֹ, עַד
 שֶׁמִּצְוַת שִׁשְׁבֵּר רָאָה אֶת עֲצָמוֹ בְּחֹסֶם הָרָיוֹ... לִמְיֵם יָרֵד מִנְּקִיוֹ, וְיֵחַד עִם מִזְמוֹ
 וְסִסְתֵּמָתוֹ עָלָם כָּל אֲדוֹרָיו. נֶאֱמַר הָאִישׁ וְתוֹמָה: "כֹּל" שֶׁאֲדַבֵּר אֶת סִפִּי, אֲבָל הֵרִי
 וְהִשְׁפִּיל וְהִנֵּחַ קִרְבִּי, וְהִנֵּחַ אֵין אִדָּם שֶׁבֹא לִשְׁאֹל בְּעֵצָתוֹ!?" וְלֹא הִשְׁפִּיל
 וְהִנֵּחַ לְחַיִּי, שֶׁהִתְחַבֵּק מִמֶּנּוּ וְהִלָּךְ, אֵלָּא שֶׁכָּל מִן שֶׁיָּחִיד בְּהִפְתָּא הִיָּה
 כִּי עַל הַדַּעַה, אֵלָּא בְּרִנֵּת שֶׁאֲדַבֵּר אֶת הַפִּתְּחָה. וְהַתְּשִׁלָּה עִם הַדַּעַה

יחד עם קרובי חי' הם דתו ואביהם. שְׁחִי מֵאֵן וְאִדְמֵם בַּעַל מַחֲלָקָה, וְעֲלִי־ם
בְּאִמְרֵם "שְׁחִי עֲבָדִים צִיִּים", וְאִדְמֵה שֶׁחֵן לִיָּחָד מֵהֶם ("שְׁחִי לִמֵּחַ תִּהְיֶה רִבְעָה").
בְּמִתְרַמֵּם לִי לִיֻּתָּם נִאֲמַר, שֶׁפִּשְׁעֵהוּ אֵמַר לָקֵן לִמֵּחַ תִּהְיֶה אֵת הַבַּיִת הַזֶּה לְפָנֶיךָ.
שֶׁחֵן עַל זֶה, וְאִדְמֵה בְּשֵׁם מַלְכוּת אֵת הַבַּיִת הַזֶּה, וְאִתְּךָ מִן הַמֶּלֶךְ נִתְּנָה הַחֵן.
אֲלֵאכֹא אֲבִיבִים מִחֵלֶה וְהִיָּה בַּעַל שְׁחִידָה, וְאִתְּךָ מֵאוֹת הַמִּתְקַשֵּׁט שֶׁנִּי בְּנִי
יֵדֵשׁ אֶת מִקְוָה... אֲלֵאכֹא שְׁחִידָה לִּי אֶת הַמִּתְקַשֵּׁט בִּי וְיִחְיֶה בִּי צִיִּים, אֲלֵא
לְפָנֶיךָ מִתְקַשֵּׁט לִי הַיָּה, וְלִקְחֵה מֵאֵן נִאֲמַר שְׁחִידָה הִיא אֶת הַבַּיִת הַזֶּה, וְאִתְּךָ
שֶׁנִּי הַמִּתְקַשֵּׁט הַיָּה רִבִּי בִּלְשׁוֹן, וְנִאֲלָץ לִי בַּעַל בַּעֲצֻמֹת אֶת רִיבִי... וְהִי
וְהַחֲלֵמִים נִאֲמַר "מִתְרַמֵּם אֶת הַבַּיִת וְתִבְלַע לָקֵן, וְתִכְסֵּב עַל עֲדַת אֲבִיבִים", הִי עַל
שֶׁנִּי אֲבִיבִים הִי בַּעַל עֲדָה וְאִתְּךָ לִי רִבִּי בִּלְשׁוֹן הַסִּדִּים, מִקָּאן אִמֹּא שְׁחִידָה
עַל הַמִּתְקַשֵּׁט, וְנִאֲמַר "שְׁחִי עֲבָדִים צִיִּים" לְפָנֶיךָ תִּהְיֶה רִבְעָה.

במנוחת-הנפש, מתוך שלווה ורגע, ולא הגיב על התקלה אף בשמץ של טינה. בשוב-הדעת נגש אל המנוחה, הרים את הצלוחית מהרצפה, יצק בהן בשנית את השמן וסדר את הפתילות מחדש, מתוך סבלנות אידיאלית, ובאותה חרדת-קדש כאלו עומד הוא לראשונה לפני הדלקת הנרות. הדבר הותיר חותם בלי-ימחה בלבוש החסידיים, שלמדו מקרוב מהי סבלנות ואידיאליות.

רבי חיים קרְוֹוִירֵט השתדל פעם להכניס לסמינר מקִסֶּס בירושלים, את אחת מבנות קהלתו, אולם המנהל סרב בעקשנות לכל הפצרותיו, ולא נעתר לבקשותיו החוזרות ונשנות. לאחר זמן קצר פתח רבי חיים בולל לאברכים בירושלים, ובין המעמידים שנקראו להשתתף אל הכולל, היה גם בנו של אותו מנהל סמינר. כשבדק רבי חיים את רשימת השמות ונתקל בשמו של האברה, הורה מיד להקדימו לראש התורה ולקבלו כתלמיד מן המנוון, כדי להעביר על מדותיו בלי שמץ של פעם ורגע על אביו.

מַעֲשֵׂה נִפְלָא הָיָה עִם רַבִּי בְּנִימִין בִּינִישׁ פִּינְקֵל, רֹאשׁ לְיִשְׁבֵּית מִיר, וְהוּא יוֹתֵר מִכְּמֹה קָרִיבִים שֶׁל סַפְרֵי תוֹלְדוֹת חַיִּים, עַד כֹּמֶה הָיָה מְדוּת נִפְלָא, וְלֹא נָטַר אֶף שְׂמִיץ שֶׁל רִגְזוֹ וְכַעֲס. בַּת מִסְמִינֵר בֵּית יַעֲקֹב בְּרָדָה לִפְנֵי אֲרוֹשִׁיָּה עִם בַּחוּר מִן הַיִּשְׁיבָה, אֶצֶל רַבִּי בִּינִישׁ עַל הַבַּחוּר, הוּא קָלַס אֶת הַבַּחוּר וְהִרְבָּה בְּשִׁבְחוֹ, וְכִתְּצָאָה מִקֶּדֶּה בְּאוֹ בְּבִרְתִּי הָאֲרוֹשִׁין בְּשִׁעָה טוֹבָה וּבְמִזְל טוֹב. לְאַחַר מִסְפֵּר שְׁבֻעוֹת הַתְּחַרְטָה הַבַּחוּרָה מִן הַשְּׂדוּד מִסְבּוֹת שְׁנוֹנוֹת וּבִטְלָה אוֹתוֹ, כְּשֶׁלְּאַחַר מִכֵּן בָּאָה אֶל בֵּית רֹאשׁ הַיִּשְׁבָּה וְשִׁפְכָה בְּפִיָּו קַתּוּנוֹת שֶׁל בּוֹי, וְאַפְלוּ קַלְלוֹת, עַל שֶׁהָיָה הַפִּיל אוֹתָהּ בַּפֶּחַ, וּמֵלִים שֶׁקָּשָׁה לְהַעֲלוֹת עַל הַפֶּתַח גִּלְד חֲרִיפוּתָהּ. אַךְ רַבִּי בִּינִישׁ יוֹשֵׁב שִׁתְּקָה בְּדִרְכּוֹ. עֲבָרוּ יָמִים וְהַבַּחוּרָה שׁוּב בָּאָה בְּבִרְתִּי הָאֲרוֹשִׁין עִם בַּחוּר אַחֵר. בְּשִׁבְעוֹ לִפְנֵי הַתֵּנָּה פּוֹנֶה רַבִּי בִּינִישׁ אֶל בֵּיתוֹ "מִי עוֹשֶׂה לְאוֹתָהּ בַּחוּרָה שְׁבֵת כֵּלָּה?" (מִנְהֵג בְּנוֹת "בֵּית יַעֲקֹב" לַעֲרֹךְ מִסְפֵּה לְחִבּוּרֹת בְּאוֹתָהּ שְׁבֵת שֶׁל הַעֲלִיָּה לְתוֹרָה שֶׁל הַתֵּתָן). "אֵינִי יוֹדַעַת" מְשִׁיבָהּ בֵּיתוֹ "וּבִכְלָל מָה זֶה מַעֲנִין אוֹתָךְ, בְּכָרֵס לְאַחֵר עֲזֹאת הַפְּנִים שֶׁנִּבְלָתָה כִּלְפִּיד אוֹתָהּ הַבֵּת". הוֹסִיפָה בֵּת רֹאשׁ הַיִּשְׁבָּה, "בֵּיתִי, אֲנִי מַצְוָה עֲלֶיךָ לִבְרֹךְ תָּכֶךָ וּמִכֵּן, מִי עוֹשֶׂה לָּהּ שְׁבֵת כֵּלָּה?". הִלָּכָה חֲבַת הַיִּלָּה בְּרָדָה וְהִרְבָּה שֶׁאִין מִי שֶׁעוֹשֶׂה לָּהּ שְׁבֵת כֵּלָּה. הָיָה חֲזִירָת לְאַבִּיָּה וְכִפְיָה עֲבָדָה זֶה שְׂאִין בְּמַצְוֵהָ שְׁבֵת כֵּלָּה. "קִיָּה כִּסָּף" אָמַר רֹאשׁ הַיִּשְׁבָּה הַהוּשִׁי! כְּכֹסֶם כִּסָּף לֵבַת "וְעִרְכִּי קִנּוּיָה" וְעוֹשֶׂי לָּהּ בְּשֵׁבֶת "שְׁבֵת כֵּלָּה"... מַעֲבִיר עַל מְדוּתָיו שְׂאִין כְּמֹזֶה, כְּמַעֲט וְלֹא מַצְוִה בְּמִקְוֵמוֹתֵינוּ הַתֵּנָּהגוֹת כְּזֹאת...

וזמן קצר לפני שעמד רבי ישראל יצחק ריזמן מגדולי דיני ירושלים וראב"ד החסידים, לארגש את בתו וכל השלחנות ההיו כבר ערוכים להגיגת הארושין, הלך מארדהו והוציא את דבתו רעה בעיני אבי המדבר, עד שעלה בידו לבטל את ההשדוד. הצטער רבי ישראל יצחק מאד, הכיצד מסגל יהודי לעשות רעה כזו לדבר לשון הרע ולקלקל שדוד? ומחמת שחשש שמא יענש אותו יהודי מן השמים, הלך מיד אל הכתל המערבי ושם התפלל מקירות לבי שלא ינזק אותו אדם.

רבי יהודה אסאד ובה של סדרה ומוזיק רבני הנגינה היה תקיף גדול בעניני דת ולחם את מלחמתו' במשפילים המהפכלים בקרמים, אולם כאשר הדבר היה נוגע לזאת היה רך ונקנה, סבלן ואדיב אפים, עד שבני ביתו העידו עליו שמעולם לא ראוהו פועם וסבלנותו היתה לשם דבר. הגיעו הדברים לידי כך, שרבי עזרא צורף שכתב בראב"ד בבית דינו, שאלו פעם ביצד הגיע למדת הסבלנות הנדירה שבו, והשיב כי כל ימיו הוא מתפלל ומתחנן לה' עליך, ולא ננקל רכש מזה ונפלאה זו. פעם הגיע אליו רבי הלל ליבנטשניץ מקולומי, שהיה אז צעיר לזמנם אך כבר נודע בדרוקיו הרבים במוצות, ובקש לקבל ממנו סמיכה לרבנות. שלא ברצונו - העמיד את רבי יהודה במבחן הסבלנות, שכן בשהציע לו הרב כסא לשבת עליו, העדיף לעמוד מחשש שעטנו ברפוד הכפא; וכשהזמינו לסעודה סרב לאכל מן הלחם שנאפה לפני השבת, שמא עלו בו תולעים, וגם את המרק סלעס מפני שראה בו עלי פטריות וזילה וזלעזעו. וכן לבדוק סעודה מפני שראה נותר מסתובבתו הרבה, וכאשר ישב לעדף לו את כתב-הסמיכה חיד ואמר לאורחו במוצות לשונו: "לא כבדי קראו שמך זמלך, שכן דיוושה סבלנותו של הלל הזקן לגבדך..."

רבי יוסף יגדל מספלט, היה מיוחד בסבלנותו וענותותו. לאחר שעלה לירושלים, קבע מקום לתפלתו בבית הכנסת שבהר הבית, ויהודה חסיד בירושלים העתיקה, ושם היה לו 'סג'נר' קבוע שבו היה מניח את סליתו ותפלו, ואת הספרים שבהם היו לו שעורים קבועים מדי יום. יחד עמם היה גם סדור התפלה שלו. שבו היה מתפלל ומעין בכל התפלה, והיה אומר בשם ה'ג' א' מ'א'ל'נ'א, שהתפלה בסדור מסג'ל'ת למנע מחשבות זרות, והביא ר'מזן משמו בפסוק במגילת אסתר "אמר עם-הספר ישוב מחשבתו ה'ערה". בבית הכנסת היה למדן אחד, שהסג'נר של ר' יוסף יגדל מ'א'ן חן בעיניו, והיה גוררו מדי יום אל מקומו ולומד עליו, ושם היה משיפ'ם רבי יוסף יגדל וגם לבית הכנסת, והיה נא'ץ לגר בחזרה את העמוד הקבד למקומו. כך עברו ימים רבים, ורבי יוסף יגדל הנשיא מתאמץ מדי יום להחזיר את העמוד הקבד למקומו, אך הוא שותק ומבליג ולא מתרעם על הנהגתו של הלמדן הלי. אחרי תקופה ארוכה, ר'מזן רבי יוסף יגדל לאיש כי יואיל בטובו להשיב את העמוד למקומו לאחר שהוא מסמס את למודיו, ואולם הלה, שהיה קפדן ובעל-באור, הביע תרעמת על הדרושה ונ'פנע עמקות' מ'ך. החל רבי יוסף יגדל לפסוק ולקרא בדברים, אך הלה לא נתפס. עלה הצידי על הבימה וקרא מתוך ב'היה ב'גני המתפללים: "שמעו נ' רבותי. פנ'גתי בכבודו של פלוני הלמדן וג'רמתי לו צער. ותר'ני מבקש סלי'ה ומחיל'ה ממנו", ורק אז הואיל אותו למדן למחל לו...

באחד מימי החגה, כאשר האדמו"ר בעל ה"אמרי אמת" מגור עמד להדליק את המנורה, הצטופפו סביבו המוני חסידים שבאו לראות את עבודת הקדוש של רבם, אך לפתע דחף מאן-דהו את חברו, והלה הפיל בשגגה את המנורה עם דיוכי השמן שעליה. אף כי הנוכחים באו להביט בעבודת ההדלקה, זכו בנוסף לקבל דגמה חייה של מדת הסבלנות. הרבי עמד

בַּשְּׁבִיעַ שֶׁל פְּרִשְׁת קָרָה, אָמַר רַבִּי יִחְזַקְאֵל אַבְרָמְסְקִי לְתַלְמִידָיו בַּחוּרֵי הַיְּשִׁיבָה:

המעט מכם מי הבדיל אלקי ישראל אתכם. ובקשתם גם כהנה?" אתם לומדי התורה, שבט לוי, אשר זמיתם לשבת ולעסוק בתורה ולהתקדש בה כל ימיכם, למה זה 'מעט מכם' - מדוע הונכם ממעייטם בהפרת גזל מעלתכם? הלא אתם מעמידים העולם ואין זכיה גדולה יותר משלכם! ולכן אין לכם לבקש שום פשרה ותפקיד אף כהנה היוצ מעצם הניגוע בתורה. המעט מכם שזכיתם לשבת בבית ה'!

והפצ"ת
ועד הפצת תורה

**ספרי 'שבת טיש' ו'מידות טיש'
בהנuiות הספרים המובחרות
לכמויות במחיר מיוחד: 02-5806777**

5806777@GMAIL.COM

פאר מקדושים

פגנים נדירים מספרים עתיקי יומין

פרשת קרח

שמעו נא בני לוי. (טז ח)

כתב השל"ה הקדוש דכוונת קרח ועדתו היתה להתקרב אל המלך להשיג השגת אלהות ע"ש, ומה שעמדו לפני משה ואהרן ובקשו שיאצל מרוחם עליהם, משום שטענו למה נגרע מהשבעים זקנים. וזהו שיחם אותם נשיא עדה קריאי מועד אנשי שם, דהיינו שהיו מושלמים במעלות. ואמרו רב לכם נבואה, ולמה לא יהא האצלת רוח גם עלינו, כמשז"ל (ילק"ש רמז תשל) למה משה דומה באותה שעה, לנר הדולק ומדליקין ממנו ואין אורו חסר כלום. אבל י"ל דלאו כל אדם ראוי לכך, דאין שכינה שורה אלא על חכם גבור ועשיר ועניו כדאיתא במס' נדרים (לח). ועל זה אמרו כי כל העדה כולם קדושים, כולם שמעו אנכי ה' אלהיך בסיני, ומשם זכו למדריגת נבואה אף שלא היו כולם שלמים בד' מעלות הללו.

וזהו ויאמר משה אל קרח שמעו נא בני לוי, ואמרו במדרש מי שמדבר עם יוסף יאמר לשמעון [ר"ל משה שעצמו היה לוי, למה אמר שמעו נא בני לוי], אלא לפי שידע משה בקרח שעשיר גדול היה שנגלו לו מטמון יוסף, והיה פקח גדול והגון לנביאות, לכן הפך פניו אל בני לוי ואמר שמעו נא בני לוי, דקרח שהיה חכם ועשיר מצא מקום להתרעם שהוא הגון לנביאות, אבל אתם בני לוי הלא עניים אתם, כמו שאמרו ז"ל (במד"ר ב ח) שיעקב צוה לבניו שלוי לא ישא ארונם שעתיד לישא ארון חי העולמים. ולפיכך לא שיעבדו מצרים בהם, ולכן לא זכו לשכר העבודה שהוא הרכוש גדול. וז"ש המעט מכם כ"י הבדיל אלהי ישראל אתכם מעדת ישראל להקריב אתכם אליו לעבוד את עבודת המשכן, וע"כ לא נשתבעדתם במצרים ולא זכיתם לרכוש גדול ועניים אתם, וזהו רב לכם בני לוי בתמיה, וכי יש לכם ממון רב והלא הנביא צריך להיות עשיר וכו'.

(יד אבי שלום (אופיבך ת"פ) לרבי יוסף שלום אב"ד פיזענץ)

ואהרן מה הוא כי תלינו עליו. (טז יא)

וקשה מה כוונתם בזה, דהלא על הכהונה של אהרן היו חולקים. אבל יובן במה שכתבו המקובלים (שער הפסוקים) שקרח הוא גלגול קין ומשה הוא גלגול הבל. לכך אמר לו משה, אם תחלוק עמי יאות לך, לפי שאני הבל ואתה קין, אבל אהרן מה הוא שתחלוק עמו.

(כת"י ליקוטים עה"ת מחכמי מרוקו מלפני מאתיים שנה, והובא בגיל' שפתי ישינים)

לא חמור אחד מהם נשאתי, ולא הרעותי את אחד מהם. (טז טו)

יש לפרש ע"פ מה ששמעתי מפי המנוח הרב מהו' זכריה מענדיל זצ"ל שאמר בשם הרב הצדיק בוצינא קדישא מו' אלימלך זצ"ל, שיש שלשה מינים בסוג הרשעים, האחד אף שעלולים לחטוא, מכל מקום בשמעת דברי מוסר יוצא מפי מוכיח חכם ובפרט כשהמוכיח הוא צדיק גדול, הם חוזרים בתשובה וחומרים מזדכך ומתנשא, עד שיכול להיות צדיק גדול ובעל תשובה גמור.

והשנית יש אנשים שנשתרשו בחטא ואינם יכולים להזדכך כל כך, ואין חומרים יכול להתנשא, מ"מ מועיל להם דברי המוכיח שנעשה שפל עכ"פ בעיניו, ויודע רעתו ומכיר ערכו ורשעתו, ואנשים כאלה יש תרופה למכתם כי עכ"פ יש להם תקוה, וברבות הזמנים אם ישמעו עוד מוסר אולי יוכלו זה יועיל להם. והכת השלישית שהם בתכלית הרשע, שלא די להם שאינם חוזרים למוטב, גם אינם מכירים שפלות ערכם ורוע מדריגתם, אלא אדרבה מוסיפים חטא על פשע בשומעם דברי מוסר וכ"ש שפוקרים יותר.

ואמר שזהו הפי' שדכן ואבירים היו מהכת השלישית, ע"כ אמר משה אל תפן אל מנחתם, שהרי לא חמור אחד מהם נשאתי, שלא יכלתי להגביה ולשאת חומרים כדרך הכת הראשונה, גם לא הרעותי את אחד מהם, שידע ערכו ורוע לבבו כדרך הכת השנית. אבל דתן ואבירים היו מכת השלישית שפקרו טפי ע"י דברי מוסר של משה, ע"כ ביקש משה מלפני הש"ת ואמר אל תפן אל מנחתם שיתבחנו בקטורת, כי כבר אני יודע רוע לבבם.

(עמק השיידים (קארעץ תקע"ט) לרבי משה הורוויץ אב"ד ואלאטשיסק)

וישלח משה לקרוא לדתן ולאבירים. (יז ה)

מכאן שאין מחזיקין במחלוקת, שהיה משה מחזר אחריהם להשלימם בדברי שלום. (רש"י)

שמעתי מהגאון רבי שמחה רעפשיש ז"ל הראב"ד דק"ק קעמפנא, שבזמן שהגאון רבי ישראל יונה הלוי לנדא בעל מעון הברכות היה אב"ד בקעמפנא, בא לעירו איש אחד ושמעון שמו, והיה בעל מגן נפלא ושר שירים והמשיך אחריו את השומעים קולו הנעים, עד שבני העיר בקשו לקבלו לש"ץ בקעמפנא, ובאו בני העיר לפני כבוד הרב והציעו לפניו רצונם ובקשו שיסכים אתם ושיתנו לו כתב התמנות לש"ץ. אכן הוא לא רצה להסכים ע"ז, לאשר האיש הזה היה בעל עבירה מפורסם וקל שבקלים, ולא חפץ שיעמוד איש כזה במקום קדשים בביהכנ"ס להיות שלוחא דציבורא לפני אביו שבשמים. אך אנשי העיר שדבקו בו בכל כוחם, לא אבו לשמוע בקולו ולעזוב את תאות נפשם להחזיקו לש"ץ. וראה והבין הגאון הק' ז"ע שיצמח מזה מחלוקת גדולה, ולא ידע לשיט עצות בנפשו האם לצאת בכח ועוז נגד המסרבים לקולו או לחדול.

וכתב את כל אשר לפניו להצדיק המפורסם הגה"ק ר' יוסף הצדיק ז"ע (חתן הנודה ביהודה) שהיה בעת ההיא אב"ד ק"ק פוזנא, ושאל עצתו הקדושה והודיע לו את רצון אנשי העיר ומהותו של האיש המשוור, וכתב לו בנוסח זה, שמעון זה דורש כל האתן שבתורה את החזיר ואת הטריפה ואת הנבילה וכדומה, כיון שהגיע לאת ה' אלקיך תירא פירש, ולזאת יגיד לו דעתו הק' מה לעשות. והשיב לו הגאון מהר"י מפוזנא שיחדול מלצאת בריב נגדם, כי מוטב להעמיד צלם בהיכל ואל ירבה מחלוקת בישראל.

(עין הבדולח (פיצטרקוב תרס"א) לרבי ישראל יונה לנדא, בהקדמת נכדו)

הגה"ק המקובל רבי ישראל יונה לנדא ז"ל בעל מעון הברכות

נולד לרבי יוסף סגל לנדא שהיה בן דודו של הנודה ביהודה, ולאמו בת הג"ר יצחק סג"ל לנדא אב"ד קראקא. הוא נשא את בתו של רבי 'שמואל פרץ הקדוש' מלוברטוב, והיה במשך תקופה סמוך על שולחן חותנו. בשנת תקמ"ח התקבל כאב"ד בקעמפנא שבפולין שעל שמה התפרסם. בשנת תקס"ו נבחר לרבנות לעיר הגדולה לובלין, אך כששמע שגם הגאון רבי עזריאל הורוויץ הראש הברזל רצה במשרה זו, ויותר. בין גדולי הדור אתם עמד בקשרים קרובים היו רבינו עקיבא איגר, שאף ביקש ממנו מספר פעמים קמיעות לרפואה במקרים קשים, ומחותנו הגאון רבי משולם זלמן אשכנזי. רבי ישראל יונה ביקר פעם אצל המגיד מקו'ניץ ז"ל, ורבי מאיר מאפטא ז"ל בעל אור לשמים נסע אליו פעם. רבי ישראל יונה גם הכיר את הגה"ק מברדיטשוב ז"ל. וביום י"ח שבט דשנת תקפ"ד נפטר בקעמפנא לבית עולמו. השאיר אחריו ספריו החשובים, מעון הברכות שהוא עצמו הדפיסו בשנת תקע"ו. עין הבדולח על הש"ס, עלה דיונה, שירת ישראל, ועטרת ישועה על הגש"פ.

לקוּטִים וּסְפוּרִים נִפְלְאִים

פרשת קרח

"ויקח קרח" (טז, א)

האמרי אמת מגור נשא פעם דברים בגנות המחלוקת, ובדבריו סיפר על עשיר אחד ששני חתניו היו סמוכים על שולחנו.

אחד היה רגיל במאכלי בשר והשני במאכלי חלב, ולכן היו אוכלים בנפרד את סעודותיהם. לימים ירד החותן מנכסיו, ולא היה באפשרותו לתת להם אלא לחם צר ומים לחץ. ראה החותן כי הם ממשיכים לאכול בנפרד, פנה אליהם ואמר: "בעבר, כאשר זה אכל בשר וזה אכל חלב, היה עליכם לאכול בנפרד כדין, אולם עתה שאין לנו אלא לחם ומים, למה נפרד?"!

אף בנו הדבר אמור - הסביר הרבי את משלו, שהרי בדורות הראשונים היו הבדלי שיטות וחילוקי דעות בין קהילות ישראל, ולכן נפרדו הדרכים, איש על מחנהו ואיש על דגלו, אולם ביום שהדור ירוד והתורה מתמעטת, מה

לנו להיאבק בינינו? הרי כולנו נמצאים במאבק אחד נגד מהרסי הדת, ואס-כן פירוד ומחלוקת לשם מה?!

"ומדוע תתנשאו על קהל ה'" (טז, ג)

אמר רבי מנחם מנדל מקוצק: "דבר פלא הוא, שכל החולקים על הצדיקים בודים עליהם דברי הבל ועלילות שוא, שהם ההפך הגמור ממהותם, כמו על משה רבינו שהתורה מעידה עליו שהיה עניו מכל אדם, ובני קרח אמרו עליו שהוא בעל גאווה, וטענו נגדו ומדוע תתנשאו על קהל ה'..."

"שמעו נא בני לוי" (טז, ח)

סיפר ר' יענקל'ה גלינסקי, כשנסעתי לארצות הברית בפעם הראשונה לביסוס מוסדות התורה, ביקשתי להתברך מפי הרבי מסאטמער זצ"ל.

שאל: מי אתם? אמרתי: הייתי בן ישיבה עצור בסיביר.

מה שמך? יעקב. ושם משפחתך? גלינסקי.

שמעתי עליכם, מה מבוקשכם? אמרתי: לקבל ברכה להחזקת מוסדות התורה.

פנה אל הגבאי: תן לו ברכה מרובה, אלפיים דולר. אמרתי: באתי לבקש מהרבי ברכה, ולא כסף!

ענה: אין ברכה שורה על כלי ריק.

כעבור זמן נכנסתי לאחד מעשירי קהילת סאטמער בבורו פארק. התעניין: המוסדות נתמכים על ידי

חיים תחת מטמונים

בואו נודה על האמת הפשוטה והעמקה שבתוכנו: נתח בלתי מבטל ממה שמרכיב אותנו חסוי מן הצבור. זה בא באינסטינקט משלם. אם אלו פרטים זעירים, כמו קרע קטן בחליפה מחיטת שאבוי אם יתגלה, ואם אלו דברים שאכן ראוי שישארו צפונים, כדגמת פרטי הבריות האישיות שלנו.

אך הבה נתיחס למטמונים מסוג אחר, המנחים עמק בתוך הנפש. לפעמים אנחנו מגלים משהו שכחותינו אינם מסגלים לשאת, משהו שמעבר ליכולת האנושית שלנו. זה יכול להתגלות מול ידיעות שקצרה דעתנו מהן, וזה יכול לפגש אותנו מול מאגרים שאין לנו בהם יד ורגל.

הנה, קחו לדגמה את הנושא הבוער בימים אלו: המלחמה מול איראן. איש אינו יודע באמת כמה זמן תמשך, האם הפסקת האש היא לאורך זמן, ומתי תהיה הפעיקה הבאה חס ושלום. ובכל זאת יושבים אנשים ומפטפטים ללא הרף על השלכותיה. האמת הברורה היא שאנחנו משתמשים במילים מכבסות ומקצועיות, ובלבד שלא ניגע בעבדה הפשוטה: אנחנו לא יודעים מה יהיה.

המדינה?

אמרתי: תמיכה בסיסית, שאינה מגיעה לרבע התקציב.

אמר: כחסידי סאטמער אני מנוע מלתת למוסדות

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רוזנבוים זצוק"ל

כ"ו בניסן תשע"ז

"לא חמור אחר מהם נשאתי ולא הרעתי את אחר

מהם" (טז, טז)

את הסיפור הבא סיפר הרה"ק רבי ישעיה מקרעסטיר זצ"ל בסעודת מלווה מלכה איש מפי איש בשם רבו הקדוש רבי צבי הירש מליסקא אשר שמעו מפי הגאון הקדוש המהר"ם א"ש אבד"ק אונגוואר אשר שמעו מפי רבו הגאון בעל ה"חתם סופר" אשר מסר את עדות רבו הקדוש המקובל האלקי רבי נתן אדלער על אודות שגב מדרגתם העילאית של האחים הקדושים הרבי רבי אלימלך מליז'ענסק והרבי רבי זושא מאניפולי זי"ע.

הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא הגיע פעם לבקר בהיכלו של הגאון הקדוש המהר"ם א"ש, וכדרכו בקודש על פי אורחות החסידות הגיש רבי צבי הירש לפני המהר"ם א"ש קוויטל ופדיון.

המהר"ם א"ש אשר לא הורגל בכגון דא משך את ידו וסירב לקבל את הקוויטל ועוד יותר מכך את הפדיון אשר נראה בעיניו כמתנה עליה נאמר (משלי טו) "ושונא מתנות יחיה".

משעמד המהר"ם א"ש בסירובו חרף הפצרותיו של רבי צבי הירש נענה הצדיק כמשתאה ושאל, היתכן כי ימנע רבינו הטוב מבעליו ויסרב לעשות טובה ליהודי?!

"חס ושלום!" - מיהר המהר"ם א"ש להשיב - "לעשות טובה ליהודי,

הריני מוכן ומזומן בכל עת ורגע, אך מה עניין קבלת מתנה אצל עשיית טובה?!

וראי תשמח לשמוע שהרבי

אך כל אלו הם זוטות לעמדת החשאיות הגדולה של חיינו: ההסתתרות מטעיות בעבודת השם. אנחנו בורחים מעבירות, משקיעים מאמצים להחביא נפילות קשות, ולעולם לא נפאר או נדבר על הכשלות שבו נכשלנו. כך זורמת שגרת חיינו: ההסתתרות מהרגעים האפלים והחשוכים.

אבל מי אמר שכן צריך להיות? מי החליט שזהו מהלך החיים הנכון? השפת אמת מגנה את המהלך הזה, ומציב מולנו מראה שקופה ובהירה בדרמות מלך ועני.

החומת שהתנוססה על המכתב הסגירה את תכנו. המכתב בשר על בואו של המלך אליו הביתה. אפילו זמן לעכל ולהתרגש לא נותר לו, שכן נותרו שעות ספורות בלבד עד לבקור המלכותי. הלך הנתיב וצחצח את ביתו, שפשף כל פנה עזובה, והעיקר: פנה מן הבית את כל הרהיטים הישנים והמרפטים.

"לא מתאים שהמלך ישב על כסא העומד על ערימת כוסות הממלאה את החלל שבין הרגל השבורה לרצפה", חשב לעצמו כשהשליך את הכסא החוצה. ומה עם השולחן? איך יסעד המלך על שולחן שבור ובלתי מסתת? אסף את כל חסכונו ורכש רהיטים חדשים ומכבדים. לאחר שעות אחדות הגיע המלך.

כמוכן שלא הגיע בידים ריקות. מתנות וכלי זהב המתינו בתוך הכרפדה. אך המלך, כשראה את הרהיטים הישנים והרעועים מושלכים ליד האשפה, הורה שלא להכניס את הכלים המבריקים. "המתינו", סימן בידו.

הנתיב הנרגש רץ לקבל את פני מלכו, אך נדהם לראות מלך עצוב, פניו קודרות ועיניו כבויים. המלך נכנס לבית ולא הסכים לשבת על הרהיטים החדשים. ככל שראה את הסדר, את הכלים החדשים ואת הקירות המטופחים, כך גברה עגמת נפשו.

"לא, בני היקר", אמר המלך למארחו המשתומם, "לא צפיתי לראות את השולחן החדש ואת הקנקן הבוהק, מהם יש לי די והותר בארמון. באתי אליך כדי שתראה לי את השולחן השבור ואת הכסא הישן. אותם רציתי לראות."

המקבלים כסף מהמדינה.

אמרתי: כחסיד סאטמער, ודאי תשמח לשמוע שהרבי נתן לי אלפיים דולר, קיים אפוא מצות עשה של הליכה בדרכי החכמים, ובמיוחד חסיד בעקבות רבו!

טען: לרבי מותר לחרוג מהוראתו, ואני חייב לציית לה!

אמת. אמרתי: אני האחרון שאסית אותך שלא לנהוג כצווי רבר. אבל תנהג עמי בכנות: אם אתה מציית לו באופן מלא בכל העניינים, אני מבקש מאומה, אבל אם יש עניינים בהם אינך מציית לו, אין זו אלא התחמקות!

מיד העניק תרומה בסך חמש מאות דולרים!...

"ואהרן מה הוא כי תלינו עליו" (טז, יא)

רבי מאיר אריק מטורנא ביאר פסוק זה באופן נפלא. ידועים דברי חז"ל, שהאדם ניכר בשלושה דברים, בכיסו, בכוסו ובכעסו.

בני ישראל לא היו יכולים לתהות על קנקנו של אהרן הכהן ולבדוק את מהותו, שכן 'בכיסו' לא היה שייך בדור המדבר, שכולם התפרנסו מהמן וקיבלו עומר לגלגלת, גם לא 'בכוסו', שהרי שתויי יין אסורים בעבודה ואהרן לא שתה יין.

מה נותר איפוא? רק 'בכעסו', וזו טענת משה: "ואהרן מה הוא" - אם תרצו לדעת טיבו של אהרן, "כי תלינו עליו", נסו להכעיסו והכירו את מהותו...

לעי"נ האשה החשובה

מרת מרים יוכבד ב"ר צבי ליבוביץ ע"ה

כ"א מר חשון תשפ"א

מברכות פיו, המשיך המהר"ם א"ש ואמר: עתה אספר לכם מי היה הרבי רבי אלימלך מליז'ענסק כפי ששמעתי מפי מורי ורבי בעל החתם סופר, על עוצם

מדרגותיהם הנפלאות בקודש של האחים הקדושים רבי אלימלך ורבי זושא, וכה סיפר ה'חתם סופר': פעם אחת בעת רצון פתח מורי ורבי הקדוש רבי נתן אדלער ושח בזה הלשון: לא בכדי נהוג לומר כי בני פולין אינם בעלי דרך ארץ. אכן, בעצמי נוכחתי לדעת כי אמת נכון הדבר.

כל אימת שמגיע אני ב'עליית נשמה' לעולמות העליונים, פוגשני שם בשני האחים היקרים רבי אלימלך ורבי זושא אשר הקדימו להגיע שמה זה מכבר, ומעולם לא עולה בידי להקדימם. יום אחד גמרתי בלבי להקדים בוא, עוד לפני ששערי גן העדן נפתחים. המתנתי בחוץ ושמרתי על הפתח עד עת פתיחת השערים, ואז, מיהרתי ונכנסתי פנימה ראשון. והנה מה זה רואות עיני? שני האחים היקרים כבר נמצאים בפנים. האין נכנסו ומניין נכנסו אינני יודע לומר לכם, אך הם כבר היו שם...

הוא אשר אמרתי צודקים האומרים, כי הפולנים אינם בעלי דרך ארץ! הם לא המתינו לפתיחת השערים, והתגנבו פנימה שלא בדרך המקובלת...

נו... - הפטיר המהר"ם א"ש אחר סיפורו - "אחרי שומעי מפי רבי ה'חתם סופר' הקדוש, עד כמה גדולתם של האחים הקדושים הללו - שוב אינני יכול להמרות את פי הרבי רבי אלימלך ושומה עלי למלא אחר דבריו הקדושים".

(צנתרות הזהב, ח"א רסט)

מתורתו של רבינו הקדוש רבי אלימלך מליז'ענסק אני בא - השיב הצדיק מליסקא - שכך מפורש נאמר בספרו הקדוש 'נועם אלימלך', כי תלמיד חכם צדיק, בקבלתו מתנה מידי יהודי, הריהו מיטיב עמו בכך.

"אכן?! כך כותב הנועם אלימלך?!!" - נפעם המהר"ם א"ש - "הבה, הראוני נא את דבריו הקדושים בתוך הספר הקדוש פנימה!"

מיד הובא "נועם אלימלך" אל השולחן, ורבי צבי הירש פתח והציג לעיני המהר"ם א"ש דברי ם ככתבם (פרשת קרח, ד"ה וידבר ה' אל אהרן וגו'): "...בתוך הדברים התנצל (משה רבינו עליו השלום) לפניו יתברך, שלא יענשו (קורח ועדתו) בזה העולם, ולימד זכות עליהם באמרו: "לא חמור אחד מהם... דהנה כן הוא, המהנה תלמידי חכמים וצדיקים מנכסיו, אז ההנאה הזאת תביאהו שלא במהרה הוא חוטא... וזהו שאמר 'לא חמור' וכו', כלומר, אני גרמתי להם זאת שעל ידי שלא לקחתי מהם, זה גרמה להם שחטאו, שאם נהניתי מהם, היה מגין עליהם זאת לבלתי יחטאו... והיוצא לנו מזה, שעל ידי נתינה לצדיק, נשברים כח הקליפות ונתקשר בקשר של קיימא עם הצדיק, שלא ישיאהו היצר לחטוא בחטא גדול, חס ושלום, ואדרבה יתקדש על ידי הצדיק..."

תיכף ומיד הושיט המהר"ם א"ש את ידו, קיבל ברצון את הקוויטל ואת הפדיון, ואמר: אם כך אומר הרבי הקדוש רבי אלימלך מליז'ענסק הריני מציית לדבריו ללא עוררין. לאחר שקרא את הקוויטל ובירך את רבי צבי הירש

מה יש לי מכל הבקור אם איני מגלה אותך, את הפנימיות שלך? באתי לראות את חיי היום יום שלך ולעזור לך. אבל אם אתה כבר מצייד היטב, לשם מה אתה זקוק לעזרתי?"

המלך בקש דווקא את הכלים הפשוטים והדלים. מן היקרים יש לו די. אבל רגע, מה? המלך עוד גוער באדם שטרח, הזיע ועמל לכבודו? בסך הכל רצה לכבד את המלך!

ואנחנו? איננו שונים מאותו נתין נרגש. גם אנחנו מקבלים את הבורא בתפלות נרגשות, בלימוד מעמיק ובמעשים טובים. נפילות? רגעים שבורים? בשלונות? הס מלהזכיר. לפני שאנו ניגשים אל המלך, אנו משליכים הצידה את המעידות והמחשבות הבלתי ראויות. עכשיו הולכים לקבל את המלך.

אבל משום מה המלך אינו מעניין דווקא באלו. למה? הרי מדוע הבורא שולח לנו את היצר מדי יום? מדוע אינו מניח לנו להשלים את התפלה בשלמות מוחלטת?

אם נתבונן, נראה שכן הוא בכל מהלך החיים. לעולם לא יצא עם דבר מושלם ביד. אם אלו עגמות הנפש של שבתות וימים, אם זה הלימוד הקשה החוסם אותנו מלהבין סוגיה, ואם זה היצר הרע שאינו נח לרגע. השאלה כואבת: למה לא נוכל להשלים דבר אחד במאה אחוזים? למה המלך מעדיף את הכלים השבורים?

כדי להבין זאת עלינו לשאל: למה אנחנו רודפים אחר השלמות? מה מיסר אותנו כל כך בכלים השבורים שבנפש?

הסיבה פשוטה. כשאדם רואה את עצמו בישות עצמאית, הוא משקיע את כל כחו בטפוח הדמות הזאת. הוא מצמצם אותה ועוטף אותה בשלמות. וכאשר מתגלה חרך קטן בשלמות הזאת, הוא ממיהר לסגור אותו. לעולם אינו מוכן לראות את עצמו פגום או חסר. חלילה שמישהו יראה. לכן הנפילות כה מכאיבות, והכלים השבורים כה מוסרים.

לעי"נ

הבה"ח חיים מרדכי בן יבדלחט"א הר"ר אברהם חנוך שיחי' גוטמן - כה אייר תשפ"ו - שלושים לפטירתו

"ותכס עליהם הארץ ויאבדו מתוך הקהל" (טז, לג)

צריך ביאור, כיון שכיסתה עליהם הארץ ברור שיאבדו!

באר ה"דעת סופר": היו אז, וגם יהיו תמיד, אנשים

המחפשים הסברים

טבעיים לכל דבר, ואותם

אנשים רצו לומר שמה

רבנו עשה "מנהרות

תופת" מתחת לקורח

וחבורתו, ואז ברגע הנכון

התפוצצה המנהרה והם

נפלו פנימה, עפ"ל.

לכן כתב הפסוק "ותכס

עליהם הארץ", כי את

החלק הראשון של

הבליעה עוד אפשר היה

להסביר כנ"ל, אולם איך

יתכן שמיד אחר כך

כיסתה עליהם הארץ?

בוזה הכירו כולם שהיה

כאן נס גדול והשגחה

פרטית, וידעו כי משה

אמת ותורתו אמת ונאבד

קרח וזכרו לא ייזכר ולא

ייפקד.

כן יאבדו כל אויביו ה'.

(לאור הנר)

"ויראו ויקחו איש

מטהו" (יח, כד)

אל הרה"ק ר' יצחק

מנשכין נכנסה אשה

כאובה ובפיה בקשה

מהרבי שאינה מסוגלת

לסבול יותר את צרותיה

ומכאוביה, היא לא יכולה

יותר להחזיק מעמד.

הרבי הכניסה לחדר מלא

בחבילות ואמר לה, אלו

הצרות הקיימות בעולם,

בחרי לך חבילה אחת.

האשה נבהלת מגודל

הצרות הקיימים בעולם,

ולא יודעת במה לבחור,

עד שראתה חבילה קטנה

מאחורי הדלת.

בצעקה היא שואגת, רבי, את החבילה הזאת אני רוצה!

השיב הרבי, החבילה הזאת היא בדיוק החבילה שלך...

כשבאו הנשיאים לקחת את מטותם, כל אחד לקח את

שלו, אף אחד לא רצה לקחת את של חברו, כי רק בשלו

הוא יכול לעמוד. זהו ויראו - את כל שאר המטות - ויקחו

איש מטהו, ולא את של אחרים.

"הנני ענו בי נגר ה' ונגד משיחו... ואעלים עיני בו"

(הפטרת קורח)

שאלו את הגאון המפורסם רבי אשר אריאלי שליט"א על

סוד ההצלחה העצומה

שיש בשיעורים שלו.

כידוע שיעוריו הנפלאים

של הרב, שמם הולך

מסוף העולם ועד סופו,

ממדינות רחוקות באים

בחורים מופלגי תורה

לישיבת מיר בירושלים

עיה"ק להאזין לשיעוריו,

האולם בו מוסר את

שיעורו מלא ודחוק עד

אפס מקום, וגם בחדרים

הסמוכים נדחקים

לשמוע את דבריו, ורבים

נדחפים ליד החלונות

והדלתות, וכבר זכה

להעמיד אלפים רבים של

תלמידים הגונים.

אחד מתלמידיו פנה

לרבו, ילמדנו רבינו

מהיכן זכית לכל זה, הן

אמנם שיעוריך טובים

ומתוקים לחיך, אבל

עדיין אין זה מספיק

למשוך המון גדול ונכבד

כזה, ותורה היא וללמוד

אנחנו צריכים במה זכית

שיעוריך מתקבלים,

ורבו הצמאים לשמוע

דבר ה' אשר בפיך.

השיבו הרב אריאלי, אגיד

ולא אכחד, גם אני בעניי

תמהתי, וחיפשתי מה

סוד ההצלחה הגדולה

הזו, עד שהחלטתי, סיבת

הדבר היא, היות ובימי

בחרותי כאשר למדתי

בישיבה, היה נהוג

שהבחורים מקבלים דמי

כיס להוצאותיהם, ומדרך הבחורים בעלי תורה לחסוך

את הכסף, ולרכוש להם ספרים ללימודם במקרה הטוב,

ובמקרה הגרוע... אנכי לא כן עשיתי, השתמשתי בדמי

הכיס שלי להוצאות נסיעה במוניות, כדי שלא אצטרך

לנסוע באוטובוס הציבורי, ואנצל מראיות אסורות.

לענ"ד זה הגורם, והיא שעמדה לי ששיעוריי ימצאו חן

בעיני בני תורה בעוה"ש"ת, בזכות שעמלתי על שמירת

העיניים. (להתעדן באהבתך)

זו הסיבה שהמלך הצטער לראות את הכלים
החדשים. כאשר הנתין מציג עצמה, הוא כאילו אומר
למלך: גם לי יש כלים. אבל המלך, בורא כל
העולמים, מחפש דווקא את הכלים השבורים. דווקא
הם מוליכים ביטול למלך ומזכירים לאדם פמה הוא
עני וחסר ללא עזרת הבורא.

אז יכול המלך להוציא את הכלים שלו, הממתינים
בכפרה. אבל כשאני מציג את כוחי, למה שהמלך
יגלה את כוחו? זה או אני או הוא. לכן, כשאדם מבטל
את רצונו בפני רצון הבורא, נפתחת הדרך לעזרה
מלמעלה.

המלך אינו מחפש את השלמות שלנו. מן השלמות
יש לו די, המלאכים מביאים אותה. מאתנו הוא
מבקש דווקא את הכלים השבורים. ובינתיים אנחנו
עסוקים בהסתרת הנפילה ובכיסוי הסדק, חושבים
שכך המלך יגנה מאתנו. אבל לא.

הוא אינו מחפש שלמות. היצר, שליחו של הבורא,
מוכיח זאת היטב. הוא מחכה לרגע שבו נכשל, נרים
עינים ונצצק: "אבא, אני לא יכול לבד. אני חייב
שתעזור לי". צעקה כזו אינה באה בלי נפילה. דווקא
כשאני מוצא את עצמי מול הרשימה הארוכה של
הדברים המסתירים, דווקא שם הוא מחכה לי, שלא
אשבר ולא אסתיר אותה ממנו. להפך, שארוץ אליו
מתוכה ואזעק אליו עד שיעזור לי.

כשאנו מסתירים את הנפילות ואת חסר האונים, אנו
מראים כביכול שאנו מסתדרים בלעדיו. אבל הוא
הגיע דווקא בשבילם. דווקא הכאבים והכלים
המרצצים הם שמביאים את המלך, לא הכלים
המרהיבים.

(ע"פ מציון תצא תורה - ספינקא)

א גוט שבת

גליון באר הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

קרח

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש
באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש
דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית
Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית
Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית
Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית
Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית
Колодец Торы
info@kolodetztory.com

ארה"ב:
Mechon Beer Emunah
1630 50th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
© 2026 כל הזכויות שמורות להמכון

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי
להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון
באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת קרח

אמונה ובטחון

- ויקח קרח - החוטף מפסיד ד
- שלא תעלה קנאתי על אחרים - כי ממך הכל ז

אין יאוש

- מקום נתבצר - לעולם לא אבדה תקוות התשובה ט

הרחק ממהלוקת

- הבדלו - להתרחק ממהלוקת וביותר ממהלוקת 'לשם שמים' יא
- פן תספו - חומר עונש בעלי מהלוקת יד

גדול השלום

- כלי מחזיק ברכה - הברכה והפרנסה תלויים במידת ה'שלום' יז

ספח"ק בת עין

דבר אל בני ישראל וקח מאתם מטה מטה וגו' שנים עשר מטות וגו' (יז יז). להבין ענין המטות, הנה ידוע (זח"ג רנז:) שעיקר בריאת העולם היתה בגין דיתקרי רחום וכו', היינו שישתלשלו לעולם הזה הי"ג מכילין דרחמי, ובמה ישתלשלו הי"ג מכילין דרחמי - אין זה כי אם על ידי ישראל, על ידי שמדבקים את עצמם במדותיו, כמאמר הכתוב (דברים י ט) 'ובו תדבק' - ודרשו ז"ל (שבת קלג:) מה הוא רחום כו', שעל ידי זה (שהם עצמם מתנהגים במידת 'רחום') מומשיכים ישראל י"ג מכילין דרחמי לעולם הזה.

...והתחלת המשכת הרחמים בכלל היה על ידי אבות העולם אברהם יצחק ויעקב, ואח"כ בפרטיות על ידי שנים עשר שבטים, בשנים עשר ראשי חדשים שנתחדשו בבחי' לבנה בחינת כנסת ישראל, ומאירה מאור החמה כידוע (עיי' פ"ח ש' ר"ח פ"א - פ"ב) וממשיכים שנים עשר מדות הרחמים.

לכן אחר שהמגפה נעצרה לפי שעה, רצה הקב"ה שיתבטל מכל וכל, על כן צוה הקב"ה שימשיכו ישראל השנים עשר מדות הרחמים על ידי שנים עשר מטות כנ"ל וד"ל. שנזכה לזה אמן כן יהי רצון.

(בת עין, פרשת קרח ד"ה דבר אל בני ישראל)

פרשת קרח

ויקה קרח - החוטף מפסיד

שרודף אחר מה שאינו שלו הוא בורח ממנו, ולא עוד אלא מה שיש לו נאכד ממנו, קרח רדף אחר מה שאינו שלו ואת שלו איבד ודברים אחרים לא הרוויח^א.

ולמדנו כלל גדול, הרודף אחר שאינו שלו ומנסה להשיג יותר מאשר נקצב לחלקו ונגזר עליו, אם בהשתדלות אסורה או בהשתדלות טרופה ומבוהלת, הרי לא זו בלבד שלא יצליח להשיג אותו דבר^ב, אלא הוא מסוכן להפסיד גם את מה שכבר הגיע לחלקו^ג.

בפרשתן (טו א), 'ויקה קרח' וגו', באופנים שונים ביארו מפרשי התורה מה הכוונה 'ויקה', מה 'לקח' קרח. וכבר איתא בזה"ק (קעו.) בזה הלשון, 'ויקה קרח, מאי ויקח, נסיב עיטא בישא לגרמיה, כל דרדף בתר דלאו דיליה, איהו עריק מןמיה, ולא עוד, אלא מה דאית ביה אתאכיד מניה. קרח רדיף בתר דלאו דיליה, דיליה אכיד, ואתרא לא רנוח. עכל"ק [בתרגום ללח"ק, ויקח קרח, מהו ויקח, לקח עצה רעה לעצמו, כל מי

א. וכבר המשילו זאת בעלי המוסר, לכלב שאחז בפיו בין שיניו עצם עם חתיכת בשר, ורץ עמה למקום אחר כדי לאוכלה, בדרכו עבר על יד שפת הים והיה נדמה לו שמונח בתוך המים חתיכת בשר שמנה, מיד פתח פיו לטרוף את הבשר, אך כמובן שלא זו בלבד שלא מצא כלום, אלא שגם אותו עצם שכבר היה שמור לו בפיו אף הוא שקע במצולות ים, ויצא קרח מכאן ומכאן... וכך על דרך זה המנסה לחטוף מה שלא נקצב עליו מן השמים – אף מה שכבר הגיע אליו 'ונכנס לתוך פיו' גם זאת ילך לאבדון.

ב. הנה אמרו חז"ל (קידושין פב.) 'הריעותי את מעשי וקיפחתי את פרנסתי', ומבאר הרה"ק מנעשכ"ז זי"ע, שדייקא משום שהרעותי את מעשי עשיתי מעשה רע בריבוי ההשתדלות וחסרון האמונה, דייקא בגלל זאת קפחתי את פרנסתי (תולדות יצחק ליקוטי הש"ס קידושין).

תוספת נפלאה שמעתי שהרי ידוע ש'את' הוא לשון ריבוי, וא"כ יש לומר ש'את מעשי' היינו ריבוי מעשים בהשתדלות יתירה, וזהו הריעותי את מעשי, הריעותי ב'את' מעשי, שהרבתי מעשים ללא צורך מתוך בהילות, על כן קפחתי את פרנסתי...

מין הבאר

מתאמרא משם הרה"ק מקאצק זי"ע על דברי המשנה (ב"מ י.) 'ראה את המציאה ונפל עליה, ובא אחר והחזיק בה, זה שהחזיק בה זכה בה', וביאר הרה"ק ש'לא קנה' מאחר שעשה השתדלות יתירה באופן שאיבד את כל שפיות דעתו מחמתה, עד שהסתער ו'נפל' על המציאה. ואילו הדרך הישרה שיבור לו האדם, שילך בנחת אל ה'מציאה' ויטלנה בלא שום פחד שמא יקדמו אחר, שהרי אם נקצב לו הדבר מן שמיא הרי הוא ממילא יגיע לידו ואיש לא יוכל להקדימו ולהפסידו מלזכות ב'מציאה', וכן בכל עניני הפרנסה, לא יעסוק בצרכי פרנסתו אלא כפי חובת ההשתדלות ותו לא, אז יזכה לקנות את המציאה. לאידך, כפי מיעוט השתדלותו כן תרבה פרנסתו, כדמצינו לה'עב"ץ' (בביאורו לאבות ג ו) שהממעט בעסקים יאכל וישבע, והרודף אחריהם כל היום וכל הלילה יחסר לחמו. בהראותו כי בוטח הוא ב'השתדלותו' ולא בבורא עולם.

ג. וכמו שביאר הגר"א את מאמרם (עירובין יג:) 'המחזר אחר הגדולה הגדולה בורחת הימנו', שאין הכוונה דייקא על 'גדולה' וכבוד, אלא כל דבר גשמי אשר האדם יחזר אחריו 'ברח הדבר ממנו, כגון המחזר אחר הכסף והממון הכסף בורח ממנו, ונתן רמז לכך, כי האותיות הקודמות לאותיות 'כסף' הם 'עני' (קודם לכ' – י', קודם לס' – נ', וקודם לפ' – ע'), והיינו שהרודף אחר ה'כסף' יברח הכסף ממנו, והוא יישאר לאחורי הכסף – אותיות עני, ומידה טובה מרובה, שמי שאינו רודף אחר הכסף (וזה נעשה רק על ידי שמאמין שהכל נקצב ונמדד ממעל, ולא יועיל מאומה בדיפתו) הכסף ירדוף אחריו וישיגנו.

ענין זה מבואר עוד בזה"ק (ח"ב סב:), בפסוק שנאמר (לעיל יא ח) 'שמו העם ולקטו וטחנו ברחיים או דכו במדוכה ובשלו בפרור וכו' והיה טעמו כמעט לשד השמן, בהאי לישנא קדישא, מאי שמו, שמונתא הוו נסבי לגרמייהו בגין דלא הוו בני מהימנותא, ותרנומו, היו מבני ישראל שבאותו הדור שאחזו ובחרו ללכת בדרכי שמות, ומה היתה שמותם, 'לקטו, טחנו, דכו ובשלו'. וכל זה היה להם כי לא היה תוקף אמונתם כראוי. כלומר, שאילו היו מ'בני האמונה' היו מאמינים שמאכלם יגיע לפיהם כשהוא מתוקן וראוי למאכל אף אם לא יתייגעו על המן, לטוחנו ברחיים ולדוך במדוכה.

וביותר נתבאר שם, כי המן היה מעלה ריח גן עדן, אחרי שמקום ירידתו מן השמים היה דרך ה'גן עדן', גם היו בני ישראל מרגישים בו כל טעם טוב שבעולם, וכל זה לא היה אלא למי שלא היה טורח בו טרחה יתירה, אבל אלו שטחנו ברחיים וטרחו למעלה מהנצרך לא היו טועמים בו אלא הטעם שנאמר כאן בפסוק 'והיה טעמו כמעט לשד השמן' ותו לא מיד. נמצא כי ב'דאגתו' של אדם מתוך חסרון אמונה אינו מרוויח מאומה ולא עוד, אלא שהוא מפסיד לעצמו.

ד. הרה"ק ה'מאור עיניים' זי"ע היה יתום מילדותו, והתגדל אצל דודו, והיה הדוד מפלה אותו לרעה מבין בניו, ואף בעת האכילה היה נותן לבניו חמאה עם הלחם, ואילו הוא קיבל רק לחם יבש, הדבר פגע בו מאד, בפרט בהיותו יתום צעיר לימים. פעם אחת בעת ש'דודי הלך לגנו' והיה הבית ריקם מאנשיו, מצא המאור עיניים את חבית ה'חמאה' וטבל לחמו בו... בהכניסו את הלחם לפיו ראה שאין זו חבית חמאה כי אם 'טיט', ומחמת זה הפסיד גם את הפת היבשה, שנפסלה מאכילת אדם. לימים סיפר זאת ה'מאור עיניים' והוסיף שמזה למד שהממהר לחטוף את שאינו שלו מפסיד גם את אשר יש לו מכבר.

ה. על כן אמרו המושלים, מעשה באב שיצא למסחרו לדרך רחוקה, ובטרם עזב את ה'יריד' זכר את בנו מחמד לבו המתגעגע עליו זה עידן ועידנים, קיים האב מנהגו של עולם וקנה לבנו מתנה גדולה ויקרה. אחר תלאות הדרך שב האב הביתה בשעטומ"צ, ומיד שנכנס אל פתח הבית ראה הבן את המתנה, הסתער וחטף אותה מיד אביו... והנה מתנה זו הכין האב מעיקרא עבורו הילד, ורק לשם כך קנה אותה, ואם היה נוהג הילד כראוי ולא חוטף, היה האב נותנה לו בשמחה רבה ובסבר פנים יפות, אמנם מאחר שהילד לא התאפק והקדים ליטול את המתנה שלא ברשות, אזי האב מענישו כדי לחנכו ואינו נותנה לו.

והנמשל מובן, כזאת ייאמר לענין כל ממון שהגיע לאדם על ידי השתדלות שאינה מותרת, שבאמת אם היה מיועד עבורו ונקצב לו מן השמים הרי אילו לא היה גונב ומרמה ומשקר וכיו"ב בוודאי היה מגיע לידו בדרך היתר, אך מאחר שלא עמד בנסיון ועשה באיסור, על כן הוא מסוכן להפסידה...

וכבר הבאנו את המעשה בהרה"ק רבי יצחק מווארקא זי"ע, שראה פעם את משמשו העני מתהלך במנעלים קרועים, אסף הרה"ק מעות מנדיבי העיר בעד נעליים, והניח את צרור המעות בארנו. באותו זמן הבחין המשמש במעות צרורים ופחז עליו יצרו וגנבו לעצמו, כאשר ראה הרבי שהכסף איננו חקר ודרש היכן הם, ונודע לו שיד המשמש במעל הזה, מיד קרא לו הרה"ק מווארקא ואמר לו, ראה נא לאיזה שטות השיאך היצר, הרי המעות היו מיועדים עבורך, ואילו היית ממתיין קצת, היו אותם המעות באים לידך בהיתר, מדוע נואלת לגונבם באיסור...

וכבר הבאנו את המעשה בהרה"ק רבי יצחק מווארקא זי"ע, שראה פעם את משמשו העני מתהלך במנעלים קרועים, אסף הרה"ק מעות מנדיבי העיר בעד נעליים, והניח את צרור המעות בארנו. באותו זמן הבחין המשמש במעות צרורים ופחז עליו יצרו וגנבו לעצמו, כאשר ראה הרבי שהכסף איננו חקר ודרש היכן הם, ונודע לו שיד המשמש במעל הזה, מיד קרא לו הרה"ק מווארקא ואמר לו, ראה נא לאיזה שטות השיאך היצר, הרי המעות היו מיועדים עבורך, ואילו היית ממתיין קצת, היו אותם המעות באים לידך בהיתר, מדוע נואלת לגונבם באיסור...

וזכר איתא במדרש (במ"ר כב ו) 'שלוש מתנות נבראו בעולם, זכה באחת מהן נטל חמדת כל העולם, זכה בחכמה זכה בכל, זכה בגבורה זכה בכל, זכה בעושר זכה בכל, אימתי בזמן שהן מתנות שמים וכו', ומתנות אלו בזמן שאינן באין מן הקב"ה סופן להיפסק ממנו. שנו רבותינו שני עשירים עמדו בעולם אחד מישראל ואחד מאומות העולם, קרח מישראל והמן מאומות העולם, ושניהן נאבדו מן העולם, למה, שלא היה מתנתן מן הקב"ה אלא חוטפין אותה להם. עכ"ל. והנה דברים אלו נראים כ'מדרש פליאה', וכי שייך לאדם לחטוף בעצמו, וכי יש ביד בשר ודם להעשיר את עצמו אם לא נתנו לו במתנה מן השמים, או שמא יש ביד אדם להחכים אם לא תינתן לו החכמה מן השמים. ואכן יש שפירשו שהכוונה למי שהשיג את הממון בדרך איסור או בריבוי השתדלות (ועי' הערה).

באר הפרשה - פרשת קרח

בנפשו או מ'נעמט זיך אליין - שאפשר לו לאדם לקחת שררה ומנהיגות לעצמו, ולא הבין או מ'נעמט נישט אליין¹ (אין לוקחים מעצמו)², אלא 'לך ה' הגדולה, לך ה' הממלכה, ורק בידו לגדל ולחזק לכל, על כן הגיע עד היכן שהגיע וירד חיים שאולה.

ובזה מבאר את מאמר חז"ל (תענית כה.) 'משמאי מיהב יהבי, משקל לא שקלי' (מהשמים נותנים מתנות, אך לא נוטלים בחזרה, כלומר), שמשמים נותנים לו לאדם את הראוי והנקצב לו, אך האדם בעצמו משקל לא שקלי - אי אפשר לו לקחת מאומה אם לא נתנו לו משמאי.

שנתברך בה האדם, מ"מ עליו להכיר שכל אשר לו במתנת שמים בא לו, ולא מצד מעשיו הטובים זכה בהם, ואז יעמדו המתנות ויתקיימו בידו³, אבל ברגע שהאדם מתחיל לחשוב שכל זאת בא לו על ידי פעולתו, ומדמה שבמעשי ידיו או חקר תבונתו הגיע למטה שהגיע, הרי זה נקרא חוטף לעצמו, ומשמים מפסיקים לו ל"ע את השפע קודש שה' לו עד עתה, וממילא אין לדבר קיום.

וכבר ביאר הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (ליקוטי דברי ד"ה ויקח קרח) שזו הייתה טעותו של קרח, שדימה

1. וביאור הדברים נתבאר בספרים, כי הקב"ה רוצה שבניו יכירו וידעו כי בכל עת ושעה הנם נצרכים לרחמיו וחסדיו, וממילא יהיו תולים עיניהם בו, ואכן, כל עוד ש'חסרים' הם, הנם תולים עצמם בו ומייחלים לחסדו, אך משנתעשר האדם שוכח הוא כי כל אשר לו מן השמים, ואינו זוכר שבכל עת הוא זקוק לרחמי שמים שישאר הכסף בידו ויבוא על סיפוקו, ורק לכן העמיד הקב"ה שיהא 'גלגל החזור בעולם' (שבת קנא: תנא דבי ר' ישמעאל גלגל הוא שחזור בעולם). נמצא שאם אדם יזכור בכל עת שכל אשר לו אינו אלא 'פקדון' מן השמים, ובעליו האמיתי של המעות והעושר (כיו"ב, גם לענין בעל רכוש מועט...) הוא הקב"ה, הרי הוא עדיין 'תלוי ועומד' בחסדי הבורא ואין כל סיבה לקחת ממנו את ממנו...

ורמז לה הגה"ק רבי שמעון סופר זי"ע בדברי הגמרא (שבת קיט.) עשירים (שבשאר ארצות) במה הן זוכין (לעשירותם), בשביל שמכבדין את השבת, דאמר רבי חייא בר אבא פעם אחת נתארחתי אצל בעל הבית בלודקיא והביאו לפניו שלחן של זהב משוי ששה עשר בני אדם ושש עשרה שלשלאות של כסף קבועות בו וקערות וכוסות וקיתוניות וצלוחיות קבועות בו ועליו כל מיני מאכל וכל מיני מגדים ובשמים... אמרתי לו בני במה זכית לכך, אמר לי, קצב הייתי ומכל בהמה שהיתה נאה אמרתי זו תהא לשבת, אמרתי לו [אשריך שזכית] וברוך המקום שזיכך לכך. ולכאורה קשה וכי חפץ היה רבי חייא בר אבא להוציא לאור 'ספר הסגולות' לעשירות, מה איכפת ליה כיצד הגיע בעל הבית לידי עשירות מופלגת כזו, אלא ביאורו, שר"ח ראה דבר חידוש, הנה ניתנה עשירות מופלגת בידי בשר ודם וה'גלגל' אינו זו כלפי מטה אפילו בכהוא זה, ולכן שאלו, כיצד עשירותך עומדת לעד, תירץ לו האיש, שהוא 'מכבד את השבתות', כלומר שהוא מכיר כי הכל בידי שמים, ואין לו משלו מאומה, שהרי השבת הוא עדות על בריאת שמים וארץ וכל העולם כולו של הבורא הוא, ומכאן הוא סוד קיום עשירותו.

2. הוסיף בקונטרס 'אורה זו תורה' כי 'אמן' ר"ת מ'נעמט נישט אליין (א"א לקחת לבד), כי זהו יסוד האמונה לזכור שרק אתה ה' אלוקינו מלך העולם, ומ'נעמט נישט אליין...

3. הרה"ק ממאכניווקא זי"ע עלה לארה"ק מגולת רוסי' ביום ט"ו בשבט תשכ"ד כשהוא מחוסר כל (בגשמיות), מבלי דעת היכן וכיצד יהא בית מדורו, ובתקופה הראשונה התאכסן בבית המלון 'אשל' בעיר תל אביב. לאחר כשבוע השתתף בשמחת נישואי קרובו הרה"צ רבי יהושע טווערסקי בנו של הרה"ק רבי יוחנן מראחמיסטריווקא זי"ע, בהיותו שם ניגש אליו אחד מקרובי משפחתו (שכבר עזב את דרכי החסידות...) והחל מתאונן לפניו וכה אמר לו, אוי, חבל עליכם רבי קדוש, מדוע באתם הנה לארץ הקודש בה מצב הפרנסה קשה מנשוא, פי כמה וכמה עדיף היה אילו הייתם מועידים פניכם לארה"ב 'ארץ השפע', שם לא הייתם חסרים מאומה...

הביט בו הרבי חריפות, ומנהמת לבו ענהו בקול רם, גשמיות נעמט מען זיך אליין??? (וכי יש לך אדם הנוטל לעצמו גשמיות...) גשמיות נותן הקב"ה בכבודו ובעצמו... רק על ענייני רוחניות יש לאדם להתייגע בעצמו לקנותם, אבל בנוגע לענייני גשמיות הכל תלוי בידי שמים...

והעידו רבים ששמעו הדברים יוצאים מפה קדשו שבכל אימת שעולה על דעתם איזו מחשבה בענייני פרנסה 'אילו הייתי עושה כך וכך הייתי מרוויח יותר'... מיד הם 'נזכרים', וכאילו עתה שומעים שוב את הכרזתו התקיפה של הרבי גשמיות נעמט מען זיך אליין??? (מתוך הספר לעבדך באמת).

שהתלבש במדת הקנאה ומדה זו הטרידתו מן העולם^ט. והגם שאין לנו שום השגה והבנה בכל עניינו של קרח, ובאמת קדושתו שגבה למעלה למעלה, והיה מ'שועני הארון' - מדרגה שלא כל אחד זוכה לכך, ואיתא מהאר"ל (ספר הליקושים סימן צב) שלעתיד לבוא יעלה ויפרח בתיקון גמור, ובנרמז בפסוק (תהילים צב יג) 'צדיק כתמר יפרח' סופי תיבות קר"ח, מכל מקום התורה כתבה פרשה זו לדורות, ללמדנו להתרחק מהקנאה עד קצה האחרון, כי רבים חללים הפילה, ובפירוש אמרו לנו חז"ל (אבות ד' בא) 'הקנאה התאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם'. הן בגשמיות ואף גם ברוחניות, כי הקנאה תאכל כל חלקה טובה^י.

וה'תרופה' בנגד מחלת הקנאה היא האמונה הטהורה שאיש אינו לוקח דבר הקצוב ומיועד לזולתו, אלא לכל אחד יגיע בדיוק כמו שגזר עליו בורא כל העולמים^י. וכמו שכתב בספר 'בית יעקב' משמו של הרה"ק ר' בונם מפרשיסחא זי"ע 'לזה שורש עבודת השם להרחיק עצמו מאוד מאוד מקנאה, כי על ידי קנאה נצמח תאוה וכבוד, ושורש אמונת השם הוא

א"א לו לקחת 'מקח לעצמו', לא בקנייני ממון ורכוש ולא בענייני שררה וכל דבר אחר, אלא הכל יבוא לידו כפי הקצוב לו בחשבון ממעל, כמו"כ יעמיד לנגד עיניו שאי אפשר לבריה שבעולם לקחת מעצמו את המגיע לחלקו, אלא הקב"ה ישלים לו בהרחבה גדולה.

ובך היה הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זי"ע מבאר (אמרי פנחס' השלם, שער עבודת ה' סב) את דברי הגמרא (תנינה ד.) 'איזהו שומה המאבד מה שנותנים לו', איזהו שומה מי הוא 'שומה', זה המאבד את הידיעה, שכל אשר לו הוא רק מה שנותנים לו מן השמים, ואין האדם קונה ומשיג מעצמו מאומה, אלא הכל בא אך ורק מהבורא ית' שהוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים.

שלא תעלה קנאתי על אחרים - כי ממך הכל

בפרשתן (טו א), 'ויקח קרח' וגו', וברש"י, 'ומה ראה קרח לחלוק עם משה, נתקנא על נשיאותו של אליצפן בן עוזיאל', וכן כתב רבינו בחיי (כד הקמח ערך 'קנאה') 'ודבר ידוע כי לא החזיק קרח במחלוקת עד

ט. וכמו שאמר הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע (בפרשתן), דאיתא בזוה"ק שרצה הקב"ה לעשות את קרח לוי גדול כמו שעשה את אהרן כהן גדול. וזו מדריגה גדולה ונפלאה, וראיה לכך, שכעת שקרח לא נתעלה למדרגה זו - לא נתמנה עד עצם היום הזה לוי אחר לשמש כלוי גדול (מה שאין כן בכהונה גדולה, שאחר אהרן נתמנו עוד כהנים לכהונה גדולה). ואת כל זה הפסיד קרח אך ורק מפני המחלוקת.

י. וכך כתב ה'ראשית חכמה' (שער הענווה פרק ז) המקנא חומס נפשו, כי הוא מתאבל תמיד, דכל אדם מוצא טעם מתוק חוץ מהמקנא, כי אינו טועם טעם מתוק במאכלו עד שיפסיד חבירו את הטובה אשר חננו ה'.

יא. חיזוק נפלא בעניין זה למד הרה"ח המפורסם רבי שלום מרדכי רובאשקין שליט"א ממה שאירע עמו בעת שישב מאחורי סורג ובריה בין כתלי בית הסוהר. כי הנה מחוקי המלכות שם, אשר אחת לזמן קצוב (פעם בשבוע) מביאים לאסירים את המכתבים הנשלחים אליהם, וכולם ששים ושמחים לקבל דרישת שלום מ'העולם החיצון' ומתרגשים לראות שיש מי שחושב עליהם ומתעניין בשלומם. ובעת ש'ישב' רבי שלום מרדכי בכלא היה זוכה לקבל מכתבים רבים לאין מספר, כי המון העם, רבנים וחסידים ואנשי מעשה ואף תשב"ר, היו שולחים לו מכתבי חיזוק ועידוד (אף שלא הכירוהו כלל עד לאותה תקופה, ומי כעמך ישראל) עד שהיה מגיע שיעור המכתבים שנשלחו לרבי שלום מרדכי לערך שני שליש מכל המכתבים ביחד. באחד הימים, נטפל אליו גוי שחור, ומרוב קנאה החל לטעון כנגדו, הנך 'גונב' את כל המכתבים המגיעים לעצמך, הראה לו רש"מ שכתוב בהם שחור על גבי לבן 'לכבוד רבי שלום מרדכי רובאשקין', ואם כן לא יתכן שמכתבים אלו הם שלהם... ולא עוד אלא שחלקם נכתבו בלשון הקודש או בשפת היידיש אשר אינם יודעים לקרוא בהם אפילו אות אחת... אך הם בשלהם, כי 'כולה שלי' ורש"מ גנב מועד הוא... אמר רבי שלום מרדכי, שהנה ידוע מהבעש"ט הק' שעל האדם ללמוד מוסר השכל מכל מה שעובר עליו ורואה ושומע, ואפילו מגויים [וכפי שהיה מרגלא בפומיה דכ"ק אאדמו"ר זי"ע לספר שפעם ישב הבעש"ט הק' בביתו, והגיע גוי שהיה עוסק לפרנסתו בתיקון כלים שבורים, ופנה אל הבעש"ט 'ישראל'יק האם יש לך דבר מה לתקן', והשיב הבעש"ט בלאו, חזר הלה ואמר לו 'ישראל'יק, אם תחפש ותפשפש תמצא שיש לך מה לתקן'. אמר הבעש"ט שגוי זה נשלח אליו מן השמים לומר לו לפשפש במעשיו כי וודאי ימצא בהם מה לתקן...], והחל להבין, שבזמן האחרון מלא לבו בטרונאי על הנעשה עמו בבית האסורים, מדוע פלוני קיבל אישור וחנינה, זה משתחרר מפעם לפעם, ואילו

מהי 'טובה' עבורך ומהי ה'רעה'... והוא הנותן לכל אחד את תנאי החיים שלו שרק על ידי זה יגיע לטובתו השלימה, ובאמת מה שנדרמה לך ברעה היא הטובה האמיתית, ואילו היה לך את ה'טוב' של השני - לא היה זה כלל לטובה אלא להיפך".

ובכמו שביאר הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (תרע"ז ד"ה ויראו) במה שנאמר בפרשתן (יז כד) 'ויראו ויקחו איש מטהו', על פי מה ששמע בילדותו בשם הרה"ק רבי בונים מפשיסחא זי"ע, כי כאשר ניחו על השולחן את ה'חבילות' (צרות וייסורים ולעומתם הטוב והשמחה) של כל באי עולם, ויצא הברזל כי הרשות נתונה לכל איש

שהבורא יתברך הוא בעל היכולת ומשגיח בהשגחה פרטיות על כל הברואים, זון ומפרנס מקרני ראם עד ביצי בנים, ונותן לכל אחד צרכו, וכל אדם מה שיש לו הוא מה שראוי לו, ואם היה ראוי לו יותר ודאי היה נותן לו הש"י יותר, ואין אדם נוגע במוכן לחברו אפילו כמלא נימא (יומא לח:)², ואין מקום לקנאה כלל, ולכן אם האדם בא לאיזה קנאה על חברו חלילה, יראה להתאמץ בכל כחו להסיר הקנאה מלבו, וידבק עצמו באמונת הש"י והשגחתו.

וביתר שאת יתבאר, כי הקב"ה הוא טוב ומיטיב לכל והוא בעל היכולת ללא גבול, ורק הוא היודע

הוא כבול ואזוק באזיקים ללא כל רווח ושחרור, ובכלל 'מה נשתנה' דינו מרובות אלפי בריות המהלכים חפשי ברחבי העולם... אז הבין, כי מה לו ול'דואר' שנשלח עבור אחרים, כל אחד וה'דואר' שלו... את הנעשה והנכתב לרעך אין בידך אפילו לקרוא ולהבין, ואילו את המיועד לך יגיעך במידה ובמשורה ובמשקל באופן המוכן לך. ומכאן נלמד גם לדידן על כל תהלוכות החיים, אשר הקב"ה שולח 'אגרת' לאדם, בתים שדות וכרמים וכו', ו'מכתבים' אלו אינם שייכים כלל לאחרים, שהרי אין אדם נוגע במה שמוכן לחברו אפילו כמלוא נימה, ולא עוד אלא שהם 'כתובים' בשפה אחרת... אך הלה מתעקש לקנא ולחמוד ולהתאוות במה ששייך לרעהו... יב. הגה"ק ה'בן איש חי' (בן יהודה שם) עמד על הטעם שנקט לשון אין אדם נוגע, שלכאורה היה לו לומר אין אדם לוקח או נוטל וכדו', ומבאר שבא לומר שלא די שלא יקח ממנו את המוכן לו, אלא אף גם זאת שמן השמים ירחיקו כל איש שלא יבוא במגע עם דברים הנוגעים ושייכים לו, וזהו 'אין אדם נוגע' אפילו בנגיעה בעלמא במה שמוכן לחברו.

ומבאר הבא"ח על פי מעשה שהיה, שבימות הקיץ נהגו אדונים ומכובדים להעתיק מושבם למקום אויר צח בשדה, והיו תוקעים אהלים ביתדות המוכנסים עמוק בקרקע, ובאותו המקום הייתה טמונה בקרקע צלוחית מלאה זהב ואבנים טובות, ובמשך שנים רבות לא אירע שיחפור איש באותו המקום כדי לתקוע אהלו, עד... שבא האיש שעבורו יועדו המעות והעשירות ובפעם הראשונה שחפר הזמין לו הקב"ה שיחפור במקום הנכון ומצא את האוצר הגדול, וזהו אין אדם נוגע, שכל קודמיו לא נגעו ולא חפרו כלל במקום האוצר שהיה מוכן לזה האחרון - על אף שבכל שנה ושנה היו חופרים 'סביבות' אותו מקום, מ"מ למקום המדויק לא הגיעו.

יג. ויתבאר עוד, במשל לאיש עשיר אשר לא יסופר הונו לרוב, ולו שני בנים אהובים ואוהבים, ויהי היום החליט האיש מטעם הכמוס עמו לשלוח את שניהם למרחקים, כשהוא ממשיך לדאוג להם ולספק כל צרכיהם כיד המלך... ובכל העת שלח שליחים הנושאים 'כל טוב ארץ מצרים' עבורם. והנה ביום אחד הגיע מאת האב מעיל אחד, ובכיסו טמון יהלום גדול שלא נמצא כמוהו... והחלו הבנים לריב ולהתווכח אל מי שלח האב את המעיל, כשברור לכל שאין המריבה על מעיל אלא על ה'אוצר' שבו, וכל אחד ניסה להסביר בק"נ טעמים מדוע רצה האב לתת לו ולא לאחיו, והקולות נשמעו היטב מחוץ לבית, ואט אט החלו להגיע 'סקרנים' (נייעריגע) עד שכל בני העיר התגודדו סביבם, ואף הם נחלקו לשתי קבוצות... אחר כמה שעות של ויכוחים וטענות ומענות עבר שם איש חכם, ובשמעו קול ענות במחנה נעצר לברר על מה המהומה, והסבירו לו בקצרה על פרשת המעיל וכו', אמר להם, איני מבין כלל מה הויכוח הגדול, צאו ובדקו למי מתאים המעיל, מה הוא מידותיו באורך וברוחב, ובה יתברר בדיוק עבור מי נשלחו... ואכן על אתר ראו שהוא מתאים דייקא לאחד מהם שהיה דק ושדוף קדים, ואילו אחיו שהיה גדול פי כמה וכמה ממנו במידות גופו לא ניסה כלל למדוד את המעיל...

והנמשל ברור ופשוט, אל תרצה את ה'יהלומים' של השני, אלא דע כי 'המעיל' והבגד אינם תואמים לך ולמידתך... והקב"ה מנהיג עולמו כפי שנגלו לפניו כל תעלומות, והוא שולח לכל אחד את ה'מעיל' שלו, כל תנאי החיים עם כל ה'קושי' כמידתו הראויה לו, ורק ע"י יוכל האדם להגיע לתכליתו...

מקום נתבצר - לעולם לא אבדה תקוות התשובה
בפרשתן (צו ה), 'בוקר ויודע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו'. וצ"ב, מדוע ציווה עליהם להמתין עד הבוקר ולא נתן להם להקריב מיד את הקטורת. ומבאר הגה"ק ה'ערוגות הבושם' זי"ע (ד"ה ולא יהיה בקרח) שכל אלו ראשי הסנהדראות היו צדיקים, וידע משה שבעלותם על יצועם יעשה כל אחד מהם 'חשבון נפשו', ואז יבינו גודל וחומר המכשול שנכשלו בו, וישבו בתשובה שלימה לפני הבורא. ואכן, כך הווה, הם ערכו חשבון הנפש, אלא שאחר ה'חשבון' נתמלאו בושה וחרפה, והחלו לחשוב מה עשינו, הרי עוולה גדולה פעלנו, ובאיזה פנים נשוב אל ה', כבר אבדה תקוותינו, והעדיפו למות מאשר לחיות. אבל

לבחור לעצמו 'חבילה' אחת... אזי יבחר כל אחד ויתפוס בשתי ידיים את חבילתו שלו", כי הקב"ה גדול העצה ורב העליליה נותן לכל חד וחד בדיוק נפלא את אשר נצרך לו לטובתו ברוח ובגשם - ומה שבכוחות גופו ונפשו לעמוד בה. וכך איתא ב'חובת הלבבות' (שער הביטחון בארובה) שמחויב כל אדם להאמין שבמידה שה' מודד לו, כך צריך להיות ואין עצה אחרת, וממילא לא יהיה לו שום תלונות על הנהגת ה'. ועפ"ז מבאר ה'אמרי אמת', שגשאי הממות הבינו ש'איש מטה', כל אחד מקבל את ה'מטה' שלו הטוב ביותר בעבורו, וזהו מה שתרנגם אונקלוס 'ויראו' - ואשתמודעו (מלשון נודעו ונוכחו לראות), שהכירו והבינו שלכל אחד מגיע חלקו הראוי לו".

יד. שמעתי מהרה"ח המופלג רבי מאיר צבי ראטה שליט"א, בימי קדם כאשר היה דר בבני ברק היתה תחת רשותו חנות לספרי קודש, רבים מגדולי התורה שבאותם הימים הרבו לבקר בחנותו... באחד הימים בא הגה"ק ה'סטייפלער' לקנות כמה ספרים קדושים, רמ"צ עטף את הספרים למען יוכל לשאת את הספרים ב'חבילה' ובתכריך אחד (באותם הימים לא היו מחלקים שקים [שקיות, בעגס] לשאת בהם בנקל את אשר קנו בחנויות העיר), ויהי כאשר נטל ה'סטייפלער' את החבילה, רצה אברך אחד לקחת אותו מידיו, ולעזור לו בנשיאת החבילה, לא הסכים הגאון לכך, אלא בדייקא השאיר את החבילה בידו, ונענה בתבערת אש קודש, יעדער איינער טראגט זיין פעקל... (כל אחד נושא בעצמו את משא חבילתו בזה העולם). כלומר, אין לאיש 'השגה' והבנה, או אפילו ידיעה באמת מהנעשה אצל רעהו, כל אחד ישא משאו כפי אשר יועד לו משמאי.

טו. עוד נביא כמה עצות ודרכים להינצל מאותה מידה רעה וקנאה שמה, ראשונה, איתא בספר 'ארחות חיים' להרא"ש (אות קיג) אל תתן בלבבך קנאה, שזו היא חולה רעה שאין לה רפואה, וביארו קמאי שכוונתו לומר, שבשאר מידות המגונות אפשר לו לאדם לעבוד לתקן את עצמו, אך בענין הקנאה לא יעבוד, כי אם יתעסק בה רק תגבר ותגדל קנאתו ושנאתו באיש ההוא, ואין עצה לקנאה כי אם 'היסח הדעת' גמור מכל ענינה, ובזה ימצא מרגוע לנפשו ויתרפא מחלאת הקנאה.

ובכלל אותה 'היסח הדעת' היינו, שלא יביט לעבר השני, ולא 'יעמיק' להתבונן ולחשוב במצבו של השני כמה שפר עליו גורלו משלי, אלא 'יעצום עיניו' ויתבונן רק במה שיש לו כבר יראה ויכיר היטב עד כמה גדלו חסדי ה' עמו. וכמו שאמרו שלכן אומרים הפסוק 'מה יקר חסדך אלוקים' בעת 'עטיפת הטלית' כשפניו עדיין מכוסות בטלית, ללמדנו, שאכן, רק בשעה שענינו מכוסות מהביט סביבותיו - לדעת מה יעשה בכל אחד מידידיו ובביתם, אז יש בידו להכיר שאכן 'מה יקר חסדך אלוקים' עמו.

פעם בא יהודי אל הרה"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע, וקבל לפניו שמצב הפרנסה אינו כראוי, כי שכנו פתח חנות כמו שלו, ומשום מה הקונים נכנסים דייקא אל שכנו ולא אליו, והוסיף להתאונן, איני מבין מדוע, הרי לשנינו יש אותה חנות ואותה הסחורה...

הרבי שהבין שהלה עסוק כל היום לראות ולבדוק 'מה נעשה' אצל רעהו, נענה ואמר, מדוע לא תבין, השכן מנהל רק 'עסק' אחד... ואילו אתה מנהל שתי עסקים, הן את שלך והן את שלו... על כן הוא מצליח כי יש בכוחו לנהל את העסק היחידי שלו, ולך קשה מאד להשתלט על שתי עסקים... (הובא ב'נועם שיח' לאב"ד סאנטוב שליט"א).

עוד נימא בה מילתא, כי הנה ידוע מאמר העולם (היה שגור בפי הגאון רבי יעקב גאלינסקי זצ"ל) לדרוש כמין חומר בהאמור בסוף הציווי על לא תחמוד 'וכל אשר לרעך', שבא הכתוב לומר לאדם, אל יקנא לבך בהצלחת חברך כי לעולם אינך יודע את כל המתחולל אצלו, ומי יודע מה עובר עליו רח"ל, ואף אם השעה משחקת לו בעיניי הפרנסה שמא חייו אינם חיים מצער הבנים וכו', על כן אל תקנא רק בדבר אחד, אלא בכל אשר לרעך, התבונן בעצמך האם היית מסכים 'להחליף' עימו את כל תנאי החיים...

באמת, טעות היתה בידם, כי השי"ת ידו פשוטה לקבל שבים, ולא היה להם לדאוג בשביל זה, דאדרבה מה שמרגיש בלבו בוש וכלימה על רוע מעלליו זהו בעצמו עיקר התשובה, וארו"ל (ברכות ז.) 'טובה מרדות אחת בלבו של אדם', והוא גופא הכנה לעבודת הקודש.

וזהו שאמרה תורה (יז ג) שיקח 'את מחתות החטאים האלה בנפשותם', שטעו טעות מרה, ורצו למסור נפשם שלא לחיות יותר בזה העולם, מתוך טעותם כי בלתי תקוותם. ועשו אותם ריקועי פחים ציפוי למזבח וזרון לבני ישראל - שיזכרו ענין זה לדורות עולם^{טז},

מין הבאר

בענין זה מצאתי דברים נחמדים בספר הנפלא 'חיבת העבודה', כי מאוד יש לתמוה על מנהג העולם בנסיעתם במטוס (פליגער) כיצד הם סומכים בעיניים עצומות על שאר נוסעי המטוס שלא יגנבו להם את המזוודות (suitcases) בירידתם מהמטוס, והכל עומדים בשלוות הנפש בסמוך למסוע (conveyor belt) וכל אחד נוטל דייקא את שלו.

התשובה פשוטה ביותר, כי אין איש היודע מה הסתיר רעהו בין דפנות המזוודה ובין חבילותיו, ואם יגנוב את של רעהו, שמא יעצרוהו שוטרי הגבול ויאסרוהו תחת בריח וברזל על 'סחורה אסורה' שניסה להבריח... (וכאותו שביקש שם בשדה התעופה מרעהו - שמור נא על חבילותי לכמה רגעים, כי אין בכוחי לעמוד כאן, ענה לו האיש, לך אין כח לעמוד, אבל לי אין כח לשבת במאסר...) כיו"ב ייאמר לדידן, לעולם אל תקנא בראותך איש פלוני עשיר, איש פלוני מצליח בכל... כי אינך יודע אלו 'סחורות' - קשיים וצרות טמונים מתחת פניו הצהובות...

מעשה בבת עשירים שנישאה לחתן ת"ח, וקבלו על עצמם לחיות כראוי לבני תורה ולעבדי ה', מתוך הסתפקות במועט בכדי שיוכל הבעל לשבת על התורה והעבודה מתוך שלווה הנפש וישוב הדעת. והנה, כשנולד בנם בכורם בשעטומ"צ למזל"ט, יצאה ה'יולדת' לחנות הגדולה בה מוכרים כל הנצרך לגידול תינוקות, עגלות (cariges), מיטות, לולים (קריבס) וכו'... והנה מנערותה היתה רגילה לעגלה היקרה ביותר, אך מאחר שהכירה את מצבה הכספית, לכן פנתה לעבר העגלות הפשוטות והזולות ביותר, אך לבה לא נתן לה לקנות כל כך פשוט, בכל זאת הרי עם 'עגלה' זאת יוצאים ונכנסים לעיני כל הקהל... ברחוב העיר... סוף דבר הוכרע שיקנו עגלה טובה יותר בדרגה אחת, כשלצורך זה יחסכו מפיתם.

והנה בעודם שם, ראו איך שנכנסים לחנות איזו יולדת עם אימה, הללו ניגשו מיד לעבר העגלות היקרות ביותר, כשאפילו אינם מעניקים 'מבט' (בליק) אחד לצד המקום שבו עומדות העגלות הנחשבות קצת פחות ממדרגת עגלות היוקרה... לנוכח זה יצא לבה מקנאה, בלון הקנאה אשר בקרבה התנפח ועלה, וכמעט שלבה לא עמד לה, וביותר, כאשר ראתה את השניים פונים לעבר המיטות (לולים, קריבס) ומחפשים את היקר והיפה ביותר מבלי לחשוב 'כסף מנל', שם חישבה הראשונה שהיא יוצאת מדעתה מרוב קנאה... ולפתע, נשמע שהאם אומרת לבתה היולדת, עשי נא רגע חשבון בנוגע ל'מקום' שיש בחדרכם, אם תוכל המיטה להכנס יחד עם בלון החמצן (אוסג'נ'ם פפ'מפ) של התינוק... אז הבינה, כי לדאבון לב נולד להם ילד שאינו בריא... וכל בלון הקנאה התפוצץ ברגע אחד... בלב טהור נשאה עיניה השמימה, בשבח והודאה לבורא, א כפרה די וועגעלע (לא מעניין איזו עגלה יש לי) העיקר שהנני חובקת בן בריא ושלם... והמשכיל יבין, לחשוב כן אף אם לא 'יתכבד בקלון חברו' - לראות כי הגם שלפלוני הולך טוב בחיים, אבל צרה פלונית בביתו... כי באמת אין לך ו'לו' מאומה, הקב"ה תופר לכל אחד, ונותן לכל אחד את ה'חבילה' במידה המדויקת לצרכו ולצרכי נשמתו, ולצורך שליחותו בזה העולם...

טז. ונכלל ב'זכרון לבני ישראל' - למען נדע לדורות עולם, כי אכן עלינו להיות מ'מארי דחושבנא', אך חלילה שזה יביאנו לידי עצבות וייאוש רח"ל, פוק חזי מה נעשה מאותו חשבון הנפש, שהביאם לשאול תחתית, אלא צריך ש'חשבון' זה יביאנו לידי עלייה.

שמעתי מהרה"ח רבי משה לודמיר מח"ס 'גדיל תורה', פעם הייתי שבור בעצמי, ונכנסתי אל הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע, וכתבתי ב'קוויטל' שעשיתי 'חשבון הנפש' וראיתי שאין בי כלום. הביט בי הרבי בעיניו החודרות והיוקדות ואמר, כדי שיראה האדם שאין לו 'כלום' אינו צריך ל'חשבון הנפש'... אדרבה, כשעושים חשבון הנפש רואים שאכן יש לו לאדם מעלות והצלחות.

מפי הגבורה - הברדלו מתוך העדה הזאת, והוא אצל קרח ועדתו. כי אכן, מבעלי מחלוקת מצווים אנו להבדל^י, משא"כ משאר בעלי עבירות. וללמד עד כמה קשה היא המחלוקת בעיני המקום ב"ה יותר מכל עבירות שבתורה^ט.

ולא ימנע איש מלהתקרב לעבודתו יתב"ש אף אם הוא מלא בושח וכלימה על חטאיו, כי אדרבה, משם יתקרב לעבודתו יתב"ש^י.

הבדלו - להתרחק ממחלוקת וביותר ממחלוקת 'לשם שמים'

ובך דייקו גם במה שכתב רש"י (טז ד) לפרש מה שנאמר 'וישמע משה ויפול על פניו' - מפני המחלוקת. והרי קרח כפר בנבואת משה רבינו שכל דבריו הם על פי ה', ומכל מקום לא נפל משה מפני ה'כפירה' של קרח אלא מפני המחלוקת, כי דא קשיא מכולהו^י.

בפרשתן (טז כא), 'הברדלו מתוך העדה הזאת', ואמר הרה"ק המגיד מקאזניץ זי"ע (ילקוט עבודת ישראל ערך מחלוקת), בכל התורה מצינו עונשים חמורים לעוברי עבירה, אך לא ציוותה תורה להיבדל מהם, רק במקום אחד בלבד אנו מוצאים הוראה מפורשת

יז. וכבר שאל הרה"ק מטשעכנאו זי"ע (שש"ק ח"א ו בשמו) היאך אמר משה רבינו (טז כט) 'אם כמות כל האדם ימותון אלה (הרי זה סימן ש)לא ה' שלחני', והלא יתכן שיחזרו בתשובה וממילא לא תפתח הארץ פיה, וכי נאמר אז ש'לא ה' שלחני'. אלא ביאורו, דלכן דייק 'אם כמות כל אדם ימותון אלה', שהרי 'בעל תשובה' נעשה כתינוק שנולד, וכאיש אחר הוא, א"כ אם ישובו בתשובה אין זה נחשב ש'אלה' האנשים ניצלו, כי אנשים ובריות חדשים הם.

מתאמרא בשם הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע, דלכן אומרים 'למנצח לבני קרח מזמור' לפני תקיעת שופר בראש השנה, שכשאנו עומדים בעת התעוררות התשובה קודם התקיעות פעמים שמתוך 'חשבון נפשו' בא האדם לידי יאוש כי אבדה תקוותו ומחליט שלא תועיל לו התשובה, לכן מזכירים לו את 'בני קרח' שכבר נבלעו באדמה וברגע האחרון הרהרו בתשובה, וזכו ש'מקום נתבצר להם בגיהנום' (סנהדרין קי.), ומהם ילמד כל איש ישראל, שאף אם הוא כבר בתוך האדמה עדיין בידו לשוב אל קונו ולהתרחקות לפניו.

בספר 'מרגלית הים' (סנהדרין קט: אות ד) הביא שהרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע ביאר בשם אביו הרה"ק מהר"י זי"ע מדוע ביקש משה רבינו שירדו חיים שאולה, וכי חלילה רצה לנקום בהם שייתסרו ביסורים (כי החי מרגיש בייסורים), אלא, שמשה רבינו חס על כל נפש מישראל, לבלתי ידח ממנו ידח, וכל עוד שנשמתו באפו בידו לשוב בתשובה שלימה, על כן ביקש שישארו בחיים ויהא בידם לשוב.

יח. מסופר על הגה"ק החפץ חיים זי"ע, שבעת שהתעוררה מריבה ומחלוקת בעירו ראדין, אם לא הצליח להשקיטה היה עוזב את העיירה למשך שבועות מספר עד שוך חמת המחלוקת, בכדי לא להימצא ח"ו אפילו בקרבת מקום של בעלי הריב (ועיין בסוף הגליון, במדור 'ישקו העדרים').

יט. נוראות כתב הרה"ק ה'חוזה' מלובלין זי"ע טוב להיות בשלום עם חבירו הגם שהוא בשקר, מלהיות במחלוקת עם חבירו הגם שהוא באמת (אור הנפלאות כח, הובא באבני זכרון ערך מחלוקת).

ואילו הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע אמר בזה"ל, מוטב להניח כמה מצוות בכדי שלא יהיה שום פירוד הלב על שום בר ישראל (אמרי פנחס עשי"ת אות תקיג).

מן הבאר

כתב בשו"ת 'תשובה מאהבה' (לתלמידו של הגה"ק ה'נודע ביהודה', ח"א סי' סא) דרך כלל, אם לבנות מקדש א-ל במחלוקת - מוטב שלא תבנה... וכמו שאמרו בדרך צחות שמטעם זה עתיד בית המקדש השלישי לירד כשהוא בנוי מן השמים (רש"י סוכה מא. ד"ה אי נמי), כדי שלא תתעורר מחלוקת בכלל ישראל מי יבנה את בית המקדש, על כן יבנה אותו הקב"ה בכבודו ובעצמו...

כ. מעשה נורא הובא בפתיחה לספר 'עין הבדולח' (מהגאון רבי ישראל יונה לנדוי אבד"ק קעמפון), אשר 'בא לעירו איש אחד ושמעון שמו והיה מנגן נפלא ושר בשירים והמשיך אחריו את השומעים קולו הנעים עד שבני העיר רצו לקבלו כש"ץ', אולם המרא דאתרא מיאן להסכים לכך 'לאשר האיש הזה היה בעל עבירה מפורסם וקל שבקלים', אלא שבני העיר דבקו בעוז, והבין הרב שעומדת לפרוץ שם מחלוקת גדולה, ולא ידע להשית עצות בנפשו, והריץ שאלתו

הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (בפרשתו) מבאר מה שנאמר בהמשך הפסוק 'ולא יהיה בקרח ובעדתו כאשר דבר ה' ביד משה לו', שהנה מצוי שיש שמעמידים עצמם (או מדמים בדמיונם ומרמים גם את עצמם) שהם עושים מחלוקת 'לשם שמים', וטוענים שמצווה לחלוק על פלוני ואף לירד לחייו, ומביאים ראיות לדבריהם מן התורה מן הנביאים ומן הכתובים... אך האמת היא שאסור לחלוק אפילו לשם שמים. ובזה מפרש מאמר הכתוב, א. ולא יהיה בקרח ובעדתו, כלומר שלא להיות כמו קרח שנחלק שלא לשם שמים. ב. ולא יהיה כאשר דבר ה' ביד משה לו, ר"ל, שלא יביא ראיות מדברי ה' בתורתו לומר שכך הדין הוא שמצווה לדרוך את השני.

ובהם דבריו, והנה יש הפרש בין מחזיקי המחלוקות של עכשיו לקרח ועדתו, כי הם היו נחלקים על משה ותורתו, והם של עכשיו אומרים במחלוקתם

ובמו שכתב השל"ה הק', ומה לי להאריך בגנות המחלוקת, כי כל הספרים מלאים מזה, נקוט האי כללא בידך, כי עוון המחלוקת יותר קשה מעוון עבודת כוכבים כמו שמצינו באחאב ושאל. ומוסיף שם (באות טז) ובודאי הגרוע שבישראל היה מוסר נפשו למיתה בכדי שלא לעבוד עבודת כוכבים, ואיך לא ימסור נפשו לעצור את עצמו מלעשות מחלוקת שהיא קשה מעבודת כוכבים, עכ"ל (בשינוי קצת).

ומפורש אמרה תורה (יז ה) 'ולא יהיה בקרח ובעדתו', ואיתא בגמרא (סנהדרין קי.) 'ויקם משה וילך אל דתן ואבירם', אמר ריש לקיש מכאן שאין מחזיקין במחלוקת, דאמר רב כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו שנאמר 'ולא יהיה בקרח ובעדתו'. ופירש"י אין מחזיקין אף שכבר החלה המחלוקת אסור להם להחזיק ולהמשיך במחלוקת, אלא ילמדו ממשה רבינו שמחל על כבודו, ובעצמו הלך אליהם כדי לבטל מחלוקת.

לפני הגה"ק רבי יוסף מפוזנא (חתנו של הנודע ביהודה המכנהו בשם 'רבי יוסף הצדיק') בזה"ל 'שמעון זה דורש את כל האתין שבתורה את החזיר ואת הטריפה ואת הנבילה וכדומה כיון שהגיע לאת ה' אלוקיך תירא פירש (והוא מליצה מלשון הגמ' בפסחים כב: לגבי שמעון העמסוני, וכוונתו היתה שאותו 'חזן' דורש 'את לרבות' כל איסורים שבתורה שמתיר לעצמו ופורש מיראת שמים) ולזאת יגיד לו דעתו הקדושה מה לעשות', השיב לו רבי יוסף, מוטב להעמיד צלם בהיכל ואל ירבה מחלוקת בישראל, לכן יחדול מלצאת בריב נגדם אם אינם שומעים קולו בטוב.

כא. כתיב בפרשתו 'ולא יהיה בקרח ובעדתו', ואומרים בשם הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע שפשיטא שלא בא הכתוב לומר למי שאינו צודק בטענתו שאסור לו לחרחר ריב, שבזה אין כל רבותא, אלא אדרבה, אף למי שצודק אומר לו הכתוב הרחק מן המחלוקת...

כב. יש מקשים, דהנה בצד שכנגד משה רבינו עמדו מאתיים וחמשים ראשי סנהדראות שהיה להם טעמים וסיבות אמיתיות (נראים כאמיתיות) לעריכת המחלוקת, כמבואר בספרים, וא"כ איך היה יכול אדם פשוט העומד מן הצד לקבוע עם מי הצדק. יש שתירצו באופן נפלא, דאכן היה קשה לדעת ולהבין בבחירות עם מי הצדק, אבל אם אתה רואה את דתן ואבירם בצד זה עליך להבין מיד לעמוד בצד השני.

מן הבאר

איתא בגמרא (סנהדרין קי.) 'ויקם משה וילך אל דתן ואבירם', אמר ריש לקיש מכאן שאין מחזיקין במחלוקת. מבאר בה הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (בפרשתו ד"ה וישלח משה) שבא להזהיר אותנו, שלא נאמר הנה פלוני 'מוחזק' הוא כבעל מחלוקת, גם מתמול גם משלשום מורגל הוא לעורר מדנים... אין כל טעם לקרוא לו ולפשר בין הניצים... לא כן הוא, אלא תמיד צריך לקרוא לשני הצדדים לקראת שלום, וכמשה רבינו שקרא לדתן ולאבירם לשלום אף שכבר הוחזקו במריבה, שכבר במצרים היו השנים 'נצים' והכה הרשע את חברו, אף על משה ועל אהרן עוררו מדנים, כמו"ש (שמות כ ה) 'ויפגעו את משה ואת אהרן נצבים לקראתם בצאתם מאת פרעה', וברש"י כל 'נצבים' הם דתן ואבירם. וז"ל החת"ס, 'אין מחזיקין במחלוקת' ר"ל דאין הולכין בתר חזקה במחלוקת, אעפ"י שכבר ניסה לעשות שלום זה ג' פעמים ולא עלתה בידו, עכ"ז כל יעשה עצמו כמתניאש, וינסה כוחו עוד הפעם וה' יברך את עמו בשלום, עכ"ל.

אלא ביאור הדבר, כי אכן, בוונתו של קרח היתה לשררה ולכבוד עצמו, כמו שאמרו חז"ל (מד"ר, ריש הפרשה והובא ברש"י) 'מה ראה קרח לחלוק עם משה, נתקנא על נשיאותו של אליצפן' (ואף שאין לנו שמץ השגה בכל אותה פרשה, אך מ"מ נכתב בן בתורה ונתפרש בחז"ל בכדי ללמד לדורות), לאידך עדת קרח אלו מאתיים חמישים איש 'נשיאי עדה קריאי מועד אנשי שם' שהלכו עמו בוונה אחרת היתה להם, וכלשונו (בתחילת הפרשה) 'והיתה מניעת הכהונה שהיא גורמת דבקות ואהבת ה' כאש בוערת בקרבם, לא לשם שררה וכבוד המדומה כי אם להתקדש ולהשיג מעלה זו ע"י עבודה', ר"ל שנכנסו למחלוקת מתוך בוונה זכה ורצון טהור להגיע למעלות רמות ונשגבות על ידי קדושת הכהונה, ועל כך נאמרו ב' האזהרות, א. ולא יהיה בקרח, להתרחק מן המחלוקת. ב. לא יהיה כעדתו, אפילו מכיון למצוה אסור לעשות מחלוקת^ג.

ובמבואר בכל 'כתבי הקודש' לדורותיהם, כי כן הוא רצון הבורא ית"ש וכך עלתה במחשבתו שיהיו הרבה דרכים בעבודת ה'^ג, ועצת השמן היא להביא למחלוקת ופירוד הלבבות על דרך העבודה הנכונה והישרה^ג, כי באמת 'כולם אהובים וכולם

שעושים כן לשם שמים, ומוצאים פסוקים והלכות בתלמוד ושו"ע המורים שמצוה לחלוק על פלוני, ונמצא איננו עובר על לאו זה שהרי אינו כקרח, כי אדרבא כבר רמז ה' עליו למשה רבנו ע"ה בתורתו שכה יהיה כמו שהוא סובר. אף אתה אמור לו, וכי טוב אתה מרבי אליעזר הגדול (ב"מ נט:): וכי סברתך יותר טובה משלו וכוונתך יותר רצויה ממנו, ובכל זאת לא הועיל לו כי אסור לחלוק ולהחזיק אפילו לשם שמים. וזה שאמר ולא יהיה בקרח וכעדתו, ולא יהיה כאשר דבר ה' ביד משה לו - שלא יעשה עצמו כאילו דבר ה' בתורתו ביד משה לו ובעבורו לאמר ככה הדין והלכה כמו שאני חושב ומצוה לרדוף ולהשיג, חלילה לא תהיה בזאת בישראל. עכ"ל.

ביוצא בזה דקדק ה'נצי"ב זי"ע (ב'העמק דבר) בלשון הכתוב ולא יהיה בקרח וכעדתו, שאילו נאמר ולא יהיה 'בקרח ועדתו' היה משמעות הלשון 'בקרח עם עדתו הנלוים אליו', אבל מאחר שכתוב וכעדתו (עם כ' הדמיון במיוחד עליהם) א"כ משמע שיש כאן ב' אזהרות נפרדות, א. לא יהיה בקרח. ב. לא יהיה כעדתו, ומה הם ב' ציווים אלו וכי קרח לחוד ועדתו לחוד.

כג. הרה"ק ה'אמרי נועם' זי"ע מבאר בדברי חז"ל (במדב"ר כא כב) 'קשה עלי פרידתכם', שכך אומר הקב"ה לבני ישראל קשה היא 'פרידתכם' - מחלוקת בקרב בני ישראל, ובפרט כשהנכם באים ותולים עצמכם עלי כי לשמי אתם נפרדים ונלחמים זה בזה.

אמרה נאה אמר מו"ח כ"ק אדמו"ר מזוטשקא זצוקלה"ה בביאור בקשתו של יעקב אבינו 'בקהלם אל תחד כבודי' (בראשית מט ו), וברש"י (שם, ובריש פרשתו) שבקש רחמים על עצמו שלא יזכר 'שמו' על מחלוקתו. כי כידוע הרבה פעמים נסובה המחלוקת על השם של אבי השושלת, כל אחד רוצה את השם לעצמו, על כן ביקש יעקב אבינו 'לא יזכר שמי על המחלוקת'... שבהקהל קרח את הקהל אל מול משה ואהרן לא יחללו את כבודו שלא יתגודדו על שמו.

כד. ענין נפלא שמעתי מפי הרב שאול קרדי שליט"א ממקסיקו רב קהילת כתר תורה, שלפני כעשר שנים שאל את הגאון רבי מתת' סאלאמאן משגיח דישיבת לעיקוואד זצ"ל, מהו הסוד הטמון בהצלחת מפעל התורה הכביר אשר בישיבת 'לעיקוואד' ברוח ובגשם עד להפליא, אלפי לומדים, מיליוני דאללער עבור ההוצאות והכל בשפע רב, רואים כאן יד ה' וסייעתא דשמיא בלתי רגילה, וענה, הנה אנכי כאן כעשרים שנה, יש כאן ארבעה 'ראשי ישיבות', מפעם לפעם הננו יושבים ב'אסיפות' ודנים בדברים שונים, העומדים ברומו של עולם, והרי לכל ראש ישיבה יש דעה משלו, מ"מ, יש כאן שינויי דעות אבל אף פעם אין חילוקי דעות, כלומר מותר לכל אחד לחשוב באופן אחר מרעהו, אבל אין 'מחלוקת' יוצאת מזה, לא טענות ולא מענות.

עוד אמר לי ששמע מהגאון רבי דוד שוסטל ראה"כ דשם, שבסוף ימיו קרא הגאון רבי אהרן קאטלער לבנו הגאון רבי שניאור, תפסו בידיו ואמר לו (בנוגע להמשך תפקידיו בישיבה) תברח ממחלוקת כבורח מן האש. כה. פעם הגיע אורח נכבד להתפלל בפניא דמעלי שבתא אצל הרה"ק ה'אמרי חיים' מויז'ניץ זי"ע, וכיבדו אותו לגשת אל ה'עמוד' להתפלל תפילת מנחה, וניסה להנעים בקולו כפי ה'נוסח' המקובל בויז'ניץ' ולא עלה כל כך בידו... ניגש אליו ה'אמרי חיים' ושאלו מדוע אינו מתפלל כפי ה'נוסח' השגור על לשונו, השיב שרוצה להתפלל כמנהג המקום, נענה לו הרה"ק, אצלנו 'מנהג המקום' הוא שכל אחד מתפלל כפי שנוהג במקומו...

באר הפרשה - פרשת קרח

בית שני עדיין מרקד בינינו ומלבישים הכל במעטה כאילו של שמים כח, עב"לכט.

וביותר יש להזהר מאותה עצת היצר המלביש את המחלוקת בתואנת 'לשם שמים'ל, ובאמת אין כאן לשם שמים אלא מידות רעות ומושחתות לא.

פן תספו - חומר עונש בעלי מחלוקת

כמה קשה עונשה של מחלוקת, ומפורשים הדברים בגמרא (סנהדרין ז). שלמדו מהפסוק (משלי יז יד) 'פטר מים ראשית מדון', פטר מלשון 'פטר רחם',

ברורים י. ולא נביא כאן אלא את הדברים אשר חקק בקולמוסו הגאון בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל (הובא ב'רחמי הרב' ערך עין טוב, דברי הרכה הנחוצים ביותר לדורינו אנו) וז"ל, ובעוונותינו הרבים אנו עדים כהיום לשלח מדנים בין אחים, נעשה מנהג רע בכמה קצוות מאומתנו הקדושה, שכל מי שאינו מקבל השקפת יחיד או חוג נרדף על צווארו ושופכים דמו בכמה מיני מדנים ולשון הרע, ושובחים שזה רצון ה' שיהיו דעות שונות והשקפות שונות בעולם, וכל אחד יעבוד את ה' יתברך בבחינתו הוא, ואין לי שום ספק שזה אחד מעיכובי גאולתנו ופדות נפשנו י, שסיבת שנאת חנם שהיה הגורם לחורבן

כו. וכפי שפירש הרה"ק מקאזמיר זי"ע (הובא בדברי ישראל ויגש) בלשון הכתוב (בראשית מה כד) 'אל תרגזו בדרך' - אל תרגזו ותריבו על דרך העבודה הנכונה...

כז. דברים המרעידים כל לב כתב הרה"ק בעל התניא זי"ע (אגרה"ק נו) וז"ל. כי אין שלום יוצא מתוך מריבה, ובפרט ממחלוקת לשם שמים אשר רוב הצרות והתלאות הן ממחלוקת לשם שמים, הרחמן יצילנו ממנה.

כח. בדרך צחות אמר הרה"ק מסאטמאר זי"ע לפרש בלשון הכתוב (ישעיה סו כב) 'כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה', כי בשלמא 'ארץ' אכן צריך לעשות 'חדשה' לעתיד לבוא מאחר שנשחתה הארץ ונתקלקלה בעוונות היושבים עליה, אך מה צורך יש בבריאת שמים חדשים, אלא, משום שכבר היו כל כך הרבה מחלוקות 'לשם שמים' עד שצריכים לעשות שמים חדשים...

כט. ענין נחמד שמעתי מפי צדיק אחד, כי הנה יש ל"ע בני אדם המורים לעצמם היתר להחזיק במחלוקת ח"ו, כשמענה בפיהם לומר שהם לוחמים למען האמת ולשם שמים כדי להעמיד האמת על תילה, ולזה כבר אמרו צדיקים שקרח ועדתו מ'מבקשי האמת היו' וכמו שאמרו למשה 'בדאי אתה ולא כך שמעת מפי הגבורה' ולפיכך שלחם הקב"ה לתחתיות הארץ מקום האמת כדכתי' (תהילים פ"ה) 'אמת מארץ תצמח'.

הגאון החסיד ר' יואל אשכנזי זצ"ל מהחבריא קדישא בעיה"ק טבריא, היה אומר כנגד אלו המבקשים והמחזורים אחר ה'אמת' יותר מדאי שאנשים כאלו אין מקומם בעוה"ז שהוא עלמא דשיקרא, ואם מחפשים יותר מדאי את האמת ילכו להם ל'עולם האמת' ששם כולו אמת.

ל. כבר אמרו, 'ולא תתורו אחרי לבבכם' (במדבר טו לט) אל תתירו לעצמכם מצוות חדשות אשר לבכם נוטה להתירו אחרי קנאת ושנאת הלב, כגון את פלוני מצוה לקבור, ואת אלמוני מצוה לבייש וכו'... (כע"ז בהעמק דבר להנצי"ב). והוכיח כן הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנז זי"ע למי שאמר לו 'את פלוני מצוה לקבור בעודו בחיים חיותו'... כי מצינו שבני ישראל היו במצרים 'ערומים מן המצוות' וכבר הגיעה העת להוציאם ממצרים, מה עשה הקב"ה, נתן להם 'דם פסח ודם מילה' (מכילתא ה כח). והרואה יתמה, שהרי בשלושת ימי אפילה (שקדמו לאותו זמן) מתו רוב מנין ובנין מבני ישראל ולא נשארו אלא 'חומש' מבני ישראל בחיים (וי"א אחד מחמישים או אחד מחמש מאות) ובוודאי כל הנשארים היו מתנדבים ב'חברא קדישא' לקבור רבבות אלפי הרשעים מבני ישראל שמתו בג' ימים אלו... וא"כ אינם ערומים מן המצוות כלל וכלל אלא 'מלאים מצות כרימון', ומכאן הוכיח, שלא כל 'קבורה' מצוה היא, והמבין יבין... (עיי' להרה"ק מהר"ש מבעלזא שגם ביאר כן).

לא. הגאון רבי יצחק אלחנן ספעקטאר זצוק"ל ראה פעם איך שכמה אנשים חולקים בענין 'לשם שמים' ויורים בפיהם חיצים ובליסטראות זה בזה, נענה רבי יצחק אלחנן ואמר, 'לשם שמים' איני רואה כאן, אבל אני רואה מידות מושחתות ונוראות... כל אחד זועק 'כולה שלי'.

ידועה מליצת העולם בלשון הכתוב (בראשית יג יג) 'ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאוד', כי 'אנשי סדום' היו רעים וחטאים בבין אדם לחברו בטענה שהם 'לה' מאוד' - שהינם מתכוונים רק לשם שמים...

איתא במדרש (בר"ר כב ז) בענין המחלוקת של קין והבל, מובא שם כל דבר המעשה עד שסוף דבר קם איש באחיו ורצחו נפש, בזה"ל, על מה היו מדיינים, אמרו בואו ונחלוק את העולם, אחד נטל קרקעות ואחד נטל את

בנים השחירו, משפחות ניספו, עיירות נתערערו, קיבוצים נפרדו, חסידים נפסדו^{לג}, אנשי אמנה אבדו ונכבדים נקלו ונתבזו בסיבת המחלוקת. נביאים ניבאו וחכמים חכמו ויוסיפו לספר רעת המחלוקת ולא הגיעו לתכליתה^{לד}. לכן, שנאו אותה ונוסו מפניה והתרחקו מכל אוהביה וגואליה ורעיה, פן תספו בכל חטאתם^{לה}.

כלומר המתחיל במחלוקת מביא בזה על עצמו מאה דינים שיבואו עליו גלל המחלוקת (מדון - נוטריקון מאה דיני, או כי מדון בגימטריא מאה. רש"י). כתב הרמב"ם באיגרתו לבנו, 'אל תשקצו את נפשותיכם במחלוקת המבלה חנוף, הנפש והממוץ^{לב}. ראיתי

המטלטלין. זה אמר, הארץ אשר אתה עומד עליה שלי היא (שהרי כל ה'קרקעות' שלי). וזה אמר, הבגד אשר אתה לובש שלי הוא. זה אמר תפשוט (את הבגד), וזה אמר, פרח (באויר), ומתוך כך - ויהרגהו. רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי אמר, שניהם נטלו את הקרקעות ושניהם נטלו את המטלטלים, ועל מה היו מדיינים, אלא זה אמר, בתחומי בית המקדש נבנה, וזה אמר בתחומי. שנאמר (בראשית ד ח) ויהי בהיותם ב'שדה', ואין שדה אלא בית המקדש, עכ"ל. וביארו בעלי המוסר, שאין כאן כל מחלוקת בין התנאים במדרש, כי באמת היה הסכסוך ביניהם על עניני רכוש וממון, זה נטל כל הקרקעות לעצמו וזה נטל כל המטלטלין לעצמו, ורצו לבלוע איש את רעהו בעודו בחיים, אלא שבפיהם אמרו שחולקים המה על מקום המקדש... (אף שאין לנו השגה בקדמונים אלו, מ"מ דברי המדרש באו ללמדנו יסוד גדול בפרשת המחלוקת), כי מאד מאד יש להתרחק מ'מחלוקת לשם שמים', כי אם יפשפש בעצמו היטב ימצא שמתחת ל'כבוד שמים' טמון 'כבוד עצמו', אלא שהיצר מצליח לבלבל את הילך מחשבתנו כרצונו ה"י.

מעשה היה באיש שניגש אל הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל ואמר לו, בקשו ממני להתערב במחלוקת לטובת צד מסוים כי הדבר נוגע לכבוד שמים, אמר לו הגר"מ, מחלוקת היא ענין של פיקוח נפש - כי סכנת המחלוקת גדולה עד מאד, ועל כן רק סנהדרין יכולים לפסוק בכגון דא, והוסיף להתרעם ולומר, כל אחד שם עצמו ל'פוסק' ומחליט שאכן מתכוון הוא רק לשם שמים, אף שבאמת הדבר נוגע לרציחה ממש...

לב. וז"ל השל"ה הק' (דרך חיים תוכחת מוסר אות כו), ממחלוקת של קרח יש לקחת מוסר עד היכן גודל עונש של מחלוקת, ראה מה עלתה לקרח עונש הנמרץ, ולא הועילה לו שלשלת יוחסין שיצאה ממנו (תנחומא קרח ה), וגם הוא בעצמו היה שר וגדול בישראל לולי חטא המחלוקת, והיה מנושאי הארון (במדב"ר יח ג). גם, דתן ואבירם וטפם כולם נאבדו, ואף על פי שאין בית דין של מעלה דן עד שיהיה בן עשרים (שבת פט:), כאן נאבדו אף הטף, כי קשה המחלוקת, וכך אמרו רז"ל (תנחומא, קרח ג).

ומזה ילמוד אדם מוסר לאחוז בשלום. וכל בר שכל ילמוד, ויהיה מתלמידיו של אהרן אוהב שלום (אבות א יב), כי הנך רואה שאהרן לא דיבר בזה המחלוקת, אף שקרח רצה לעקור את כבודו, לא דיבר מאומה. וכל מה שאדם יוכל לבקש סיבות לתווך השלום ולכבות אש המחלוקת יעשה. צא ולמד ממשה רבינו ע"ה שהיה גדול הנביאים והיה מלך, והלך בעצמו ובכבודו לדתן ולאבירם לאחר שמרדו בו כששלח אחריהם ואמרו (טז יד) 'לא נעלה', הלך הוא אליהם עם זקני ישראל, והכל בשביל השלום, עכ"ל.

לג. דבר מבהיל על הרעיון למדנו ממה שאמר משה רבינו 'בזאת תדעון כי ה' שלחני לעשות את כל המעשים האלה כי לא מלבי, אם כמות כל האדם ימותון אלה ופקודת כל האדם יפקד עליהם לא ה' שלחני, ואם בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את פיה ובלעה אותם ואת כל אשר להם וירדו חיים שאולה וידעתם כי נאצו האנשים האלה את ה'" (טז כח-ל), והיינו, שאם באותו היום היו מתים קרח ועדתו וכל אשר להם בבת אחת בפתע פתאום עדיין אין ראייה שה' שלח את משה, ותימה רבתי היא, וכי אין נראה בעליל שהיה בהם יד ה' להמית את כולם, ומדוע אין זה הוכחה על צדקתו של משה. אלא שכבר אמרו חז"ל (ויק"ר כז ה) לפרש במה שנאמר (קהלת ג טו) 'והאלוקים יבקש את הנרדף - אפילו צדיק רודף רשע אלוקים יבקש את הנרדף', ממילא אף אם ח"ו קרח הוא הצדיק ומשה ה... מכל מקום בדין הוא שיענש קרח כי הוא 'הרודף', ואלוקים יבקש את הנרדף אפילו אם הוא רשע, וממילא אי אפשר להוכיח מעונשו של קרח מי הוא הצדיק ומיהו הרשע. ורק על ידי שנשתנו סדרי בראשית, וייענשו בעונש שלא היה כדוגמתו עד עצם היום הזה, או אז נוכל להיווכח ולדעת כי משה אמת ותורתו אמת וה' שלחו לעשות כל המעשים האלה.

לד. נוראות כתב הגה"ק רבי חיים פלאג'י זי"ע (רפואה וחיים פרק ה אות עו, תוספת חיים ע' לד) וז"ל. אני הגבר ראתה עיני מיום שעמדתי על דעתי, כי כל איש ואשה משפחה ומשפחה מדינה ומדינה, ועיר ועיר שהיו ביניהם מחלוקת, לא יצאו נקיים הב' כיתות, ונלקו בין בגופם בין בממונם רח"ל, ומי שיש לו דעת יעמיק מאד בזה ולעולם יהיה

ואף בפרשתן מצינו חומר העונש, כביאור הרמב"ן (טו) (ל) ש'בקיעת האדמה' אינה בריאה מחודשת, וכבר היה לעולמים שפתחה האדמה את פיה, ומה שנחשב כאן בריאה חדשה הכוונה למה שהיה ותבלע אותם, כי במקום אחר כאשר תבקע האדמה, כמו שנעשה פעמים רבים ברעש הנקרא זלולה, תשאר פתוחה, וימלא החור שבאדמה מים ויעשה כאגמים. אבל שתשוב לסגור פיה מיד אחר פתיחתה, כאדם הפותח פיו לבלוע וסוגר אותו מיד אחרי בלעו, זה הדבר נתחדש ביום ההוא באלו הוא נברא מאין. וללמדך עד כמה גרועה המחלוקת שהוצרכו כך לשנות עליהם סדרי בראשית ל'. ולעולם אין אדם נשבר מן המחלוקת, וכך מתאמרא בשם צדיקים שהנה כתיב אצל יעקב אבינו

מותר משלו בין בגופו בין בממונו בין בכבודו, ויראה שיצא הפסדו בשכרו בין בעוה"ז ובין בעוה"ב, כי היה אוהב שלום ורודף שלום ע"כ. אגב אורחא קמ"ל, שב' הצדדים לא יצאו נקיים, כי כל הנוטל צד במחלוקת אף אם הוא צודק בדעתו, מ"מ מחלוקת הוא אש, וכל המכניס ידיו לאש אף בסיבה צודקת ונכונה הרי הוא נכוה בידיו... ובזה ביאר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל את דברי הגמרא (כתובות סב:) מעשה ברבי רחומי שהיה עוסק בתורה במשך כל השנה בשיבתו של רבא, ורק בעיו"כ היה חוזר לביתו, פ"א שקע בתלמודו ושכח שעיו"כ היום ולא חזר לביתו, באותה שעה ישבה האשה והמתינה בביתה, משראתה כי לא בא הזילה דמעה, ובאותו זמן ישב הבעל על הגג ונפל הגג מתחתיו ומת. וידועה הקושיא, וכי העדיפה אותה מסכנה שימות בעלה הגדול, ומעתה לא תראה אותו לא בעיו"כ וגם לעולמים לא תראהו עד תחיית המתים. אלא בע"כ תאמר, שמחלוקת היא 'מציאות' של אש... כל הנוגע באש נכוה, ואין הדבר תלוי אם הנרדף רוצה בנקמת הרודף או לאו.

לה. הנה, עונשם של קרח ועדתו היה ב'בריאה חדשה' שפצתה האדמה את פיה ונבלעו בה 'חיים שאולה' (טז לג), עונש שלפניו לא היה כמוהו ולאחריו לא יהיה כן. והרי אין הקב"ה עושה ניסים שלא לצורך, ומדוע שידד הקב"ה מערכות בריאת שמים וארץ ולא המיתם בשאר מיתות בדרך העולם. אלא ביאורו, שלא רצה הקב"ה להמיתם בכל מיתה אחרת, כי 'גזירה על המת שישתכח מן הלב' (ברכות נח:), וכאן רצה הקב"ה שאלו לא ישתכחו לעולם מלבם של בני ישראל, כדי שיזכרו היטב בגנות וחומר מחלוקת, על כן הורידם חיים לתוככי עמקי האדמה, שאז לא ישתכחו מן הלב כשאר מתים, אלא לנצח נצחים יכירו וידעו כל באי עולם מה עלה בגורל בעלי מחלוקת.

בצחות ביאר הרה"ק האמרי אמת זי"ע, שאם קורח היה מת, היו קופצים לו יורשים מן הדין. והיו הללו יורשים ממנו את מידת המחלוקת המגונה. על כן נשאר קורח בחיי חיותו וירד חיים שאולה, שלא להותיר אחריו יורשים למידתו הגרועה, ובזה יתבער נגע המחלוקת מעם בני ישראל.

לו. מה יעשה האדם וינצל מהמחלוקת, ירבה בתפילה על כך, וכך כתב הרה"ק הבני יששכר זי"ע (אגרא דכלה, פר' פינחס), וז"ל. שמעתי מאת כבוד אדמו"ר הרב הק' מהרמ"מ מרימנוב זצוק"ל רמז הפסוק 'ובני קרח לא מתו' (כו יא), הגם כי קרח בעל המחלוקת מת, עכ"ז בני קרח, תלמידיו בעלי המחלוקת לא מתו... ונ"ל דנפקא מינה למיבעי רחמי (להרבות בבקשת רחמים). וכן כתב הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע פר' קרח ועוד ספרים. וכוונת הדברים בתרתי, הן שיתפלל שלא יפגעו בו בעלי מחלוקת, והן שיתפלל שלא יגרר אחר היצר ויתערב במחלוקת...

לז. סיפר הרה"ק מ'תולדות אהרן' זי"ע, הרה"ק ה'צבי לצדיק' מבלאזוב זי"ע היה דר במשך תקופת זמן בעיר ריישא, ושם היה תלמיד חכם אחד שהיה ממתנגדי הרה"ק מבלאזוב. פעם שמע אחד מחסידי בלאזוב איך שאותו מתנגד מדבר בגאווה ובזו על רבו, ולא היה יכול לעצור בעצמו, ניגש אל המתנגד וסטר לו על לחיו... ונעשה 'רעש' בביהמ"ד, יש שגערו בו על שביזה ת"ח, ואחרים חיזקו אותו שקיים מצוה גדולה ו'ככה יעשה לאיש' המחרף את כבוד הרבי.

כלי מחזיק ברכה - הברכה והפרנסה תלויים במידת השלום רשב"י גדול השלום שכל הברכות כלולות בו... ה' אמרו חז"ל (עוקצין ג ב) 'אמר רבי שמעון בן חלפתא לא מצא הקב"ה בלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום שנאמר (תהלים כט) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום'. ובמדרש (ויק"ר פר' צו ט) אמר

יברך את עמו בשלום... רשב"י גדול השלום שכל הברכות כלולות בו... ה' אמרו חז"ל (עוקצין ג ב) 'אמר רבי שמעון בן חלפתא לא מצא הקב"ה בלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום שנאמר (תהלים כט) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום'. ובמדרש (ויק"ר פר' צו ט) אמר

וכבר אמרו דמחלוקת אחת דוחה מאה פרנסות (של"ה מס' יומא דרך חיים אות מ"ד), ע"כ כל ערום יעשה

כשהגיע החסיד לבית מדרשו של הרה"ק מבלאזוב, ונתוודע הדבר, התלהטו הרוחות בקול רעש גדול, שמע ה'סערה' הגיע לאזני הרה"ק, פתח הרה"ק את דלת חדרו ושאל את הגבאי מה קול הרעש בביהמ"ד, סיפר הגבאי להרה"ק היאך האברך הנ"ל קידש שם שמים' ונתן למתנגד סטירת לחי. כששמע זאת הרבי ציוה לקרוא לפניו את האברך, האברך מיהר להתייצב לפני הרה"ק, שאל אותו הרה"ק האם יש ברצונך שאאריך ימים, ענה האברך בוודאי... אמר לו הרה"ק אם תשמע עוד הפעם שמדברים עלי רע תשתוק ועי"ז אאריך ימים...

לח. לפני יותר מארבעים שנה (כ"ב סיון תשמ"ה) אירעה תאונה נוראה בין רכבת (באן) ואוטובוס, והיו שם הרבה הרוגים ופצועים ה"י, והנה באותם הימים היה בעיר פתח תקוה בית הספר שערכו 'טיול' לתלמידים בני שלוש עשרה, הורי אחת התלמידות נתנו לה עשר שקלים כדי שתקנה לעצמה כמה מיני מתיקה לצורך הטיול, יצאה הילדה לחנות (המכולת) ופגשה שם בחברתה העומדת וממררת בבכי בדמעות שליש, ניגשה אליה ושאלה אותה מה אירע, אמרה לה חברתה, אמי שלחה אותי עם עשר שקל לקנות לחם וחלב לבני המשפחה, המעות נאבדו, ואינני יודעת מה לעשות, ללכת הבית ללא הלחם א"א, ולאידך, כסף לקנות גם אין לי...

נכמרו רחמי הילדה, וגמרה אומר לתת את כל הכסף שבידה לחברתה, אמנם מאחר שלא רצתה לספר לאמה החליטה למלא את התיק המיועד לקניות (כך היה נהוג בשעתו לבוא עם תיק לחנות) עם כתבי עת (עיתונים) הנמצאים מחוץ לחנות שימלאו את התיק, וייראה התיק בעיני אביה ואמה כמי שנתמלא במיני מתיקה, וכן עשתה, נתנה את הכסף לחברתה ואורו עיניה, הצלת נפשות כפשוטו...

ויהי ממחרת, ידעה הילדה שבטרם היציאה לטיול תכין אמה עבורה 'לחם' לסעודותיה, וכשתבוא להכניס את הסנדביץ' לתיק תגלה את מעשיה שהתיק מלא בניירות, אמרה הילדה לאמה, אין לי צורך בלחם היום, יש לי מספיק מיני מתיקה, כמובן שהאם לא הסכימה, אלא הכינה את הלחם והכניסה לתיק ומצאה הניירות, גערה האם בבתה... וכי כך מתנהגים, את פועלת מאחורי גבי, היכן כל מיני המתיקה שקנית אתמול, והיכן הכסף שנתתי לך... וסטרה לה על פניה... ואמרה לילדה, נדבר אחרי הטיול... ועתה לך בשלום, רוצי מהר שלא תאחרי. הילדה הרגישה דפוקה ולבה כאב מאד, אחרי שאמה רגזה עליה, ונתנה לה מתת יד... יצאה מהבית והלכה בעצלתיים, אדהכי והכי כבר נסע האוטובוס של הטיול לדרכו, והיא נשארה בחצר בית הספר.

כאן אבדו עשתונותיה של הילדה, מה אעשה עתה, וכי אלך הביתה, מה אומר לאמי, ומה אמי תאמר... החליטה ללכת לגן משחקים עד אחה"צ, וחשבה כי עד אז כבר תירגע סערת רוחה של האם ותשוב לשלוותה, ותוכל לספר לה מעשי הצדקה אשר עשתה אתמול בחנות...

אם הילדה הלכה לעבודתה, ושם שמעה כי אירעה תאונה נוראה, רכבת נתקעה באוטובוס של תלמידים בדרכם לטיול... ויש הרבה הרוגים, האם הבינה כי מדובר מהאוטובוס של בתה יקירתה, והבינה שהיא מבין ההרוגים או הפצועים, ומיהרה לברר בבית החולים אם פינו לשם ילדה הנקראת בשם פלוני, לאחר כל הבירורים נאמר לה שלא קבלו ילדה בשם זה, והבינה שבתה הלך לעולמו... ונזכרה גם באיזה אופן נפרדה ממנה בפעם האחרונה.

לביינתים הגיע שעת אחה"צ, הילדה החליטה שכבר נרגעו הרוחות, ואפשר לשוב הביתה, והנה לתדהמתה האם רואה את הילדה - בא הרוג ברגליו, ואז סיפרה הילדה את כל מעשה הצלתה, בזכות הצדקה...

וללמדנו נוראות, א. בגדולת צדקה תציל ממות - כדאיתא בזוה"ק האי מאן דרחים ליה קוב"ה שדר ליה מסכנא כדי להצילו בזכות הצדקה - לא רק אם תורם מאת אלפים, אלא גם אם החיה את רעהו בעשר שקלים... (אפילו גוט ווארט, או לתת לו חברותא, או מעט אוכל, כל הטבה והתעסקות עם רעהו) ב. פעמים שהאדם מקיים מעשה טוב ולבסוף מגלה שהכניס עצמו למצב ביש - זו תורה וזו שכרה לקבל סטירת לחי מאמי... אמנם הקב"ה אומר דייקא סטירה זו תגרום לבלבול ואיחור האוטובוס, מעתה ועד עולם אל תבכה 'למה עשה ה' לי ככה', אלא בסבלנות תמתין ותראה כי כל מאי דעבד רחמנא לטב עביד.

ישראל. ומה שכרם - חלב חיטים ישיביעך, שהקב"ה ישיביע להם פרנסה ברווח אף אם נגזר עליהם ח"ו חסרון הפרנסה, דהא אמרו חז"ל 'מוזני' לאו בזכותא תליא מילתא כי אם במזלא תליא מילתא, ואמרו בתוס' (שבת קנו. ד"ה אין) ש'זכות גדול משנה המזל', וזכות גדולה היא הבאת שלום בין אדם לחברו. וזהו ביאור הקרא, השם גבולך שלום בשכר זאת שמשים את הגבול לחכמתו כאשר נוגע הדבר לעניין השלום, לכך חלב חיטים ישיביעך יזכה לשבוע בפרנסה מרובה ושפע עד בלי די.

עושה שלום במרומיו¹ הוא ברחמיו יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמון, ויבנה ביהמ"ק בב"א מתוך הארת פנים וכל מיני ישועות.

ברעת, 'להשקיע' בהבאת שלום בינו לרעהו, כי 'השקעה' זאת וודאי תישא רווחים גדולים, ותתגדל פרנסתו בהרחבה גדולה 'מאה פעמים' כבה"ט. ובוה מבאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (ויגש ד"ה והנה אמרו) את הכתוב (תהלים קמו יד) 'השם גבולך שלום חלב חיטים ישיביעך', דהנה לכל חכם יש איזה גבול ומעצור לחכמתו, יש מי שגבואו לידי נסיון בענייני 'כבוד' כל חכמתו מסתלקת עד שיעשה דברים כנגד השכל 'למען כבוד שמו' ויתבזה בטיפשותו בעד מעט כבוד, ויש מי שחכמתו עומדת לו רק עד בואו לידי 'קנאה', אז יתנהג כמי שאין בו דעת כלל וכלל. לא כן נחלת עבדי ה', ד'גבול' אחר עשו לחכמתם, והוא, כשיבואו לידי נסיון בענין ה'שלום' יעשו אפילו דברים כנגד חכמתם והכל בכדי שישרור השלום והשלווה בין בני

וגם נלמד כאן בסגולת כיבוד אב ואם לאריכות ימים, כי היא עשתה את כל ה'שפיל' כדי שלא לצער את הוריה, לכן הסתירה את מעשיה הטובים וגם וויתרה על 'לחם לאכול' לכל היום, וגם כשאמה שאלה אותה מה אירע שתקה... (יתכן שחשבה מעיקרא שלבסוף תספר להוריה, וידעה שהם בוודאי יסכימו לכך), וזכתה שיקוים בה 'למען יאריכון ימיה'.
לט. פעם התאוננו בני הבית של הרה"ק רבי משה בצלאל זי"ע (אחיו של הרה"ק האמרי אמת' זי"ע) על מחסור הפרנסה השורר בביתם. ענה רמ"ב ואמר, הדבר הראשון שעלינו להקפיד הוא שלא תתעורר חלילה קפידה ומחלוקת במחננו, כי מחלוקת אחת דוחה מאה פרנסות...

וכך ענה פעם יהודי שהיה עליו להתערב באיזה סכסוך שהיה נוגע לחייו ופרנסתו, ויתמחו האנשים מאד - מנין לו כוחות הנפש לשתוק להבליג ולא לקחת חבל ונחלה ב'מחלוקת' זאת, ויען האיש ויאמר, מרגלא בפומיה דאינשי וואס טוהט מען נישט פאר פרנסה... (מה לא יעשה האדם עבור פרנסתו), והרי רבים מבני האדם יחצו ימים יעברו נהרות וירחיקו נדוד לימים וחדשים להביא טרף לביתם, אף אני אעשה כן, בשתיקתי כעת הזאת, ולא אדחה 'מאה פרנסות' במחלוקת אחת...

וכבר אמרו בגמרא (ב"מ נט.) 'אמר רבא לבני מחוזא אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו', פירוש שסגולה לעשירות היא לכבד את אשתו, וצריך ביאור מה ענין זה לזה. ושמעתי לפרש, דהנה בעת שחטאו אדם הראשון וחוה בעץ הדעת נתקללו שניהם, זה בקללת 'בזעת אפך תאכל לחם' (בראשית ג ט), וזו בקללת 'והוא ימשול בך' (שם פסוק טז), ונמצא שניתן רשות לבעל למשול ולרדות באשתו ולהכריח אותה לכבדו ולשמשו כרצונו, ולכן אם מתנהג האיש כפי שורת הדין ועומד על שלו בכל תוקף מבלי לוותר כלום (ועומד שתישאר בקללתה), אף הקב"ה מתנהג עמו במדה זו וקללתו מתקיימת במלואה - 'בזעת אפך תאכל לחם', אבל המתנהג בחסד וברחמים, ומיקל עליה מקללתה ואינו מושל עצמו עליה, יזכה שאף הקב"ה יקל עליו מקללתו שלא יצטרך להזיע כל כך בקללת הפרנסה, ויתעשר בהרחבה ובנקל.

אגב אורחא, קושיא נפלאה מקשה ה'עיון יעקב' במס' פסחים, שם (קט:): דיברו בענין סכנת ה'זוגות', מעתה קשה כיצד נושא אדם אשה והרי נעשה כאן 'זוג' וסכנה יש בדבר, ומבאר שם עפ"י דרכו, כי אם זכו 'שכינה שרויה ביניהם' נמצא שאין כאן זוג אלא שלושה, וזהו אומרם (כתובות יז.) רב שמואל ב"ר יצחק היה מרקד אתלת - לרמוז על שלושת השותפים בבנין הבית כשהשכינה מצטרפת עמהם.

אמנם יש שיישבו בדרך רמז, עפ"י המבואר שם בגמרא שמי שאינו מקפיד על ענין הזוגות אין הענין נוגע אליו ואינו ניזוק, כיו"ב אם הנהגת הבית תהיה בדרך שאינם מקפידים זה עם זה אף משמים לא יקפידו עליהם כלל וכלל. מ. ידוע מאמר העולם שבאמירת 'עושה שלום' פוסעים לאחור בכפיפת ראש (או"ח קכ"ג א), כי הדרך להשכין שלום - אך ורק בהכנעה שיעתק ממקומו, יחזור לאחוריו שלש פסיעות ויכוף ראשו לרעהו, ואז הכל יבוא על מקומו לשלום.

ישקו העדרים

סיפר אחד ממקורביו של מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, לפני שנים רבות נזדמנתי לביתו של הגרש"ז א, ולנגד עיני נגלה מראה מחריד, קבוצת אברכים הגוערים בכבוד הרב ומטיחים בו בעזות מצח (באותו זמן פרסם הרב הצעה להקל בנושא מסוים והיו שיצאו חוצץ כנגד קולא זאת, ואף הוא עצמו לא הציע זאת אלא בתורת 'הצעה' ולא הורה כן למעשה), והיה הגרש"ז א יושב ושומע דבריהם בקור רוח ובפנים שוחקות כאילו לא היה כאן כלל דיבורים נוקבים כנגדו... אחר שיצאו האברכים מביתו שאלתיו, 'למדנו רבינו', מאין לכם כוחות ותעצומות הנפש כגון דא, השיב לי הרב בנועם שיחו כהרגלו, אספר לך מעשה שאירע בימי נערותי בשכונת 'שערי חסד' בה גדלתי (עד סוף ימיו) וממנה תבין דעת.

ביום מן הימים באה הבשורה לתושבי השכונה שהגאון רבי אהרן כהן זצ"ל חתנו של הגה"ק ה'חפץ חיים' זצ"ל עלה להשתקע בארץ הקודש, והנה הוא קובע מקום מגוריו בשכונתנו. הדבר עורר התרגשות גדולה בקרב הצבור, ומיד הכינו לכבודו דירה ראויה לשמה, ואף כל חפצו וצרכיו העמידו לרשותו למען יוכל לשבת על התורה ועל העבודה בנחת, ואכן, רבי אהרן קבע מושבו בדירה זאת ותרב השמחה ב'שערי חסד'. עברו כמה חדשים והנה 'הילד איננו', רבי אהרן נעלם מעיני כל, מקומו בבית הכנסת נפקד, ואף ברחובות העיר לא ראוהו. משעברו כך כמה ימים החליטו 'טובי הקהל' ללכת אחריו ולחפש, תחילה ניגשו לביתו נקשו על שערי, אך 'אין קול ואין עונה', מכיוון שכן ניסו לפתוח את הדלת והנה היא נפתחת... והבית ריקם מתושביו וחפציו. אף השכנים לא ידעו מאומה מה פשר התעלומה, בלית ברירה הוכרז בבית הכנסת שכל היודע אודות רבי אהרן יבוא ויודיע, עד שנגלה עליהם זקן אחד וסיפר כמסיח לפי תומו שראה את רבי אהרן יוצא מן השכונה לפני כשבוע עם כל מטלטליו בעגלה לעבר העיר יפו... הדבר יצא מפי הזקן ופני העם מלאו תמיהה ופליאה על מה ולמה עשה רבי אהרן כדבר הזה (והרי כל מחסורו מילאנו בשלימות). שיגרו בני השכונה משלחת ליפו לביתו של רבי אהרן, והוא קיבלם בסבר פנים יפות כשהוא מודה להם על כל החסדים שגמלו עמו... ובנוגע לעזיבתו בפתע פתאום מבלי להודיע מאומה סיפר להם דברים כהויתן.

כשבאתי להיפרד מחותני לרגל עלותי לארץ ישראל, העליתי לפניו שאלתי 'איה אקבע מקום מושבי בירושלים או בצפת, או שמא בחברון או ביפו', השיב לי חותני, אין כל כך נפק"מ היכן תדור, אך זאת אבקשך, אנא, הבטח לי בתקיעת כף, ממקום המחלוקת תברח במהירות... לעולם אל תציג את כף רגלך במקום שיש בו מחלוקת, ואם ח"ו נקלעת למקום כזה, שא רגלך וברח משם... ואכן, כפי בקשתו הבטחתי כן לחותני בתקיעת כף ונפרדתי ממנו מתוך התרגשות עצומה ודמעות. לאחרונה נתעוררה מחלוקת בשכונתכם 'שערי חסד' אודות

ושקו העדרים

ה'גבאות' בביהכ"נ, ומכיוון שכה חמור היה הדבר בעיני חותני עד שנטל ממני 'תקיעת כף' על כך, נאלצתי לעזוב את המקום במהירות עצומה, ואפילו לשהות כדי פרידה מבני השכונה לא היה סיפק בידי.

המשיך הגרשז"א, כשחזרו בני המשלחת סיפרו לכל את תשובתו של רבי אהרן, ומכיוון שהייתי אז נער צעיר לימים עשו עלי הדברים רושם כביר למאד, והחלטתי בהחלטה חזקה, שלעולם לא אתקרב לענין שיש בו מחלוקת. מעתה תבין היאך שתקתי לאברכים אלו שגערו בי ותקפו אותי, כי קבלה בידי משנות קדם (וכבר הורגלתי בזה) שלא להיגרר אחר 'וויכוחים' (שלום רב פ"ע, מפי בעל המעשה).

אגב אורחא, עסקן גדול מבאי ביתו של הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל. שאל אותו פעם אודות מה שפגעו כמה 'עסקנים' בכבודו של הגרשז"א והלה רצה למחות ולעורר מדנים על זה, אמר לו הגרשז"א דע לך - מעולם לא היה יהודי שהפסיד מהוותרנות בעת המחלוקת, על כן אבקשך שתשתוק ואל תעורר מחלוקת בשום אופן.

1002 קרה

כניסת השבת: 19:28

יציאת השבת: 20:19

רבנו תם: 21:15

ע"פ אופק ת"א

כח' בסיוון התשפ"ו

טוב העלון השבועי להסות בה'

כאן מקבלים - לא לוקחים!

ומדוע רואים כל כך הרבה אנשים בעולם שלא מבינים זאת: אח לא מדבר עם אחותו בגלל ירושה, שכנים לא מדברים בגלל סכסוך של הילדים הקטנים, האחד לא מגיע לאירועים של השני בגלל שהוא פגע בו. **מדוע הם אינם מבינים שאין אדם בעולם שיכול לפגוע בהם או לצער אותם, אם לא נגזר עליהם שכך יהא מהשמיים?**

אדם מחרים את חברו בגלל שהתקדם בעבודה על חשבוננו. וכי הוא התקדם על חשבונך? - הרי "אין אדם נוגע במוכן לחברו כמלא נימה" (יומא לח), ובכל תפקיד שהאדם מקבל בעולם הזה: מנהל, התקבל לעבודה, סמנכ"ל - הכל הוכרז בשמיים לפני כן.

"במקומך יושיבוך, ובשמך יקראוך" - אם תהיה סגן או מנהל, אם תשב בלשכה הזו או במשרד האחר - הכל קצוב ונקבע מהשמיים, ועל מה כל המריבות והצער? בגלל שלא מאמינים ב'ויקח קורח', שבעולם הזה אף אחד לא לוקח מעצמו, אלא מהשמיים מביאים לו.

-המשך בעמוד 3-

קורח היה צדיק גדול מטועני הארון, שאין לנו כלל וכלל השגה בדרגתו. אך לצורך הבנתנו נמחיש זאת באופן ציורי: "קורח מחליט כי הגיע הזמן להנהגה חדשה. הוא מודיע לתקשורת כי הוא הולך להתמודד בבחירות הקרובות על ראשות הממשלה וכי הגיע הזמן להחליף את ההנהגה הקיימת של משה רבנו וסגנו אהרון.

"ישראל צריכה הנהגה חדשה וצעירה", הוא פרסם בשלטי חוצות בכביש איילון. הוא גייס למפלגה שלו שמות חשובים וגדולים מהשורה הראשונה, כאשר 'ערקו' אליו 250 ראשי סנהדרין, מהגדולים שבעם, שעזבו את מפלגתו של משה לצורך המנהיג החדש. קורח מזהיר כי אם הממשלה הקיימת לא תתפטר, הם יעשו מרי אזרחי ויחסמו כבישים (ושוב, כמובן שהכל בצורה הומוריסטית). משה רבנו מכחיש את כל ההכפשות שנאמרו עליו בתקשורת, ובעונה גדולה הוא פונה לקורח שישוב בו מדבריו הקשים, בכדי שלא ייענש. קורח לא עושה זאת, ולמחרת נשמעת טרגדיה גדולה: רעידת אדמה גדולה בלעה את כל המפלגה של קורח ולא הותירה ממנה אפילו אדם אחד. סיפור קשה בהיסטוריה של עם ישראל.

מה היתה ה'טעות' של קורח? אומר האדמו"ר בעל ה'דברי ישראל' זכותו תגן עלינו: "ויקח קורח" - זו היתה הטעות: כי אי אפשר לו לאדם לקחת כלום ושום דבר בעולם הזה בכוחות עצמו: לא כבוד, לא פרנסה ולא בריאות. אלא רק ה' יתברך לבדו הוא המנהל את הכל ונותן לאדם את ההצלחה, הבריאות, הנחת והכבוד. ומה שלא מגיע לך מהשמיים - יתהפך העולם, לא תצליח לקבל אותו. ואם זה מגיע לך ושייך לך - אף אחד בעולם לא יוכל לקחת לך. אז מדוע "ויקח קורח"? הרי אם זה שלך - ה' יתן לך, ומה לך לעשות בגלל זה מחלוקת ומריבות. בשמיים יש חשבון מדויק וקצוב לכל אחד,

לעילוי-נשמת: הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה, הרב שמעון בן בחריה. מ"ס צדוק בן נור ומרים בת גליה. גבריאל בן סמינה. שרית שרה בת מריאן. שרית שרה בת ויקטוריה. גלילי הכהן בן כוכבה. תקווה בת פנינה. סופיה שרה בת רוזה. אבלין עדינה בת פרח. ר' אברהם בן ר' סעדיה. עמרון אורי בן יוסף. סאן אמנון בן שרה הי"ד, משה כהן בן נוהת ויוסף. יעקב בן שמחה. טליה מרים בת דינה וחיים. חסיבה בת רינה.

העלון מוקדש לעילוי נשמת

מו"א ועט"ר מיכאל בן אורה

קלרה חתון בת סלחה

ולרי בן אירנה

גאולה בת בלור

לרפואה, פרנסה והצלחה: מ"א צ.ב.מ. מנשה ואורה אחיאל. א"ה הדר בת נחמה. אורטל חנה בת הדסה וב"ב. פנינה בת שושנה וב"ב. אושרית בת פנינה וב"ב. משה שמואל בן זלדה. מוריה בת רויטל. גאולה בת דבורה. שרה חיה רפאלה בת רחל. יאיר חיים בן ענבל שרה. רוויה בת ולרי.

זש"ק: שולמית בת איריס. יסכה בת מזל. אליס בת פרידה. בת-חן בת גילה רוחמה. הדר בת נחמה. זיווג הגון: אביאל בן רויטל.

סגולות וישועות

לימוד חומש עם פירוש רש"י

(1) מובא בשם הרה"ק רבי שלום מבעלזא זת"ע: "כל הלומד וגומר בכל שבוע ושבוע פירוש רש"י על הפרשה - אזי מובטח לו שבעולם האמת, יהיה במתיבתא (בישיבה) של רש"י הקדוש".

(2) הצדיק הקדוש רבי פנחס מקאריץ זצ"ל הורה בעת שפרצה מגיפה גדולה, לחייב את כולם ללמוד חומש עם רש"י כל שבוע, והוא זכות גדולה להגן מן הפורענות.

(3) כתב הרה"ק בעל ה'חלקת יהושע': "יש לי קבלה מצדיקים קדמונים, שלימוד בכל יום פרשה בחומש ורש"י הוא סגולה לאמונה, והנה שורש כל ההשפעות טובות הוא ע"י אמונה, ובפרט בעקבתא דמשיחא שחוצפה של כפירה יתרבה, מה שלא היה בזמנים הקודמים, וההצלה מהכפירה והצרות בדורות האחרונים, עם לימוד יומי של חומש עם פירוש רש"י הקדוש".

(4) כתב ה'פרי מגדים' בהקדמתו לפירושו באורח חיים: "המתביישים ללמוד חומש עם רש"י, לו חכמו ישכילו ויקדימו לימוד זה לכל הלימודים". (שעל הלומד נאמר בשו"ע שהוא ירא שמיים).

החזון איש זצ"ל אמר שהדרך להנחיל אמונה לאדם הוא ע"י דיבור בהשגחה פרטית, וכך אנו אומרים לילדים שכל שבוע באחת הסעודות, כל בן משפחה יספר השגחה פרטית שהיתה לו. זה גורם לכל אחד לחפש השגחה פרטית במשך השבוע ולהתחזק באמונה בצורה אדירה.

השגחה פרטית זה לא נס מהשמיים, אלא שהיה חסר לי 5 ש, ובדיוק מצאתי בכיס של המכנס 5 ש ישנים שישבו שם זמן רב, וקיבלתי אותם בדיוק בזמן.

דבר דומה, הציע הרב מיכאל לסרי שליט"א: כל ילד אומר בתורו כמה שבחים על כל אח ואחות מהמשפחה. הילדים כל כך מתרגשים ומחכים שיגידו עליהם דבר טוב, ובניתיים השיח הזה מפתח אהבה הדדית, עין טובה והשראת השכינה. כל שבוע משימה חדשה.

דבר חשוב נוסף, המדינה שלנו מלאה בחדשות כל יום מחדש, ובני הבית שומעים בכל מיני דרכים על דברים שאירעו ויכולים לפרש זאת כפי הרוח ברחוב של כוחי ועוצם ידי, פחד ועוד - וזה הזמן לקחת נושא מדובר שאירע השבוע ולתת את ההשקפה הנכונה שה' מנהל את הכל, ואין מה להתגאות ולפחד וכדו' עם סיפורים.

הלכות והליכות

מנן הראשל"צ הרב יצחק יוסף שליט"א

שאלה: האם מותר לי להינות מ'מעשה שבת', פעולה שעשה יהודי אחר בחילול שבת? כגון שהדליק את חדר המדרגות בשבת?

תשובה: א. ישנו איסור הנאה ממעשה שבת, כגון ששכן שלו הדליק את אור החשמל בחדר מדרגות, הרי שנעשה מעשה אסור בשבת והדין הוא שאסור ליהנות מאור החשמל. אמנם, מותר עדיין לעלות או לרדת במדרגות, מפני שזו פעולה שהיה עושה אותה גם אם שהשכן לא היה מדליק את האור, אך אסור לו לעשות דבר שלא היה אפשרי לעשות ללא האור, שבכך מוכיח שנהנה מחילול השבת. ולכן, אחר שהשכן הדליק את האור בשבת, אסור לרוץ או למהר במדרגות כיוון שלא היה אפשר לרוץ אם היה בחושך, וכן לא יסתכל בצרור המפתחות כדי למצוא את המפתח של הבית, שהרי לא יכל לראות את המפתח בחושך, אלא ימשש בידי את הצרור עד שימצא את המפתח כמו שהיה עושה בחושך.

ב. גם אם חילל שבת בשוגג, אסור ליהנות ממלאכה זו בשבת, כגון: שקם באמצע הלילה אחוז שינה ושכח שהיום שבת והדליק את אור השירותים - מותר להיכנס לשירותים שהרי גם בחושך אפשר להיכנס לשם, אבל אסור ליהנות מהאור בדבר שלא יכל לעשותו לולא האור, כפ שביארנו לעיל.

ג. העושה מלאכה (מדאורייתא) במזיד - אסור לו ליהנות ממנה לעולם, ולאחרים מותר במוצאי שבת. אבל העושה בשוגג - מותר מיד במוצאי שבת, בין לו בין לאחרים. ובשבת הבאה נביא דוגמאות ב"ה הלכה למעשה.

שולחן שבת אמיתי פרק ד.

האדמו"ר מספינקא שליט"א אמר לי כי בבתים שיש בהם טענות ומריבות מיד אחרי התפילה, רגע לפני הסעודה: "אבא, הוא עשה לי... אמא, היא אמרה לי שאם אני לא...", כדאי מאד שלא להגיב ולא לדון שום מקרה בבית, עד אחר שמסיימים את המנה הראשונה של הדגים.

מדוע? כשאנו בלחץ, ובפרט כעת בשבתות הקיץ, וכולנו עייפים ורעבים, אנו מנסים להשתיק כל מריבה ולעשות סדר בבית. אך בזמן כזה של לחץ ורעב - זה הזמן המסוכן ביותר לפעול, ומי שינסה זאת וידחה את הכל לאחר שכולם כבר טעמו מהחלה והסלטים, ונרגעו מאכילת הדגים, לפתע רוב הבעיות והמריבות נעלמות, והכל מסתדר. לכן, הורה חכם מזרים את העניינים ולא מגיב.

דבר נוסף וחשוב ששמעתי מהרב יצחק זילברשטיין שליט"א: להשקיע בשולחן השבת. אתה אבא, אתם ההורים ועליכם להרים את בני הבית מעלה מעלה וליצוק דברים מעניינים שימשכו את הילדים וירוממו אותם.

לדוגמא: שבת אחת, יושבים כולם סביב השולחן, וכל אחד בתורו מספר על השגחה פרטית מיוחדת שראה את הקב"ה באותו שבוע בצורה מיוחדת.

היכלו של רש"י

בחלום: "דע לך, כי מיד אחר שנפגעת בתאונה, כמעט ולא סבלתי, אלא יצאה נשמתי בקלות ולא הרגשתי סבל. ומיד שיצאה נשמתי מהגוף הובילו אותי למקומות גבוהים בשמיים, עד שלקחו אותי להיכל של רש"י, בו נמצאים כל אלו שהקפידו ללמוד את פרשת השבוע עם רש"י. הראו לי את מקומי בגן עדן ליד רש"י, שם רש"י בעצמו ילמד אותי את כל התורה כולה בעומק ובהבנה. כל המשתדלים בלימוד זה, ניצלים מדין של גיהנום בזכותו של רש"י ועולים למחיצתו".

ואז הוסיף הבחור ר' מרדכי וסיפר דבר פלא נוסף: "ודע לך, כי אחד הבחורים הנוספים שנפטר איתי בתאונה, ראיתי כיצד עלתה נשמתו איתי לשמיים, אלא שקיבלו אותו בשמיים בשירה ושמחה גדולה ונתנו לו כבוד גדול מאד. בעוד שאותי לקחו למחיצתו הקדושה של רש"י, את נשמת הבחור הזה לקחו הישר אל תחת כסא הכבוד, הכי קרוב אל הקב"ה. ומדוע זכה לכל זאת? בגלל שהיה מקפיד בעולם הזה מאד בשמירת העיניים והקדושה. וכל המשתדל ונזהר בשמירת העיניים, לוקחים את נשמתו אחר הפטירה, ישר אל תחת כסא הכבוד".

סיים הבחור ר' מרדכי ואמר: "אגלה לך דבר אחרון, ואח"כ עליי ללכת. דע לך, כי לא קל לי לבוא אליך כעת בחלום, זה צער בשבילי, ואני רוצה לא לפספס כל רגע במחיצת רש"י, אך אני בא לספר לך זאת כיוון שהיינו חברים ללימוד בעולם הזה.

אך דע לך סימן כי כל מה שאמרתי לך הינו אמיתי: אני ושני חבריי שנפטרנו עלינו כקורבן וכפרה על עם ישראל בגלל אסונות גדולים שהיו צריכים לבוא. ותראה, כי מחר יהיה פיגוע גדול באוטובוס בתל אביב, ועשרים איש יהודים יפטרו מהעולם, כולם יהיו מבוגרים...

היה זה אסון גדול שהתפרסם מאד באותם ימים, ועורר שוב את החשש והסכנה לנסוע למקומות הקדושים בצפון בתנאים הקשים דאז.

הישיבה היתה בהלם נורא - שלושה בחורים צדיקים ויראי שמיים שנפטרו בטרם עת. אחד מהבחורים שנפטרו היה הבחור ר' מרדכי וינשטוק ע"ה, שהיה מהעילויים של הישיבה, שהיה משתדל לנצל כל רגע וכל דקה לתורה הקדושה. החברותא שלו שהיה רגיל ללמוד איתו - ר' זאב הלוי פלדמן שליט"א (משמש

כיום כרב קהילת 'עץ חיים' בלונדון). שכב פצוע בבית החולים ונחרד מהבשורה כי החברותא שלו כבר אינו בין החיים. והנה, באותו לילה, בעוד ר' זאב הלוי הועבר לבית החולים להתאוששות, הוא חולם את חברו שנפטר, ר' מרדכי וינשטוק ע"ה, שאומר לו: "חברי היקר, ירדתי לספר לך דבר גדול וחשוב, כיוון שהיינו לומדים יחד תמיד חומש עם רש"י בקביעות, ואף עשינו לאחרונה הסכם כי כיוון שאנו לומדים קבוע חומש עם רש"י, הראשון שיצא מהעולם, יבוא לחברו ויספר לו מה המעלה והשכר של הלומד את פירוש הפרשה עם רש"י".

המשיך הבחור ר' מרדכי וסיפר לו

ואף אם האדם יברח מהגדולה שרוצים להביא לו, הגדולה תרדוף אחריו עד שיקבל אותה, כפי שראינו אצל שאול המלך שהסתיר את המלכות שקיבל והיה נחבא אל הכלים בשעה שהמליכו אותו, והקב"ה פירסם אותו ועלה לגדולה.

נסכם: ענייני העולם הזה קבועים מראש, ואנו עושים השתדלות קטנה בלבד. אך בענייני רוחניות, ענייני העולם הבא: מצוות, התגברות על עבירות, תפילה ותורה - בזה צריך לתת את כל הכוח ולהתאמץ, כי לזה באנו לעבוד בעולם הזה.

את המעשה המיוחד הבא סיפר הרב בן ציון קלאצקו שליט"א (גם הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א הביאו בדרך דומה): "היה זה לפני 43 שנה, ביום ל"ג בעומר לשנת תשכ"ג. קבוצה של תלמידים מיישיבת 'פרשבורג' המעטירה (ישיבה הנמצאת בירושלים), אירגנה נסיעה לתפילה בקברות צדיקים.

דרכי הנסיעה לקברי צדיקים בצפון היו שונות לחלוטין מהיום: הם היו מעוקלות וקשות, לא כמו הכבישים הסלולים והתאורה הברורה היום, ואף לא היו בנמצא הרבה אוטובוסים תקינים באותם ימים.

אותה ישיבה יצאה עם אוטובוס גדול והחלו בנסיעה ארוכה מירושלים לכיוון הצפון. אלא, שבאחת הדרכים החשוכות והקשות, אירע אסון נורא. האוטובוס של הישיבה סטה מהנתיב באחד הסיבובים, כשהנהג לא הצליח להשתלט על הרכב, ותוך שניות בודדות, התהפך האוטובוס והחל להידרדר אל התהום שהיתה בקצה הכביש. האוטובוס התהפך כמה פעמים והתרסק עמוק בעמק. כוחות הצלה רבים הוזעקו למקום, והזירה היתה קשה מנשוא.

שלושה בחורים צדיקים ויראי שמיים מהישיבה נפטרו במקום, ועשרות בחורים אחרים נפצעו בדרגות שונות.

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

לע"נ מורנו ורבנו הגאון ר' עובדיה יוסף בן ג'ורג'יה

בס"ד גיליון: 1213

הדלקת הנר: 19:25 צאת השבת: 20:31 רבינו תם: 21:16 (לפי אפיק ת"א),
הפטרת השבוע: ויאמר שמואל (שמואל א' יא), שבת מברכין.

אוצרות הפרשה

פרשת "קרח"

"ויקח קרח" [טז, א].

אדם נוסע במכונית. הוא עירני ודרוך, נהג מיומן ועתיר ניסיון. המכונית חדשה, משוכללת, כל מערכותיה תקינות. הכביש סלול, התנועה זורמת, מה יכול כבר לקרות? ולפתע, כתם שמן ענק. המכונית נכנסת בתאוצה של היסח הדעת, ואין ערך לנהג ולמנוע, להילוכים ולבלמים. היא מחליקה בלי שליטה, נופלת לתאום, ואלומת אש מבשרת את סופה.

מחריד, אכן כן. "קורח, שפיקח היה", אין כמוהו בנהגים השולטים באורחותיהם. בעל רוח הקודש, מנושאי ארון ברית השם, מגדולי דור דעה, "מה ראה לשטות זו", איך סיים חייו במעמקי התהום, בבטן האדמה, בלבית השאול? והתשובה: "ויקח קורח – ליבו נטלו". המכונית המשוכללת החליקה על כתם שמן של קינאה, "נתקנא על נשיאותו של אליצפן". ואז איבד שליטה, הסתחרר והתרסק.

ופרשה זו ללמדנו באה, להתרחק מכל כתם שמן. שלא נשלה עצמנו שיש "ריב קטן" בר שליטה הריב דומה לסכר מים, אומרת הגמרא, כיוון שנפרץ נפרץ. היש לנו מושג כמה מליוני גלוני מים אגורים בסכר, לוחצים על דפנותיו. כך האדם. כמה רגשות אצורים בו, כמה טרוניות וכעסים והקפדות, זכרונות ותיסכולים, המחפשים רק סדק כדי להתפרץ כאשר שיטפון שאין לעוצרו, לשטוף ולסחוף ולהטביע הכל! הדרך היחידה לשרוד היא הלחיצה על הבלם לפני כתם השמן, ולסטות מנתיבו! (מעין השבוע).

"נשיאי עדה קרואי מועד אנשי שם" [טז, ב].

איך שאנשים מסתבכים. אנשים פיקחים, נבונים, שקולים. מאבדים את עולמם, המשפחה סובלת כל כך, והחברה מוקיעה. חברים נעלמים, תמונתם מתנוססת בעיתונים, כבר היו מעדיפים להיות כקורח, להיבלע חיים. ואתה שומע ורואה ותמה: איך נפלו כך, אנשים חכמים כל כך. היינו משאירים זאת לפסיכולוג או לקרימנולוג. הבעיה היא שהם אנשים כמוני וכמוך, וזה מפחיד. זה כבר נוגע אלינו. וכבר אמרו, שהחכם לומד מניסיונם של אחרים, בעוד שהלא חכם אינו לומד אפילו מניסיונו שלו. אז איך מסתבכים אנשים?

התשובה, כמו כל התשובות, כתובה בתורה. בפרשתנו, קורח הסתבך, וסיבך אתו מאתיים וחמישים איש, וכולם אבדו. איך העז קורח לצאת לכזו הרפתקה. האם לא ידע שאין לו סיכוי. האפשר למרוד במשה רבינו, שליח הבורא. שבהנהגתו הובא חושך על מצרים, בקע ים והטביע בו את המצרים. שכאשר הרים ידו נוצח עמלק, וכאשר היכה במטהו הוציא מים מסלע. משה רבינו, שכאשר התאוננו עליו באו נחשים ושרפים ועשו שמות בעם עד שביקשו מחילה, אז איך יצא להרפתקה: "קורח, שפיקח היה, מה ראה לשטות זו?"

והתשובה: "התקנא בנשיאותו של אליצפן". פעל פה דחף של קינאה. אחד משלושת הדחפים המוציאים את האדם מן העולם: "הקינאה, התאוה, והכבוד" (אבות). וכשהם פועלים, השכל בהשעיה. יש ליקוי מאורות, ואין שאלות. מילא הוא, אבל איך השפיע על מאתיים וחמישים ראשי סנהדראות. "נשיאי עדה, קרואי מועד, אנשי שם"? התשובה: שכניו היו. נסחפו בדבריו, ובחלקלקות ליצנותו. וכבר הם קבוצה מגובשת, המזינה את התלהבותה ושועטת במגובש אל התהום. בלי בקרה עצמית ויכולת עצירה.

ועדיין זו תשובה חלקית בלבד: מידות ודחפים והשפעת חברה גורמים מכריעים הם, אבל מולם הלא ניצב תמרור אזהרה. הכתובת חרוטה על הקיר, והרי איש אינו אף לו הדרך להתאבד. כאן בא הגורם השלישי והמכריע: סמוך, לי זה לא יקרה. בסוף הכול יסתדר. לא תבוא ביקורת, לא יגלו את המעילה. יגלו ויטיחו. נשיג הלוואות ונכסה. נזכה בלוטו. קפוצ', ותמצא למטה רשת ביטחון. או אמבולנס. משה רבינו מציע, ומזהיר: "זאת עשו, קחו לכם מחתות, קורח וכל עדתו. ותנו בהם אש ושימו עליהן קטורת לפני ה', מחר. והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש. אדם אחד ינצל: אהרן. קורח חשב, כמובן, שהוא זה שינצל. וחבריו? הם לא עניינו אותו כל כך... אבל הם, מה חשבו? הם, איך הסתכנו. איך ניגשו להתמודדות בה הימרו על חייהם. כשהסיכוי (המפוקפק) הוא אחד חלקי מאתיים וחמישים וחמישים. פחות מרבע אחוז!

והם התייצבו, כולם, מלבד און בן פלט שאשתו הצילתו ברגע האחרון.

מאתיים וחמישים נשיאים כבודים, חכמים ומיושבים בדעתם, התייצבו כאיש אחד לטכס מותם! הכיצד??

רבינו עובדיה מברטנורא זצ"ל מוצא את התשובה בדיוקו בדברי רש"י הקדוש: "מחתות, כלים שחותים בהם גחלים, ויש להם ידות". מדוע הודיע כאן רש"י שיש למחתות ידות, ולא פירש כן במחתה שבמעשה המנורה? והתשובה מרעשה: אכן ידעו שהקטורת מסוכנת. ידעו שנדב ואביהוא נשרפו חיים בגינה. אבל אמרו לעצמם: לנו זה לא יקרה. כי למחתות שלנו ידות ארוכות. הן יחצצו בינינו ובין הקטורת, והאש לא תגיע אלינו...

טיפשי? אולי. אבל אנושי כל כך!

מאות אלפי ילדים נרשמים בכל שנה לבתי הספר הכלליים. האם ההורים עיוורים? חלילה! האין הם רוצים בטובת ילדיהם, הם מלחשוב! האין הם יודעים על מקרי ההתעללות, על האלימות, פיזית ומילולית, הפוצעת ומצלקת את הנשמות הטהורות? והרי הברירה לפניהם: חינוך תורני מעולה, חף מאלימות, נקי מסמים, טהור מתועבה,

מחנך למידות טובות וכיבוד הורים, מורשת ומסורת נפלאים ומעשירים! אך שוב חוזרת תסמונת הסמוך – "לי זה לא יקרה". כאילו הילד נטול מידות ודחפים, וכאילו לא יושפע מרוח החברה. ובציבור החרדי, ובחינוך התורני, כלום אין ההורים צריכים לפקוח עין על בניהם. לדעת עם מי הם מתרועעים, מי חבריהם. כיצד מבליים הם את שעות הפנאי. האין עליהם לפקוח על הכנת השיעורים, ללמוד עימם כדי לעקוב אחר ידיעותיהם והבנתם. לעמוד בקשר עם המחנכים, לעודד ולדרבן ולהיחלץ לעזרה בשעת הצורך. ורבים כל כך ההורים האומרים: סמוך. הילד נמצא בידיים טובות, בחינוך מעולה, בחברה טובה, ירום עימם, והכל יסתדר. ואכן, כך קורה. אך לא תמיד. וכשלא, זה אסון. ואז, כבר מאוחר... אך מדוע נכתבה פרשה זו בתורה, אם לא כדי שנפיק את לקחה, ולא נהמר על היקר לנו מכל, על נפש ילדינו! (מעייני השבוע).

"אשר אבהר בו מטהו יפרה" [ז, כ].

הצדיק רבי יצחק מנשכז זצ"ל ביקר פעם בעיר וולודובקה. בערב שכב על מיטתו לנוח, וכמה ממקורביו עמדו סביבו. פתח וסיפר מעשה שהיה בימים עברו בעיר אפטא. אברך למדן, מוכשר ונאה, נאלץ לצאת למסחר כדי להתפרנס. היה פוקד את אחוזות האצילים. קונה את תנובות השדה ומציע תמורתן סחורות שונות. בהיותו ישר דרך, חכם ונבון, רכש את אימונם ולמד נימוסיהם ואורחותיהם, לשאת חן בעיניהם. נשיאת חן זו הייתה לו לרושץ, כי בסמוך לעירו הייתה אחוזה נרחבת שעם אדוניה סחר. יום אחד מת הפריץ, והותיר את הנחלה לבתו היחידה. המשיך הלה לסחור עם העלמה האצילה, ועדינות אורחותיו נשאה חן בעיניה. בקצרה, לא עמד בניסיונו של יוסף הצדיק, והלך מדחי אל דחי עד שהמיר דתו ונשאה לאשה, והיה לאדון האחוזה.

"רבינו", קטע אחד השומעים את הצדיק, "לא הרחק מכאן ארע סיפור דומה, אחד מבני העיר – ... השומעים היסו אותו, והצדיק המשיך בסיפורו: "תארו לעצמכם, יהודי מוצא עצמו שבוי בידי הסיטרא אחרא. לא תפילה, לא תפילין, לא שבת ולא חג. לא ראש השנה ולא יום הכיפורים... חיים כה משמימים, מדבר צחיח של חולין, מדיף צחנת נבלות וטרפויות וקבס נשג"ז [נסהדרין פב:]. הבא על הגויה חייב משום נשג"ז: נידה, שפחה, גויה, זונה... לא אחת ניחם על צערו ביקש לחזור בו, לשוב לחיי תורה ומצוות. אבל הדלת נעולה הייתה בפניו, שכן לפי החוק ששרד באותם ימים אסור היה למומר לשוב, וכל המסייעים לו צפויים היו לעונשים כבדים. ובכל זאת, ניסה. אבל המרשעת עמדה על המשמר. הבחינה בהתחבטויותיו ועקבה אחר צעדיו. וכשקשר קשרים עם יהודי העיר להצילו הייתה מסגירה אותם למלכות והתייסרו נוראות.

רבה של אפטא גאון וצדיק היה. לילה אחד ישב ולמד, והנה מתדפקים על דלתו, קם ופתח, והמומר מולו: "הושיעה, רבי", קרא בקול בוכים, "רצוני לשוב בתשובה, לחזור ליהדותי!"...

והרב, שידע שיהודים רבים כבר שילמו ביוקר על הענותם להפצרותיו, סגר את הדלת בפניו, אבל האיש לא ויתר. לילה אחר לילה הגיע, בשעה קבועה, כאשר בטירתו עלו הכול על יצועם...

לילה אחד פקעה סבלנותו של הרב. כשנשמעו הנקישות נטל עימו את מקלו. פתח את הדלת בתנופה והרים את המטה. אמר למומר: "הסתלק, ולא אכך במקל!" חוורו פני המומר, והרב הפטיר: "כשם שהמטה הזה לא יצמיח פרי, כך אתה לא תשוב לעולם!"

שמש המומר כתפיו ופנה ללכת לבלי שוב. הביט הרב, והנה הוציא המקל פרחים, החל לפרוח לנגד עיניו ולגמול פרי! "חזור נא!" קרא הרב הנרעש. הזמין את המומר לחדרו, והחל ללמדו דרכי תשובה. אין לשער ולתאר איזה לילה מזכך ומטהר עבר עליו! לפנות בוקר שב לאחוזתו – והנה להבות מתמרות ועשן מתאבך. הבית עלה באש על יושביו.

כך ניצל, כדי לפתוח דף חדש... סיים הצדיק את סיפורו, ואמר: "בימי קדם נשמעו כאלו פלאות. אבל בימינו, הייתכנו?!" שהה רגע, והוסיף: "ואולי? לילה טוב..."

למחרת באה השמועה שבאותו לילה חלל את אחוזתו, וכבר לא חזר, כי שב לדת אבותיו...

ואף אנו נתהה: "בימי קדם נשמעו כאלו פלאות. אבל בימינו, הייתכנו?!" אבל אנו לא נשיב: "ואולי". אנו נדע: קורים ועוד איך! הגאון החתם סופר זצ"ל, לפני פטירתו, נשא תפילה: "שלא יבוש המעיין, ולא יקצץ האילן". ריבונו של עולם, איך ניסו לייבש את המעינות, איך ניסו לקצוץ ולגדוע את האילנות. לנתק מן המורשת, לקרוע מהיהדות! נדמה היה שזהו, רק יובל קטן נשאר, רק שתיל זעיר מבלבל. והחורש כולו יבש, קמל. והנה קמה תנועת התשובה, ועצים שנראו כיבשים פורחים בעליל, שבו אל המקורות. "ואמרת בלבד מי ילד לי את אלה, ואני שכולה וגלמודה. ואלה מי גידל, הן אני נשארתי לבדי". ולפתע שבים הם "כיונים אל ארובותיהם", ונצח ישראל לא ישקר (ישעיה)! (מעייני השבוע).

"וירקעום ציפוי למזבח וזכרון לבני ישראל" [ז, ד]. על התנהגות המנצח.

מאתיים וחמישים מקטרי הקטורת, אשר חלקו על כהונתו של אהרן הכהן, נשרפו באש שיצאה מאת ה'. לאחר מכן נצטוו משה רבינו לומר לאלעזר בן אהרן הכהן שירים את המחנות מבין השריפה, וירקע מהם ציפוי למזבח, ויהיו לאות לבני ישראל. ורבותינו שאלו: מדוע אליעזר, מדוע לא עשה זאת אהרן הכהן עצמו? ותירצו: האנשים האלו שילמו בחייהם על מחלוקתם כנגד אהרן. אם אהרן עצמו ייקח את המחנות לרקען, יהיה בכך כעין שמחה לאיד, חלילה, כעין הפגנת ניצחון. זאת – אין לעשות.

איזו גדלות רוח הורתה לנו התורה: גם אם ניצחת, אל תפגין קורת רוח, אדרבה, תצטער על שכך עלה בגורלם! כאשר רבן גמליאל התעמת עם רבי יהושע, במחלוקת לשם שמים, וחכמי ישראל ראו לנכון להשעות את רבן גמליאל לזמן מה מנשיאותו, הם לא מינו תחתיו את הגדול מבניהם, את רבי יהושע עצמו. כי אז, יהיה בכך משום פגיעה ושמחה לאיד. כעין הפגנת ניצחון. רק משום כך, דילגו על רבי יהושע ומינו את רבי אלעזר בן עזריה, בן השמונה עשרה! הבה נלמד מכך, את התועלת שבהבלגה. הבה נדע, שעומות הוא דבר שבדיעבד, וגם אם מנצחים בו יש להצטער על שהוצקנו לכך!

בשעתו קמה תנועה חרדית והמרתה את פי "מועצת גדולי התורה" של "אגודת ישראל". התנועה, "פועלי אגודת ישראל", זכתה לביקורת נוקבת מצד גדולי הדור ולבסוף נכשלה בבחירות, ירדה מהמפה. שמע מרן הגרא"מ שך זצ"ל קולות צהלה על מפלתה. מחה בצוהלים ואמר: "הייתה זו חובתנו להילחם בתנועה. גדולה הייתה סכנתה. אבל יהודים עמדו בראשה, ויהודים נתנו לה קולם, ועתה אבליים הם ועצובים, ואיך נשמח למפלתם!"...

הנה, זה מבט של דעת תורה! ומבט זה גילה לנו בורא עולם בעצמו! בשעתו, קטרגה הלבנה נגד החמה. אמרה שאי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד. מיד השיבה הבורא כגמולה: "למי ומעטי עצמך". אך לא זו בלבד שפיצה אותה בצבא הכוכבים, אלא עוד הורה להביא קורבן חטאת בראש חודש, יום התמעטות הלבנה, כעין הבעת צער על העונש, כדי להורות לנו, שהעונש הוא דבר שבדיעבד, ויש להצטער עליו!... (מעייני השבוע)

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מוניה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מוניה ז"ל, לע"נ ר' עזריאל בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשור ז"ל, לע"נ יוסף בן הלה ז"ל, לע"נ אליהו בן אסתר ז"ל, לע"נ יצחק בן ליבה ז"ל, לע"נ ברוך בן כאדה ז"ל, לע"נ זהבה פזיה בת פרח ז"ל, לע"נ טובה בת כורשיד ז"ל, לע"נ מסעוד בן פרחג ז"ל, לע"נ אלהם בת שהנן ז"ל, לע"נ דוד בן רבקה ז"ל, לע"נ אהוד בן אסתר ז"ל, לע"נ יצחק בן מרים ז"ל, לע"נ מרים בת שמה ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ רבי שלום מאיר בן מרדכי ז"ל, לע"נ לי כהן בן פולין ז"ל, לע"נ משה בן רינה תחיה ז"ל, לע"נ שמואל בן קדינה ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

לקט עניני פרשת קרח - לכבד את הרב, לשמוע לרב

תיאור הנהגות יהודי פולין לפני כארבע מאות שנה: רבי נתן נטע הנובר
בכל קהילה היו ישיבות והיו מרבים שכר לראש הישיבה כדי שיוכל להנהיג את הישיבה בלא דאגה, שתהיה תורתו אומנותו. ראש הישיבה לא יצא כל השנה מביתו אם לא לבית המדרש ובית הכנסת, יום ולילה ישב ועסק בתורה.

בכל קהילה וקהילה היו הרבה חכמים. לדוגמא, אם היתה קהילה של חמישים בעלי בתים, עשרים מהם נקראו "מורנו" או "החבר" וכולם היו נכנעים תחת ראש הישיבה.

היו הולכים החכמים והבחורים וכל מי שיש בו ריח של תורה אל ראש הישיבה. הוא לבדו יושב על כסא וכולם נצבים סביב והיו מפלפלים בהלכה. כשבא לישיבה כל אחד היה שואלו מה שהיה קשה לו בלימודו וראש הישיבה מתרץ לכל אחד ואחד. אחר כך שתקו כולם וראש הישיבה היה אומר את חידושי.

כבוד גדול היה לראש הישיבה בכל קהילה, דבריו נשמעו הן לעניים והן לעשירים ולא המרה איש את פיו, בלעדיו לא הרים איש ידו ורגלו. היה בידו מקל ורצועה להכות ולהלקות ולקנוס, לאחר עוברי עבירה ולתקן תקנות ולגזור להפריש מאיסורים. ואף על פי כן היו כולם אוהבים לראש הישיבה ומי שהיה לו מנה יפה היה מכבדו. וכן שאר מתנות או כסף וזהב. גם בבית הכנסת רוב מי שהיו קונים מצוות היו מכבדים אותו במצוה.

היה עולה לתורה 'שלישי'. אם הוא היה כהן או לוי החיוב היה שלו, אפילו שהיו הרבה כהנים ולויים בבית הכנסת. בשבתות וימים טובים לא יצא אדם מבית הכנסת עד שהלך מתחילה ראש הישיבה והיו כל הקהל מלווים אותו עד ביתו. ובימים טובים כל הקהל הלכו כולם לביתו להקביל פניו ברגל.

מזה נתקנאו כל החכמים והיו לומדים בהתמדה כדי שיבואו גם כן לידי מעלה זו, להיות ראש ישיבה באיזו קהילה, ומתוך שלא לשמה בא לשמה ומלאה הארץ דעה!

(מן מצולה)

אמר הגאון רבי מיכל יהודה לפקוביץ על אלו המזלזלים ברמ"ם ובמגידי השיעורים, כי הוא כבר מרביץ תורה זה עשרות בשנים ויכול להעיד נאמנה מתוך הנסיון שכל אלו מהתלמידים שזלזלו במגידי השיעורים באו אליו לאחר שנים עם כל מיני בעיות שונות ומשונות. הם נהיו אבות וסבים וסובלים צרות ומרורות!

(דרכי החיים ח"ב)

היה זה לפני שנים רבות, שבת בבוקר ברחוב רשב"ם עשר בבני ברק, בשמחת קידוש לכבוד לידת בת.

לפרופסור רדקובסקי, המדען המפורסם, מממציאי הצוללת הגרעינית, שהיה מקורב למרן הסטייפלר נולדה נכדה. פרופ' רדקובסקי השתוקק שרבינו ישתתף בשמחת "הקידוש", לפיכך ערכו את הקידוש בבני ברק, בדירת משפחת כהן, שכני מרן.

כיבדו את הגאון רבי י.ח.ט. לדרוש. לאחר זמן, רבינו הסטייפלר שכידוע היה כבד שמיעה, החל לזוע על כסאו באי נוחות והראה תנועות של חוסר סבלנות. היושבים שראו זאת, הפנו את תשומת לבו של הדרשן לכך, והוא הפסיק את דרשתו.

במהלך השבת סיפרו לסטייפלר את שארע. רבינו שנחרד שמא רבי יהושע חנן נפגע ממנו, שלח אליו את בנו, הגאון רבי חיים לפייסו ולהתנצל באומרו, שכיון שאינו שומע לא ידע שכבודו דיבר, ואם היה יודע מכך לא היה מפסיקו.

מכל מקום לבני ביתו אמר הסטייפלר: "יש לדעת, שבת בבוקר אין זה זמן להאריך בדרשות, בבית מחכים בני הבית, נשים בכל המצבים, חולים וזקנים הממתנים לקידוש ולסעודה!"

("נר לשולחן שבת")

מרן הגאון רבי יעקב ישראל קניבסקי ישב כשעה ומחצה בהספד על רבו, הגאון רבי אברהם יפה', אצלו למד כמה שנים. כשהגיע תורו של חכם אחד לדרוש, החליט רבינו לצאת וללכת לביתו, יען שהחכם הזה היה ידוע כדרשן מפואר ויכל לדרוש במשך שעה ויותר, והדבר היה קשה עליו להישאר.

והנה כשקם לצאת, נמשכו אחריו עוד אנשים רבים שהלכו לביתם. לא שיער רבינו שתהיה כזו פגיעה בכבודו של הדרשן. הרי כולם יודעים שאינו שומע כלל ולא הגיע להספד אלא כדי לחלוק כבוד לנפטר.

כתב רבינו הסטייפלר איגרת לאותו דרשן ירושלמי מפורסם: "אבקש מחילה מכבוד תורתו ויש לי מזה צער... לא באתי לשמוע כי לא שמעתי אף מילה... רק באתי לחלוק כבוד לנפטר... אולם לא הרגשתי בטוב וישיבתי שם אולי כשעה וחצי היתה קשה לי... ונמצא שעל ידי היתה כמו פגיעה בכבודו מעלתו, ואילו הייתי יודע שעל ידי יציאתי ימשכו עוד כמה אנשים כמדומני שבדודאי לא הייתי יוצא. ואבקש מכבוד פאר מעלתו שיאמר בפיו שמוחל לי, כי עלבוננו של גדול בתורה כמוותו חמור מאד מאד..."

(קריינא דאגרתא ח"ב רמ"ג, "תולדות יעקב")

"ותבלע אותם ... וירדו הם וכל אשר להם חיים שאלה". (פס"ו)

"מעשה נורא שקרה במי שפגע בגאון רבי רפאל שפירא, ממנו נלמד לקח למלעבים בגדולי ישראל".

המעשה ארע בעיירה וולוז'ין באחד במאי, יום חגם של הקומוניסטים. באותם הזמנים חגגו את "אחד במאי" בתהלוכות, חגיגות ומצעדים. לצערנו יהודים רבים השתתפו בחגיגות ובראשם אנשי ארגון הבונד.

אחד מהם, בחור צעיר, נכנס ברוב חוצפתו להיכל ישיבת וולוז'ין, ודרש בעזות מצח מראש הישיבה, הגאון רבי רפאל שפירא, לסגור את הגמרא ולצאת איתו לרחוב.

רבי רפאל, שחשש לנפשו, עשה כמצווה עלינו לנהוג ברשע שהשעה משחקת לו, סגר את הגמרא, ויצא החוצה.

עבר זמן ואל ישיבת וולוז'ין הגיעה אישה ובפיה בקשה לדבר עם ראש הישיבה. רבי רפאל יצא, ושאל מה רצונה.

סיפרה האישה: "בן היה לי, ולפני זמן לא רב טבע בים כאשר הפליג באונייה. והנה בלילה אני חולמת, ובני עומד לפני ומספר לי כי נענש על שפגע בכבוד התורה, במי פגע והיכן. וביקש ממני ללכת ולבקש מחילה מהרב על מעשהו זה, ולכן באתי הנה!"

(הקדמה ל"תורת רפאל")

מעשה שהיה בהונגריה, בעיר ... מינו לרב יהודי גאון וצדיק אשר לפרנסתו היה בעבר סוחר סוסים.

בשבת ההכתרה נכנס הרב החדש לבית הכנסת, כולם נעמדו לכבודו, חוץ מאחד המתפללים שבאופן מופגן המשיך לשבת. הסובבים אותו ניסו לשכנעו באומרים: "קום", "זה בזיון לרב" וכדומה. אך הוא בשלו: "וכי אעמוד לכבוד סוחר סוסים?!..." כאשר ניגשו לרב וסיפרו על כך, אמר הרב: "מה הבעיה? שימשיך לשבת..."

סיפר בן אותה העיר, הר"ר שלמה רוזנברג: "זוכר אני את היהודי ההוא שהמשיך לשבת... על כסא גלגלים!"

(נ"ר לשולחן שבת)

הגאון ר' שמואל דוד מונק, מרבני חיפה שלח להגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין מכתב בו מבקש עצה מה לעשות כשהוא צריך לחזור בו מהוראתו: האם להודות שטעה, או לחשוש לכבוד התורה ויש לסמוך על דברי המיקל בהוראה זו.

המשגיח השיבו בהתנצלות שאינו עוסק בהוראה כי הוא עסוק בתלמידים, אמנם לדעתו יש כבוד התורה בכך שהרב מבקש את האמת ולא מתבייש שיאמרו עליו שאינו בעל הוראה ואולי זה יותר כבוד התורה.

אבל למעשה נראה שהכל לפי מה שהחכם מכיר את בני עירו. אם הם בני דעת ומבינים שגם חכם יכול לטעות, לא יחוס על כבודו, אדרבה, בזה יגדל שמו. אך אם בני העיר הם עמי ארצות ואם יודע להם שרבים טעה, יזלזל כבודו בעיניהם, לא יחזור בו כי אז זה כשעת הדחק.

(עבדא דקדושא בריך הוא)

סיפר האדמו"ר מהר"ש מביאבוב: פעם בימי זקנו הרה"צ רבי מנחם מנדל מלינסק, אביו של הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ, מחירי הדגים בעירו התייקרו מאד, גזרו שלא יאכלו דגים בשבת כדי שמוכרי הדגים יזילו את השער.

באותו זמן בא אורח לשבות בצילו של רבי מנחם מנדל מלינסק והביא איתו דגים לכבוד שבת קודש.

הרבנית, מרת ביילא שהיה משכלת ומלומדת טענה שיש לאסור לאכול את הדגים אף שלא קנו אותם כאן בעיר, מפני מראית עין, שבני העיר יאמרו שהרב אינו מציית לתקנה.

אולם בעלה הרבי טען לעומתה, שהיות שהאורח מתארח אצלם הדבר יועיל להיכר שהדגים לא נקנו כאן בעיר, כפי שמצינו בבישול בשר עם חלב שקדים, שכאשר ישימו שקדים בצידו יועיל להיכר, כך האורח יועיל להיכר.

אלא שהרבנית טענה לעומתו שאין זה מספיק להיתר, היות ולא כל אורח מביא איתו דגים. בכל זאת הרה"צ מלינסק עמד בשלו שיש להתיר לאכול את הדגים ללא חשש.

בליל שבת לא הביאה הרבנית לשולחן את מאכל הכבד. באומרה, שבמקום שיש חילול ה' אין חולקים כבוד לרב...

(קובץ "עץ חיים" י"ג ועיי"ש בביאור עומק מחלוקת הרה"צ מלינסק ואשתו הרבנית ביילא)

גב. רבי מנחם מנדל רבה של לינסק וראש ישיבתה, היה חתנו של הגאון רבי יצחק הורביץ מהמבורג מגדולי הדור, ממנהיגי הקלויז בברודי ורבה של ברודי וקהילות אה"ו. היה גיסם של הגאונים רבי משולם איגרא ורבי יעקבא לנדא, בנו של ה"נודע ביהודה", עימם למד בצוותא לאחר נישואיו.

"חזון איש": כל מה שמצינו בגמרא אמוראים שקיללו היה הדבר חובה, שיהיה כבוד התורה קבוע בלבבות ושלא יתרגלו בזלזול כבוד החכמים. זה הטעם שמנדים על כבוד הרב ותלמיד חכם צריך שיהיה קשה כבדל! (סנהדרין כ' י' עיי"ש שמסביר ב"ק צט: שבת קח. ב"ב כ"ב.)

הנה דתן ואבירים ואון ההזיקו במחלוקת הזו ואחזו בדרכו של קרח. נתרצו בזה כי משה רבינו הסיר הבכורה מראובן אביהם ונתנה ליוסף. חשדו למשה שעשה כן עבור יהושע משרתו, שהיה משבט אפרים. ועוד, עשה לו לאפרים דגל בפני עצמו, שני דגלים ליוסף.

ולפי שהיה קרח בכור לקחם לחבורתו, לטעון כנגד משה בחילופי הבכורה.

(רבינו בחיי ט"ז א')

הנהגת ה' מידה במידה!

כל מה שיוצא מפי האדם הכל מהשמים. (ברכות לג: חזון משה שנוגע ליראת שמים) מאמר ראובן "את שני בני תמית" (בראשית מ"ב ל"ז) נתקיים באמת בבניו, דתן ואבירים.

הוא בעצמו גרם לזה, באומרו "השליכו אותו אל הבור הזה אשר במדבר". (שם ל"ז כ"ב) כיון שמעשה זה היה רע מאד, כי עצם ההשלכה לבור היתה סכנה גדולה, שהיו שם נחשים, כן היה עם בניו דתן ואבירים, שירדו חיים שאולה לתוך הבור במדבר! אכן, מאחר שמחשבתו של ראובן בזה היתה לטובה, להציל את יוסף, זכה שאחד מבניו, און בן פלג ניצל, שחזר בתשובה.

(הפז חיים"ם עפ"י מדרש - "שמירת הלשון" ח"ב פר' וישב)

און בן פלג - שהיה כל ימיו באיננות, מתאבל על שהיה בעצה עימהם והעזי פניו נגד משה. (במדב"ר י"ח ב')

מי שרוצה לעשות תשובה ולבו מתלהב ורוצה להתוודות ברבים על חטאיו כדי שיתבייש, האם מותר לעשות כן?

השיב הגאון המהר"ם א"ש, אב"ד אייזשטט: לכאורה נכון הוא שהחוטא יבייש עצמו לפרסם עוונותיו ברבים כדי להתכפר, כפי שמצינו בוידוי בקרבן.

אבל למעשה אין לעשות כן, אלא יתוודה בינו לבין עצמו, ואף קודם מותו לא יפרט חטאיו לרבים, אלא יתוודה בינו לבין קונו.

וחדשים מקרוב באו ואומרים שצריך אדם דווקא לפרסם חטאיו. ונשתקעו הדברים ולא נאמרו ומדברי חיצונים דבר זה... (שו"ת "פנים מאירות" ח"ב קע"ח - ביום שיש חל יום פטירת מהר"ם א"ש, כ"ז סיון תק"ד)

"אם כמות כל האדם ימותון אלה..." (ט"ז כ"ט)

אמר הגאון רבי אליהו מישקובסקי בשיחתו לבוגרי הישיבה. תמוה, משה אומר בבטחון לבני ישראל אני צודק, כי אתם תראו שקרח ועדתו לא ימותו כמות האדם, איך הוא אומר זאת, אולי הם יחזרו בתשובה ולא ימותו!?

אלא כתוב כאן יסוד עצום: משה אומר ימותו "אלה", אם קרח ועדתו יעשו תשובה הם אנשים אחרים, אלה כבר לא "אלה"! (נ"ר לשולחן שבת" י"ש כ"ה הרה"ג מ.ד. ב.)

השגחה פרטית

עולם של אמונה. חיים של ביטחון

סיפורי
השגחה פרטית
מופלאים
המתרחשים
בימינו
ודברי התעוררות
מתוך
'קו השגחה פרטית'

פרשת קרח תשפ"ו × עלון 195

בהשגחה

מהדירה הקטנה בצפת לדירת חלומות באשדוד

צוות "השגחה פרטית" התרגשו ביותר לשמוע את הסיפור שהשאיר יהודי מצפת בקו:

ברוך ה', נישאנו לפני 20 שנה. באותה תקופה עמדה דירה של דוד שלי, אח של אמא שלי, ריקה, והוא ביקש שנבוא לגור בה. כך חיינו במשך 15 שנה בטוב ובנעימים.

לפני 5 שנים הדוד נפטר ללא זרע של קיימא, וכאן התחילו העניינים להשתבש. בני המשפחה מסביב התחילו לרמז, בתחילה ברמזים דקים, ובהמשך בדרכים נוספות, שעלינו לעזוב את הדירה.

לא אכנס כאן לעניין ההלכתי ששאלנו את הרבנים, כי זה לא נוגע לעצם הסיפור.

ישבנו אני ונוות ביתי יחד וחשבנו מה לעשות. הייתה לנו אפשרות להיכנס לדיני תורה ומחלוקות, אך ידענו שזה עלול לצער מאוד את המשפחה בכלל, ואת אבי בפרט.

ברוך ה' שאנחנו מחוברים לכולל העולמי של קו "השגחה פרטית", ושם אנחנו שומעים כל הזמן שדירה היא משמים ופרנסה היא רק מידי הקב"ה. הדברים הללו חלחלו בנו כל כך, עד שהחלטנו פשוט לעזוב את הדירה בלי שום ויכוח.

אני רוצה לספר לכם את סוף הסיפור:

כיום, 5 שנים אחרי, יש לנו דירה ענקית באשדוד, דירה גדולה פי 4 מהדירה הקודמת. לא חלמנו מעולם שתהיה לנו דירה נוחה וטובה כל כך.

ואני אומר לעצמי: אם היה לי פעם צד לכעוס על המשפחה, כיום אני מכיר להם טובה, שהם היו השליחים הנכונים להוציא אותנו מהדירה - כדי שנגיע למה שיש לנו היום.

שבת שלום ומבורך,
פינחס שפר

סיפורי אמונה וביטחון מצדיקי הדורות זי"ע

השגחה עליונה

אל מול פני הסכנה בכיפל חארס

אספוסוף ערבי עזין מקיף את רכבו של הצדיק רבי גרשון ליבמן, ביישוב כיפל חארס. אבנים כבדות מתעופפות, והוא נותר שלו, שש ושמח בבוראו אוהבו.

פעמיים לעבר היישוב הערבי הבלתי אוהד, בלשון המעטה.

הרכב נסע דקות אחדות בין שבילי הכפר, ולפתע נשמעה צווחה מקפיאת דם בשפה הערבית:

"יאהוד! אַמְסַכְוְהוּם!" - יהודים! תפסו אותם!

מכל עבר הגיחו נערים ערביים ששים אלי קרב, אווזים במקלות ובאבנים גדולות, והחלו לדלוק בעקבותיו של הרכב. הנהג ניסה להאיץ ככל יכולתו ולהימלט מהזירה המתלקחת, אך לשווא. רגליהם של הפורעים הצעירים השיגו את הרכב והחלו להקיף אותו מכל צד.

הצבע אזל מפניהם של הנוסעים, לבד מפניו המאירות, הרגועות והשלמות של רבי גרשון, שנותר באותה ארשת פנים כאילו לא אירע דבר. גם כאשר אחד הנערים הערביים פתח בכוח את דלת הרכב הקדמית וחטף את מגבעתו של ראש הישיבה, לא חת ולא זע כלל, אלא עמד איתן בביטחונו המוחלט בבוראו שלא ינוס ולא יישן.

לאחר דקות נסיעה טרופה ארוכות, הגיע הרכב אל סמוך למקום הציון הקדוש, ורבי גרשון יחד עם מלווי יצאו רגלית לכיוון הקבר. עודם צועדים, לפתע החלו להתעופף לעברם מרחוק אבנים גדולות, זו אחר זו.

"רבי!" צעקו מלווי של רבי גרשון, "היזהר מפני האבנים, לבל תפגענה בך חס ושלום!"

ורבי גרשון עונה לעומתם בבת שחוק, בחיכו הנצחי שבו לכל הבלי עולם הטבע החומרי, אותו חיוך שלא מש מפניו גם אל מול הנאצים הרשעים בגטו או במחנה:

"ד' יעזור! ד' ישמור עלינו! אם גזרת שמיים היא שתיפולנה עלינו אבנים - הן תיפולנה, ואם לאו - הרי לא ניפגע כלל וכלל אפילו כחוט השערה!"

ואכן, למרבה הנס שבו רבי גרשון ומלווי לירושלים בלא כל פגע.

הרכב הישן והחורק התפתל שוב ושוב בעליות ובמורדות החדים, ויושבי הרכב היטלטלו כהוגן מצד לצד. מטעי עצי זית רחבי ידיים בגווני הירוק כיסו את המדרונות הנשקפים מבעד לחלונות, ונוף מרהיב נפרש לאורך כל הנסיעה לעבר עמקי השומרון המוריקים.

והנה הגיע הרכב אל היעד. כיפל חארס - היה רשום על השלט בכתב ערבי מסולסל. ברוכים הבאים ליישוב הערבי הוותיק, בו נמצא ועומד קברו של יהושע בן נון.

ליבם של היושבים החל לפעום בחזקה. נהג הרכב האיץ את מהירות הנסיעה והחל לנווט את הרכב בערנות גבוהה בין הסמטאות הצפופות. הרכב החליק במהירות בינות לבתים הכפריים העתיקים, לצד מבני הבטון החדשים. דממה כבדה עמדה בחלל הרכב. הנוסעים שלחו לעבר החלונות מבטים מודאגים מעיניים זרות פחד עמוק. רק שלא יבחינו בהם תושבי המקום הישמעאלים. רק שלא יתעורר זעמם ושלא ייגעו בהם לרעה.

רק אחד מכל יושבי הרכב ישב שלו ורגוע, נינוח, עולז ושמח, משל נוסע הוא כעת בשביליה של שכונת מאה שערים הירושלמית. אף לא צל צילו של פחד או של חוסר מנוחה הופיע על פני האיש שישב במושב הקדמי. כולו אומר יישוב הדעת, רוגע וביטחון מוחלט בבורא יתברך. כל כולו משדר עליזות חלזול מופגן בכל הבלי העולם הזה, חששותיו ופחדיו. יש בורא לעולם! מה יש לפחד מנברא יציר כפיו של הקדוש ברוך הוא, מלא כל הארץ כבודו?

היה זה הצדיק המופלא רבי גרשון ליבמן, מענקיה של ממלכת הבטחון 'נובהרדוק' ומי שהקים אותה מחדש לאחר מלחמת העולם השנייה. במהלך ביקורו של הצדיק בארץ הקודש, ביקש ממלווי כי חפצה נפשו לפקוד את ציונו של יהושע בן נון. שמו אפוא

× כך היה צריך להיות ×

מספר יהודי מביתר:

מאז שהבן המיוחד שלי נולד, אני מסובב בגילויים מדהימים של השגחה פרטית.

התינוק נולד עם מוס בלב. הלב, שאצל אדם בריא מכיל ארבעה חדרים שביניהם מחיצה חזקה, ובה שסתומים שנסגרים ונפתחים בתיאום מושלם - היה מפורז. הפרוזדורים היו פתוחים, ולחיות בצורה כזו זהו דבר כמעט בלתי אפשרי.

במשך כמה חודשים טופל התינוק בבית החולים, ועל התקופה הזו לבדה יכולתי לכתוב שלושה ספרים: האחד - סיפורי השגחה פרטית, השני - גמילות חסדים של עמך בית ישראל, והשלישי - ההשגחה הפרטית שבחסדים אלו.

הרופאים הגיעו למסקנה שיש לערוך לילד ניתוח של תיקון הפרוזדורים בלב. זהו ניתוח מורכב שלא מתבצע בכל מקום. הוחלט כי התינוק ינותח בעין כרס. לשם כך היה צורך להעביר לשם דיסק ובו צילומים שנעשו בשערי צדק.

ובאחד הימים אחרי שהשתחררנו מבית החולים שערי צדק, התקשרו אליי מהדסה עין כרם ואמרו, שאם ברצוננו לזרז את העניין, כדאי שכבר היום נביא את הדיסק מבית החולים.

אשתי והתינוק היו בבית, והבנתי שאני הוא זה שצריך לנסוע להביא את הדיסק. בחיידר שבו אני מלמד, יש מלמד שמתגורר בירושלים, ולוקח אותי טרמפ בכל פעם שאני מבקש ממנו. התקשרתי אליו, אבל הוא לא ענה לשיחה. בלית ברירה יצאתי לתחנה לחכות לאוטובוס. חיכיתי וחיכיתי, והוא לא בא.

בינתיים אירע רצף אירועים נפלא: אחת מעובדות בית החולים שמתגוררת בביתה, התקשרה לאשתי ושאלה אותה: "אני נוסעת הביתה ברכב, רוצה שאקח אותך?"

"אני כבר בבית", ענתה לה אשתי, "אבל תעשי איתי חסד גדול יותר, אם תעלי למשרד שבקומה השנייה ותיקחי בשבילי את הדיסק של הצילומים". העובדת נענתה לבקשה ולקחה את הדיסק. או אז התקשרה אליי אשתי ואמרה לי, "הדיסק בדרך אלינו, לא צריך לנסוע!" אח, כמה טוב שהאוטובוס איחר ולא הגיע!

רגע אחר כך התקשר גם המלמד: "אני עדיין כאן בעיר, ראיתי שהתקשרת אליי, רוצה שאקח אותך לירושלים?" אמרתי לו שבסוף לא צריך. כמה טוב שכאשר התקשרתי אליו הוא לא ענה לי!

אילו היה עונה, הייתי נוסע איתו ומכלה את זמני וכוחי, בשעה שהקב"ה כבר ארגן לנו דרך הרבה יותר קצרה להביא את הדיסק עד אלינו.

כאן אני רוצה לספר סיפור נוסף:

הניתוח של בני הלך והתקרב. כשהוא נולד, הוא המשיך לחיות עם המום, אבל סבל. הנשימה שלו הייתה כבדה, והדם לא התנקה כמו שצריך. אבל, כאשר מדרגים את מידת הדחיפות של ניתוח התיקון

שהוא צריך לעבור, מתברר שיש דחופים ממנו. הרופאים אמרו לי שאם התינוק מחזיק מעמד, עדיף לחכות שיגדל מעט, כי כך סיכויי ההצלחה של הניתוח יהיו גבוהים יותר, והתוצאה תחזיק מעמד זמן רב יותר.

חיכנו. עברו כמה חודשים, והתאריך לניתוח נקבע בחודש ניסן, לפני פסח. יום לפני התאריך הגענו לבית החולים כדי להכין את התינוק לניתוח. זה היה יום מתיש וקשה, עברנו מרופא לרופא ומבדיקה לבדיקה, ובכל בדיקה חיכנו בתור, ואחר כך חיכנו לסיכום שלה, בכל בדיקה היה עלינו להיות עם התינוק ולהרגיע אותו. בסופו של יום מתיש ביותר, ארוך מאוד, הגלות, התקשרו אלינו מבית החולים כשאנו עדיין בדרך הביתה, ואמרו: "מחר אין ניתוח".

"אבל הניתוח נקבע למחר! מה פירוש 'אין ניתוח'?"

"יש ניתוח דחוף יותר, לתינוק שנולד עכשיו. בשבילו זה ניתוח מציל חיים, וחובה לעשות אותו מיד כשהוא נולד. אנו מתנצלים".

אילו הם היו ממשיכים עם התקליט הקבוע 'סליחה על ההמתנה ותודה על הסבלנות', זה היה עלול לפוצץ ממש, אבל הם התחשבו ואמרו רק שהם מתנצלים. יפה מצידם.

אמרנו 'גם זו לטובה', ואפשר לומר שדי התאמצנו להגיד את זה, שהרי הלב של התינוק שלי אינו שלם, ואני צריך לומר זאת בלב שלם... אבל בסופו של דבר התגברתי על האכזבה המרה, ואמרתי לאשתי שזה דווקא טוב, כך יהיה לנו ערב פסח רגוע. נחכה לאחר פסח.

נקבע תאריך חדש לניתוח, אחרי פסח. הגיע היום שלפני כן, ואנו עשינו את דרכנו עם התינוק לשעות ארוכות של הכנה, בדיקות, תיאומים, חתימות וטפסים. ושוב אותו סיפור! בערב אומרים לנו: "אל תבואו מחר. יש ניתוח חירום".

זה כבר היה מעל לכוחות. בפעם הקודמת עוד היה בי הכוח לחזק את אשתי, אולם הפעם אני בעצמי נזקקתי לחיזוק, ונכנסתי לרבי שלי.

הרבי השתתף עימי בכאב ובקושי, וסיפר לי מעשה בר' שלומק'ה מזוועהיל זי"ע:

ר' שלומק'ה היה צם פעמים רבות. פעם אחת, בתחילתו של יום צום, השכם בבוקר, חש חולשה, והרגיש שהוא חייב לשתות כוס תה. הוא ביקש מהנכד שלו, מרדכ'ה, שיביא לו כוס תה. הילד לקח את הכד, רצה למלא אותו במים מהבוה, אבל הכד נפל. אך זמן עד שהצליח להוציא את הכד מהבוה. ביקש לחמם את המים, אבל הפרימוס לא פעל. בכל שלב נתקל הנכד במניעות שונות ומשונות, ועד שכוס התה הייתה מוכנה, כבר שקעה השמש...

אחרי השקיעה ניגש מרדכ'ה לר' שלומק'ה עם כוס התה, וליבו שבור מכל התקלות וכל העיכובים. אמר לו הרבי: מרדכ'ה, כך היה צריך להיות!

"כך היה צריך להיות". הרבי אמר לי את המילים האלה, שוב.

מזונות אינם מצויים תמיד לבעל האלימיה. רק לבעל הביטחון מובטחת המחיה.

תָּרוֹן שְׂבָעָה. מִזֶּן לְשִׁבְעָה. לְבַעַל הַכִּימְיָה מַחְסוֹר לְפַעֲמִים יִרְעַב לְמִזֶּן. בְּעֵת צָר וְרָזוֹן. וְלֹא יוֹעִילוּ אוֹצְרוֹת דָּמִים וְהַבּוֹטָח - בְּטוֹחַ. שׁוֹלְחֵנוּ פְּתוּחַ. שֶׁפֶע שִׁבְעַת כָּל הַיָּמִים בְּכָל מְקוֹמוֹ וְזָמְנוֹ. לֹא יִחְסַר מִזֶּנוֹ. אֲשֶׁרִי הַבּוֹטָח תָּמִיד

השיר והשער

שירת קודש מרוממת
על פי ספר שער הביטחון

× הרה"צ ר' יהודה מנדל שליט"א ×

תפקיד מותאם

כל אדם הגיע לעולם כדי למלא תפקיד, השונה מתפקידו של חברו. יש אחד שתפקידו לעבוד על מידת הביטחון, לבטוח שיקבל את הטוב בעבורו ולהיווכח בישועתו. התפקיד של האחר הוא לחיות נגד טבעו - לא לקבל את מה שרוצה, להאמין שזהו רצון הבורא ולהסכים לגזירה באהבה. בעל חובות הלבבות מזכיר זאת בהקדמה לשער הבטחון, בתועלת האחרונה.

ייתכן שאדם זכה כבר בגלגול הקודם לעמוד בניסיון הביטחון, וכעת הוא עולה בדרגה: הקב"ה מונע ממנו את מה שהוא רוצה או זקוק לו, כדי שיתמודד בניסיון חדש - להשלים עם רצונו של מקום, ולקבל את הנתונים.

לפעמים כדי לעמוד בניסיון נדרשת עבודה על המידות. אדם צריך לעבוד על הענווה והכניעה לרצונו של הבורא, ורק אז יוכל להתמודד עם קבלת רצון ד' ועמידה במידת הביטחון.

ניגש אליי אברך, ושאלתי עימו: כבר מספר חודשים הוא עובד על מידת הביטחון, בביטחונו שעד ראש חודש סיוון הוא יקבל משרה תורנית. הוא מאמין שביכולת הבורא להעניק לו את המשרה המבוקשת. בפועל, זה לא ממש זורם לפי התוכנית. אמנם יש לו מספר הצעות עבודה, אבל התפקיד שהוא מצפה לו, עדיין לא הוצע לו. קשה לו עם זה, ומבולבל. הוא התאמץ כדי להחזיר בעצמו את האמונה שהקב"ה יכול לעשות זאת, אולם זה לא קרה.

עניתי לו, שעצם קבלת המצב באהבה עשויה להביא את הישועה, כפי שכתוב בתהילים פרק ל"ז, שהענווים הם אלו שיורשים ארץ. יחד עם זאת, אמרתי לו שלעולם לא יפסיק לעבוד על מידת הביטחון, גם אם הישועה אינה מגיעה, אבל - בלי לחץ.

בנוסף, הצעתי לו לבדוק עם עצמו מדוע התפקיד והמשרה כל כך חשובים לו, מה מעיק עליו בהיעדר המשרה שלא הגיעה. לפעמים הכבוד הוא שדוחף ומניע את האדם, מבלי להתייחס לשאלה האם התפקיד מתאים לו או לא. במקרים כאלו כדאי לשנן שהכול הבל הבלים, וכן לשנן מאמרי חז"ל שמסייעים להירגע מהאכזבה.

מעבר לכל זה, ציינתי בפניו, ייתכן שהוא נועד לתפקיד אחר בחייו - להאמין ולבטוח בבורא גם לאחר שלא קיבל את מה שרצה, ולקבל את המצב באהבה!

הדחייה של הניתוח, הדחייה החוזרת, כל הטלטול והקושי והכאב - "תדע, כך זה היה צריך להיות!"

השכנים והמכרים שמעו על הדחייה הכפולה של הניתוח. אנשים דיברו על זה, והעניין התפרסם. עסקן מוכר התקשר אליי ואמר לי, "אני מריח כאן פרוטקציות. מה זה הדבר הזה, שפעם אחר פעם דוחים אותך? מן הסתם יש אנשים שמצליחים להיכנס בדלת האחורית. תן לי פרטים, ואני אראה איך לדחוף אותך כמו שצריך".

הוא היה נחוש ומלא מרץ לעזור. הודיתי לו על כך, אבל אמרתי, "אני לא דוחף שום דבר. כך היה צריך להיות. נקבע לנו תור חדש, ואנחנו נלך לפי הסדר".

כעבור כמה ימים סיפרה לי אחותי, כי לשכנים שלה נולד תינוק עם מום בלב, וניתוח מידי הציל את חייו. "פגשת אותם?" היא שאלה אותי.

"מתי היה הניתוח?" שאלתי, והיא ענתה. התברר שזה היה באותו יום שהניתוח של הבן שלי היה אמור להיות.

לא מדובר בניתוח פשוט. ניתוח לב זהו תהליך מסובך שמצריך צוות שלם. עכשיו הבנתי שאילו הייתי מתעקש ומפעיל לחצים מצד כל מיני גורמים, ייתכן שהיו מנתחים את הבן שלי, אבל חלילה וחס, על חשבון חייו של תינוק אחר! זו הייתה הארה משמיימת. זכיתי לראות בעיניים איך הכול מחושב ומדויק ממרומים. כך היה צריך להיות.

× אלפים כנגד מאות ×

מספר ר' אליהו ביג'אוי מבית שמש:

כבר כמה שנים אני זקוק למשקפיים. בזמנים שהייתי הולך לעבודה זה לא כל כך הפריע לי, אבל עכשיו, כשברוך ד' אני זוכה לחבוש את ספסלי בית המדרש וללמוד בכולל, אני חייב אותם. כשלומדים גמרא צריך לראות היטב.

יש לי מספר גבוה, ועם עוד כמה נתונים, מטפס המחיר של המשקפיים שאני צריך לאלף וחמש מאות שקלים, זהו סכום נכבד, שזמן רב דחיתי את ההוצאה שלו.

יום אחד, כאשר הלכתי למכולת, ניגש אליי יהודי ואמר לי: "אני צריך לקנות משקפיים לבן שלי, ואין לי כסף. תוכל לעזור לי?"

אמרתי לו "כן", כיוון שיש סכום של מעשרות שעליי להפריש לצדקה, "אבל אין לי כאן מזומן, רק אשראי. אני יכול ללכת איתך לחנות ולשלם ישירות למוכר".

בדרך חשבתי, שלא כל כך פשוט לגשת לאנשים ולאסוף מהם את הכסף למשקפיים. זה אורך זמן, ומי יודע עד מתי הבן שלו יצטרך לחכות. לכן כשנכנסתי לחנות המשקפיים אמרתי למוכר שייקח ממני את כל התשלום עבור המשקפיים של הילד, בתשלומים.

ברוך ד', המשקפיים נרכשו, ואז פניתי בתפילה לד', שכשם שזכיתי לעזור לילד יהודי ולקנות לו משקפיים בשלמות, כן יעזור לי שיהיו לי משקפיים בקרוב.

עברה תקופה קצרה, וגייסי שעובד בחנות משקפיים מתקשר אליי, "בוא תבחר לך משקפיים".

אחרי השיעור באתי לחנות. כבר לא היו שם אנשים, וגייסי אמר לי, "תבחר מה שאתה רוצה, אני משלם הכול מכספי מעשרות".

ראיתי בחוש מידה כנגד מידה. שילמתי לילד משקפיים של כמה מאות, והקב"ה שלח לי משקפיים באלפים.

היכל הנגינה

ר' מאיר סטאריק: אני נזכר בחתונות שנערכו בתקופת הקורונה... היו אז אתגרים לא פשוטים שעיינום התמודדנו מדי לילה. פעם האורגניסט לא הגיע, פעם אחרת הייתה זו ההגברה. אני זוכר חתונה אחת שבה המשטרה הגיעה כמה פעמים. זו הייתה חתונה בירושלים, והמתופף לא הסכים להעמיד את התופים, מחשש שיחטוף קנס. התחלנו לשיר, כשהמתופף עושה את הקולות של התופים במיקרופון לצד ה'איש בס' - זה שמשמיע קול דמוי נגינה. כך עמדנו ושרנו חתונה שלמה. הייתה שם שמחה אדירה, יותר מבכל חתונה רגילה.

ר' יעקב דסקל: הגענו למוסד רפואי כדי לשמח את השוהים בו. באחד החדרים ישב אדם מבוגר שלא הסכים להסתכל עלינו. אתם מפריעים לי!" הוא אמר.

התחלתי לשיר, והוא לא התייחס. אך לפתע הוא הסתובב אליי, "אתה יכול לתת לי איזה 'יוסליה'?" כמובן באותו רגע פצחתי ביצירה של החזן הנודע יוסליה רוזנבלט, לא זוכר אפילו איזו, ומאז השתנתה כל התמונה, והתחלנו להגיע אליו כל שבוע. הוא היה זקוק לזה ממש כמו אוויר לנשימה.

יש לי סיפור נוסף: באותו יום ידעתי שבערב עליי לשיר בחתונה, אולם גרוני היה צרוד, הקול פשוט אבד. עבור בעל מנגן, הדבר המפחיד ביותר הוא לאבד את הקול ביום של אירוע. נזכרתי אז באפיזודה שהייתה לי עם כ"ק הרבי מוויז'ניץ שליט"א: היה זה בשמחת תורה, כאשר הרגשתי שהקול ממני והלאה. ניגשתי אל הרבי שליט"א ואמרתי לו, שלפי המצב לא נראה לי שאוכל לשיר ב'הקפות שניות'. הרבי מלמל כמה רגעים, ואז אמר לי, "רוממות קל בגרונם וחרב פיפיות בידם", כרומז לי שהשירה היא מהקב"ה ואל לי לדאוג. ואכן, בהקפות שניות כבר שרתי כרגיל.

בדרכי לחתונה, כשגרונתי צרוד עדיין, שוב ושוב שיננתי את מילות הפסוק, "רוממות קל בגרונם וחרב פיפיות בידם". כך כמה פעמים, עד שנוצר לי שיר על המילים... בשיר הזה 'חיממתי' את הגרון, וכשהגעתי לחתונה כבר יכולתי לשיר.

(מתוך מדור 'בחזית האמונה')

מתוך "מגזין השגחה פרטית" -
מגזין האיכות המעניק לכם ארגו
כלים ייחודיים לחיים שלווים ורגועים.
להצטרפות חייגו: 02-502-2-502

לא חייבים להיות שדכן

בכולל שלי יש כמאה אברכים בכל מיני גילים. מהם צעירים שזה עתה נישאו, מהם אבות לילדים קטנים או גדולים, ויש גם אחרים שכבר מחתנים את ילדיהם. עם חלקם יש לי קשר קרוב, בעוד עם אחרים הקשר מסתכם בכך שאנחנו מברכים זה את זה לשלום. יום אחד ניגש אליי אחד מהמבוגרים שבחבורה, מאלו שאין לי איתם קשר כל כך קרוב, ושאל: "אולי אתה יכול לעזור לי בשידוכים?"

"לא יודע", עניתי מיד. "אני לא שדכן, ואין לי מושג איך אפשר לעזור בשידוכים." "אני חושב שאתה כן יכול לעזור", אמר האברך. "יש לי בבית כמה בנים בוגרים, ונראה לי שאתה תוכל לעזור לי."

עיקמתי את פי כלפי מטה בתמיהה, "למה נראה לך שאוכל לעזור?" "תראה", פתח האב, "אני מבין למה בדרך הטבע הבנים שלי מתעכבים. יש להם כמה נקודות, שבציבור שאליו אנו משתייכים, הן מהוות בעיה. אבל אם ניגש לאנשים בסגנון אחר, מעדה אחרת, הם יתייחסו לזה באופן שונה. שם, בקהילה איקס, זה לא נחשב לבעיה, ואני חושב שאפשר למצוא שידוכים לבנים שלי מקרב הקהילה הזאת. אני רוצה לבקש שתנסה להציע אותם לאנשים שם."

"אין לי קשר לקהילה הזאת", התפלאתי.

"כמו שזכור לי, יש לך קשר. פעם גרת בעיר אחרת, קרוב לאנשים מהקהילה."

"זה היה מזמן".

"בכל זאת", אמר לי האב, "תנסה לעשות משהו".

הנהנתי בראשי באופן לא מחייב, ושאלתי: "למה פנית דווקא אליי?"

והוא ענה לי בתמימות: "יש לי כמה ילדים שצריכים שידוך, ואני חייב לעשות השתדלות. חשבתי שאתה מכיר אנשים שעשויים להתאים, ולכן פניתי אליך. זו ההשתדלות שלי, ומי שמשתדל, הקב"ה שולח לו סייעתא דשמיא".

השיחה שלנו הסתיימה בזאת. בתחילה חשבתי שאין לי כל קשר לעניין, אבל בהמשך עלה בדעתי לשאול את אחותי האם היא מכירה משהו מתאים. התקשרתי אליה, והיא אמרה לי שאין לה הכרות עם משפחות מהקהילה, אבל היא מכירה שדכנית.

היא תעביר לשדכנית את שמו של האברך ואת פרטיהם של ילדיו, ואולי יצא מזה משהו. סיימתי את השיחה בהרגשה שלא עשיתי משהו מועיל. זה היה נראה לי כמו בדיחה, שיהודי ניגש אליי ועושה אותי שדכן, ואני מגלגל את השדכנות למישהו אחר.

עברו חודשיים, והנה, הרינה עוברת בכולל. חברים ניגשים לאותו אברך ומאחלים לו מזל טוב. כן, כן, הבן שלו התארס. עם מי? - עם בת למשפחה מהקהילה שעליה דיברנו. ומי השדכן? - השדכנית שאחותי דיברה איתה.

התברר שהשיחה הזאת כן הייתה משמעותית! זו הייתה התחלה, החולייה הראשונה בשרשרת הניסים שהובילה לשידוך.

אין זאת אלא האמונה התמימה של האבא הצדיק. יהודי שעושה השתדלות מתוך אמונה, והקב"ה שולח לו סייעתא דשמיא.

ד' יודע שאני רוצה

מספר ב' י' מירושלים:

אילו פי מלא שירה כים, אין אני מספיק להודות על הניסים ועל הנפלאות. ברוך ד', בליל שבת פרשת ויצא זכיתי לחבוק תינוק - בני היקר. תינוק בריא ושלם. היינו נרגשים מאוד, לילה כיום יאיר. את שארית הלילה עשיתי בהדסה הר הצופים, נים ולא נים, ורק לפנות בוקר תפסה אותי שינה.

כשהתעוררתי, רציתי ללכת למקווה לפני התפילה. השעה הייתה עשר דקות לפני השעה עשר.

ידעתי שהמקווה הקרוב ביותר נמצא במרחק הליכה של רבע שעה. המקווה בוודאי נסגר בעשר, אבל הרגשתי שכוחותיי לא יעמדו לי להליכה מהירה. ידעתי שאין לי אפשרות להיות במקום לפני עשר, ושאלם אגיע והמקווה יהיה סגור, אצטרך לכלות זמן וכוחות בחיפושים אחר המפתח. אמרתי לעצמי: הקב"ה יודע שאני לא יכול להיות במקווה לפני עשר! והקב"ה

אמי התפלאה, "מה פתאום החלטת להתפלל דווקא על הבן שלי?
יש לנו במשפחה המורחבת בחורים יותר מבוגרים".

"הרבי אמר שאתפלל דווקא עליכם", ענתה החברה.

אמי שתחי' עוסקת בעזרה לאנשים בכל מיני תחומים. הבן של
החברה שלה הוא בן יחיד שנולד אחרי תפילות רבות. בשעתו אמי
עזרה להם מאוד. עתה, עשרים שנה לאחר שנולד, נכנס עם אביו
לרבי מויז'ניץ-מונסי זצוק"ל וביקשו ברכה לזיווג. אמר להם הרבי,
שיתפללו במשך ארבעים יום שיתארו בן של משהו שהיטיב
להם, ויקוים בהם מאמר חז"ל שהמתפלל על חברו - נענה תחילה.
היא סייעה לספר את הסיפור, וביקשה: "תני לי את השם המדויק
של הבן שלך, ואתפלל עליו".

אמרה לה אמי, "טוב, אם את מתפללת על הבן שלי, גם אני אתפלל
עליכם. תני לי את השם המדויק של הבן שלך, ובלי נדר ארבעים
יום אומר לזכותו שיר השירים".

החברות החליפו שמות, וארבעים יום של תפילות החלו.

ביום הארבעים (!) - למרות אי אילו עיכובים ומחשבות שהיו,
לחכות למחר - אח שלי התארס! השמחה הייתה גדולה מאוד. זאת
מתיקות נפלאה ומיוחדת, לראות שהתפילות פועלות, והישועה
מגיעה בדיוק ביום הארבעים.

בתוך השמחה הגדולה נשמע צלצול טלפון. החברה ממונסי
התקשרה לאמא שלי ואמרה לה בהתרגשות גדולה מאוד, "מזל
טוב!"

אמא שלי הייתה בטוחה שהיא אומרת לה 'מזל טוב' על אחי,
ושאלה אותה, "איך את כבר יודעת שהבן שלי התארס?!"

כאן החברה התרגשה עוד יותר, "הבן שלך? ואני מתקשרת לספר
לך שהבן ש-ל-י התארס!!!"

באותו יום. באותו זמן. ממש פלאי פלאים.

אבל זה לא נגמר כאן. התפילות המשיכו ופעלו עוד ועוד, ותוך
תקופה קצרה, כל הבחורים במשפחה שחיכו לזיווג - התארסו.

סימן טוב ומזל טוב יהא לנו ולכל ישראל.

יודע שקשה לי עכשיו להתחיל לחפש את המפתח!

זמן קצר לפני כן זכיתי לשמוע מרבי דברי חיזוק. הוא דיבר על כך
שיש לנו בשמיים אבא טוב. שרוצה בשבילנו רק טוב, ודואג לנו כל
כך. עכשיו זכרתי זאת וחשבתי באמונה תמימה: הקב"ה יודע שאני
רוצה ללכת למקווה. הוא יודע שאין בי כוח למהר את פסיעותי. אז
אנא ד', תכין לי את המפתח, שלא אצטרך לחפש אותו!

ככה ביקשתי באמונה. הלכתי בקצב הרגיל שלי, בלי לרוץ, ואכן
הגעתי אחרי השעה עשר. אמנם, המקווה היה פתוח! ועד שיצאתי
משם - עדיין לא באו לנעול את המקום. הקב"ה קיבל את תפילתי!
חזרתי לבית החולים בהודיה לד' גם על זה. בהמשך יום השבת
שוחחתי עם משהו שמצאתי שם, וסיפרתי לו איך הקב"ה עזר לי
והשאיר לי מקווה פתוח אחרי השעה עשר...

"אין דבר כזה", אמר לי בן שיחי. "זה לא שמישהו שכח לנעול את
המקווה. אני מכיר את המקום היטב. בכל שבת השער האוטומטי
ננעל בדיוק בשעה עשר-אפס-אפס. אבל בדיוק בשבת הזו היו
בעיות בחשמל והשערים לא עבדו".

בדיוק! הקב"ה סידר לי מראש שאוכל להגיע למקווה. תראו מה זה
כוח של אמונה פשוטה.

× ארבעים וארבעים ×

מדבר בן למשפחת אונגוואר שבסקוויא:

המעשה שאני רוצה לספר כאן, כך היה:

אח שלי היה בשידוכים די הרבה זמן. ההורים שלי לא דאגו, אולי
קצת; בכל זאת, הוא כבר היה בן עשרים - אצלנו זה לא גיל צעיר
- ובמשפחה המורחבת שלנו היו עוד תשעה בחורים שהתעכבו
בשידוכים.

יום אחד התקשרה לאמי חברה שלה, וסיפרה לה שהיא מתכננת
להתפלל על אח שלי ולהזכיר אותו לזיווג הגון במשך ארבעים יום
בציונו של הרבי מריבניץ זי"ע.

זכיתם לגילוי השגחה פרטית? שתפו אותנו! הגילוי שלכם עשוי להאיר לרבות יהודים
ספרו את הסיפור שלכם בקו השגחה פרטית 02.3011300 - בשלוחה 3 ואח"כ 0 (אחרי בחירת השפה)
או שלחו בפקס 02-6599189 או למייל המערכת A@023011300.COM

הבמה המרכזית לשיתוף תובנות וחיזוקים מן החיים

הבוטחים בהשם

של ליל שישי. הוספתי שבכולל זקוקים לשפע.

היהודי ניגש לרב ובידו ערימת דולרים, אולם ראש הישיבה סירב
ליטול את הכסף, וסימן לאיש שיעביר לי את התרומה. בהמשך
ניגשתי לחלפן כספים וסיפרתי שהכסף זוהי תרומה המיועדת
לאברכי הכולל. החלפן התפעל, והודיע שאינו נוטל לעצמו את
העמלה הקבועה על סך אחוז וחצי.

בשבוע שלאחר מכן הגשתי למשגיח את הסכום - 6,300 ש"ח
בדיוק, וסיפרתי את העובדות. הוא נדהם. היה זה הסכום המדויק
שנטל כהלוואה בשבוע הקודם. ראינו עין בעין את ההשגחה
הפרטית!

ברכה מרובה,

חיים שמעון רביע, ראש כולל 'תורת יוסף' בביתר עילית

ברכת מזל טוב על הגיליון המחודש והמורחב. קראתי את גיליון
185 מתחילה ועד סוף. ממש עונג ושמחה. אין כלי נאה הימנו
לשיתוף ביד ההשגחה שראיתי במו עיני:

כמי שמקורב מאוד למרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי משה
צדקה שליט"א, ראש ישיבת 'פורת יוסף', למדתי אצלו בכולל
ליל שישי ולמחרת בבוקר. לאחר מכן היינו יוצאים עם ראש
הישיבה לכותל המערבי לתפילה על הכלל ועל הפרט.

המשגיח בישיבה-קטנה היה מחלק לאברכים את הכסף בכל
ליל שישי, סמוך לנץ החמה. באחד מלילות שישי פנה המשגיח
לראש הישיבה, וציין שקופת הכולל זקוקה לסכום גדול.

כשהגענו לכותל, הצעתי להוסיף פרק תהילים להצלחת הכולל.
בסיימי את המשפט פניתי לאחד המתפללים, והמלצתי לו שייגש
לקבל ברכה מראש ישיבת 'פורת יוסף', הנתון כעת לאחר לימוד

דיוק של שעון

מספר אליעזר ויספיש:

השעון שקבלתי ליום ההלדת של גיל שמונה, לזה אותי בנאמנות במשך שנה וחצי. הוא עזר לי להזדרז בכל בקר: הזכיר לי לכבד הורים ולחזר הביתה בשעה שאמא בקשה: "ו כ כ ל שהתרגלתי אליו, הרגשתי שבזכותו אני מנצל את הזמן יותר ויותר. מובן כמה הפרע לי כשיום אחד הוא נתקע והפסיק לעבד. מספר ימים חלפו: עד שהגיע ערב פנוי שבו יכלתי לקחת את השעון לתקון בחנות השעונים. מוכר השעונים לקח ממני את השעון, העיף בו מבט ואמר: "שלשים שקלים". עמדתי והמתנתי שהוא יתקן, אך הוא היה עסוק מאד ואמר: "כשזה יהיה מוכן, נתקשר". עברו כמה ימים נוספים, בהם חסרוננו של השעון הציק לי מאד. והנה סוף סוף התקשר המוכר ועדכן שהשעון מתקן. רגע לפני שיצאתי לחנות, בקשתי מאבא שלשים שקלים עבור התקון. אבא נתן לי שני שטרות של עשרים, שהם יחד ארבעים שקלים. זה מה שהיה לו באותו זמן. אמרתי "תודה" ומהרתי לצאת. כשהגעתי לחנות ובקשתי מהמוכר את השעון שלי, הוא בקש ארבעים ש"ח.

"אמרתי שזה יעלה שלשים!" התפלאתי. "אתה צודק, ילד", המוכר דוקא זכר. "אבל התקון היה מרעב קצת יותר, ובחברה של השעון אמרו שזה עולה יותר ממה שחשבת...". כמעט הסתובבתי אחורה בצער, על שלשים השקלים שהבאתי אינם מספיקים. ולפתע נזכרתי: איזו השגחה פרטית! עכשו הבנתי למה היה לאבא כסף רק בשני שטרות של עשרים, שהם ארבעים... כך קבלתי מיד את השעון, ולא הייתי צריכה לחזר הביתה בלעדיו, בעגמת נפש.

התזכרת שהצילה

מספר אנשיל מירושלים:

כשהייתי ילד קטן, הייתי ממתין שלש שעות בין אכילת בשרי לאכילת חלבי. עברו השנים וברוך ד' גדלתי. יום אחד אבא אמר לי, שאני כבר ילד גדול וגם בוגר, והגיע הזמן שאמתין שש שעות בין בשרי לחלבי. התרגשתי מהזכות הגדולה, וגם נהייתי מעצם המחמאה: כן, אני כבר כמו הגדולים! הרגשתי שיש לי כח להמתין, ושבסיעתא דשמיא אצליח לשמור על ההפסקה הראויה בין מאכלי בשר למאכלי חלב.

אני אומר 'בסיעתא דשמיא', כי ספור שקרה לי זמן קצר אחרי שהתחלתי לשמור שש שעות, הזכיר לי היטב שלבדי אינני יכול שום דבר רק בסיעתא דשמיא - כשמקבלים סיוע ועזרה משמים - יכולים לזכות לקים מצוות בשלמות.

היה זה בשעת ערב. קראתי בספר, כאשר משום מה הגיע לאפי ריח ארוחת הערב של אחי הקטן בן השנתיים. הריח גרם לי לקום וללכת למטבח. בדרך כלל

אני מתחיל לאכל כשאחי כבר במטה, אבל כעת ראיתי שאמא שלי הכינה טוסטים טעימים, והחלטתי להצטרף לארוחה כבר עכשו.

נגשתי לטל ידים, ופתאום הטלפון צלצל. על הקו היה שימי, חבר שלי. היתה לו רק שאלה קטנה: "אנשיל, אולי אתה זוכר מתי סימנו בשירי?"

אופס! הספל נשטט מידי. ממך לא זכרתי שהיום אכלנו בחיידר ארוחה בשירי!

בזכות הטלפון הזה, שהגיע ממך בזמן, נצלתי וזכיתי לשמור ולקיים את המצוה, בסיעתא דשמיא.

בגדי שבת מוכנים מראש

מספר ישעיה פריינד מויליאמסבורג:

היה זה בראש חודש תמוז. בערב יצאו ההורים שלי לחתונה של קרובי משפחה רחוקים, שהתקיימה בעיר שלנו. הם רצו לשוחר עם אח שלי ואתי, ולכן יצאנו ללוות אותם. צעדנו ודברנו, נהנים ממזג האוויר הנעים של הערב. הגענו אל האולם, אך לא חשבנו להכנס. התכנית שתכננו מראש היתה, שההורים שלי יכנסו לומר 'מזל טוב', ובינתיים אחי ואני נחפה להם בפניסה לאולם.

לפתע אבא שלי אמר: "עכשו אני חושב שבצעם כן מתאים שתכנסו. נראה לי שבגלי השמחה ישמחו מאד לראות גם אתכם". "אבל איך נכנסו? לא לבשנו בגדי שבת" - התחלתי לומר, ופתאום

קלטתי שראש חודש היום! שנינו לבושים בחלצות לבנות חגיגיות! כך היינו מארגנים בצורה המתאימה לחתונה, ויכלנו להכנס, לשמוח ולשמח.

הודעות פינת

ילדים יקרים!
בכל יום ראשון עולה סיפור חדש מאת המחנך הנודע הרב קלמן רוזנברג שליט"א.
קו השגחה פרטית לילדים: 02-3011901

ילד יקר! ראתה השגחה פרטית?
שתף את עם ישראל בסיפור שלך!

התקשר לקו השגחה פרטית לילדים: 02-30-11-901
הכנס לשלוחה 4 (לאחר בחירת השלוחה) והקלט את הסיפור שלך.

תקציר: ר' יצחק נולח את התפילין לבדיקה בעקבות מעשה שהתרחש שנה לפני כן - עובד גוי במשרדו נתפס על ידו בגניבה ומבקש לנקום בו על כך שנענש בשנת מאסר.

פרק 3 מתוך 4

מעצר או אוצר?

מה אתה מתפסם? מאישים לי פצוים על שפטרות אותי סתם כך מהעבודה...

גיד מורנינג, בוס! ... באתי לדרש את הפצוים שלי!

את מה? פצוים? על מה?

תקופה ארבה חלפה מאז תפיסתו של ג'ון 'על חס' בכר במעט הספקתי לשכוח ממנו, עד שבקר אחד...

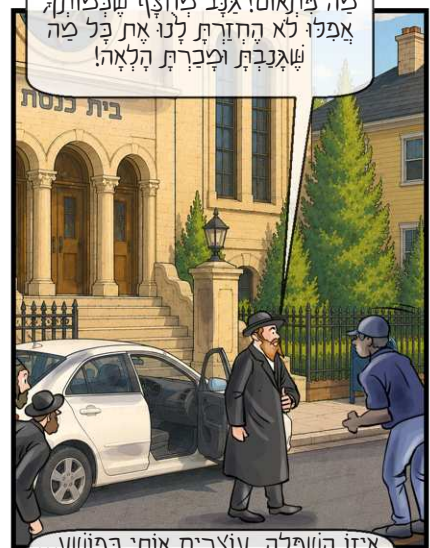
אתה עצור בעת באשפית תקיפה!

קשה לי להאמין שאכן היהודי אשם, אך מה אכפת לי שהוא יסבל קצת עד לברור הענינים...

הלו, פוליס? הצילא מתקיימים אותי!

הוא הבא אותי...

מה פתאום! גנב מחצף שבמותק אפילו לא חזרת לנו את כל מה שאגבת ומכרת הלאה!

איזו השפלה, עוצרים אותי בפושע... ואפילו תמלין אין ביד: הן נמצאות כמו תמיד בתא הפרטי שלי שבבית הבנסת...

בעבר מספר שעות:

בתא המעצר:

אני חייב להתחזק בדיעה שהכל לטובה, ושבודאי יש סבה שמימית למעצר המשפיל הזה...

ימי התרגיל שלי הצליח!

אוי וי, חייבים לעדכן את בני משפחתו של ר' יצחק דוידוביץ' על מעצרו!

כן, עליהם לדאג מיידית לעורך דין מנסה שיפעל לשחרורו!

מספר הרה"ח ר' יוסף מאיר משינסקי שליט"א:

בייב בכסלו תשפ"ג, שבוע לפני חתונת בת, ניגש אליי ידיד ואמר: אם מישוה שואל אותך איך אתה מחתן, תגיד לו שיש עוד מישוה שמחתן באותו לילה, והוא משלם במקומך. שאלתי אותו למה כוונתו, והוא השיב: הרי אמרו חז"ל שהקדוש ברוך הוא, האב והאם - שלושתם שותפים באדם. אם כן, אתה והקב"ה מחתנים יחד את בתכם.

הדברים נכנסו לליבי כמסר משמיים. הייתי אז במצב כלכלי קשה מאוד, בלי כסף לחתונה ועם חובות גדולים. אך מאחר שאני עוסק הרבה בענייני השגחה פרטית, הבנתי שד' יתברך שולח לי חיזוק מיוחד לקראת החתונה. אמרתי לעצמי: את ההשתדלות שלי עשיתי, ומכאן הכול בידי. מאותו יום התחננתי בכל תפילה: ריבונו של עולם, הרי אתה שותף עמי בחתונה הזאת, אנא תדאג שיהיה לי לשלם לאולם, לתזמורת, לצלם ולקייטרינג, ושתהיה חתונה שמחה ומרוממת.

ואכן, יום החתונה היה היום הרגוע ביותר בחיי. הגעתי לאולם עם פנקס צ'קים, אלפיים שקלים במזומן, וחשבון בנק ריק. עדיין לא שילמתי כמעט לאף אחד. ובכל זאת נכנסתי רגוע, כי הקב"ה מחתן עימי.

בסופו של דבר הכול שולם בצורה מופלאה. אנשים טובים נשלחו לסייע, החופה הייתה מרוממת במיוחד, והגראמען במצווה טאנץ' היו כל כך מרגשים, זאת על אף שהגראמער שכח חלק מהדפים בבית...

בימי השבע ברכות האחרונים, שיצאו בחנוכה, קניתי לחתני חנוכייה גדולה ומפוארת. אמנם לא תכננתי לקנות לו, אך מכיון שד' שלח לי כל כך הרבה כסף בתקופת החתונה, נותר לי גם כסף בעבור חנוכייה לחתני. וכששאלו אותי איך אני רגוע כל כך, עניתי: "הרי הקדוש ברוך הוא מחתן עימי באותו לילה!"

התחזקתם מהעלון? רוצים לזכות את הקוראים?

שלחו למערכת במייל או בפקס, או השאירו הודעה בקו 02-3011300-9 בשלוחה 9/9

× **המקום:** ירושלים, שכונת גוש שמונים.

× **נקודת החלוקה:** בית הכנסת חב"ד, רחוב חנה.

יום שלישי. שעת אחר הצהריים. שמש נעימה מחממת את העיר ירושלים, מביאה רוגע ושלווה על המהלכים ברחובותיה.

אל בית הכנסת והשטיבלאך של חסידי חב"ד ברחוב חנה בעיר, נכנס זה עתה יהודי חסידי, בר אוריין ויודע ספר. מחפש הוא מעט מרגוע לנפשו, הן יום עמוס עבר עליו. יומו הגדוש החל במסירת שיעור דף היומי לבעלי בתים חשובים, היוצאים תיכף לעמל יומם; לאחר מכן, כמנהגו מדי יום, נסע להתפלל תפילת שחרית במקום אשר לא זזה שכינה משם, שריד בית מקדשינו - הכותל המערבי; בהמשך יצא לעשות לפרנסתו, במסגרת עיסוקו כר"מ ומחנך באחת מן הישיבות המפורסמות; וכעת, לאחר השעות הארוכות הללו, בהן אימץ את גופו, מוחו ועצמותיו - מחפש הוא קצת רוגע ושלווה לגופו ולנפשו.

רגליו מוליכות אותו לחב"ד-חנה, שם הוא ימצא כבר את כל מה שהוא צריך. כוס תה חמימה, משב רוח מרענן ודף גמרא. רוגע ושלווה, זה הסוד. גלוי ומפורסם, חב"ד של רחוב חנה.

וגם לכאן, למקום כל כך מרכזי, נגיש ומפורסם, מגיעה בשורת האמונה, הביטחון והשלווה.

הנה, המפיץ של עלוני 'השגחה פרטית' נכנס זה עתה להיכל המרכזי, בידו חבילת עלונים. בעוד רגע קט תונח החבילה על אחד השולחנות.

ולכשיצא המפיץ מן ההיכל, כבר תוכלו לראות את העלון בידיהם של יושבי בית המדרש, מתענגים על אותיותיו, מדוריו ותכניו. הדקות תחלופנה והערימה תלך ותיעלם.

אך המילים, התכנים והמדורים, לעד יישארו חקוקים בליבות הקוראים. מאמינים, בוטחים, שלווים.

זו ההזדמנות שלך לעשות שינוי אמיתי!

פתח גם אתה מוקד הפצה באזור שלך ותזיה חלק מזיכוי הרבים.

הפעולה שלך משנה חיים. **התקשר עכשיו ל-6176* שלוחה 4 או ל-02-3011511**

הסיפורים ששינו את חייהם של רבבות אנשים

נעת בכל חנויות הספרים המובחרות

קח גם אתה שותפות בזיכוי הרבים העולמי, ותזכה לישועות בכל העניינים!

התקשר עכשיו ל-6176* שלוחה 4 או ל-02-3011511

× החפץ בעילום שמו הזקוק לישועה למעלה מדרך הטבע ומצפה לראות בעינים גשמיות שהוא האהוב לפני יתברך

× לסייעתא דשמיא בקניית ומכירת דירה ובמצאית מקום לעבוד עם מחשב מחוץ לבית כדרישת גדולי ישראל לעוד ילדים צדיקים ועובדי ד' עם פרנסה ברוח

× חנה בת אסתר - שתזכה לעוד הרבה בנים זכרים לעבודתו יתברך

**מפיצים
אמונה
לכל יהודי
בכל העולם**

לפניות בעניין תוכן העלון: השאירו הודעה במס' 02-3011300 שלוחה 9/9 או שלחו לפקס 02-6599189 או למייל המערכת A@023011300.COM

יש לנהוג בו כבוד כדרך שנוהגים בתשמישי מצווה, דהיינו להכניסו לעטיפה קודם השלכתו, כגון בשקית שאינה שקופה. והמחמיר יגנז.

תכלית העלון הוא לקרב את האדם לבורא עולם, חלילה שהוא יהיה זה שיפריע להתפלל ולשמוע קריאת התורה.

מטעים לילדים

קרח

תשפ"ו בני ברק | ירושלים | חיפה | באר שבע
 הדלקת נרות 7:25 | 7:10 | 7:18 | 7:26
 מוצאי שבת 8:31 | 8:28 | 8:29 | 8:29
 רבינו תם 9:00 | 9:03 | 9:04 | 9:01
 נא לשמור על קדושת הגליון

ואז, מתוך הפתח, עלה רעיון פשוט ויפהפה: "בואו נגנו ביחד". לא היה צורך במלים נוספות. בתוך רגע כבר עמדו שתי התזמורות כתיף אל כתיף, מפנות מקום זו לזו על הבמה, פורסות את הכלים, מכונות מחדש ומתארגנות כאלו היו צוות אחד מאז ומעולם. בעל השמחה נבהל לרגע: "אינני יכול לשלם כפול!" אך הם הרגיעו אותו: "אין צורך, כל אחד יסתפק במחצית מהתשלום".

וכך, תשעה נגנים משתי תזמורות שונות, החלו לנגן יחד. המנגינות התמזגו זו בזו, והאולם התמלא בצלילים טהורים של לבבות שנופתחים, של אנשים שמותירים מעצמם כדי לתת לאחר. השמחה באולם הקיעה שחקים והקהל רקד בהתלהבות. איש לא ידע על המאבק הפנימי ועל ההחלטה האצילית. ורק נגני התזמורות הבינו שבאותו ערב הם לא נגנו מוזיקה רגילה, הם נגנו שלום. "ולא יהיה קרח וכעדתו" – עלינו להתרחק ממחלקת, לא לריב עם אף אחד, להשליך את האגו, לותר ולנהג ברגישות ובאחדות. וצריך לזכר שמי שמתור, לעולם אינו מפסיד! וגם אם הוא עדין אינו רואה את הרוח – בינתיים הוא מרויח עולם שלם של שלום ושל שלווה. (עשרים וארבע שבע)

כחה של תפלה – גם כשהכל נראה אבוד

"ויהי למשה מאד ויאמר אל ה' אל תפן אל מנחתם" (טו-טז) לכאורה, יש לתמה: מדוע משה רבנו חושש שמא הקדוש ברוך הוא יפנה אל מנחתם של קרח ועדתו? וכי יעלה על הדעת שמנחתם של אנשים שמסרדם לעזר מחלקת, לערער על נבואת משה ולהחריב את

מנגינה של שלום

"ולא יהיה קרח וכעדתו" (ח-ט) הפסוק הזה, שמופיע לאחר המחלקת הקשה של קרח, בא ללמד שהאדם צריך להתרחק לא רק מן הריב עצמו, אלא מן השרש שמוליד אותו: להתרחק מהרצון לנצח ומהאגו שמבקש להוכיח שהעמדה שלי היא הנכונה ו"אני צודק". רש"י מסביר שהפסוק נועד להזהיר את הדורות הבאים, שלא לחזור על מחלקת כזו, לא לצר שוב את הקרע שמפריד ומפרק. התורה מבקשת מאתנו לבחור בדרך של ויתור, של רגישות ושל שלום. לא להיות כקרח, אלא להיות ההפך ממנו.

ראובן, בעל תזמורת ידועה, הגיע יחד עם נגניו לחתונה באולם צנוע בפאתי בני ברק. הכל היה מוכן: הצייד נפרק, הכלים כנו, האורחים הראשונים כבר נכנסו, והשמחה כמעט החלה. לפתע, הופיעו ארבעה נגנים אחרים, מתנשפים מן המשא הכבד שנשא. הם הביטו סביבם בתדהמה כשהבינו בתזמורת שכבר נצבה על הבמה.

אחד מהם נגש ושאל בקול טעון: "מה אתם עושים פה?" ראובן, לא פחות מפתע, השיב: "באנו לנגן. מי הזמין אתכם?" בתוך רגע התברר מה קרה: בעל השמחה הזמין תזמורת אחת, ואשתו – את השנייה, וכל אחד מהם סכם פרטים אחרונים עם תזמורת אחרת. שתי תזמורות הזמנו לאותה חתונה, וכל אחת הייתה בטוחה שהיא היחידה.

בעל השמחה, נבוך ומבלבל, בקש שאחת התזמורות תותר, והבטיח פצוי סמלי. אבל ראובן וחבריו לא רצו לצערו ביום שמחתו, והבטיחו לפתור את הבעיה ביניהם.

בהתחלה, ראובן טען שהם הגיעו ראשונים ולכן עליהם לנגן, אך בעל התזמורת השני התעקש שלא יקחו ממנו את הפרנסה. אבל אז, נגן התפים של ראובן לחש לו בשקט: "אני מכיר אותו. יש לו ילדה חולה. כל שכל הולך לטפולים. תן להם לנגן". הדברים חדרו ללבו של ראובן והוא הכריז שהם מותרים. אך אז, התזמורת השנייה התקוממה: "שמענו שיש לך משפחה ברוכת ילדים. אתה צריך את הכסף יותר. אנחנו נוותר!" וכך, במקום מחלקת הרסנית – נוצר ויכוח של נדיבות. כל אחד רצה לותר... שני בעלי התזמורות עמדו זה מול זה, כל אחד מתעקש לותר ולהיטיב עם חברו. הם המשיכו להתווכח, אבל הזמן דחק, והקהל כבר החל לגלות סימני קצר רוח.

השומרים הביטו בו בתמיהה. מי הוא בכלל? מה לו ולארמון?
אך בקולו היתה כנות נוגעת ללב, עד שאחד השומרים אמר: "אינני
יודע מי האיש הזה, אבל אי אפשר להתעלם מהזעקה שלו". והוא פתח
את השער.
כך היא תפלה. גם מי שאין לו זכויות, גם מי שמעשיו אינם טובים והוא
אינו ראוי – אם הוא זועק מעמק הלב, השוערים נפתחים בפניו.
ובדייק מזה חשש משה רבנו: שקרח ועדתו, למרות רשעיותם, יזעקו
מעמק הלב שתתקבל מנחתם. משה רבנו ידע שתפלה כזו עלולה לפעול. לכן
התפלל משה: **"אל תפן אל מנחתם"**.
לא מפני שהם היו צדיקים, אלא מפני שכח התפלה הוא כח שאי אפשר
להתעלם ממנו. (ללמדך)

לעשות את אביו שליח להפריש תרומות ומעשרות
שאלה: האם מתר לבן לבקש מאביו שילך למחסן ויפריש תרומות
ומעשרות מהפרות שנמצאים שם.

תשובה: נאמר בגמרא (קידושין מה ע"ב) שאדם לא חצוף לעשות את
אביו שליח, מכיון שיש בזה זלזול באביו כשהבן עושה אותו שליח,
ואפילו שהבן שולח את אביו לדבר מצוה, וכדברי הגמרא ששלחו
לקדש לו אשה, בכל זאת אסור. ועל פי גמרא זו פסק ה"בן איש חי"
(תורה לשמה סימן רסח) שאסור לבן לשלח את אביו להפריש לו חלה
ומעשר וכיוצא בזה.

ואמר מו"ר מרן הגר"י זילברשטיין שליט"א, שצריך לומר שדברי
ה"בן איש חי" נאמרו כאשר האבא מפרש תרומות ומעשרות רק
לצורך הבן, ולכן נחשבת השליחות לחצפה, וכדברי הגמרא שהבן
שולח את אביו לקדש לו אשה והשליחות היא עבור הבן בלבד,
אבל כשאביו גם שייך בשליחותו, וכגון שהאבא מתארח אצל בנו
ואוכל אצלו והוא גם זקוק לפרות מעשרים – אין זה נחשב שליחות
האסורה על הבן, כי אביו גם משתמש ונהנה מהפרות.

וגם כשהבן אינו יודע להפריש תרומות ומעשרות ואביו מפרש
בשבילו ומלמדו כיצד לקיים את המצוה, נחשב הדבר שאביו מלמדו
תורה, ומתיר אפילו אם האבא מפרש רק עבור הבן.

(באדיבות הרב בן ציון גולדברג ידלר שליט"א עורך הספר "למען יארכיון" yadlerben@gmail.com)

מחנה ישראל – תתקבל לרצון? איזה מקום יש בכלל לחשש כזה, עד שמשה
נאלץ להתפלל במיוחד: **"אל תפן אל מנחתם"**?

את התשובה הבין על פי מעשה מפלג:

פעם יצא החוזה' מלובלין עם פמליה מצמצמת לעירה רחוקה, שם
התכנן לשבת את השבת עם חסידיו. אבל הדרך היתה קשה, צצו עוכבים
רבים, וברור היה שלא יגיעו בזמן. בערב שבת, כשהיו רחוקים ממחוז
חפצם, הורה החוזה' לעגלון לשמט את המושכות ולתת לסוסים ללכת
מעצמם. הסוסים צעדו בבתחה והביאו את הפמליה לעירה לא מפרת,
רחוקה מאד מהיעד המקורי.

החסידים היו בטוחים שכאשר יודע לבני העיר מי האורח שהגיע
אלהם, יתנו להם כבוד גדול. אך החוזה' הורה להם שלא לגלות את זהותו
כלל. "אם משמים לא זכו אותי להגיע אל מחוז חפצי – סימן שאינני ראוי
לקב", אמר.

בלית ברירה, נכנסו קהבות אלמונים לבית הכנסת, וכל אחד מהם הזמין
לבית אחר. אבל הצדיק עצמו, התפלל באריכות עד שכל בני העיר כבר
הלכו לבתייהם.

כשסיים את תפלתו, נותר בבית הכנסת רק השמש הזקן, שהיה בן
שמונים שנה. הוא בקש לנעול את בית הכנסת, אך הצדיק הסביר שאין לו
לאן ללכת.

נסה השמש לחשב על פתרון, אך השעה היתה מאחרת. "הייתי מזמין
אתכם לביתי", אמר, "אבל אין לי אלא רביעית יין ושתי כפרות לחם קטנות".
השיב הצדיק שהוא אינו זקוק ליותר מפיסת לחם עבור סעודת שבת,
והשמש שמח והזמין אותו לביתו.

במהלך הסעודה, שאל השמש את האורח אם הוא מכיר את הרבי
מלובלין. השיב הצדיק: "אני מכיר אותו היטב". התרגש השמש וספר שבגבר
היה מלמד דרדקי, ואחד מתלמידיו היה הילד איצ'לה, שהפך להיות החוזה'
מלובלין. הוא ספר כיצד הילד היה נעלם מהלמודים, וכשעקב אחריו גלה
שהוא מתבודד ביער וזועק "שמע ישראל". מאז, חדל להכותו, כי הבין
שמדבר בילד מיוחד. השנים חלפו, והוא שמע שוב ושוב על גדלתו של
תלמידו לשעבר. הוא ספר כי כל חייו חלם לנסע ללובלין ולראות את הצדיק,
אך כוחותיו לא עמדו לו. לכן, קבל על עצמו להתענות יום אחד בשבוע
ולתתחנן לפני ה' שייקח לראות את פניו של תלמידו פעם אחת לפני מותו.

כששמע החוזה' את הדברים, הבין מדוע גלגלה ההשגחה העליונה את
דרכו דוקא לעירה זו. אלו היו תפלותיו של השמש הזקן שהביאו אותו לשם.
הוא גלה לו את זהותו ואמר: "משמים התקבלה תפלתך. אני הוא החוזה'
מלובלין, הביאו אותי לכאן בדרך נסית, רק כדי למלא את משאלתך".

נשמתו של הזקן כמעט פרחה מרב התרגשות, אך שמחתו היתה עצומה.
כל השבת היה מאשר באורחו הגדול. במוצאי שבת נפרד ממנו הצדיק,
והפמליה יצאה לדרך.

אך זמן קצר לאחר מכן, הורה החוזה' לעגלון לשוב לעירה. כשחזרו,
שמעו שהשמש הזקן נפטר, והלוחות התקיימה באותה שעה... הצדיק
השתתף בהלוויה ואמר לתלמידיו: "ידעו לכם – יהודי זה היה צריך להפטר
מן העולם מזמן. אך תפלתו, שנבעה מעמק הלב, האריכה את חייו עד שזכה
לראותני לפני מותו".

קבלת התפלה אינה תלויה בדרגה, בזכויות או במעמד. תפלה אמתית –
שוברת גזרות, משנה מציאות ומסגלת להפך את העולם. ואם תפלתו של
יהודי פשוט האריכה את חייו ושינתה את מסלולו של הצדיק – קל וחומר
שתפלתו של כל יהודי יכולה לגרם לשנויים שלא חלם עליהם.

אדם אחד הגיע אל שערי ארמון המלך. הוא לא היה בן אצלה ולא היתה
לו שום זכות פניסה. הוא לא היה מכר לאיש. אך הוא עמד שם, דפק על
השוערים בכל כחו, וקרא בקול שבור: "פתחו לי! אני זקוק לעזרה!"

סט ספרי
מסעמים
לילדים

5 כרכים במחיר מבצע!

1-800-39-39-38

עורך: בלשה קלה אורזים
באספס ספורט אל הפרלה
חידושים ואספס'ס וקואיקס אורזים

אפשרות למשלוח חינם

מבצע ענק!

מזמינים מנוי ומקבלים:

לזיכוי הרבים
להפצת 50 עלונים
לכל שבת וחג

150 ₪ לחודש
*בהתחייבות לשנה הראשונה

מתנה!
יוקרה!
נגן DOQO

10 ספרים לבחירה ועוד מתנות נוספות!

1-800-39-39-38

היכל החתם סופר

מליון שוביני בגשימת חוררת
של מרנא ורגנא החתם סופר זי"ע א

גליץ ס' • פרשת קרח • כ"ח סיון תשפ"ו

בפתח ההיכל

מלמד שכל אחד קינא לאשתו

גדול המספרים אודות חייו וקורותיו של רבינו החתם סופר, הוא נכדו אב"ד בערגסאז הג"מ רבי שלמה סופר זצ"ל מח"ס חוט המשולש. בהקדמת ספרו הוא מבאר את החשיבות הגדולה בידיעת קורותיו, ודורש זאת מדברי חז"ל (חולין קלט:) ששאלו 'משה מן התורה מנין ודרשוהו מן הפסוק 'ויאמר ה' לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם הוא בשר והיו ימיו מאה ועשרים שנה', בשגם בגמטריא 'משה' והוא פלאי.

ומבאר שם, דבאמת היה מן האפשרי לחשוב, שמשה רבינו עליו השלום, היה בעצמותו למעלה מגדר אנושי עד שאין ליחסו עם שאר ילודי אשה.

"אבל אנן בדידן באמונה טהורה ושלימה יודעים ומאמינים כי משרע"ה ה' ילוד-אשה כמו שאר בני אדם ולבוא אל מדרגתו הגדולה ה' מוכרח לעבוד ולהשתדל בכל מאמצי כחו ורק כח אדם ה' כחו וזהו כבודו ותפארתו, וכבר כתב הרמב"ם בהלכות תשובה "יכול כל אדם להיות גדול כמשה רבינו".

ועל כן סיפרה תורה ממעשי לידת משה ואופן גידולו והשתלמותו [ולכן כתב גם הוא את ספר תולדות רבינו הגדול, הכל לבקבור לא יאמר האדם לא נוכל לעלות אליהם בכה"א זה, כי מיועדים ומיוחדים המה מאת ה' מתולדתם להיות גדול מרבבה ויחיד סגולה, אשר בן אדם ההמוני ילוד אשה לו יחיה שנים אלפינ לא ישיגם, אף אם בכל כוחותיו יעבד את בוראו. אלפי יעד נאמנה שיכול גם הוא לילך במסילותם ולדרוך במדרג כפ רגלם, אם עקבותיהם לו נודעו, והמה לאות ולמופת לכל בר ישראל לעשות כמותם.

ובזה ביאר מאמרם ז"ל: **"משה מן התורה מנין"**, היינו, מנלן שכל מדרגתו הגדולה והרוממה של משה ה' רק ע"י התורה ולימודה ועבודתו עבודת הקודש ולא שהי' חצי-אלקות מתולדתו. ואת זה דרשו מהפסוק **"לא ידון רוחי באדם"**, היינו שכל ידונו בני אדם את משה איש האלקים, שהיה בן רוח ה' יתר על שאר העולם. אל **"בשגם הוא בשר"**, בגמטריא משה. והמופת לזה מזה שימי שנותיו הם ק"כ שנה כמו שאר בני האדם.

ובזה ביאר שם את דברי חז"ל המפליאים עד למאד בפרשתן, עה"פ 'וישמע משה ויפול על פניו' ואחז"ל (סנהדרין קי: מ"ק יח) 'מלמד שחשדוהו באשת איש שנאמר ויקנאו למשה במחנה, מלמד שכל אחד ואחד קינא לאשתו ממשה'. והוא תימה שיחשדוהו למשה רעיא מהימנא בכך.

אך יבואר עפ"י הג"ל, דמאתר שהכירו בני ישראל במשה רבינו כי כל מעלותיו ומדרגותיו לא הגיעו אליו בתולדה אלא הכל פרי מעשהו ועבודתו: **"על זה כל אחד ואחד קינא לאשתו ממשה"**, הכוונה שה' כל אחד מישראל מעורר קנאה באשתו כמו קנאת סופרים, ואמר **"כל אחד לאשתו"**, ראה והביטה מה יוכל להיות ילוד אשה ואיך ברצונו והשתדלותו יכול להתעלה למדרג נביא ה' ולזכות שפה אל פה ידבר ה' בו, ע"כ תתקנא בו להוליד בנים כמותו".

אלא דבכל אופן היה בזה קצת גירוע ממעלת משה, באמרו שהרבה מגדול מדרגותיו נגרם ע"י צדקות אמו יוכבד, ברוב צדקותה בהורתו ולידתו בקדושה. וזהו 'שחשדוהו באשה', היינו שנתנו חסרון במעלתו שהוא מכח האם. אך בזה עצמו עוד זירזו יותר את נשותיהם, להתקנא באמו של משה ולהתקדש אף הם כמותו.

א פרייזן לבר
פארויכט

פנינים מתורת רבינו

ערוכים בשפה ברורה לשולחן השבת

יחוד המעשה פ"ה ד"ה וראוי) כל שרור הבריות נוחה הימנו סימן מובהק הוא שרור המקום נוחה הימנו, שאין הקב"ה עושה זה להטות לב הבריות אליו אלא לעושי רצונו. ומוכן ההיפוך מי שהוא טוב לבריות ואפילו הכי אין רוחם נוחה הימנו, שמע מינה אין רוח המקום נוחה הימנו.

ומי שמוכתר בשלשה כתרים עדיין אין ראייה שהוא מרוצה להקב"ה, אלא על ידי כתר שם טוב שעל ידי זה ידעין שרור המקום נוחה הימנו. ואם כן היה זה ראייה ברורה למשה רבינו ע"ה שהקב"ה חפץ ביקרו, במקום שזכה לשם טוב. ולזה התחכם קרח ור"ן איש לחלוק עליו, ורצו שבכך יאמרו ישראל אם אין רוח הבריות נוחה הימנו שמע מינה אין רוח המקום נוחה הימנו.

(תורת משה עמוד ס"ט)

כוונת משה בעצת הקטורת

זאת עשו קחו לכם מתנות (ט, טו).

י"ל לא היתה כוונת משה רבינו ע"ה להמיתם על ידי קטרת זוה, אלא עצתו היתה שיעמדו לפני ה' ויתנבאו ויבינו בעצמם כי דברי ה' המה אשר צוה אותו ה' (כמו שכתב הרמב"ן לעיל י"ז, שהיו אותן שבעים סנהדרין שהתנבאו בשלי, שהודיעם ה' כי כן צוה את משה), וחשב משה שעל ידי הקטרת יזכו לנבואה, כמו שעשה בלעם כשרצה להתנבאות בנה מזבחות והקריב פר ואיל (להלן כג ט-ד).

והנה דתן ואבירם לא נכנסו להקטיר, והיה נראה כענווה ושפלות רוח, כמו אלדד ומידד שלא יצאו האהלה והתנבאו במחנה (לעיל י"ז), והיה אפשר שכן יהיה לדתן ואבירם שלא יצאו האהלה, על כן התפלל משה רבינו ע"ה (פסוק טו) 'אל תפן אל מנחתם' היינו ענוותנותם הלו, כי תוכם רשע ופשע ולא יזכו להתנבאות. הנה משה חשבה לטובה שיתנבאו כולם, אבל הקב"ה היודע מחשבות כלם, על כן נשרפו.

אלו היה חמוד של ציבור הייתי נוטלו מהם...

ל' חמוד אחד מהם נשאתי (טז, טו).

פירשו בתרגום, חמרא דחד מנהון. וכן פירש"י חמוד של אחד מהם. והאריך החכם היידענהיים ע"ש. ויש לפרש על פי מה שכתב המג"א (סוף סימן קנ"ד) בשם ספר חסידים, באחד שבנה בית הכנסת ולא רצה לקבל סיוע משום אדם, כדי שיקרא על שמו לבד, וכלה זרעו, כי מצוה לזכות את הרבים. והיינו דכתב כאן 'ל' חמוד של אחד מהם', אבל אם היה של ציבור הייתי נוטל כדי לזכותם.

(חתם סופר החדש' עמוד קנ"ז)

כל העדה קדושים ואעפ"כ צריכים מנהיג

ויקח קרח וגו' (טז, א)

במדרש תנחומא (סי ב) איתא שהלבישם קורח טלית שכולה תכלת וכו' (עיין בפירוש רש"י ד"ה ודתן ואבירם), וביאר מורי הגאון חסיד שבכונה הגאון רבי נתן אדלער זצ"ל שזה מעין מחלוקת קרח, הוא טען כל העדה כולם קדושים ואין צריך למנהיג ומושל, כשם שסברו בטלית שכולה תכלת שאין צריך פתיל תכלת, ומשה השיב שגם טלית שכולה תכלת חייב בציצית, והכי נמי אפילו כל העדה קדושים מכל מקום צריכים מנהיג.

(תורת משה עמוד ס"ז)

טענת קרח ועדתו 'מדוע תתנשאו על קהל ה'

רב לכם כי כל העדה כלם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה' (טז, ג).

רוצה לומר, בודאי גם קורח היה מודה כי ראוי משה רבינו ע"ה לגדולה ושררה, בהיותו הגורם שתהיה העדה כלם קדושים ובתוכם ה', ותמורת שכר הטוב ההוא שהטיב להם והביאם לידי כך, מובן שיקבל שימולח עליהם הוא ובניו ובני בניו, ולא יכול היה קורח לכפור זה.

אך כה אמר קורח, אתם אמרתם שלא חפצתם שום דבר, רק לעשות רצון ה' ולהביא עמו במסורת התורה, וזה הוא כל הגדולה ורבות שחפצתם כי היא חפצתם וחשקכם, והנה כבר הגעתם למה שחפצתם, ואם תחפצו עכשיו יותר מזה, אף שבאמת ראוי הוא לכם לקבלו כאמור, מכל מקום כבר בכך נתגלה מצפוני לבכם שבקשתם גדולה וכבוד העולם הזה המדומה, ולא כמו שאמרתם בראשונה שזה כל מגמת חפצתם להקריבנו לה' ועבודתו.

וזה שאמר רב לכם כי כל העדה כלם קדושים, רצונו לומר, כי הרב והגדולה שחפצתם הוא שתהיה כל העדה קדושים, ולזה הרי הגעתם כבר, כי הנה אתם רואים בתוכם ה', אם כן למה שוב תתנשאו על קהל ה'.

(על התורה עמוד ע"ז)

קורח רצה שיאמרו ישראל שאין רוח הבריות נוחה ממשה רבינו, וא"כ הוא סימן שגם אין רוח המקום נוחה הימנו

ויקח קרח (טז, א).

פירש תרגום 'ואתפלג', לקח עצמו לחלוק. יראה הכונה בזה, כי משה רבינו ע"ה היה מוכתר בג' כתרים תורה כהונה ומלכות, ושם טוב עולה על גביהן (בבות פ"ד מ"ג), והכוונה נראה לפרש על פי מה שכתב חובת הלבבות (שער

חייגו:

0733.454.678

למנוח נתיב נשכח!

ארה"ב:
1-605.615.70.10

טעמו ודאו כי טוב

מאות שיעורים חדשים, שיחות, וסיפורי קודש מתורת מרנא החתם סופר זי"ע א

לשה"ק אידיש אנגלית צרפתית

כמו"כ וכולו בקו זה להירשם לקבלת הגיליון, ואפשרות מענה על מדור 'לחידושי'

קו היכל
החתם סופר

ואתפלל כדת

עדברי נאוי הדורות העפלים בתורתנו

ויקנאו למשה במחנה

מפני מה לא נתחייבו מיתה המורדים במשה רבינו כדין מורד במלכות?

מהיכן למדו חז"ל דהמורד במלכות חייב מיתה • תשובתו של רבינו למהר"צ חיות • דברי הרמב"ן דיהודה פסק לשרוף את תמר משום דמדרה ממלכות יהודה • איך הותר למשה למחול על כבודו • דעת המשך חכמה שקרא ועדתו נהרגו כדין מורדים במלכות

יסודו של רבינו: חיוב מיתה למורד במלכות הוא מדין חרם

כתב הרמב"ם (מלכים ג, ח) "כל המורד במלך ישראל יש למלך רשות להרגו וכו' שנאמר כל איש אשר ימרה את פיך", ומשמע מזה דדין זה דמורד במלכות חייב מיתה, ילפי' מהך קרא דכתיב ביהושע (א, יח) שאמרו לו ישראל "כל איש אשר ימרה את פיך ולא ישמע את דבריך לכל אשר תצוונו יומת". וכן משמע בגמ' (סנהדרין מט.) דזהו מקור הדין.

אמנם רבינו (שו"ת אורח סי' רח) כתב לתמוה על מקור זה תמיהה גדולה. דאין יתכן שדין זה הוא מדברי קבלה, הרי קי"ל (תמורה טו.) "אלו הדברים שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה". ואם כן מוכרחים אנו למצוא מקור בדברי תורה עצמם. עוד תמה רבינו שם תמיהה רבה בעיקר דין מורד במלכות, שהרי אמר' בגמ' (זבחים קב.) ועוד דמשה רבינו מלך היה (וכ"כ הרמב"ם בית הבחירה ו, א), ומעתה תמוה מאד האין לא נתחייב כל אותם המורדים במשה רבינו בהיותם במדבר, מיתה כדין מורד במלכות.

ומייסד רבינו יסוד גדול במקור חיוב המורד במלכות. דאכן מן התורה לא נתחייב המורד מיתה, ואין לו מקור בדבר התורה. אלא דיסודו מדין "כל חרם אשר יחרם מן האדם לא יפדה מות יומת". דהנה בבאר מקרא זה א"ל בחז"ל (ערכין ו.) דאתי על המקבל על עצמו ערוך להוצא ליהרג דאין לו דמים, או אתי דאין מועיל כופר להנצל ממינות ב"ד.

אמנם הרמב"ן בפרשת בחוקותי (ויקרא כז, כט) וביתר אריכות בספרו משפט החרם, כתב דפשטיה דקרא אתי לענין אחר, והוא, דכל שמלך ישראל או סנהדריה גדולה במעמד כל ישראל יסכימו להחרים על איזה דבר, כל העובר על חרם זה חייב מיתה. וזהו כל חרם מן האדם לא יפדה מות יומת.

ומעתה ביאר רבינו, דאכן מדין תורה אין המורד במלכות חייב מיתה בעצמותו, אלא דאחר שקיבלו עליהם כל ישראל בימי יהושע בחרם שכל מי שימרה את פיו ולא ישמע אל דבריו יומת, הרי הוא נכלל מעתה בדין "כל חרם כו" שהעובר על החרם מחוייב מיתה. וכתב רבינו כן במקומות נוספים (עי' דרשות ח"א עמ' נג ד"ה בהפסטה. חת"ס ויקרא עמ' צד).

ומעתה יתיישב גם תמיהה הב', דכיון מה"ת אין המורד במלכות חייב מיתה, אלא רק אחר שקיבלוהו ישראל עליהם בימי יהושע נכלל מעתה בדין תורה דכל חרם, א"כ נמצא דבימי משה עדיין לא היה המורד מחוייב מיתה, ושפיר נמלטו המורדים במלכות משה ממייתה.

שני תמיהות על דברי רבינו דחיוב מיתה על המורד במלכות הוא ממה שהחרימו על עצמם בזמן יהושע

והנה יש שהעירו על דברי רבינו מדברי הרמב"ן בפרשת וישב (בראשית לח, כד) על מה שאמר יהודה על תמר 'הוציאה ותשרף', ותמה הרמב"ן על מה נתחייבה מיתה, דהא בת כהן נשיתנה אינה בשריפה אלא כשיש לה זיקת בעל ארוסה או נשואה (סנהדרין נא.) אבל בת כהן שומרת יבם אין בה כי אם לאו בעלמא.

ותי' הרמב"ן: "ונראה לי שהיה יהודה קצין שוטר ומושל בארץ, והכלה אשר תזנה עליו איננה נדונה כמשפט שאר האנשים, אך כמבזה את המלכות, ועל כן כתוב ויאמר יהודה הוציאה ותשרף, כי באו לפניו לעשות בה ככל אשר יצוה, והוא חייב אותה מיתה למעלת המלכות, ושפט אותה כמחללת את אביה לכבוד כהונתו, לא שיהיה דין הדיוטות כן". ומבאר מדבריו, דכבר בזמן יהודה היה דין המורד במלכות במיתה, ואף דטרם קיבלוהו עליהם בימי יהושע.

עוד נתקשו המחברים בדברי רבינו, מדאמר' בגמ' (סנהדרין טו.) דאין ללמוד שאסור לקלל את הדיין ממה דכתיב ונשיא בעמך [מלך] לא תאור, כי מה למלך שאתה חייב על המראתו, תאמר בדין שאין חייב על המראתו, ופרש"י (ו"ה בני אב) דמלך אתה חייב מיתה על המראתו, דכתיב ביהושע כל איש אשר ימרה את פיך וגו'. ומעתה לדברי רבינו, דמה"ת ליכא חובת מיתה להמראת המלך, א"כ אין דחו בזה לפותא דא' למקלל את הדיין, הרי נמצא דמה"ת ליכא כלל חילוק בין המראת דיין להמראת מלך (ובצלת השרון פרשת וישב).

והנה בדבריו בפרשת שופטים (חת"ס דברים עמ' עו משנת תקצ"ג) כתב רבינו באמת מקור נוסף לדין המורד במלכות חייב מיתה, ולאחר שהביא דבריו הנ"ל, כתב דכעת נראה המקור מהאי קרא, שנאמר בפרשת המלך 'ואמרת אשימה עלי מלך ככל הגוים אשר סביבתי' (דברים יז, ד), וביאר רבינו כונת המקרא, דלכא' הוי סלקא דעתינו דבשלמא למלכי אומות העולם נצרך שיהא המורד בו חייב מיתה, שהרי צריכים לשמור מעמדם כמלכים בשביל שמירת המדינה וכיבושה והמלחמות. אך בני ישראל שנצטוו למנות מלך רק אחר כיבוש הארץ וחילוקה (קידושין לז.) ושוב אין צריכים למלכות "כי אם לישב מיתה. "על כן אמר וירשתה וישבת ואח"כ ואמרת אשימה עלי מלך ויהיה ככל הגוים אשר סביבתי שהמורד בו חייב מיתה, שום תשים עליך מלך, שתהא אימתו עליך". והיינו, דציווי 'שום תשים עליך מלך' שתהא אימתו עליך, חוזרת על מה ששאלו 'ככל הגוים' ולענין דין מרידה במלכות. והסכימה דעת עליון שיהיה כן גם בבני".

הדברי מלכאל - מלכותו של משה היתה חלוקה בדינה ממלכותם של שאר מלכי ישראל

והנה בדברי האחרונים מצאנו עוד כמה תמיהות על כמה דברים שלא נהג בהם משה רבינו בדיני מלכות.

א' דאמר' במכילתא דר"י (יתרו מסכתא דעמלק פרשה א) עה"פ 'ויבאו אהרן וכל זקני ישראל לאכול לחם עם חותן משה לפני האלהים' (שמות, יתרו יח, יב): "ומשה להיכן הלך, והלא מתחילה יצא לקראתו, שנאמר: ויצא משה לקראת חותנו (שם ז), ועכשיו להיכן הלך, אלא מלמד שהיה משה עומד ומשמש עליהם" וכו'. והקשה המקנה (קידושין לב.) דהלא אמר' בגמ' דאפי' למ"ד נשיא שמחל על כבודו כבודו מחול, מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, ואי משה רבינו דין מלך היה לו איך יכול היה למחול על כבודו ולשמשם.

ב' במורכבת המשנה (יתרו סוף פרשה א) הקשה בדברי הגמ' (סנהדרין ב.) דילפי' דסנהדרין גדולה היתה של שבעים ואחד, ממה שנאמר 'אספה לי שבעים איתם מוקני ישראל' ומשה על גביהם, הרי ע"א. ומשמע מזה דמשה רבינו ישב עמם בסנהדרין, ותמוה דאי היה למשה דין מלך, הרי אמר' בסנהדרין (יח.) דאין מושיבין מלך בסנהדרין משום דכתיב 'לא תענה על רב', ואם ניטה לחובה לא יוכלו לראות עליו זכות אחר כן.

והגאון רבי מלכאל צבי הלוי טענעבויס זצ"ל אב"ד לאמזע' בתשובותיו דברי מלכאל (ח"ב סי' עג), כתב לבאר בזה דחלוק מלכותו של משה ממלכותם של שאר מלכי ישראל, דכל המלכים, לא היתה מלכותם בזכותם, כי אם הסכמת העם לקבל על עצמם עול מלכותו, ולכן אסור לו למחול על כבודו, דכבודו - כבוד העם הוא. אבל מלכותו של משה לא היתה בקבלת העם עולו עליהם, "רק מלכותו היתה מצד עצמו שהיה איש האלקים מופרש ונעלה מכל האדם, לזאת יאתה לו המלוכה, וזהו כמ"ש ב'י מלכים ימלוכו'. ולכן שפיר היה יכול למחול על כבודו דכבודו ברשותו היה. ולדבריו יש לדון שמא אכן חלוקה מלכותו של משה אף לענין דין מרידה במלכות. וילע"ב.

במשך חכמה מבואר עדת קרח דינם כמורדים במלכות ונכסיהם למלך

לסיכומא דמילתא יש להביא את דברי המשך חכמה (פרשת פינחס, כז, ג) כתב שהחולקים על משה אמנם כן היה דינם כדין מורדים במלכות, שביאר את טענת בנות צלפחד 'אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קרח', שאילו אביהם היה בעדת קרח, הרי שמיתתו היתה כדין מורד במלכות שהדין הוא שנכסיו למלך (סנהדרין מז, ב), ואם כן לא היתה להם הזכות לבוא ולטעון שמגיעה להם הירושה. אך כיון שאביהם לא היה בעדת קרח, אלא מת בחטאו, הרי הוא בכלל הרוגי בית דין שנכסיהם ליורשים. ומבואר מדבריו שהנועדים בעדת קרח באמת היה להם דין הרוגי מלכות משום מלכותו של משה.

מדור נושא פרסים: הגרלות מיוחדות בין המשיבים

להודיא

חידושים עיוניים עיתונותיים ז"ע

ופדונו מבו חדש תפדה בערך פסח חמשת שקלים בשקל הקדש: האם יכול האב לזכות בחמשה הסלעים בשביל הכהן ולקיים בכך את מצותו?

שו"ת חת"ס יו"ד סי' רצב

בין המשיבים בחודש סיון, תתקיים הגרלה

פרס שני:

2 זוכים כ"א בסך 400 ש"ח

פרס ראשון:

1,000 ש"ח

תשובות ניתן להחזיר באופנים הבאים:

1. בנדריים פלוס בקטגוריית "היכל החתם סופר" בטלפון 0733.454.678 שלוחה 4 (לאחר בחינת השפה)
2. במייל CH3131325@gmail.com
3. יש לציין, שם, כתובת, טלפון, ומקום לימודים.

יש לשלוח כל תשובה בהודעה נפרדת.

בקרוב קדושיים

שכחי ערך ו"ע צפי צדקני וצאורי הדורות

תלמידיו יעב"ץ הלוי (ב)

מכל תנועה ותנועה היה מה ללמוד

כל מגמתו ה' להראות לתלמידיו, את המעשה אשר יעשו ואין יתנהגו כל ימיהם עפ"י התורה ודרך ארץ. ורצונו ה' שיראו וישגיחו על מעשיו והנהגותיו, וכאשר יראו ממנו כן יעשו גם הם, והיודעו ומכירו והשגיחו על תהלוכי, ודיבורי, למד מכל תנועותיו דבר לאשוריו כי הכל ה' אצלו במשקל ובמשורה, ערוכה בכל ושמורה, אהוב וגדול ה' אצלו השימוש יותר התלמיד ולזה ה' רצונו הטהור שאל ימנע התלמיד א"ע מבית המדרש אפילו בשיעורי ארעי אשר למד אחר תפילת שחרית ובין הערבים, כי מוצאם מצא חיים, ורק בהם מצא רבינו מקום להרחיב הדיבור ללמד התלמידים הדרך אשר ילכו בה והמעשה אשר יעשו.

בהקדמה לספר המדור דור

כל איש נגוע ומוכה לב בבואו אליו

ולא לתלמידיו לבד העלה ארוכה לרפאות שבר לבבם כי אם כל איש נגוע ומוכה לב בבואו אליו ושפך את רוחו לפניו מצא תרופה למכאוביו וברצונו דרכי איש השלים לו גם שם את אויביו.

סתר תורה היו גלויים לפניו באין דומה לו

גם אחר האירה הארץ מכבודו ומלאה פני תבל מזיו והודו והאיש משה גדול מאוד, בכל זאת אפס קצהו ידעוהו וכולו לא ראו עוד, כי לא יאומן כי יסופר מגודל צדקתו תומכו וישרתו ועל גביהן תורתו וחכמתו, דומה לו ומעולם לא נשמע ממנו שהזכיר אף ספר אחד מספרי הקבלה, אך כאשר שמע מכתבת הקמיעות אשר נכתבו ונתנו בזמנו אמר כמצחק בעינינו שקטני תלמידי רבו מזה"ל אדלער זצ"ל אשר התאבקו תחת שולחן רבו ה' גדולים בחכמה זו יותר מגדולי זמננו אשר מתפארים בעיינינו.

שם

- פרקי חיינו של רבינו זיע"א

שביעי אור מחיי רבינו בתקופה זו

הליכות והנהגות

עדברי וינצ'נז רבינו ז"ע

עניני ומנהגי מצות ציצית (א)

הכנת הפתילים • קשירתו ושיעור הציצית • מנהגים ודינים שונים • ברכת הציצית והטלית • סגולתה ומעלתה

פתילי הציצית ועשייתם

שירת החוטים כפול שמונה

המנהג לשזור את חוטי הציצית משום נוי (הגה"ה חת"ס לשו"ע או"ח סי' י"א ס"ב, ע"ש דאף שמצדיק דעת הרמב"ם פ"א מציצית ה"י שאין השזירה מעכבת, ודחה דעת הראב"ד ועוד ראשונים שסברו שלמדו מגזירה שזה שזירה מעכבת, שאין זו גזירה שזה מגורה, מ"מ מסיק רבינו שהמנהג בכל ישראל לעשותו שזורים משום נוי, ונהג לשזור כפול שמונה חוטים (שו"ת חת"ס או"ח ריש סי' ו', שמעיד שיש לו בביתו הרבה ציצית 'כפול שמונה', ע"ש. ומקור המנהג לשזור כפול שמונה, ראה בארצות החיים להמלבי"ם, שנדפס עם הסכמת רבינו החת"ס, סי' י"א ס"ב, והובא בביתור הלכה סי' י"א ד"ה וצריכין שזירה, וכ"כ בקיצור ש"ה עניני ציצית).

ניפוץ לשמה

רבינו נהג בביתו שהיו הציצית מנופצים לשמה (ראה בשו"ת חת"ס או"ח סי' ו' ד"ה טעמיה, וע"ש לשונו בריש התשובה "זה לי איזה שבועות היה כאן איש א"י מק"ק יערסלב, וביתו ציצית שזורים יפים מאוד, והעיד לי שהמה מנופצים לשמה, ואני"ג שיש לי בתוך ביתי הרבה כפול שמונה ומנופצים לשמה העשויים פה ע"פ כשרים, מ"מ לקחתי ממנו להיותם יותר יפים", ובהמשך דברי רבינו שם כתב בתוה"ד: "אפילו בשאר חומרות כגון ניפוץ של שמן, אעפ"י שרוב העולם אינם חוששים לזה, מהימן למימר ולהעיד עליה על שלו למאן דחייש ליה". ובמנהג זה ראה רמ"א סי' י"א ס"א, ובגהות רעק"א שם).

קשירת הציצית ושיעורו

נקב אחד לתליית הציצית

יש אומרים כי מנהגו של החתם סופר היה לתלות את חוטי הציצית בטלית קטן שלו בנקב אחד בלבד (במש"ב סי' י"א סקל"ט מביא שהמנהג בארץ הגר ובאשכנז היה לעשות רק נקב אחד, ונכדו בעל האמרי סופר העיד שכן נהג גם רבינו אבנ"ר בעצמו בנקב אחד, כמש"כ בספר במחיצת זקני עמוד רס"ז, ואף שרבינו בהגה"ה על שו"ע סי' י"א סעי' ט' יישב וביאר דעת העיסור שיש לעשות ב' נקבים, כתבו באוצרות הסופר קובץ כ"ט עמ' ר"ג שכנראה דברי החת"ס שם הם רק אליבא דהילכתא ליישב הקושיא על בעל העיסור, אך מ"מ איהו גופיה נהג כהמ"ב בנקב אחד, וכמו שנהגו במדינות הגר ואשכנז).

אולם במקומות אחרים מצינו שרבינו נטה לדעת הסוברים לתלות בב' נקבים (ראה הגהות על שו"ע שם, וגם בשו"ת חת"ס או"ח סי' א', האריך עוד ליישב מנהג ותקין ואבנ"ר מעשה נצחמו בנקב אחד, נקבים), וכן מצינו לתלמידיו ותלמידיו תלמידיו שנהגו בב' נקבים (בקובץ 'היכלות' חודש אדר תשפ"ו הובא מכת"ר רבי יהודה גרינוולד אב"ד וא"א, שהיה תלמיד השבט סופר, מח"ס יבא חיים, ובו מבקש מכולל אונגריה בירושלים שישלחו לו "טלית קטן עם ציצית, ואני אשלם אותו פה, כי מנהגינו, ע"י שו"ע, בב' נקבים". כן במנהגי מהר"ץ דושינסקיא, שהיה אף הוא מתלמידי השבט סופר, ללבוש בב' נקבים, כמובא בדבר ההתאחדות ח"ד עמ' 5).

שיעור אורך פתילי הציצית

שיעור אורך חוטי הציצית צריך להיות י"ב אגודליו, שהוא כ-32.4 סנטימטרים, וזאת ע"פ 'קנה המדה' המדויק שעשה החתם סופר בעצמו מנחושת. על פי קנה מידה זה, שיעור אגודל הוא 2.7 ס"מ, ומכאן שיי"ב אגודליו הם 32.4 ס"מ (שו"ת חת"ס או"ח סימן קכ"ז, וליקוטי הערות שם. ומה שכתבנו שהיה קנה מידה מנחושת, יש לציין כי בשו"ת מהר"ם שיק יו"ד סי' קצ"ח הזכיר קנה מידה נוסף העשוי מעצם דג מרמור החת"ס, עוד על קנה מידה זה ראה בגליון 'היכל החתם סופר' גיליון נ"א במדור ואתפלפל כדת, עוד באורך בשיעור המידה לדעת החת"ס, ראה ב'היכלות' חודש אדר עמוד סא-סב).

רוחב כתפי הטלית קטן

כתב המגן אברהם (ריש סימן ט"ז) בשם המהר"ל (שו"ת החדשות סי' ד'), שיש לעשות את הכתפיים של הטלית קטן רחבים, "דלא לית אוריא דהאי גיסא ודהאי גיסא יוטל ליה". אולם, בשאלת יעב"ץ (ח"א סי' כ') פליג על דבריו, וס"ל דא"צ שיהיו הכתפיים רחבים, ומדברי רבינו החתם סופר מבואר דנקט להלכה כדעת היעב"ץ (בהגהות השו"ע שם ציין לדברי היעב"ץ, והביא דעתו. וביאור בשו"ת חת"ס הא"ח סי' פ"ז כתב להדיא על דעת היעב"ץ "ולאכאורה נראים דבריו נכונים", ע"ש).

היכל המעשה

עבודת הסיפורי הד עקדושת רבינו ז"ע

צדיקים יראו, וישמחו...

ולהביט על פני קדשו של החתם סופר, אך כאן אירע דבר פלא. פניו של החתם סופר החלו להאיר באור גדול ועצום כאור החמה ברקיע, האור היה עצום ובוהק עד שלא היה אפשרות להסתכל על פני הקודש, קרני האור היו זוהרים ודוקרים כחרב העשו' זהב נוצץ. ממש כמו שהיה אצל משה רבינו 'נִצָּח אֶהָרֹן וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מִשְׁה הַנֶּהָר כִּרְן עוֹר פָּנָיו וַיִּירָאוּ מִגִּשְׁת אֱלֹהֵיו...'.

נוכח האור המבהיק הזה עצם שמעון את עיניו כמו שנוכח בהבטה על השמש, אך החתם סופר האיר אליו פנים שוחקות וביקש ממנו: אנה, הבט נא עלי!

ניסה שוב שמעון להסתכל על הפנים המאירות באור יקרות, כאשר החתם סופר מעוררו בנימת שחוק ועידוד: נו, כבר ראית אותי? מה אתה חושש להביט עלי?

כך חזר הדבר על עצמו כמה וכמה פעמים, עד שהצליח שמעון להביט על האור הגדול.

המש"ך החתם סופר לדובב אותו, כשהוא מוריד עצמו מן ההר אל העם, לשמח את רוחו הנכאה והנדכאה של שמעון, וביקש ממנו: וכעת אני מבקש ממך, שתעלה בת שחוק על פני! אני אחיך בבת שחוק, ואתה תצחק עלי!

כאן התרחש המהפך לטובה, כל ארשת העצב והדכדוך נעלמה מפניו של שמעון, שהרגיש כיצד כולו מתמלא שוב שמחה וצחלה, והוא החל לשחוק שחוק ארוך כאיש שמח וטוב לב.

הם המשיכו לשוחח ביניהם בדברי תורה המשמחים לב האדם, ולסיום כאשר ראה החתם סופר כי רוח השמחה והששון חזרה לנשוב בקרבו של שמעון, אמר לו הוראה אישית ופרטית הנוגעת רק עבורו: מהיום והלאה אל תלמד בספר ראשית חכמה, אין זה מתאים עבורך!

שמעון עזב את הבית כאיש אחר, וחידיש את ימיו כקדם כבחור שמח וצוהל, המשמח אלוים ואנשים, ושמוחה של מצוה וקדושה מלוים אותו תדיר, ואת שמחתו לא שמר לעצמו אלא היה מרעיף טללי שמחה ותחיה גם על הרבה עגומי נפש שהיו זקוקים למילה טובה ומעודדת.

כשסיים רבי שלמה אלכסנדר לסיים את הסיפור כפי ששמעו מפי אביו הגה"ק בעל מכתב סופר, הוסיף ואמר לגיסו, רבי עקיבא קורניצר:

מאז שמעתי את הסיפור מפי אבי מורי, בעל מכתב סופר, ניסיתי לגלות מי היה אותו בחור אשר עמו אירע מעשה זה, אך לא נסיון לעלות על הסוד ולגלות את שם הבחור, לא צלח.

הפטיר לעומתו רבי עקיבא:

למה לא תדע מי הוא הבחור? הגע בעצמך! וכי מהיכן ידע אביך, הוא חותני הגדול, לספר ולתאר בפרטי פרטים עד כמה הצטער הבחור הזה כאשר הביט על פניו המאירים של החתם סופר כאדם הניצב נגד קרני השמש? אין זאת אלא שהוא עצמו בעל המעשה, והסיפור הזה אירע אצלו. הבחור הזה היה לא אחר מאשר אביך, חותני, הגאון הקדוש רבי שמעון סופר ז"ע, בנו של מרנא החתם סופר ז"ע, הוא אשר זכה לראות מראות אלקים בהארת פניו של אביו הקדוש---

(מקור: הובא בהקדמה לספר 'מכתב סופר' [באר מרים, עמוד 1] מפי הגאון רבי שלמה אלכסנדר סופר זצ"ל)

צורת קדושת של המכתב סופר
מתוך ספר פליטת בית סופריים

מה טוב ומה נעים שְׁכַת גִּיסִים גם יחד. כצוף דבש אמרי נועם היתה אותה שיחת חולין של תלמידי חכמים הצריכה לימוד, כאשר התוועדו יחדיו שני הגיסים לבית משפחת סופר: הגאון רבי שלמה אלכסנדר סופר זצ"ל [בנו של הגה"ק רבי שמעון סופר זצ"ל, אבדק"ק קראקא, בעל המכתב סופר] וגיסו, מורו ורבו, הגאון רבי עקיבא קורניצר זצ"ל, חתנו של המכתב סופר [אשר לימים מילא את מקום חותנו בהנהגת העיר קראקא].

פתח רבי שלמה אלכסנדר סופר, ואמר לגיסו רבי עקיבא:

שמע נא ואספר לך מעשה נפלא אשר שמעתי מפי של אדוני אבי מורי, בעל 'מכתב סופר', ממנו נוכל ללמוד על גודל ההשפעה הנוראה והמהפך שהתחולל בנפש האדם, רק מההבטה וההסתכלות על קרני אור פני קדשו של זקננו עטרת ראשו מרנא החתם סופר ז"ע.

נהרה של שמחה היתה פשוטה באורח תדיר על הבחור העילוי, שמעון, מבחיני ישיבתו של החתם סופר בפרשבורג. חכמת אדם האירה את פניו, וחיוך של שמחה ואושר עיטר תמיד את פניו העדינים. הוא השרה כסביו בכל עת אווירה של

שמחה והתרוממות, שהשפיעה על כל אוהביו ומכיריו שנהנו תמיד להימצא במחיצתו.

ניכר היה עליו שאין זו שמחה מזויפת ומעושה, ואין אלו סתם חיוכים מן השפה ולחוץ, אלא חדות ה' היא מעוזה, והשמחה המקיפה אותו היא ביטוי לשמחה הרוחנית והפנימית הגועשת בקרבו ועולה על גדות לבו בשמחת התורה ושמחה בעבודת ה', כאשר מתקיים בו 'פקודי ה' ישרים משמחי לב, מצות ה' ברה מאירת עיניים'.

אלא שביום מן הימים החלו חבריו לגלות כי פניו של שמעון לבשו צורה חדשה, אפרורית וקדורנית.

את מקומם של השמחה והצחלה תפסו כעת ארשת פנים רצינית עד לאימה. הוא החל לנתק קשר עם חבריו והסתגר עם עצמו. פניו היו נפולות, עיניו היו כבדות ומרבה היה לפרוץ בבכי באמצע היום, ואחר כך ממשיך להסתגר בתוך עצמו, כולו אומר צער תהומי.

חבריו הקרובים הבחינו כי לאחורונה הוא מרבה לעסוק בספר המוסר 'ראשית חכמה', בו מופיעים דברי מוסר קשים כגידין ונוקבים עד תהומות הלב, והם קישרו את העובדה הזאת עם השמחה שנאבדה ממנו. נראה שמרוב אש להבט שהלכת של יראת שמים אשר יוקדת מאז בקרבו, וגודל יראת חטאו הבעורה בעצמותיו מילדותו, לקח אל לבו באופן עמוק את כל התוכחות והעונשים המוזכרים ב'ראשית חכמה', והיא שגרמה לנר השמחה שלו לדעוך ולכבות.

אם סברו שמדובר בקושי בן יום אחד או יומיים, שיחלוף ויעבור, הצטערו כל מכיריו של שמעון לראות שהעצבות ממשיכה ללוות אותו יום אחר יום, שבוע אחר שבוע, מבטלי יכולת להיחלץ ולחזור אל דרך המלך, דרך השמחה בעבודת ה'.

כל המהפך שעבר על שמעון דנו, לא נעלם כמובן מעיניו הפקוחות של מרנא החתם סופר, שידע את כל אשר נעשה עם תלמידו ישיבתו, והוא הזמין את שמעון להיכנס לחזרו ביחידות ולשוחח עמו.

התיישב שמעון על כסא, הוא ניסה להרים ראשו

לציון קדשו של מרן
החתם סופר ז"ע בפרשבורג

הקויעלן ינחו על מקום מנוחת קדשו מידי שבוע

אפשרות לשליחת
קויעלן

דרך הקו העולמי: 0733.454.678 אורח"ב: 1-605.615.70.10
במעלות נדיים פלוס "היכל החתם סופר"
דרך האימייל: k6056157010@gmail.com

היכל החתם סופר

המפעל העולמי להפצת והנחלת מורשת החתם סופר

הצטרפות לקבלת הגיליון באימייל:
chasamsofer3@gmail.com

גיליון מס' 647 פרשת קרח (בח"ל שלח)
תשפ"ו שנה ארבע עשרה

מדור זה נכתב לעילוי נשמת
אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו
ויסבג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל
זצ"ל תנצב"ה

דברי שי"ח

ממון רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

אבעלי אסופות – משמרת תרומות

חוב אכילת תרומה משום משמרת תרומות

האוכל תרומה דעת רבינו זצ"ל שהוא בכלל עוסק במצוה פטור מן המצוה, דלכאור' אכילת תרומה חובה דמשום משמרת תרומות מצוה לאכול, ואינו רק מ"ע קיומית דבזה דעת הנתנה"מ (סי' ע"ב סק"ט) שלא אמר' בזה פטור עוסק במצוה פטור מן המצוה, (בית מתתיהו ח"א סי' י"ד אות ט"ז), וכן הביא רבינו בביאור ההלכה הל' תרומות (פי"א ה"א ד"ה התרומה) מחי' הרשב"א (שבת צ"א א' ד"ה זרק) דעיקר המ"ע דאכילת תרומה ה"ז נלמד מהפסוק משמרת תרומתי שצריך לשמור התרומה שלא יפסיד סתם וזהו ע"י אכילה ע"ש, ועי' יומא (ע"ג א') אביא את התרומה שהיא בקום אכול, ובתורת אמן (ח"ב עמוד תקצ"ד) כ' ד"ל דבאמת מחמת חובת משמרת תרומות יש לו חובת אכילה שלא יבא לידי הפסד אך א"כ יכול להאכיל גם לבהמתו ואינו רק לאו הבא מחמת עשה וכן נראה ברמב"ם סה"מ (מ"ע פ"ט) שאינו מ"ע, ועי' בחינוך (מצוה ק"ב) שהוא בכלל מצות עשה דאכילת קדשים, ועי' מש"כ הגר"פ בפי' על סה"מ להר"ג (ח"ב שט"ז א') דאיכא מצוה באכילת תרומה לדעת הרשב"ץ (מ"ע ק"נ) שמנה אכילת תרומה בכלל העשין ובס' זהר הרקיע הוכיח כן מגמ' פסחים ה"ל וכתב דהרמב"ם לא מנה מצוה זו דס"ל שהוא בכלל עשה דאכילת קדשים וכמש"ב החינוך וכ"כ הצ"ח בביצה (י"ט א') דאכילת תרומה מצוה היא והביאו ראיה מהספרי פ' קרח (פי"ח ז פיסקא קט"ז) עבודת מתנה אתן את כהונתכם לעשות אכילת קדשים בגבולים כעבודת מקדש במקדש מה עבודת מקדש במקדש ידיו ואחר כך עובד אף אכילת קדשים בגבולים מקדש ידיו ואחר כך אוכל הרי שהוא מצוה אך שם "ל דאינו חובת אכילה רק הוא איסור טומאה כדן משמרת תרומותי שיזהר שלא לטמאותה באכילתו אבל אין חיוב אכילה.

מצות משמרת תרומות בפחות מכזית

כתב רבינו בביאור ההלכה בדרך אמונה הל' תרומות (פי"א ה"א ד"ה התרומה) הרשב"א בשבת (צ"א א' ד"ה זרק) כתב דהכהנים חייבים לאכל תרומה דכתיב ושמרתם את משמרת תרומותי והיינו דמדכתיב משמרת מוכח שחייבין לאכול שלא יבא לידי פסידא, וחתני רא"ד אפשטיין נ"י העיר דא"כ גם פחות מכזית יהא מצוה דבמשמרת לא כתיב אכילה ולמה אמרו שם דדוקא כזית ע"ש וע"ש בריטב"א שנסתפק באמת אם בפחות מכזית יש איסור מה"ת. (ו"ל חדושי הר"ן מסכת שבת צ"א א' ד"ה ומדמצטרף, והאי דנקט כזית אפשר דלא מחייב משום מטמא תרומה עד דאיכא כזית ואפילו אי אמרת נמי דבכל דהו מחייב מיהו לא חשיב לאצטרופי לענין שבת עד דאיכא כזית, אמנם בתוספות הרא"ש מסכת שבת שם ד"ה לעולם כתב, אע"ג דלענין שבת בעינן כגורגרת מיהו אמרינן כיון דמצטרף האי כזית לפחות מכביצה לענין טומאה וקא עבר משום משמרת תרומותי כיון דאית בה כזית תרומה, ומבואר דס"ל דאינו עובר רק בכזית אמנם עי' חי' הגרד"ל זרעים עמוד רע"ו דיל"פ דכוונתו לאיסור בכל קדש לא תגע דמבואר במכות י"ד א' דליר"ח עובר בנגיעה ולא קאי על משמרת תרומותי. ובקוב"ש (פסחים אות ס"ט) דן בענין חיוב משמרת בפחות מכשיעור דבגמ' (שם ט"ו א') איתא אם יכול להציל רביעית יציל אלמא דבפחות מכשיעור לא רמיא עליה חובת משמרת, והעיר, לכאורה למה לא יתחייב משום חצי שיעור, ובתוס' חולין (ל"ד א') מבואר דלאכול בטומאת הגוף חצי שיעור אסור מה"ת, ומסתמא ה"ה באוכל תרומה בטומאת עצמה, ואפשר דליכא משמרת אלא משום מצות אכילת תרומה ובח"ש ליכא מצות אכילה.

משמרת תרומות באינו ראוי רק למאכל בהמה

כתב רבינו זצ"ל, בחזו"א דמאי (סי' ט"ו סק"א) הוכיח דתרומה שנפסלה מאכילת אדם אף שראוי לבהמה אין בה משום משמרת ומותר לשורפה וכן מבואר בפסחים (ט"ו ב'), ומשקין מגולין מקרי שאין ראוי למאכל אדם דהא בירושלמי תרומות (פ"ג ה"א) קאמר דעפר הוא ואין חל עליו שם תרומה כלל כיון שאין ראוי לאכילה וא"כ מש"כ רבנו בהלכה הקודמת דתאנים וענבים שניקרו משליך לים או קוברן צ"ל כמש"כ בד"א לפי שהן פירות לחין ואין ראוי לשרפה והוי כמשקין דקוברן משא"כ עיסה דראוי לשרפה ומיהו מכאן אין הכרח לזה ד"ל דאין דרך חתול לאכל עיסה ולבהמה אחרת אין ראוי כיון שנתגלה ולכן מותר לשרפה משא"כ בפירות נקורין דרישא דראוי לחתול לכן אין לשורפו שמאבדו בידים אלא לקוברו ואף דגם עיסה ראוי לאפותה ותהא ראוי לחתול מ"מ כיון דאין חייב לאפותה כדי שתהא ראוי לחתול מותר לשורפה וצ"ע בזה אבל כאן אין נפק"מ בזה שהאמת כמש"כ מרן ז"ל שמוותר לשורפה בלא"ה, ובעצם הסברא שכ' מרן החזו"א דתרומה שנפסלה מאוכל אדם אף על גב דאסורה לזרים אין בה משום משמרת נראה דהטעם משום דכתיב ואני נתתי לך את משמרת תרומותי ומשמע דווקא דבר הראוי לך יש איסור משמרת ועי' בבכורות (ל"ד א') דדרשי' נמי מלשון לך הראוי לך שמור שאינה ראוי לך לא תשמור, (דרך אמונה הלכות תרומות פי"ב ה"ד ד"ה תשרף).

ידיד מעשר כשעבר איסור דרבנן של דמאי

וראיתי שנשאל רבינו זצ"ל מהגרש"א שטרן שליט"א, מרן ז"ע נקט בספרו דרך אמונה (פי"א ממע"ש סק"ג) דגם מי שנכשל ואכל דמאי של אחרים בשגגה אינו יכול להתודות, ולכאורה בקרא לא איירי אלא מה שנתחייב הוא בהפרשתו ולא מה שנתחייבו אחרים עליו, האם יש ילפותא על כך או שנאה מסברא דיליה, וכמדומה לי שבספר דרך אמונה לא הובאה הלכה זו. והשיב רבינו, א"א לומר לא עברתי ממצותיך אם אכל טבל. והיינו דבספק א"א להתודות שמה עבר ואכל ללא הפרשה. ואף אם החיוב הוא דרבנן ה"ז בספק אם עבר על של תורה.

משמרת תרומותי שלא יאבד או ישרף

וכן מובא בדרך אמונה הל' תרומות (פי"ב ציוה"ל סק"כ) שמבואר בתוס' בפסחים (י"ג א' ד"ה ושוורפין), ובתוס' הרשב"א (שם), וחי' הר"ן (שם), דדין משמרת אינו רק מטמאה אלא גם שלא ישרף ויאבד, וכ"כ גם בספר התרומה הלכות ארץ ישראל מובא בציוה"ל (שם פי"ב סק"ד), וז"ל שם, אבל בטהורה גמורה אסור מן התורה לשורפה כיון דמאבדה בידים כמו דהוי אסור לגרום לה טומאה מדכתיב משמרת תרומותי שצריך לשמרה מטמאה והוא הדין מאיבוד, ומביא ראיה מהא דתנן בסנהדרין (ק"ב ב') גבי עיה"נ ותרומות ירקבו עיי"ש, וכ"כ בשו"ת אחיעזר (ח"ב סי' מ' אות ד') ובדברי יחזקאל (סי' א' סק"ח), ועי' בזה בדרך אמונה הל' תרומות (פי"א סק"ט ופי"ב סק"ו) ובביאוריה"ל (ה"א ד"ה ולא יפסידנה), ועי' זכר טוב (סי' י') מש"כ ראיות לזה, ועי' חי' הגרד"ל (זרעים עמוד רע"ו) דבפסחים (דף י"ד ט"ו) מבואר דאם טמאה מדרבנן כבר ליכא משמרת תרומותי אף שמה"ת טהורה דכבר אינו עומד לאכילה.

עורך: יצחק גולדשטוף

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק ☎ 053-3145900

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,
יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 7630585-03 שלוחה-1586

קהילות 2757000-073 שלוחה-4310

שנים קדמוניות פרק 174

הר"ר יחיאל לדרמן ז"ל (כ"ז סיון תשכ"ז)

מרן הסטייפלער זצ"ל עם רבי יחיאל לדרמן ע"ה מדליק נר בהכנסת ס"ת של ישיבת 'בית מאיר'

כתלמיד הדן

למרות הבדלי הגילאים הבולטים, רבי יחיאל לדרמן הישיש ראה ברבינו - שהיה אז אברך

צעיר בשנות השלושים לחייו, דמות מופת של תלמיד חכם וצדיק, ונהג בו הידור וכבוד רב. ולא אחת היה שואל אותו בהלכה, ולפעמים גם היה אומר לרבינו דברי תורה מעניינא דיומא. להלן נביא רק מעט מהנדונים שהיו ביניהם.

להשמיע לאוזנו

ובפרשת וארא היה רבינו רגיל לומר: רבי יחיאל היה אומר משמו של ה'שפתי חכמים' המבאר, מדוע רק במכת הצפרדעים היה צריך משה לצעוק אל ה' (כמבואר שמות ח' ח'), מפני שלא היה יכול להשמיע לאוזניו מחמת רעש הצפרדעים...

ריח רע

כאשר האוטו שמסלק את הזבל היה עובר בשעת התפילה, נתפשט ריח רע וגרם שאסור להתפלל, ורבי יחיאל הביא בושם מביתו כדי שיהיה ריח נעים ויוכלו להתפלל, והגאון רבי בינוש פינקל זצ"ל שהיה ממתפללי המנין לא הסכים לזה, וטען שזה לא מועיל כי הריח רע קיים אלא שאין מריחין אותו משום הריח טוב, וסיים רבינו 'ויש מקום לדבריו'.

חביטת ערבה

סיפר רבנו שר' יחיאל לדרמן הי' אומר בדרך דרוש, טעם למנהג חביטת ערבה בהושענא רבה: הרי מובא במדרש ש'ערבה' מרמז לרשעים, ואילו 'אתרוג' לצדיקים וכו'.

והנה שבוע ימים הערבות היו עם צדיקים ולא השתנו בכהוא זה, לכן בהושענא רבה תופסים אותו וחובטים בהם ואחרי כן זורקים אותם שלא יישאר מהם כלום...

מסמך בפרסום ראשון: 'מסכת מזוזה' שנתן רבינו במתנה לרבי יחיאל. ניתן להבחין בחותמת של רבי יחיאל

לא היה צריך

סיפר רבינו שיום אחד החליט ר' יחיאל שהנרות שקבעו על גבי העמוד של השליח ציבור, גורמים ללכלוך ועשן רב, ואין זה כבוד בית הכנסת והעמוד, והעביר אותם למדף מיוחד שהתקין על קיר סמוך, ולמחרת נפטר בפתאומיות.

והתבטא אז אביו הסטייפלער 'שהוא לא היה צריך להתחיל עם הנרות'. ואחרי פטירתו דאג רבינו עם הרבנית הצדקנית ע"ה שבנותיהם הקטנות יישנו עם האלמנה הגב' רוחמה פראדל ע"ה, וראה באורך בספר בית אימי כמה פרטים בענין זה. ('הספרים' עמוד ר"ח)

רבי יחיאל ז"ל היה יהודי ירא שמים שהירבה בצדקה וחסד, ועסק לפרנסתו כקבלן בניה. כאשר עלה ארצה התגורר בתל אביב, ולימים עבר לגור בבני ברק, קנה מגרש בשיכון חזון איש, [במקום שאחרי כן נקרא רחוב רשב"ם] והתגורר בה. וסיפר רבינו כי מרן החזון איש התגורר בדירה שכורה, ובתקופה האחרונה לחייו, היה איזה בעיה עם המשכיר, והחזון איש ביקש לעבור דירה, ופנה לרבי יחיאל וביקש שיבנה לו דירה אך אדהכי והכי נפטר החזון איש (כל משאלותיך עמוד תרס"ט).

רבי יחיאל ורעייתו ע"ה לא זכו להיפקד בזרע של קיימא, ובערוב ימיו הוא רצה להשאיר לעצמו שם ושארית, והחליט להקדיש את חלק מביתו לבית הכנסת על מנת לקיים בו תפילות. בשנים הראשונות בקושי היו מנינים בבית הכנסת, כי בכל האזור התגוררו מעט אנשים, אבל במשך הזמן המנין התבסס.

לימים הוא בנה עוד חדר ואחרי זה הוסיף עוד ובנה, ואחרי פטירתו, רעייתו ע"ה הקדישה עוד

הקומה השניה שבה היא עצמה גרה, ועוד בחייה קנתה לזה ריהוט וספר תורה, ואפי' נביאים על קלף וארון קודש, ואחרי פטירתה הרחיבו את בית הקומה השניה והמקום הוכפל והושלש.

מראה מעיצומו של בנית הקומה השניה של בית הכנסת 'לדרמן'

"רק ציפורים, או..."

בעשרים שנותיו האחרונות לחיי רבינו, בית הכנסת 'לדרמן' הפך להיות מרכזי לכל העולם, אודות לרבינו השרוי בתוכו, יהודים מכל קצוי ארץ הגיעו אל רבינו, שהתגורר בבנין הסמוך אל בית הכנסת, וכמובן לא דילגו על ביקור בבית הכנסת.

וסיפר הגבאי הג"ר ישי מנדל זצ"ל, שסיפר לו רבי יחיאל, שכאשר בנה את ביתו ברחוב רשב"ם תיכנן מראש שחלקו יהיה בית הכנסת. חבריו מ'תל אביב' ששמעו על כך, לגעו לו ואמרו לו בצחוק מר, 'אתה בונה בית כנסת במקום שרק ציפורים יעופו שם'---

'והנה' סיים רבי ישי בדמעות, 'היום זהו מקום שכל העולם בא לשם'!...

'לדרמן' ולא 'חזון איש'

אמנם שמו הרשמי של בית הכנסת הוא 'חזון איש' אבל השם המפורסם בפי הבריות הוא 'בית הכנסת לדרמן', ופעם אמר רבינו שיש בזה זכות לרבי יחיאל ז"ל שעל ידי ששמו נזכר שוב ושוב, עולה לו לזכות, שמפרסמים עושי מצוה שתרם את ביתו לבית הכנסת.

1. בענין זה שמענו השבוע, עובדא מעניינת ומרתקת, מפי חתן רבינו - הגאון רבי שרגא שטיינמן שליט"א, שסיפר לו רבינו:

בתקופות הראשונות התפללו בבית הכנסת שחרית רק במנין ותיקין, כאשר רבי יחיאל ז"ל עצמו משמש כגבאי בבית הכנסת, והיה מעלה לתורה ולתפילה את האנשים. כאשר הגיע להתגורר בבני ברק הגאון רבי יהודה שפירא זצ"ל, הוא ביקש מרבי יחיאל להרחיב את בית הכנסת כדי שיוכל לקיים מנין נוסף לשחרית כל בוקר.

בתחילה רבי יחיאל סירב, היה קשה לו שבתוך ביתו הפרטי יקום גבאי חדש תחתיו... אבל לבסוף אהבת בית הכנסת שלו הכריעה, והוא הוסיף חדר נוסף לבית הכנסת.

(מערכת וארכיון "דברי שי"ח" שומרת לעצמה את כל הזכויות ואין להעתיק ללא רשות).